

TRANSCRIPT VAN PROVINCIALE STATENVERGADERING VAN PROVINCIALE STATEN UTRECHT

8 oktober 2025

Aanwezig: Jesseka Batteau
 Jochem Beltman
 Stefan Berlijn
 Anneloes Blekxtoon
 Wilma de Boer-Leijnsma
 Frank van Breukelen
 Jan Breur
 Monique van den Broek
 Olivia Buttermann
 Bertrick van den Dikkenberg
 Arjen Draisma
 Imraan el Hamdaoui
 Marjolein van Elteren
 Michiel Fiscalini
 Noortje Flink
 Dimf Ghijssels
 Dimitri Gilissen
 Juliëtte van Gilse
 Marcel Harinck
 Ernst Hart
 Ronnie Hossain
 Vincent Janssen
 Amos de Jong
 Erwin Kamp
 Simone Kennedy-Doornbos
 Martijn Koren
 Marieke Lejeune-Koster
 Odile de Man
 Julia Matser

Sjors Nagtegaal
Ans Oude Luttikhuis
David Oude Wesselink
Philip Overkleeft
Edgar Peer
Henriëtte Rikkoert
Arne Schaddelee
Anjo Travaille
Lyke Veen
Kees Vermaat
Erwin Virginia
Jeroen Vogel
Margriet van de Vooren
Kees van Vuuren
Marlies Welschen-van der Hoek
Chris Westerlaken
Marianne de Widt
Jantine Zagt-Lokhorst

Voorzitter: Hans Oosters

Plv. voorzitter: Wilma de Boer-Leijnsma

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u vragen om plaats te nemen? Dames en heren, heel hartelijk welkom bij de Provinciale Statenvergadering van de provincie Utrecht die ik nu open. Fijn dat u er allen bent. Ook u op de publieke tribune, van harte welkom en alle anderen die onze vergadering via de livestream volgen. Bericht van verhindering voor deze vergadering heb ik ontvangen van mevrouw Van der Velde van de PVV en van mevrouw Blekxtoon van de fractie van Volt. Zij hoopt nog wel bij de stemmingen aanwezig te kunnen zijn. Voor de overigen heb ik geen berichten van verhindering ontvangen.

Dames en heren, ik vraag u aandacht nog even voor het verzoek om de Basis Monitor Politieke Ambtsdragers, daaraan bij te dragen door het formulier wat u is uitgereikt via de e-mail daartoe in te vullen. Daar heeft u nog even de tijd voor tot 17 oktober. Kost ongeveer een halfuurtje, maar levert zeer waardevolle informatie op over onze bestuurslagen en onze activiteiten als politieke ambtsdragers. Ik zeg het ook vooral tegen mijzelf dat ik dat nog moet doen. Dus als u mij wilt volgen, dan heel graag.

2. Agenda 8 oktober 2025

De voorzitter: Dames en heren, dan is aan de orde agendapunt 2. Dat is de vaststelling van de agenda. U kunt instemmen met de agenda zoals die is voorgelegd. Fijn. Ik meld u even van de orde dat ik om 12.25 uur de vergadering zal verlaten voor een overleg wat ik moet voeren, en dat mevrouw De Boer dan de vergadering zal overnemen. Na de lunchpauze zal mevrouw De Boer het voorzitterschap nog een tijdje voortzetten in de middag en zal ook de griffier wisselen met de plaatsvervangend griffier. Dan keer ik in de loop van de middag weer terug en dan kijken we hoever we zijn, dus dan weet u dat we een wisseling hebben tijdens de vergadering.

3. Afscheid mevrouw Bikker (CDA)

De voorzitter: Dan is aan de orde agendapunt 3. Dat is het afscheid van mevrouw Bikker, hier aanwezig. Waar zit je, Gerdien, op je plek? Fijn dat je er bent. Ik ga je toespreken en dat ga ik vanachter het spreekgestoelte doen. Beste Gerdien, laat ik beginnen bij het begin. Reeds als pril commissielid toonde jij je, beste Gerdien, ongelooflijk plichtsgetrouw en loyaal. Een lijn die je als lid van de Utrechtse Staten ongewijzigd voortzette. Makkelijk was het allemaal niet. Je combineerde het politieke ambt met een fulltimebaan als bestuurder bij de protestantschrijstelijke Scholengroep, bij een protestants-chrijstelijke scholengroep, een veeleisende functie waarbij je moest schipperen met je beschikbare tijd.

Maar in deze zaal kunnen wij allemaal bevestigen, je was er altijd. En je was goed voorbereid. Daar heb ik veel bewondering voor. De portefeuille die jij beheerde, mobiliteit, is stevig te noemen, eigenlijk wel de grootste portefeuille binnen de provincie. Je bent er intensief mee bezig geweest. Heel veel moties en amendementen heb je ingediend, misschien wel de meeste van allen hier aanwezig. Als ik me niet vergis, werden ze veelal, zo niet allemaal, we maken het altijd maar rooskleurig bij een afscheidsbijeenkomst, aangenomen met een ruime meerderheid of zelfs unaniem. Dat is heel knap. Je weet dus heel goed hoe het politieke spel werkt, hoe je andere partijen achter jouw plannen moet krijgen, je weet hoe je een motie moet aanpassen, een woord moet veranderen, zodat het stuk een andere klank krijgt, waardoor je meer steun oogst.

Ja, het werk van een politicus is strategisch, maar er is ook nog zoiets als de inhoud. Dat weet je als geen ander. Dat de ... De inhoud waarop jij je specialiseerde, was de veiligheid van vooral ook naar school fietsende kinderen. Als mens gaat je dat aan het hart en als politicus heb je daar vanaf dag één jouw speerpunt van gemaakt. Daarmee heb je hier ook toon gezet. Vrijwel alle provinciale programma's inzake fietsersveiligheid komen ook uit jouw koker. Nu die rare bocht in de N201 bij Mijdrecht eindelijk wordt rechtgetrokken, komt er, verrassing, ook een onderdoorgang voor fietsers. Na meerdere emotionele betogen in Praten met de Staten van september vorig jaar over die gevaarlijke fietsoversteek nam jij het initiatief om de fietstunnel bij de vernieuwing van de provinciale weg terug te amenderen. Het zogeheten tunneltje van Bikker werd unaniem akkoord bevonden.

Met al jouw inspanningen heb jij misschien al zonder het te weten heel veel leed en mensenlevens weten te sparen. Dat is natuurlijk moeilijk te bewijzen, maar het is aannemelijk. Die eer gun ik je graag, Gerdien. Elk verkeersslachtoffer is er een te veel. Kritisch, maar constructief, zo omschrijf ik jouw inbreng het best. Ook als het gaat over de moeilijke discussies rondom windmolens. De energietransitie, die moet er komen, vind jij. Maar we moeten het ook wel op een zeer zorgvuldige manier aanvliegen. Een manier waarbij iedereen kan meedoen. Jij noemde dat meestribbelen. Dus niet tegenstribbelen en bij voorbaat alles afwijzen, maar ook weer niet overal ja op zeggen. Iets ertussenin. Kritische vragen stellen en voorkomen dat er overhaaste beslissingen worden genomen. We moeten in dit gevoelige dossier tenslotte zeker weten dat we het goede doen, met ... En met alle gevolgen rekening houden. Dat vind jij en jouw fractie dan ook de beste aanpak. Niet alleen jouw kritisch constructieve geest waarden hierdoor het Huis voor de Provincie.

Ook hoorde men regelmatig betoverende pianoklanken uit de foyer opstijgen. Wanneer ze jou achter de vleugel zagen zitten, vroegen ze zich af, is ze lerares of is ze gewoon heel goed? Ik weet dat het laatste is. Ik wil die vraag ook meer in het algemeen beantwoorden. Gerdien Bikker is gewoon heel goed in alles wat ze doet. Ze is contentieus, weet waar ze over praat en neemt iets niet klakkeloos aan. Ze daagt mensen op inhoud uit, laat ze nadenken. Je moet heel goede argumenten komen, hebben, om haar van mening te laten veranderen. Maar als die argumenten heel goed zijn, kan ze inderdaad van mening veranderen.

Een jaar geleden moest je het Statenlidmaatschap voorlopig laten schieten, om je te wijden aan de zorg voor je man. Die zorg bleek echter te intensief en te complex om dit politieke werk naast al je andere activiteiten en vooral ook die van moeder te kunnen doen. Nu heb je met pijn in het hart moeten besluiten tot een definitieve stop. Ik begrijp het,

zo'n beslissing geeft duidelijkheid. Je zei het net ook tegen mij, anders blijf je het maar steeds afwegen. Maar je hebt er wel dapperheid voor nodig.

Toch waag ik te beweren, jou een beetje kennende, zeg nooit nooit. In 2027 zijn er weer Provinciale Statenverkiezingen en vier jaar daarna ook weer. Ik zou niet vreemd opkijken als jouw fractie dan weer bij jou aanklopt met de vraag, en hoe staat het er nu voor, Gerdien? Want zo iemand wil je in je team hebben. Dat vindt niet alleen jouw fractie, dat vind ik ook. Dat vinden wij allemaal.

Je bent niet zomaar van ons af, wilde ik maar zeggen. Dus met hoop in het hart, beste Gerdien, zeg ik, dank voor alles wat je voor het Utrechtse hebt betekend. Veel sterkte in de thuissituatie en, mocht er ooit een mogelijkheid zijn, graag tot weerziens in deze mooie zaal. Dank je wel. Dan wil ik je vragen om even naar voren te komen, zodat ik jou een aantal dingen kan overhandigen.

Gerdien Bikker-Trouwborst: Bedankt voor de mooie woorden, de warme woorden ook. Ik ben daar stil van. Voorzitter, collega-Statenvolksvertegenwoordigers, alle aanwezigen hier in de zaal, de mensen die meeluisteren, inderdaad, het was niet de bedoeling om hier te staan vanmorgen om afscheid te nemen van mijn werk als Statenlid. Maar soms neemt het leven een onverwachte wending, een wending die zelfs nu achteraf ook nog heel onwerkelijk voelt.

De Vlaamse psychiater Dirk De Wachter die zei eens dat hij aan ieder mens twee vragen stelt. Wat vind je leuk? En, wie staan er om je heen? De tweede vraag kreeg voor mij en mijn gezin het afgelopen jaar een diepe betekenis. We hebben ervaren dat mensen om ons heen kwamen staan, heel dichtbij. Een pan soep bij de achterdeur na een ziekenhuisbezoek, iemand die even de hond uit kwam laten of gewoon iemand die er was, iemand die een berichtje stuurde om te zeggen, ik leef met je mee.

Ook hier in deze Staten heb ik dat ervaren, medeleven vanuit alle partijen, warme woorden, kaarten, bloemen. Op dat moment vervaagden de grenzen van de partijpolitiek. Er was eensgezindheid en betrokkenheid. Dat heeft me geraakt en daar wil ik jullie allemaal oprecht voor bedanken. Wat ik vooral heb geleerd afgelopen maanden is dat het leven niet altijd gemakkelijk is en dat ongemak er ook gewoon mag zijn. Niet alles hoeft het perfecte plaatje te zijn. Juist in het delen daarvan ontstaat dan weer verbinding. Dan hoor je verhalen terug over veerkracht, over moed, over zoeken naar nieuwe wegen. Verbinding en kwetsbaarheid, dat geeft kracht om verder te gaan.

Even een sprong terug naar mijn Statenwerk. Inderdaad mijn eerste termijn, als Statenlid begon ik in coronatijd. Alles via Teams, maar toch warme ontmoetingen. Statenleden, gedeputeerden, oud-leden, ambtenaren, allerlei mensen gesproken en dichtbij komen. Wat drijft je om dit werk te doen, wat motiveert je om dit te doen? Dat waren eigenlijk hele mooie gesprekken. Prachtige gesprekken over mensen hier die zich inzetten voor de maatschappij, de samenleving, de goede zaak, ieder vanuit zijn eigen perspectief. Maar dat boeide me heel erg en ik zag gewoon heel veel gedrevenheid.

Iemand geeft me het ... Gaf me het advies, je hoeft geen expert te zijn in deze rol, je bent volksvertegenwoordiger. Wat is dat? De stemmen om je heen laten doorklinken. Dat trof mij, want wiens stem wilde ik dan laten doorklinken? Inderdaad, die van kinderen, de jongeren, ouderen, mensen in het dorp, in de kernen, mensen die niet altijd hard roepen, maar het wel verdienen om gehoord te worden. Vanuit die motivatie hebben we toen als fractie bijvoorbeeld een meldpunt opgericht over zorgen over het ov. We kregen heel veel reacties. Ouders bezorgd over hun kinderen die verder moesten reizen dan eerder, haltes die onveilig waren of bereikbaar, niet goed toegankelijk, bussen die niet meer reden, fietsroutes die gevaarlijk waren. Ook heel veel goede dingen, maar wij vroegen even naar, wat gaat er minder goed? Maar goed, ik vond het waardevol om die stem van de inwoners hoorbaar te maken.

In mijn rol als Statenlid genoot ik van het zoeken naar patronen, het stellen van vragen over kaders, over uitgangspunten. Maar altijd met oog voor de praktijk. Werkbezoeken, Praten met de Staten, gesprekken met inwoners die verrijkten echt mijn kijk op het beleid. Want wat wij besluiten, moet gewoon kloppen op straat.

Dat brengt me tot een punt dat ik eigenlijk iedereen wil meegeven vanaf hier. De grote opgaven van deze tijd, de kleine en grote conflicten, de thema's waar we allemaal ons mee bezighouden, wonen, mobiliteit, natuur of energie, we kunnen ze alleen maar samen oplossen door goed naar elkaar te luisteren, respect te hebben voor elkaar en heel zorgvuldig te kijken naar wat echt nodig is.

Ik rond af. Ik ben heel dankbaar dat ik dit werk mocht doen. Dank aan de mensen die mij het vertrouwen hebben gegeven. Dank aan de ambtelijke medewerkers van de provincie voor hun professionaliteit, dank aan mijn

fractiegenoten van het CDA voor hun steun en het fijne teamwork. Gemeentelijke fracties, in het bijzonder die van Vijfheerenlanden. Collega-Statenleden, College van Gedeputeerde Staten en alle betrokkenen, bedankt voor de fijne samenwerking. Mijn grootste dank gaat natuurlijk uit naar mijn gezin van wie ik de ruimte krijg om dit werk te doen.

Tot slot nog even terug naar Dirk De Wachter. Ik wens u allen heel veel plezier toe in dit werk. Ik wens u toe dat er mensen om u heen staan die u steunen in moeilijke en mooie momenten en dat u op uw beurt ook weer iemand mag zijn die andere tot steun is. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Bikker, dank u wel. U gaat nog even zitten. Ik ga straks een nieuw Statenlid beëdigen en een nieuw commissielid beëdigen. Daarna schors ik de vergadering zodat u allemaal de gelegenheid hebt om persoonlijk afscheid te nemen van mevrouw Bikker en het zojuist beëdigde Statenlid en commissielid te feliciteren. Dus dat is de orde van het vervolg van de vergadering. Dank u wel.

4. Onderzoek geloofsbrieven Kandidaat-Statenlid de heer Draisma (CDA)

De voorzitter: Dan is aan de orde agendapunt 4, het onderzoek van de geloofsbrieven van Kandidaat-Statenlid meneer Draisma, namens het CDA. Ik geef graag het woord aan de voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven. Mevrouw Hoek. Gaat uw gang, mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Voorzitter, de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven is bijeen geweest en heeft kennisgenomen van de bescheiden van de heer Arjen Draisma. De commissie is van mening dat de bevindingen overeenkomstig de wettelijke vereisten zijn. Er zijn dus geen beletselen in de toelating van de heer Arjan Draisma tot de Provinciale Staten van Utrecht. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Daarmee kunnen wij overgaan tot het toelaten van de heer Draisma tot onze Staten. Ik ga hem daartoe beëdigen. Ik ga ook beëdigen, en dat is agendapunt 6, mevrouw Meurkes, die commissielid voor de SP zal worden. Ik vraag zowel de heer Draisma als mevrouw Meurkes nu naar voren te komen en dan gaat griffier de eed en de belofte voorlezen.

5. Beëdiging Kandidaat-Statenlid de heer Draisma (CDA)

Statengriffier Peters: Meneer Draisma. Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Draisma.

Arjen Draisma: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

6. Beëdiging Kandidaat-Statenlid de heer Draisma (CDA)

Statengriffier Peters: Mevrouw Meurkes, commissielid. Ik verklaar dat ik, om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Meurkes.

Milou Meurkes: Dat verklaar en beloof ik.

7. Verslag Provinciale Statenvergadering 9 juli 2025

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u vragen om uw zetel weer in te nemen? Dames en heren, mag ik ook vragen om op de publieke tribune weer de stilte in acht te nemen en ook in de wandelgangen? Dank u wel. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt 7, het verslag van Provinciale Staten van 9 juli 2025. Daar stemt u mee in.

8. Langetermijn planning Provinciale Staten

De voorzitter: Agendapunt 8, langetermijnplanning Provinciale Staten. Dat stelt u vast.

9. Vragenhalfuur

De voorzitter: Agendapunt 9, het vragenhalfuur. De BBB heeft aangegeven vragen te willen stellen over positionpaper Afstandsnormen IPO VNG. Mevrouw Van den Broek voert daar het woord over. Dat doet zij vanachter haar desk. Gaat uw gang, mevrouw Van den Broek. Zal ik eerst nog een paar hamerstukken doen?

Monique van den Broek: Sorry, voorzitter. Er was net er was net iemand naar me toe gekomen. Ik zeg, pas je nog even dit in je motie of amendement aan? Want dan doen wij ook voorstemmen. Dat was ik aan het doen. Toen gingen we ineens heel snel beginnen. Excuses.

De voorzitter: U heeft het woord.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Vorige week waren we met een grote groep Statenleden, gedeputeerden en Commissarissen van de Koning naar Brussel voor het IPO-congres. Waar andere mensen in de zaal zich concentreerden op het zingen van verjaardagsliedjes voor de jarige Wopke Hoekstra die ons kwam toespreken, en dat zingen dat klonk overigens best goed zo vanaf de ... Vanaf het balkon, begon mijn telefoon fanatiek te trillen in mijn tas. Waarom? Wat was er aan de hand?

Voorzitter, de IPO VNG Positionpaper over afstandsnormen voor windturbines was aan de hand. Vanuit behoorlijk wat provincies kwam daar via mijn telefoon stevig commentaar op. Vanuit Statenleden, maar ook vanuit gedeputeerden en zelfs vanuit Den Haag. Sterker nog, tijdens een Tweede Kamercommissiedebat diezelfde dag werd hier ook aandacht aan besteed. Het was dus hot news vorige week dinsdag. Dat is best gek in onze beleving, want je zou toch denken dat een positionpaper over afstandsnormen voor windturbines, die mede namens onze provincie wordt verspreid, voorafgaand is afgestemd met Provinciale Staten? Maar niets is minder waar. Sterker nog, deze positionpaper bleek niet eens te zijn afgestemd met de collega's van de BAC. Voor ons is dat bestuurlijk onzuiver, zeker gezien de politieke gevoeligheid van dit onderwerp, de impact op omwonenden en de rol van onze gedeputeerde als BAC-voorzitter binnen het IPO. I

Inhoudelijk roept de positionpaper vragen op. Er wordt bijvoorbeeld gesteld dat modelmatige geluidsnormen betere bescherming bieden dan afstandsnormen, maar de onderbouwing ontbreekt. Internationale literatuur, waaronder WHO en Micho (00:22:38) laten juist zien dat Lden dB(A) geen betrouwbare indicator is voor hinder of slaapverstoring. Dan is er de actualiteit. De motie van Peter de Groot, VVD in de Tweede Kamer, die aangenomen is op 2 oktober ...

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek, ik onderbreek u toch even. Het vragenhalfuurtje, dat zegt wel een halfuur, maar dat is niet de bedoeling dat de vraag een halfuur duurt. Wat is uw vraag aan de aan het College van GS? Want ik denk dat u even terzake moet komen.

Monique van den Broek: Ik was eigenlijk nu een vraag aan het stellen, maar ik had inderdaad wat inleiding daarvoor nodig, want ik wilde weten, en nou ben ik een beetje van mijn verhaal af, naar aanleiding ... Ik begin opnieuw. Sorry. Anyway. Er was de motie en de minister van Klimaat en Groene groei heeft ook gezegd dat we eigenlijk meer hernieuwbare energie produceren dan consumeren. Dus waarom dan deze haast, deze stellingname zonder mandaat van de Staten? Ik heb inderdaad enkele kernvragen opgesteld. Die heb ik verstuurd. Ik kan ze hier voorlezen, ik kan ze niet voorlezen om tijd te besparen. Zegt u het maar, voorzitter.

De voorzitter: Ik kijk even naar de gedeputeerden. Die heeft haar vragen gezien. Die wil ze gewoon beantwoorden, dus dat is prima.

Mevrouw Van den Broek: Ik wilde nog ... Als laatste wat ik nog wil zeggen, ik ... Tot mijn spijt moet ik helaas bekennen dat er meer vragen aankomen, maar die doen we schriftelijk stellen. Dus we horen graag het antwoord op deze vragen en de andere vragen schriftelijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Dank, voorzitter. Ik loop gewoon de vragen zoals ze ook schriftelijk vooraf zijn gedeeld voor deze vergadering even langs. Het eerste gaat over de RES-doelen, dat die uit zicht raken. Dat is natuurlijk inderdaad zo in sommige RES-regio's. We zijn ... Wij zetten in onze provincie natuurlijk voor in om die op een goede manier alsnog te halen. Milieunormen voor windturbines zijn daarbij natuurlijk heel belangrijk, ook om de gezondheid van omwonenden te beschermen. Dat lukt beter met normen voor geluid en voor slagschaduw dan met afstandsnormen. Daar kom ik zo nog kort op terug naar aanleiding van een andere vraag.

Dan even over de paper zelf. Die is 24 september door IPO en VNG gezamenlijk verstuurd ten behoeve van discussie in de Kamercommissie Externe veiligheid over milieunormen voor windturbines. Dit paper is een herhaling van eerdere standpunten van het IPO die ook in BAC Klimaat en Energie zijn vastgesteld en ook al meerdere malen, ook januari dit jaar en ook in 2022 geloof ik al en 2023, meerdere malen zijn uitgedragen samen met de VNG. Het versturen van ... Daarvan, valt dan ook gewoon binnen het mandaat van IPO-portefeuillehouder. Dat ben onder andere ik in dit geval. Wat in deze casus is gebeurd, is dat de paper zelf eerder eerst met de Staten ook ... Ik krijg al die papers toegestuurd via het IPO en ook met ... Uiteraard met de Kamerleden, want daar was hij op gericht, gestuurd, dus daarna pas met de BAC. Die ommissie, dat wordt ook binnenkort nog even besproken in de BAC van, wat kunnen we daarvan leren, ook met gewoon hoe we de processen op dit punt binnen IPO hebben lopen?

Dan wat betreft de inhoud van dit paper. Kijk, uiteindelijk gaat het om een goede bescherming van inwoners. Daar zijn de milieunormen op gericht. Een norm die een ... Voor een bepaald effect beschermt, bijvoorbeeld geluid of veiligheid of slagschaduw, die zorgt uiteindelijk voor dat die effecten niet op mogen treden en dat die effecten begrensd worden. Die zorgt dus ook dat bijvoorbeeld een luide of onveilige turbine, ik wilde zeggen, een luide en veilige turbine op een grotere afstand kan meer effect hebben dan een hele stille turbine op een kleinere afstand. Het gaat uiteindelijk om het effect. Ook voor andere geluidsbronnen, denk aan wegen, denk aan bedrijventerreinen, denk aan vliegvelden, daar worden altijd geluidsnormen en geen afstandsnormen ... Gelden daarvoor.

Het onderzoek voor de landelijke milieunormen is uitgevoerd door Arcadis in samenwerking Pondera. Zij worden uiteraard ook betaald voor het uitvoeren van het onderzoek, zoals alle onderzoekers in opdracht van dit soort trajecten. Onafhankelijk van de uitkomsten daarvan. Ze hebben ook geen belang bij bepaalde uitkomsten. Dus als er vragen suggereren dat dat niet neutraal zou zijn, dat onderschrijven wij dan ook zeker niet.

Ook goed om te merken, is dat de commissie MER in haar advies op de plan-MER voor die nieuwe landelijke normen voor windturbines heel kritisch is op de afstandsnormen, omdat die geen extra bescherming bieden ten opzichte van bijvoorbeeld geluidsnormen. Dat is extra pikant, omdat natuurlijk de oude normen, die zijn buiten werking gesteld, vanwege het ontbreken van een plan-MER. Dus wat er in de plan-MER staat, is natuurlijk wel degelijk wat de commissie MER daarover zegt, is natuurlijk zeer relevant.

Dan de motie in de Kamer. De gevolgen daarvan zijn op dit moment natuurlijk ... Hangt er gewoon heel erg uiteindelijk van af, laat zich heel moeilijk te voorspellen, want het hangt af hoe ze uiteindelijk wordt uitgewerkt door het kabinet. Op dit moment geen aanleiding om aan te nemen dat projecten waar wij op dit moment bezig zijn daardoor geen doorgang zouden kunnen vinden. De motie is natuurlijk vooral ook een aansporing aan het kabinet om nu eindelijk eens een keer met die landelijke normen te komen. Daar hebben wij het kabinet ook, mede naar aanleiding van de motie van uw Staten, toe opgeroepen. Dus wij hopen inderdaad dat nu er gauw landelijke normen komen die aan de ene kant omwonenden beschermen en aan de andere kant ook ruimte laten voor wind op land, wat belangrijk is voor de RES-doelen, maar ook voor de energievisie, zoals u heeft vastgesteld, maar bijvoorbeeld ook voor het tegengaan van netcongestie. Dus dat is waar dat uiteindelijk toe leidt, die normen. Waar het kabinet mee komt, dat moeten we afwachten. Dat voor beantwoording, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Van Essen. Ik kijk even naar mevrouw Van den Broek of ze nog een afsluitende vraag heeft.

Monique van den Broek: Dank u wel voor de beantwoording. Ik denk dat het goed is dat ik ook nog schriftelijk wat vragen heb gesteld. Dan kunnen we daar rustig lezen, want ik kon niet alle antwoorden helemaal goed volgen. De antwoorden die ik wel kon volgen, daar denk ik dat de meningen over verdeeld zijn. Daar laat ik het even bij. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Er is vast nog een andere gelegenheid om daar weer met elkaar over in debat te gaan. Dank u wel.

Hamerstukken

10. SV Benoeming lid Financiële Auditcommissie

De voorzitter: Dan ga ik naar het volgende agendapunt. Dat is het agendapunt 10, het Statenvoorstel Benoeming lid Financiële Auditcommissie. Is een hamerstuk, dus stemt u meen in. Ik feliciteer mevrouw De Widt met haar benoeming.

11. SV Actualiseren Motielijst

De voorzitter: Agendapunt 11 is het Statenvoorstel Actualiseren motielijst. Is ook een hamerstuk. Daar stemt u mee in. Dank u wel.

12. SV Toekomst N201 deelproject Mijdrecht, ontwerp optimalisatie

De voorzitter: Agendapunt 12, het Statenvoorstel Toekomst N201 deelproject Mijdrecht, ontwerp optimalisatie. Ook een hamerstuk. Stemt mee in. Dank u wel.

13. SV Mobiliteitsmaatregelen voor grootschalige woningbouwlocaties Amersfoort

De voorzitter: Dan is agendapunt 13, het Statenvoorstel Mobiliteitsmaatregelen voor grootschalige woningbouwlocaties Amersfoort. Ook dat is een hamerstuk. Daar stemt u mee in. Dank u wel.

Besprekstukken

14. Agenderingsmotie Veilig Vervoer voor Vrouwen, ingediend door D66 e.a.

De voorzitter: Dan is agendapunt 14 aan de orde. Dat is een agenderingsmotie met de titel Veilig Vervoer voor Vrouwen en is ingediend door D66 en een aantal andere partijen. Ik vraag meneer Harinck als hoofdindiener om de motie toe te lichten. Daarna zal het college een korte reactie geven en daarna is aan anderen in de zaal de gelegenheid om iets toe te voegen aan de beraadslaging. Gaat uw gang, meneer Harinck.

Marcel Harinck: Hartelijk dank, voorzitter. Allereerst mijn dank aan de collega's voor het respectvolle en inhoudelijke debat van de commissievergadering. De toon en de bereidheid om mee te denken doet recht aan de ernst van dit onderwerp, veiligheid voor vrouwen in onze provincie. Met de vele ervaringen die wij de afgelopen tijd hebben gehad, is dat volgens mij heel terecht dat wij daar die aandacht voor hebben gehad. Op basis van de gesprekken met de verschillende fracties en ook het college heb ik de motie wat aangescherpt. De kern is hetzelfde gebleven. Dus wij willen werk maken van sociale veiligheid in onze provincie, met name in het openbaar vervoer, stations en ook de provinciale infrastructuur, zodat vrouwen zich veilig door onze provincie kunnen verplaatsen. De uitwerking is concreter geworden, zodat wij wat gerichtere stappen gaan zetten.

In de afgelopen weken heb ik nagegaan hoe vooral die meldingen waar we het over hebben gehad in de commissie hun weg vinden naar dit Huis. Dan kijk ik nu betekenisvol Rick aan. Ik heb daar een paar voorbeelden van. Dus deze eerste, we hebben het over wegen. Dan gaat het over verstoringen, wegversperringen, olie op de weg, hinder van werkzaamheden, dat soort zaken. Hopen we dat deze klikker werkt. Die werkt.

Dan hebben we melding Mobiliteit. Als ik een sociale onveilige klacht, dan is dat denk ik een klacht algemeen in dit geval, dan hebben we een ander formulier voor wegen, verkeer of vervoer waar we zelf iets kunnen bedenken. Dan hebben we nog een fietspagina waar de provincie naar doorverwijst, waar we op een kaart kunnen klikken. Dan kunnen we meldingen doen over bordjes die niet goed staan of andere zaken. Knooppunt bord. U snapt het.

Dan, openbaar vervoer. Eerste pagina die ik kon vinden, klonk de titel natuurlijk hoopvol, Onveilige situatie melden. Wel binnen werkzaamheden, maar de pagina deed het niet. Ook bij U-OV zal het denk ik een algemene klacht zijn die we moeten indienen. Kortom, ik denk echt veel ruimte voor verbetering. Ik heb niet het idee dat dat er een, sowieso een integraal meldpunt is, maar dat mensen ook hun weg zouden kunnen vinden met dit soort klachten waar wij het over hebben gehad. Tot zover. Dank Rick. Hij kan uit, denk ik.

Dan specifiek naar de motie. Concreet verzoeken wij het college om vier dingen te doen dus. Bij de herinrichting van provinciale inrichting of überhaupt de plannen voor nieuwe infrastructuur dat perspectief van de veiligheid van de vrouwen expliciet meewegen, bijvoorbeeld in de verlichting of de open ruimte waar we het over hebben gehad. Die tweede met onze ov-vervoerders, zorgen dat er gewoon één duidelijk meldpunt is waar sociaal onveilige situaties kunnen worden gemeld en dit ook actief onder de aandacht brengen via een campagne of iets dergelijks. Ook voor onze provinciale infrastructuur zorgen wij voor een duidelijk meldpunt, voor die fietsroutes hebben we het specifiek over gehad. Als laatste in onze ov en überhaupt onze enquêtes die wij sturen naar onze burgers ook zorgen dat er aandacht is voor dit onderwerp, zodat mensen daar hun mening over kunnen geven.

Met deze vier sporen dichten we wat mij betreft blinde vlekken. We kunnen in de toekomst beter inspelen op deze situaties. We maken melden eenvoudiger en we geven bekendheid aan dit onderwerp, zodat mensen ons weten te vinden als ze voelen dat een situatie niet veilig voelt. Zo bouwen we volgens mij aan en een betere provincie.

Afrondend, voorzitter. Ik ben dankbaar voor de brede steun nu al in onze Staten. Volgens mij is dit geen thema van één partij. Het raakt ons allen. Hoewel dit probleem vrouwen in het bijzonder treft, is het volgens mij een verantwoordelijkheid van de hele samenleving en daarmee ook een mannenzaak. Laten we dit nu goed regelen voor de vrouwen van vandaag en, voorzitter, ook voor de vrouwen in de toekomst. Want zoals u weet, voorzitter, is die toekomst een extra motivatie voor mij geworden afgelopen tijd, want sinds een aantal weken weten mijn vriendin en ik dat wij een dochtertje mogen ontvangen. Begin volgende week. Dat wilde ik nog even delen en tot zover.

De voorzitter: Meneer Harinck, van harte gefeliciteerd met dat prille geluk. Als vader van twee dochters kan ik het alleen maar onderschrijven wat u gezegd hebt. Dank u wel. Dan gaan we nu aan de gedeputeerde Van Schie vragen om daarop te reageren en daarna krijgen een aantal woordvoerders die zich gemeld hebben de gelegenheid om hun inbreng te leveren. Meneer Van Schie.

André van Schie: Dank, voorzitter. Dank aan de indieners van de motie en het mooie gesprek dat we hier ook over hadden in de commissie inderdaad. De heer Henk refereerde eraan. Ik heb dat ook als zodanig ervaren. Ook natuurlijk naar aanleiding van de droevige gebeurtenis en de vele gesprekken in de samenleving die er zijn, waren en hopelijk ook nog zullen blijven over de veiligheid op straat, in het openbaar vervoer, op alle plekken waar mensen zich toch onveilig voelen en dat niet zouden moeten, die gesprekken zijn intens en heeft iedereen gevoerd, denk ik, aan de keukentafel met moeders, dochters, neven, nichten, iedereen die zich daar toch weer extra door geroerd voelde in deze periode. Het is ook goed als we die gesprekken voeren, denk ik.

Ook mooi dat het hier in de Statenzaal dan tot uiting komt in deze motie, die we natuurlijk overnemen, in de zin van, we hebben hier in de commissie een goed gesprek over gevoerd. De punten die de heer Harinck aanraakt, die hebben we daar ook besproken. De zoektocht op de provinciale website heb ik ook meegemaakt als zodanig. Daarvan kan ik ook zeggen dat we daar natuurlijk nu ook al hard aan werken om dat te verbeteren. Zowel qua vindbaarheid als qua zoekresultaten zullen we daar echt aan werken omdat voor in elk geval die meldingen die er zijn, die suggesties kunnen wekken van, hoe kunnen we dingen beter doen, maar ook, ik voel me hier gewoon niet fijn, doe er wat aan, dat we die ook makkelijker vindbaar maken. Daar wordt druk aan gewerkt.

Als ik dan toch even de oproepen uit de motie langsloop, voorzitter, bij infrastructuur ook aandacht geven aan de ervaren veiligheid. Uiteraard is dat iets wat we continu kunnen en moeten verbeteren. We zien dit dus ook als een oproep om daar met extra inspanning te blijven doen wat we doen en dat nog beter te doen, zodat het voor onze reizigers, zowel in het openbaar vervoer als op weg aan de gebieden in onze provincie die aan onze verantwoordelijkheid zijn toevertrouwd, aandacht blijven geven.

Ook punt twee, hoe we met de vervoerders daar in het openbaar vervoer, de bussen, de tram, meer aandacht aan kunnen geven, hebben we opgepakt met U-OV. Die gaan natuurlijk ook vanaf 14 december samen onder één merknaam het klantcontact doen. Daar zal extra aandacht zijn ook voor sociale veiligheid met een meldpunt ook onder andere in de app en ook een promotiecampagne pakken we daarmee op om dat ook onder de aandacht van het publiek te brengen.

Dan het derde dictum, voorzitter, zorg dat dat meldpunt ook goed vindbaar is. Daar hebben we het net al over gehad. Het gaat uiteraard niet alleen om de fietsroutes. Dat gaat om alle voorbeelden die de heer Harinck ook noemde in zijn bijdrage, want het gaat ook over om de bushaltes, over de voetpaden, over de provinciale wegen. Eigenlijk allerlei plekken waar we met kleine of grote maatregelen kunnen bijdragen aan het laagdrempelig maken van het gebruik van onze infrastructuur, gaan we ons best voor doen.

Ook dat laatste wat de Staten aan ons vragen, om ook in de enquêtes die we doen, in de contacten met klanten, de waarderingsmonitor, maar ook natuurlijk de onderzoeken die we periodiek doen over de manier waarop het openbaar vervoer wordt ervaren, zullen we kritisch kijken hoe we daar de beleving van vrouwen specifiek, maar ook van andere groepen die zich kwetsbaar voelen, aandacht aan blijven schenken. Dus we omarmen de motie. Ik zou zeggen dat het misschien, maar dat is aan de voorzitter, ook verstandig is om hem wel in stemming te brengen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, een interruptie.

Mieke Hoek: Een ... Of ik een vraag mag stellen, of een interruptievraag.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mieke Hoek: Aan de gedeputeerde. Het enige wat eraan ontbreekt in het rijtje van openbaar vervoer, bus et cetera, ik mis de trein, de spoorwegen. Het is wel niet onze taak vanuit de provincie, maar het is wel een onderdeel van ons gebied. Ik zou u willen vragen of u dat ook wilt meenemen. Toen ik studeerde en heel vaak tussen Utrecht en Amersfoort 's avonds moest reizen, heb ik het nodige meegemaakt. Dus ik wil toch wel dit punt meegeven.

De voorzitter: Dank u wel. Gedeputeerde.

André van Schie: Dank, voorzitter. Heel concreet doen we dat natuurlijk om ervoor te zorgen dat de aansluitingen tussen trein en openbaar vervoer, de andere modaliteiten waar we zelf wel verantwoordelijk zijn, ook gunstig zijn, zodat er zo min mogelijk wachttijd is. Maar uiteraard, de gesprekken die we met NS voeren, ook daar hebben we een spoorafel, zal ik dit ook onder de aandacht brengen.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Van Schie. Dan hebben diverse mede-indieners gevraagd om ook het woord te mogen voeren. Ik stel voor, ik heb er in ieder geval tien op mijn lijstje staan, dat u dat vanachter uw desk doet, als u dat goed vindt. Dan kijken we daarna of er nog anderen zijn die zich daarbij willen voegen. Meneer Oude Wesselink.

David Oude Wesselink: Dank u wel, voorzitter. Wij danken D66 en in het bijzonder de heer Harinck voor het initiatief van deze motie. Dat is er eentje in de categorie, dat hadden we allemaal kunnen bedenken en moeten bedenken. Want veiligheid is een van onze belangrijkste grondrechten. Dat is voor de helft van onze inwoners geen vanzelfsprekendheid. Dat moet veranderen. Femicide moet stoppen en het lastigvallen van vrouwen moet stoppen. Helemaal terecht wordt er geroepen Wij eisen de nacht op. De nacht is van iedereen. De dag is voor iedereen. Het openbaar vervoer is van iedereen en de infrastructuur is voor iedereen. Hopelijk draagt deze motie daaraan bij. Voor de mensen van nu, maar ook voor de toekomst. Want net als de Harinck, word ook ik binnenkort vader. Dank u wel.

De voorzitter: Geweldig. Ook u van harte gefeliciteerd, meneer Oude Wesselink. Ik weet niet of dit nog tot meer bekentenissen gaat leiden, maar ik geef het woord aan mensen Hossain van de VVD.

Ronnie Hossain: Dank u wel, voorzitter. Iedere vrouw moet veilig van A naar B kunnen. We kunnen ons uiteraard helemaal vinden in de motie die we mede-indienen. Dank aan D66 voor het initiatief. In het verleden hebben heel veel andere fracties in deze Staten, waaronder de VVD, ook onlangs nog, ook aandacht gevraagd voor dit zeer belangrijke onderwerp. Het leidt bij ons ook helemaal geen twijfel dat de provincie en het college dit heel serieus neemt en veel van waar we om vragen ook al zo goed mogelijk probeert te doen. Maar dit is zo'n belangrijk onderwerp dat het op de actieve radar moet blijven staan en dat het ... Daarom is het dus ook gewoon goed en nuttig om dat af en toe expliciet met ons allen de aandacht op te vestigen, want het is gewoon niet te verteren dat dit anno 2025 nog steeds ... Dat dat ... Ik word er bijna boos van. Ik word er gewoon boos van. Dat het zo'n impact heeft op mensen. Dus dat verdient gewoon echt aandacht en daarvoor dank. Wij steunen van harte.

De voorzitter: Dank u wel. Dan het CDA, meneer Koren.

Martijn Koren: Dank, voorzitter. Het debat in de commissie heeft ons als CDA-fractie ontroerd. We hebben daar gesproken over verhalen die ons diep raken. De dood van een van onze inwoners afgelopen zomer laat zien dat dit geen abstracte statistieken zijn, maar een harde werkelijkheid. De gebeurtenissen van de afgelopen weken maken opnieuw duidelijk dat onveiligheid voor vrouwen helaas geen uitzondering is.

Voorzitter, vrijheid komt nooit zonder verantwoordelijkheid. Het is aan ons om die verantwoordelijkheid te nemen, ook hier in de provincie. Daarom doen wij als CDA-fractie een oproep aan alle partijen in dit Huis, laten we gezamenlijk dit signaal afgeven, laten we samen zeggen dat veiligheid en vrijheid geen voorrecht zijn, maar een basis die we met elkaar garanderen. Niet alleen in de nacht, maar ook gewoon overdag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw

Spreker 24: Dank u wel, dan mevrouw Flink, Partij van de Arbeid.

Noortje Flink: Voorzitter, als een van de weinige vrouwen onder deze motie en inwoner van de wijk Lunetten heb ik elke avond als ik naar huis fiets de optie, kies ik voor de veilige route of voor een van de drie onveilige routes blijkbaar

naar huis? Ik wil daarom ook aangeven dat wij heel blij zijn dat D66 met dit initiatief kwam om hier een motie over op te stellen.

Wat de PvdA betreft, is geweld tegen vrouwen, is gendergerelateerd geweld niet meer van deze tijd en moeten we er alles aan doen om dat te voorkomen. Als vrouw zou ik ook willen zeggen dat het voor ons niet alleen gaat om de ervaren veiligheid of het veiligheidsgevoel, een veiligere fietsroute hoeft niet meteen te betekenen dat die fietsroute ook daadwerkelijk veilig is, en willen we daarom ook aandacht voor de daadwerkelijke veiligheid van vrouwen in het verkeer. Want verkeersveiligheid, fietsveiligheid voor vrouwen is meer dan een fietstunnel en de veiligheid of toegankelijkheid van het ov is meer dan de betaalbaarheid of de rolstoeltoegankelijkheid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Travaille, Partij voor de Dieren. Mevrouw Buttermann.

Olivia Buttermann: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, we dienen deze motie mede in en we danken D66 voor dit initiatief. Maar, voorzitter, laten we helder zijn. Meer verlichting, betere infrastructuur en veilige routes zijn symptoombestrijding voor een dieperliggend probleem in onze samenleving. Het eigenlijke probleem ligt in hoe we met elkaar omgaan, het respect naar elkaar toe en hoe we aankomende generaties daarin opvoeden, en in het bijzonder hoe mannen met vrouwen omgaan.

Vorige week liep ik in de ochtend even een ommetje in mijn eigen wijk en daar werd ik verbaal lastiggevalen door een man die dacht het recht te hebben op mijn aandacht. Hij liet het niet bij één keer, maar fietste diverse keren langs en reed gepikeerd weg toen hij mijn aandacht niet kreeg. Ongeveer alle vrouwen in deze zaal hebben deze vorm van intimidatie vast al wel eens meegemaakt. Dan hebben we het nog niet eens over het alledaags terloops seksisme.

Geweld tegen vrouwen in welke vorm dan ook is er niet plotseling. Het ontstaat op een voedingsbodem van vrouwonvriendelijke grapjes. De je-bent-wel-ambitieuze-opmerkingen of het wegwuiven van een nare ervaring. Wat de Partij voor de Dieren betreft, is het tijd dat we de oorzaak hiervan serieus gaan nemen, en nog specifiek, dat mannen dat serieus gaan nemen en elkaar op dit soort gedrag gaan aanspreken en dat inwoners uit onze provincie hier in deze zaal het goede voorbeeld zien van respectvolle omgangsvormen, dat wij ook hier laten zien hoe we alle personen van elk gender ditzelfde waarderen en gelijk behandelen. Want dat is waar veiligheid voor vrouwen begint. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Buttermann. Dan kom ik nu bij de heer Schaddelee van de ChristenUnie. Gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Dank, voorzitter. Onze provincie moet voor iedereen vrij en veilig zijn. Dat vindt niet alleen maar de ChristenUnie, maar dat vinden we gelukkig bijna allemaal, dat vindt iedereen. Vandaar ook deze brede motie. Toch kunnen we die vrijheid en die veiligheid niet garanderen. Dat is meer dan ongemakkelijk. Dat is een collectief falen. Goed dat we als provincie zoeken naar dat wat op ons pad ligt, wat wij kunnen bijdragen. De motie legt de focus nu op vervoer. In de commissie waren wij een tikje kritisch op het meldpunt, omdat de meldingsbereidheid vaak heel laag blijkt te zijn bij situaties waar onveiligheid een rol speelt.

Maar blijft staan dat het goed en noodzakelijk is om te zoeken naar dat wat wij kunnen bijdragen aan een veilige provincie. Dat is wat ons betreft breder dan alleen maar vervoer, infra en ov. Alle buitenruimten, ook natuurgebieden en recreatiegebieden, moeten een veilige plek zijn om te verblijven. Niet alleen voor mannen, maar voor ons allemaal. Wij pleiten daarom concreet nog voor twee aanvullende punten. Allereerst, laten we veiligheid nadrukkelijker meenemen in ons beleid rond ruimtelijke ordening, recreatie en natuur, waarbij we ook expliciet door de blik van vrouwen kijken naar de inrichting, een veilige inrichting. En twee, laten we ook vanuit natuurtoezicht zoeken naar mogelijkheden om extra scherp hierin te blijven. Dat vraagt ze voldoende beschikbaarheid van boa's. Dat is nu ... Dat is dus meer dan wat er nu is. Maar daar komen we denk ik binnenkort ook nog wel over te spreken.

Tot slot. De keukentafel is al een paar keer langsgekomen. Bij ons aan de keukentafel zitten ook twee zonen en twee dochters tussen de 12 en 20. We hebben daar dat gesprek ook over gehad van, hoe ga je hier op een goede manier mee om? Het ongemak was dat er eigenlijk twee constatering waren. Het eerste is dat het niet vooral een vrouwenprobleem is, maar veel meer een mannenprobleem. Dat is denk ik net door mevrouw Buttermann heel goed neergezet. Het is daarom ook mooi dat D66 de oproep deed van, laten we vooral mannen eens het woord voeren hierbij.

Twee, en dat is misschien nog wel ongemakkelijker, pijnlijk, is dat zelfs als wij onze buitenruimte ontzettend veilig inrichten, is het feit dat meeste misbruik niet in de buitenruimte plaatsvindt, maar achter de voordeur. Daarmee gaat

dit thema dus ook over sociale veiligheid en raakt het misschien ook wel aan onze sociale agenda. Daarom de oproep GS, maar misschien ook wel aan ons allemaal, zouden we over na kunnen denken hoe wij in de toekomst ook misschien bij onze sociale agenda na kunnen denken over dit thema. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Schaddelee. Dan kom ik bij meneer Nagtegaal van UtrechtNu!

Sjors Nagtegaal: Dank, voorzitter. Er is al heel veel gezegd. Ik sluit me ook aan bij alle mannen, en vrouw, die hier iets over hebben gezegd. Mooi symbool ook om te zien dat er zoveel mannen onder staan. Ik heb mij in het verleden wel eens denk ik schuldig gemaakt aan van die misschien onschuldige seksistische opmerkingen, zoals lieve schat of dat soort dingen. Achteraf bedenkend dacht ik daarna wel van, praat ik ook anders tegen vrouwen bijvoorbeeld? Ik heb me daar nu over hersteld, maar ik kom met de billen bloot dat ik me daar wel eens schuldige aan heb gemaakt.

Ik ben ook bij mijn vriendin op navraag geweest. Mijn vriendin is een veel leukere persoon dan ik. Ziet er ook beter uit. Iets te hoog gegrepen wellicht. Ik vroeg haar, heb jij wel eens dingen meegemaakt op straat of dat je opmerkingen krijgt? Nooit eerder over gehad. Kwamen er toch wel wat dingen naar boven, over in de bus of op de fiets of gewoon lopend op straat, van die kleine dingetjes dat een man helemaal overdreven naar achteren kijkt of een opmerking maakt van ... Of een fluitje of iets doet, het zijn kleine dingen. Maar die raken je wel.

Als vriendje denk ik dan ook van, het liefst, als ik het zou zien, sla ik die persoon op zijn muil, op zijn Utrechts. Ik ben er op dat moment niet bij, omdat ik als grote man natuurlijk ... Dan durven mensen het niet. Maar juist die kleine momenten dat vrouwen alleen en kwetsbaar zijn, zie je dat dat soort dingen eigenlijk gewoon aan de orde van de dag zijn. Dat moeten we stoppen. Ik denk, als het gaat om de cirkel van invloed van de provincie, dat deze motie een mooi compleet pakket is. Ik sluit me aan bij alle andere woorden over de sociale agenda. Maar ik denk dat we gewoon integraal in alle invloedssferen waar wij over gaan dit onderwerp op de agenda moeten zetten. Daarom is het ook heel goed dat we het vandaag hierover hebben. Ik hoop dat deze motie uiteraard unaniem wordt aangenomen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Nagtegaal. Dan meneer De Jong van Volt.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Dat laatste dat ondersteunt Volt. Dat hopen wij ook. Wij ondersteunen ook de oproep van de ChristenUnie zojuist. Voorzitter, de tijdsgeschiedenis laat zich vaak duiden door niet de mensen die onze beschaving maar blijven afbreken, maar de mensen die opstaan en zich uitspreken. Dat gebeurt nu ook en laten we ons daar vooral door inspireren.

We hebben het tijdens de commissie ook gezegd, met heel veel enthousiasme staan wij op deze motie van D66 en we denken dat het een belangrijk en goed geluid is. We willen alles op alles zetten en altijd kijken, doen we wat we kunnen voor de veiligheid van vrouwen en anderen die dat behoeven? Ik voel mij als man daar zeker ook bij aangesproken. Ik denk niet dat ik het allemaal doe zoals het zou kunnen, dus ik ben ook continu op zoek naar, hoe kunnen wij en hoe kan ik dat als man beter doen? Ik ben ook heel erg blij met die campagnes, want ik zal ook eerlijk zeggen, daar leer ik ook van. Ik ben ook heel erg trots op die mensen voor die campagnes gaan staan. Maar we gaan het veranderen en dat gaan we met zijn allen gewoon doen.

Specifiek wil Volt ook nog even de LHBTIQ-perspectieven onder de aandacht brengen, want ook daar speelt dit thema. We vinden het belangrijk dat wij in de uitvoering van deze motie niet alleen voor een doelgroep vrouwen, LHBTIQ, andere mensen, maar vooral mét deze mensen dat beleid gaan vormgeven. Dus neem die perspectieven mee door het samen te doen. Wij hebben gevraagd tijdens de commissie voor een ambtelijke werkgroep. Vind ik nog steeds een goed idee. Maar zo'n werkgroep zal vooral contact kunnen zoeken met jonge vrouwen en dus anderen.

Al met al, laten we dat geluid met zijn allen vandaag en morgen serieus blijven nemen en blijven monitoren of we dat goed doen. Ik ben ook vader van twee dochters, naast één zoon. Vooralsnog heb ik begrepen dat het daarbij blijft, maar reden genoeg om daarvoor te gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer De Jong. Meneer Vermaat, de SGP.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Allereerst wil ik mevrouw Van Veen bedanken voor het initiatief naar aanleiding van de commissie en uiteindelijk ook ... Mevrouw Veen, hoor ik zojuist. Voor het initiatief richting de commissie en uiteindelijk ook het idee om er proberen zoveel mogelijk mannen onder te krijgen, onder deze motie. Ook als SGP dienen we deze motie mee in. Ik wil onze fractiemedewerker, Hanna van Garderen, bedanken voor het schrijven van deze bijdrage die ik zal uitspreken.

Voorzitter, vrouwen moeten veilig zijn. Om die reden en in het bijzonder in het licht van de gebeurtenissen eind deze zomer is het goed dat we vandaag als Staten spreken over een breed gedragen motie over de veiligheid voor vrouwen, van vrouwen. In de motie is al aangegeven dat veel vrouwen en vooral jonge vrouwen zich op straat onveilig voelen als het donker is. Dat is sowieso al niet goed, maar met de donkere wintermaanden voor de deur echt een reden om dit probleem de aandacht te geven die het verdient. Op een gemiddelde dag in december kan dit namelijk betekenen dat de vrouwen zich twee derde deel van het etmaal zich onveilig voelen als zij over straat zouden gaan. Genoeg reden dus om eens goed na te denken welke rol wij als provincie kunnen pakken in het vinden van oplossingen voor dit probleem.

Wat de SGP betreft, sluit de mogelijke en gedeeltelijke oplossing van dit probleem goed aan bij de taken van de provincie, en wel op het gebied van ruimtelijke ordening en openbaar vervoer. De inrichting van de openbare ruimte speelt een sleutelrol in een daadwerkelijk en ervaren veiligheid van vrouwen. Zo is het voor vrouwen minder vervelend om door een goed verlichte woonwijk te fietsen, zoals net ook al werd aangegeven, dan op een donker landweggetje met een sloot ernaast. De motie noemt een aantal indicatoren die het veiligheidsgevoel van vrouwen aanzienlijk kunnen verbeteren, zoals goede verlichting en een open straatbeeld zonder donker of onoverzichtelijke hoeken.

Andere Europese steden zijn al actief bezig met het waarborgen van de veiligheid van vrouwen, jonge vrouwen, bijvoorbeeld Umeå in Zweden. Daar is een tunnel in het licht letterlijk van de veiligheid van vrouwen ontworpen. Er is dus overal goed licht, behalve op één plek, en daar is een uitgang gemaakt om de tunnel te verlaten voor als je op die plek onveilig voelt. Als de SGP wil het college dan ook de aanbeveling doen om met de stedenbouwkundige bril te kijken naar dit thema. Als we het hebben over fysieke en sociale veiligheid op straat, denken we als SGP ook nog aan andere kwetsbare groepen, zoals kinderen, ouderen en bijvoorbeeld Joodse mensen die te maken hebben met antisemitisme op straat. Ook voor deze groep is het van belang dat de motie snel aan het werk gaat ... Provincie snel aan het werk gaat met de uitvoering van deze motie.

Ten slotte, niet alleen de provincie, maar ook de samenleving zelf is aan zet. Laten we onze kinderen leren vrouwen te respecteren en leren om hen niet te reduceren tot lustobject. Maatregelen in de openbare ruimte en het openbaar vervoer zijn noodzakelijk en hierin is de overheid aan zet. Maar laten we als samenleving werken aan een cultuurverandering, waardoor vreselijke incidenten als afgelopen zomer niet meer voorkomen. Laten we ons daarbij leiden door waarden die beschermen in plaats van exporteren.

We kennen wellicht de Bijbelse geschiedenis van de schepping van man en vrouw. De zeventiende-eeuwse Engelse predikant Matthew Henry zegt hierover het volgende. De vrouw was gemaakt uit een rib uit de zij van Adam. Niet gemaakt uit zijn hoofd om over hem te heersen, niet uit zijn voeten om door hem vertrapt te worden, maar uit zijn zij om zijn gelijken te zijn. Onder zijn arm, om beschermd te worden en vlakbij zijn hart, om geliefd te zijn. Voorzitter, laten we zo vanuit liefde naar vrouwen kijken en hen beschermen. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Vermaat. Dan kom ik bij meneer Breur van de SP.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. Sommige mensen kunnen zich misschien nog het jaar 2000 herinneren en het lied dat toen erg populair was, Who let the dogs out van de Baha Men. Dat is een cover van Anselm Douglas twee jaar eerder. Het lied gaat niet waarover denkt dat je het gaat. Het heeft eigenlijk weinig met honden te maken, of misschien metaforische honden, maar het lied is een aanklacht tegen mannen die zich misdragen in de richting van vrouwen. Dat gaat met ... Soms met geblaf en soms zelfs letterlijk met geblaf en andere beestengeluiden die vrouwen naar hun hoofd geslingerd krijgen. Vaak gebeurt het ook op subtielere manieren.

Wij als provincie hebben niet de mogelijkheid om alle honden fatsoenlijk af te richten of terug te sturen in hun hok. Wij kunnen wel zorgen dat we de honden kunnen zien aankomen en dat goedbedoelende mensen daarop kunnen inspringen. Daarom ben ik ook blij dat deze motie er is. Mijn handtekening staat er niet voor niets onder. Ik had ook kunnen zeggen van, ik krijg een dochter, maar dat had ik vier jaar geleden moeten doen. Ik heb er al en ik ben er heel erg blij mee en ik hoop dat zij in volle veiligheid zich zal kunnen ontwikkelen en niet gaat lastig worden gevallen door de metaforische honden uit het lied waar ik mee ben begonnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Breur. Dan heb ik de ondertekenaars gehad, maar ik kijk even de Staten rond of er nog iemand anders het woord wenst. Mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Ik heb natuurlijk net al een klein tipje van de sluier opgelicht met mijn verzoek naar de gedeputeerde, meneer Van Schie. Ik sluit me eigenlijk volledig aan bij het hele betoog van Olivia Butterman, mevrouw Butterman, van de Partij voor de Dieren. Ik ben al een beetje langer op de aarde dan en ik heb natuurlijk ... Wat ik

eigenlijk wil zeggen, is dat de vrouw steeds meer beperkt wordt ook hoe je je kleedt. Ik heb nog de minirokperiode meegemaakt. Dat deed je gewoon. Maar dat was helemaal niet de bedoeling om uitdagend te zijn, het was gewoon mode. Daar ga je dan in mee. Dat is nu niet meer zo. Als je nu een kort rokje draagt, draag je er meestal nog iets anders onder, een maillot of wat dan ook.

Dit gezegd hebbende, maar ik wil toch nog wel even de opmerking maken over het openbaar vervoer voor in de buitengebieden. Nu zullen jullie wel eens zeggen, dan komt ze weer met Vreeland. Maar goed, dat is nu helemaal een goed voorbeeld. De bus stopt in Loenen aan de Vecht. Dan moet je 2 kilometer lopen na 18.00 uur om in Vreeland te kunnen kopen, langs de N201. Een levensgevaarlijke weg, in heel veel opzichten, maar ook in opzichte van bedreigingen en intimidatie et cetera. Het is daar behoorlijk donker. Het is een drugsroute van Hilversum naar Amsterdam en naar Utrecht et cetera, et cetera.

Waar ik voor zou willen pleiten toch, om toch te kijken of er niet op de een of andere manier in de buitengebieden waar het echt helemaal ontbreekt naar ... Aan openbaar vervoer na 18.00 uur, om te kijken of je daar toch niet, zeker nabij een grotere gemeente waar je uit kunt gaan, naar de dancing of naar de kroeg of wat dan ook, hoe kom je thuis? Als je nog niet je rijbewijs hebt, moet je gaan fietsen. Maar dat is eigenlijk bijna in de ... Ook in deze tijd, dat neemt toe, het is ook weer gebleken met dat ... Met wat in het meisje in Abcoude is gebeurd. Dat kan eigenlijk niet meer.

Vroeger kon dat eigenlijk nog beter dan nu, want het is nu nog ... De omgeving voor de vrouw is op een andere manier agressiever geworden, op een andere manier dan een aantal jaren geleden. Er zijn veel grotere groepen die vrouwen niet respecteren. Laat ik het gewoon netjes zeggen. Dat wil ik toch ook gewoon gezegd hebben vandaag. Ik ben ook heel blij ... Ik had me nog niet aangegeven dat ik hem mee indien, maar ik heb dat nu, want ik had het niet eerder gezien vanwege andere zaken, dus ik dien de motie natuurlijk ook in en het moet gewoon heel breed unaniem aangenomen worden en dan kijken wat we kunnen doen. Maar vooral ook de avonden, de nachten, vooral de avonden, met openbaar vervoer, met een klein busje of wat dan ook, of dat je iets een station kunt bellen dat je opgehaald kunt worden of wat dan ook, het moet niet meteen een dure taxi's zijn. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Zijn er nog anderen die het woord wensen? Meneer Van Breukelen.

Frank van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. We hebben in principe een groot gedeelte van de bijdrage al in de commissie gedaan. Wij danken ook alle andere partijen voor een goed commissiedebat over deze agenderingsmotie. Als eerste, wij staan hier niet onder. De reden daarvoor is omdat wij zien dat deze maatregelen niet alleen voor vrouwen voordelig zijn. Ze zijn voor de brede maatschappij voordelig, simpelweg betere ontwerpen, veiligere ontwerpen, zowel bij ov-knelpunten als in de openbare ruimte waar de provincie aan de lat staat, lijkt mij en lijkt ons voordelig voor iedereen, niet alleen voor vrouwen.

Maar natuurlijk snappen wij de toegenomen zorg over de veiligheid van vrouwen op straat en we zien hier ook een breder debat ontstaan, een debat wat eigenlijk in de commissie niet plaatsgevonden heeft. Dat gaat over een bredere culturele verandering. Dus wij roepen ook op dat in alle verschillende culturen in Nederland, zowel de inheemse als de niet-inheemse culturen, er ... Wij ervoor zorgen dat in elke cultuur er toegenomen aandacht is voor de veiligheid van vrouwen en dat wij culturele normen en waarden die tegen de veiligheid of niet meewerken aan de veiligheid van vrouwen, dat wij ze, waar ze ook bevinden, ze tegenwerken en het liefst zo ver mogelijk van ons afwerpen. Dank u wel.

De voorzitter: Ik zie mevrouw Zagt, geloof ik.

Jantine Zagt-Lokhorst: Dank u, voorzitter. Er zijn na de commissievergadering toch een hoop dingen op tafel gekomen, dat wij als fractie hebben besloten om hem toch mee in te gaan dienen.

De voorzitter: Mooi. Dan is volgens mij vanuit uw Staten alle inbreng geleverd. Bij dit agendapunt past dan nog een laatste woord, als hij daarvan gebruik wil maken, voor meneer Harinck.

Marcel Harinck: Pasje. Dank, voorzitter. Had ik even niet op gerekend. Maar volgens mij heel fijn, deze brede steun. Fijn dat we dit onderwerp met zijn allen zo serieus nemen. Ik moet nog even met de heer Schaddelee praten over zijn punten. Die hebben we niet nog niet eerder gehoord, vind ik op zich wel goed idee. Maar ik denk dat het een mooi debat was in die zin. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt.

15. SV Najaarsrapportage 2025

De voorzitter: Dan is het tijd voor agendapunt 15. Dat is het Statenvoorstel Najaarsrapportage 2025, in de commissie uitvoerig behandeld. Vanmorgen in het fractievoorzittersoverleg hebben we even besproken met elkaar dat alleen de Partij voor de Dieren heeft aangegeven graag een motie bij dit agendapunt te willen indienen en dat de andere fracties aangaven dat behandeling in de commissie voldoende is geweest en dat zij dus geen woordvoering hierop willen plegen. Dus ik zou het ook zo willen doen dat ik meneer Travaille vraag om zijn motie toe te lichten en dan de gedeputeerde vraag, mag vanachter de tafel, de gedeputeerde vraag om daarop te reageren.

Anjo Travaille: Dank u wel, voorzitter. De motie Herziening regionale veenweideaanpak zal ook onze enige inbreng zijn bij dit agendapunt. Ik had deze motie graag als actualiteitenmotie behandeld, maar het presidium concludeerde geheel terecht dat de motie aan actualiteit heeft verloren. De motie verzoekt namelijk om een aanpak voor bodemdaling en CO₂ in het veenweidegebied te heroverwegen. Maar inmiddels, zo hebben we begrepen, is de taskforce al gestart met vooral een versterking van de huidige aanpak.

Partij voor de Dieren en Volt willen met de motie Heroverweging veenweideaanpak richting geven aan de inzet van deze taskforce. De waterschappen die houden de pijlen in het veenweidegebied kunstmatig laag, zodat veehouders het land op kunnen met koeien en tractoren. Dat is heel leuk voor de veehouders, maar daardoor daalt de bodem met ruim 1 centimeter per jaar en hebben we een flinke hoeveelheid extra CO₂ in onze provincie.

De regionale veenweidestrategie-aanpak van CO₂ in bodemdaling die dreigt te mislukken. Dat hebben we gelezen in de Statenbrief. De doelen voor 2030 zijn buiten bereik geraakt, de CO₂-uitstoot is de afgelopen jaren mogelijk een paar procent verminderd en qua bodemdaling hebben we eigenlijk geen flauw idee of het beter is geworden of slechter. Er zijn in de regionale veenweidestrategie drie maatregelen afgesproken. Op het gebied van functieverandering is er nog niets gerealiseerd, nog geen vierkante meter.

De tweede maatregel peilverhoging, dat doen de waterschappen niet. Hoewel ze altijd bodemdaling en CO₂ meewegen in de peilbesluiten, komt er uiteindelijk nooit een verhoging van het peil. Besluiten worden traditioneel sectoraal afgestemd op de functies en daarmee in het veenweidegebied vooral op de veeteelt. Dat ... Dan blijft over de derde maatregel, de waterinfiltratiesystemen, plastic buizen die in het perceel worden gelegd om het peil tijdelijk en plaatselijk kunstmatig te verhogen, zodat de landbouw weer even vooruit kan. Dat past natuurlijk helemaal niet in onze strategie van water en bodem sturend. Het daadwerkelijke effect van de plastic buizen op bodemdaling is onzeker en voor de waterinfiltratiesystemen is volgens de provincie Utrecht 36 miljoen meter buis nodig. Dat is enorm veel plastic. Achter elkaar gelegd is dat een omtrek om de aarde. Daar gaan we hier de grond van Utrecht mee volleggen, volledig betaald door de overheid.

De voorzitter: Een ogenblikje, meneer Travaille. Ik zie een interruptie van meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. De heer Travaille noemde net water en bodem sturend. Ik heb de motie gelezen. Dat gaat vooral richting de peilopzet. Rijkswaterstaat had juist bij water en bodem sturend grote zorgen over peilopzet, omdat dan de flexibiliteit uit het hele veenweidegebied verschuift voor extreme weersgebeurtenissen. Hoe beoordeelt de heer Travaille dan de haalbaarheid van de peilopzet op grote schaal ten opzichte van de risico's die Rijkswaterstaat in een duidelijke petitie onderlegt aan water en bodem sturend?

De voorzitter: Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u wel. Daarmee loopt de heer Van den Dikkenberg iets uit op mijn verhaal en het dictum. Dat vraagt namelijk om een duidelijke heroverweging van de maatregelen die voorgesteld zijn in de regionale veenweidestrategie, waarbij inderdaad peilopzet een van de opties is. Zoals ook beschreven in de motie, is het waarschijnlijk heel goed mogelijk, ook voor de waterschappen, om bij aangekondigde hevige regenval voor te pompen en al wat ruimte te maken in het watersysteem. Dus dat is in ieder geval een methode om daarop in te spelen. Maar nogmaals, wij willen niet voorschrijven wat uiteindelijk de conclusies moeten zijn van die taskforce. We willen vooral een heroverweging op een aantal van deze punten.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, daarop doorgaand. U vraagt om een ... Of de heer Travaille vraagt om een heroverweging van de veenweidestrategie, terwijl het juist heel verblijden was dat we een evaluatie hebben van de veenweidestrategie die we hebben ingezet. Is het dan niet wat voorbarig om de inzet van de provincie om te gaan

realiseren wat we hebben afgesproken, dus de hernieuwde inzet, om die nu te gaan heroverwegen en ook de doelen te heroverwegen die we met elkaar hebben afgesproken, zijnde bij een tussenevaluatie van, hoe loopt het eigenlijk?

De voorzitter: Meneer Travaille, tot slot een reactie daarop.

Anjo Travaille: Ik denk dat de heer Van den Dikkenberg helemaal gelijk heeft dat je moet leren van het verleden, dat je moet leren van de evaluatie die heeft plaatsgevonden. In de Statenbrief zien we daar de eerste contouren voor. Daaruit concluderen we dat de huidige aanpak met de WIS absoluut niet werkt. De taskforce is inmiddels op pad gestuurd met een opdracht. In de Statenbrief lezen we ook daarvoor de richting, namelijk het versterken van de huidige inzet. Bij een aanpak waarvan we nu al in de Statenbrief zien dat die niet werkt is dat geen logische keuze. Ik zou inderdaad een andere aanpak willen voorstellen.

De voorzitter: Goed. Er is nog een interruptie van meneer Van Vuuren. Er gebeurt toch een beetje waar ik bang voor was. Dit is echt niet een onderwerp wat bij de najaarsnota hoort. Meneer Travaille trekt een heel nieuw debat open waar al een aantal keren in de commissie over gesproken is. Dus ik zou hem willen verzoeken alleen nog het dictum van de motie toe te lichten. Vervolgens zullen we dan bij de stemming wel zien hoe daarnaar gekeken wordt. Want ik ga nu niet een debat over de veenweidestrategie als zodanig hier toestaan op dit moment. Meneer Van Vuuren, wilde u toch nog het woord?

Kees van Vuuren: Voorzitter, het is toch een beetje lastig, want de heer Travaille die bepleit hier wel dingen die feitelijk onjuist zijn, dus daar moeten we dan toch ook iets tegenin kunnen brengen? Dus wat doen we daar nu mee?

De voorzitter: U mag daar iets over zeggen nu, maar ik roep in eerste instantie meneer Travaille op om zich daarmee te beperken, alleen zijn motie toe te lichten. Dan kunt u in uw stemgedrag laten zien hoe u daarover denkt. Maar als u nog iets wil toevoegen, mag dat.

Kees van Vuuren: Wat ik de heer Travaille net hoor zeggen, is dat hij eigenlijk stelt dat die WIS-systemen niet werken, terwijl daar best wel veel rapporten nu tegenwoordig liggen waaruit juist blijkt dat het wel effectief, een effectieve maatregel is en juist ook een maatregel is die ook in combinatie met de landbouw mogelijk is. Volgens mij heeft het college daar in de commissie ook heel duidelijk iets over gezegd. Dus ik snap gewoon niet zo goed waar de Partij voor de Dieren dan nu met deze ... Op deze manier hiernaar kijkt. Trekken ze dan die onderzoeken in twijfel of zijn er andere motieven om die WIS in twijfel te trekken?

De voorzitter: Meneer Travaille, u kunt beantwoorden en daarna afronden alstublieft.

Anjo Travaille: Ik heb niet gezegd dat de WIS-systemen niet werken, ik heb gezegd dat de werking van en het effect van de plastic buizen in de bodem onzeker is voor de lange termijn. Dan gaat het bijvoorbeeld over, wat is het effect van plastic op deze bodem? We weten ook niet of de lange termijn sprake is van daadwerkelijk een remming van de bodemdaling. Daar zijn alleen kortetermijnonderzoeken voor uitgevoerd. Dus een heel onzekere maatregel, niet duurzaam, 36 miljoen meter buis, niet effectief en belachelijk duur.

Ik zal toegaan naar onze oproep. Want Partij voor de Dieren dient samen met Volt een motie in waarmee we GS oproepen om de aanpak in de regionale veenweidestrategie te heroverwegen en te komen met een aanpak waarin nadrukkelijk een nadere afweging wordt gemaakt tussen waterinfiltratiesystemen en alternatieven, zoals het direct verhogen van het peil. Bodemdaling en CO₂ in het veenweidegebied, niet het meest opvallende onderwerp in onze provincie, niet de meest sexy opgave, maar als we niet oppassen, wel een van de meest kostbare en zinloze manieren waarop wij met het geld van onze provincie omgaan. Dat kunnen we gelukkig stoppen. We kunnen leren van de afgelopen jaren en de onderzoeken die daarover zijn uitgevoerd. Dat is eigenlijk waar deze motie toe oproept. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Er zijn geen andere fracties die nu op dit moment in de eerste termijn het woord willen voeren. Sorry? Is heel goed. Heel goed. Meneer Bakker. Misschien nog wel goed, maar dat weet meneer Travaille, ik vind dit, maar dat is nog even een puntje om te leren, ik vind dit echt een onderwerp voor een agenderingsmotie, zodat u rustig in de commissie met elkaar kunt debatteren van, is dit de moeite waard om uiteindelijk weer naar de Staten te brengen? Want nu doen we elkaar tekort met de mogelijkheid om erover te praten. Maar goed.

Edgard Peer: Voorzitter, mag ik voor de orde? Hier.

De voorzitter: Meneer Travaille.

Edgard Peer: Ik zit aan de andere kant van de zaal, voorzitter. Ik had over de orde ...

De voorzitter: Meneer Peer, meneer Peer.

Edgard Peer: Ik vind het ... Ik ben het met u eens. Ik vind het heel spijtig dat we een onderwerp wat we in de commissie besproken hebben, maar waar klaarblijkelijk behoefte is aan een nog diepgaander debat, om dat in een motie als hier nu te bespreken. Er worden ons ook dingen in de mond gelegd waar ik nu dan geneigd om ben op te reageren, maar dan loopt de vergadering alleen maar uit de hand. Dus ik zou een oproep willen doen aan de Partij voor de Dieren om deze motie terug te trekken en te kijken of we niet een andere manier kunnen vinden dit debat grondig te voeren.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Daar mag u op reageren, meneer Travaille.

Anjo Travaille: Ook wat betreft het punt van orde. Kijk, deze motie heeft een aardige route afgelegd. We hebben tussen de beantwoording van de schriftelijke vragen en het indienen van de agenderingsmotie ongeveer één dag zitten en het debat wat volgde, riep ook op tot het maken van deze motie. Ik heb verzocht om er een actualiteitenmotie van te maken, omdat het een actualiteit betreft waarbij een taskforce een opdracht krijgt waarvan wij denken dat dat niet de juiste opdracht is, en daarom is het een actualiteit. Terecht heeft het presidium gezegd dat dat niet kan. Ik heb de motie uitgebreid besproken bij LWM. Ik heb hem ook benoemd bij de najaarsnota. Dan is dit een beetje de route. Dit is uitkomst van hoe wij het hebben ingericht binnen ons bestel.

De voorzitter: Ik geef de heer Bakker kort het woord.

Has Bakker: Kort, voorzitter, inderdaad. Dank u wel. Regionale veenweide strategie, drie jaar geleden hier vastgesteld. Uitvoeringsprogramma geland. Wij hebben het tegen het licht gehouden, een evaluatie. Die geeft aanleiding tot versnelling. Dat gaat ook geland worden in het in het UPLG. We hebben toegelicht in de uitgebreide Statenbrief, een uitgebreid debat, dat wij daar en met mijn rechterbuurvrouw een taskforce voor hebben ingericht. Dat doen wij mét de waterschappen, heel nadrukkelijk met de waterschappen, en uiteindelijk ook met de partners en grondeigenaren in het gebied. We gaan toe naar een combinatie van peil, slootpeilverhoging, het aanleggen van WIS'en en het verkennen van de functieverandering. Die combinatie, en ik wil het toch nog maar even gezegd hebben, die combinatie tussen de slootpeilverhoging en de aanleg van WIS, is een bewezen effectieve maatregel in het verkleinen van de uitstoot van broeikasgassen. Wij gaan dat heel goed monitoren. In een proces van Joint Fact Finding gaat ook gekeken worden, hoe staan we ervoor en hoe kunnen we u daar ook de informatie over geven die u nodig heeft? Maar dat is de route die we nu ingaan.

Wij ontraden de motie. Ik heb drie korte redenen waarom ik dat toch nog wil aanstippen. Een paar zijn al genoemd. Het doorkruist het proces wat wij nu lopen met de waterschappen en wat ook gaat landen bij ... In het UPLG eigenlijk volledig, want we gaan toe naar een complete herziening van de regionale veenweidestrategie. Dat brengt me bij punt twee. Voorbarig. Dat denk ik inderdaad ook. Dit is nu niet het moment en dit is ook niet in drie jaar geregeld. Ten slotte toch ook niet onbelangrijk, hetgeen de heer Travaille vraagt, is kostbaar. Want we gaan toe naar mogelijk schade, naar nadeelcompensatie. Kortom, we moeten daar goed over nadenken voordat je dat pad ingaat. Daar zijn we op dit moment niet. We gaan wel naar die combinatie toe. Maar deze motie op deze manier uitvoeren is wat ons betreft buiten de financiële middelen die de provincie daartoe heeft.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even of meneer Travaille behoefte heeft aan een tweede termijn. Ik zie meneer Virginia ook. Gaat uw gang. Eerst meneer Virginia en dan meneer Travaille.

Erwin Virginia: Dank, voorzitter. Gezien de ingewikkeldheid van dat we het hier nu op deze manier bespreken en recent ook in de commissie besproken, vroeg ik me af of de gedeputeerde ons enigszins een beeld kan geven wanneer we dit onderwerp weer iets verder ter bespreking in de commissie kunnen ... Is dat voorjaar volgend jaar? Wanneer zijn we ver genoeg om er wel weer eens een keer met elkaar over van gedachten te wisselen?

De voorzitter: Dat is denk ik een goede vraag om even perspectief te krijgen. Meneer Bakker.

Has Bakker: Het zal sowieso, dat verwacht ik zomaar, langskomen in het UPLG. Het is ook iets wat landt in de omgevingsvisie. Dus ik denk dat dat twee hele logische momenten zijn om ook met deze bril, want wat de heer Travaille daarover zegt, namelijk dat dit een heel belangrijk onderdeel is van de toekomst van het landelijk gebied in deze delen van de provincie, is namelijk meer dan terecht, deel ik ook met hem. Dus ik denk op die twee momenten. Laten wij nog eventjes terugnemen, ik kan me voorstellen dat voorjaar volgend jaar een logisch moment is om daar iets van een voortgang in te geven. Maar we moeten ook even meters kunnen maken en ergens naartoe kunnen

werken. Laten we ook afspreken met elkaar, zodra wij dat kunnen en daarover u kunnen berichten over een volgende stap of voortgang, dat we dat in een opvolging van de Statenbrief die we hebben gestuurd aan u zullen doen.

De voorzitter: Goed. Dank. Dat biedt helderheid. Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u wel. Dank voor de beantwoording. De gedeputeerde geeft aan, we doorkruisen hiermee het proces en dat is ook precies de bedoeling. Als we dat niet doen namelijk, dan gaan we enorme uitgaven doen die eigenlijk niet nodig zijn. Die levert ons op 36.000 kilometer plastic in onze bodem. Niet gewenst, denk ik. Wij ontvangen heel graag de opdracht die de taskforce heeft gekregen.

Nogmaals, ik beargumenteer niet dat de WIS-systemen geen effect hebben. Ik zeg alleen dat ze een niet-duurzame oplossing zijn en dat ze veel te kostbaar zijn, dat ze ons opzadelen met een enorm groot probleem. Laten we dat alsjeblift niet doen. Laten we dat proces doorkruisen, laten we die afweging opnieuw maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog anderen die behoefte hebben aan gebruik te maken van de tweede termijn? Meneer Peer.

Edgard Peer: Voorzitter, ik had graag dat de heer Travaille ook was ingegaan op de beantwoording van het college, van de gedeputeerde, over de mogelijke financiële gevolgen bij het aannemen van deze motie.

De voorzitter: Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Over het algemeen kost een heroverweging geen honderden miljoenen, wat de uitvoering van deze maatregel wel kost. Ik durf te beweren dat het heroverwegen van deze systemen enorm veel geld gaat besparen. In plaats van dat wij 36.000 kilometer plastic in de grond gaan leggen, en ik noem het nog maar even een keer, een rondje om de aarde, kunnen we ook een aantal andere oplossingen verzinnen. Dat zal enorm veel geld sparen. Bedenk ook, dat plastic, dat moet uiteindelijk ook weer allemaal uit die grond over een aantal jaren. Ik weet niet wie dat gaat betalen. In ieder geval is de aanleg allemaal gefinancierd door de overheid. Daar gaan we nog heel lang weinig plezier van hebben.

De voorzitter: Goed. Voldoende. Meneer Peer nog.

Edgard Peer: Ik ga er even van uit dat de gedeputeerde ook nog even antwoord geeft, want die had gemotiveerd waarom hij dacht dat het zo duurzaam wordt, namelijk een nadeelcompensatie.

De voorzitter: Dat is helaas niet meer mogelijk in de tweede termijn. Dan repeteert alleen de Staten met elkaar. Maar gedeputeerde heeft vast vraag gehoord, dus wie weet. Meneer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, heel kort. Gezien de tijd en de aard van dit debat nu, Volt ondersteunt helemaal de inbreng van de Partij voor de Dieren, omdat wij die zorg ook echt hebben en niet overtuigd zijn. Wij zullen dat debat dan ook tijdens het UPLG en de wijziging van de Omgevingsvisie verder voeren, om te kijken of dit juist voor de lange termijn de meest verstandige keuze is. Daar staan wij wel kritisch tegenover.

De voorzitter: Goed. Dank. Meneer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Dank u, voorzitter. Wij hebben met belangstelling dit debat aangehoord, nu en ook in de commissie natuurlijk. Die 36.000 kilometer, dat spreekt tot de verbeelding. Maar voor volgens mij is dat ook weer niet helemaal wat er letterlijk de grond in gaat, zitten er best nog wel wat nuances omheen. Maar we zijn het eens met de Partij voor de Dieren dat het hier gaat om een hele fundamentele keuze. Tegelijkertijd heb ik net de gedeputeerde volgens mij ook horen zeggen dat we dat fundamentele gesprek met elkaar nog gaan voeren de komende maanden, ook in het licht van het UPLG. Dus ik vertrouw erop dat dat ook nog een moment is waarop we met elkaar te spreken komen over CO₂-uitstoot, veenweidegebied, het culturele agrarische landschap wat we daar hebben, wat niet alleen voor agrariërs, maar ook voor heel veel inwoners heel kostbaar is en waardevol. Dus een beetje uitgaande van die toezegging vanuit het college die ik net hoor, gaan we ervan uit dat we dat gesprek de komende maanden nog volop met elkaar kunnen voeren.

De voorzitter: Mooi. Voldoende in tweede termijn gewisseld? Dank u wel. Dan is een eind gekomen aan de beraadslaging over dit agendapunt en zullen we, behalve over de najaarsrapportage, aan het eind van de vergadering ook stemmen over de motie.

16. SV Toestemming tot toetreding van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Utrecht (ODU)

De voorzitter: Aan de orde is agendapunt 16. Dat is het Statenvoorstel Toestemming tot toetreding van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Utrecht, de ODU. Er is een aantal amendementen aangekondigd door de BBB, een tweetal. Eentje door de Partij voor de Dieren. Er is ook een motie door de Partij voor de Dieren aangekondigd. Dus ik geef eerst mevrouw Van den Broek het woord voor toelichting op de amendementen. Mevrouw Van den Broek, dat mag inderdaad vanachter het spreekgestoelte.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. We hebben hier in de commissie al uitgebreid over gesproken, dus ik ga het nu kort houden, althans, zo kort mogelijk. De BBB-fractie ziet het belang van een robuuste Omgevingsdienst. De fusie van RUD en ODRU tot één ODU kan bijdragen aan betere dienstverlening, uniformiteit en slagkracht. Dat is een gedeeld doel en daar sluiten wij ons graag bij aan. Tegelijkertijd hebben we als Staten ook een verantwoordelijkheid om te kijken naar de inhoud en de impact, en niet alleen naar de structuur, maar naar wat dit betekent voor inwoners, uitvoerders en onze rol als provincie.

Daarom hebben wij twee amendementen ingediend, een bij de ontwerpbegroting, waarin we vragen om meer inzicht in spreiding van inzet, handhavingsdruk en communicatie richting inwoners, en waarvan, even kijken, de dicta, zeg je dat zo, of de dictums, luiden, besluit 2 te wijzigen. Oorspronkelijke tekst, de ontwerpbegroting vast te stellen en daarop geen zienswijze in te dienen, te wijzigen in, kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2026 en daarop de volgende zienswijze in te dienen, verzoek om jaarlijkse beleidsmatige rapportage aan Provinciale Staten, naast technische verantwoording, inzicht in regionale spreiding van inzet en capaciteit, met specifieke aandacht voor gemeenten in het landelijk gebied, waar de uitvoeringsdruk op VTH-taken aantoonbaar toeneemt, verduidelijking van handhavingsprioriteiten en uitvoeringsdruk, inclusief bestuurlijke dilemma's en keuzes, versterking van communicatie richting inwoners en ondernemers over toezicht en handhaving. En de andere bij de bijdrageverordening ...

De voorzitter: Ogenblikje, mevrouw Van den Broek. Meneer Vermaat wil interromperen op denk ik het eerste amendement. Gaat uw gang.

Kees Vermaat: Voorzitter, inderdaad, dat klopt. Dank u wel. Dank ook voor het amendement die ingediend wordt. We vroegen ons wel even af bij het tweede beslispoint van waar de gemeentenamen erbij opgenomen.

Monique van den Broek: Eerlijk gezegd, en daar was ik dus net even zo druk mee bezig, ik heb dat eigenlijk weggehaald. Dus daarom zei ik het nu ook niet in mijn bijdrage. Maar dat is dus echt pas heel kort geleden gedaan. Ik werd daar inderdaad op gewezen door een collega van Volt en ik was het er eigenlijk ook wel mee eens. Het lijkt ... Ik gaf het als voorbeeld, maar het lijkt natuurlijk dat je dan nadruk legt op bepaalde gemeentes. Dus ik heb die er inderdaad tussen uitgehaald. Vandaar dat ik ze ook net niet genoemd heb.

De voorzitter: Meneer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank.

De voorzitter: Mooi. Mevrouw Van den Broek kan vervolgen.

Monique van den Broek: De andere, het andere amendement, vragen we aandacht voor de rechtspositie van handhavers en de versterking van onze kaderstellende rol. Het dictum hierbij luidt, besluit 3 te wijzigen. Oorspronkelijke tekst, de ontwerp-bijdrageverordening vast te stellen en daarom geen zienswijze in te dienen, te wijzigen in, de ontwerp-bijdrageverordening vast te stellen en daarop de volgende zienswijze in te dienen, verzoek om in de verdere uitwerking van de GR en de meerjarenstrategie van de ODU voorstellen op te nemen voor versterking van de kaderstellende en controlerende rol van PS, een verzoek om expliciete aandacht voor de rechtspositie veiligheid en ondersteuning van handhavers en dit te verankeren in het HR-beleid en de dienstverleningsovereenkomsten, de DVO 's.

De voorzitter: Goed. Je hebt hem net vol. Meneer Virginia was de eerste. Gaat uw gang.

Erwin Virginia: Dank, voorzitter. Ik ben heel benieuwd of mevrouw Van den Broek iets meer kan toelichten waar onze rol als PS in haar ogen, of de ogen van de BBB, tekortschiet, welke versterking wij dan dus nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Tekort. Sorry, ik klink niet zo lekker. Tekortschieten is misschien een groot woord, maar je wilt toch je kaderstellende rol ook een beetje in stand kunnen houden. Dus ik denk dat het gewoon fijn is als wij op de ... Aan de voorkant al wel iets meer mee kunnen meedenken over wat er allemaal gebeuren gaat.

De voorzitter: Meneer Virginia.

Erwin Virginia: Dank, voorzitter. Maar ik ben dus juist op zoek naar wat wij dus nu niet kunnen en wat dit amendement ons meer gaat brengen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Dat is een hele goede. Die heb ik natuurlijk net even hier niet bij me. Ik kom daar straks even op terug in de tweede termijn. Excuus.

De voorzitter: Meneer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, ik had eigenlijk exact dezelfde vraag, dus dan zal ik die afsluiten met als u er straks op terugkomt, kunt u misschien dan een voorbeeld geven hoe u dan ziet dat PS beter gepositioneerd is in vergelijking tot nu, wat dan dankzij uw amendement verbetert.

De voorzitter: Goed. Dat neemt u dan straks mee in de tweede termijn. Meneer Janssen.

Vincent Janssen: Voorzitter, dank u wel. We hebben het over een bijdrageverordening van de omgevingsdienst en daar wordt ineens het punt van de veiligheid van boa's of van handhavend personeel aan toegevoegd. Volgens mij hebben we die discussie vaker gevoerd in dit Huis. Ik vraag me af, maar dat is misschien ook een vraag aan het college via u, meneer de voorzitter, is dat niet een besluit wat we hier zelf moeten nemen? Past dat wel in een zienswijze richting de omgevingsdienst? Maar dat is gewoon even een vraag van, is dit dan wel passend? Tegelijkertijd vinden we dit als VVD een heel belangrijk punt, maar we vragen ons af of dit het moment en de plaats is.

De voorzitter: Goed. Ik weet dat de gedeputeerde daar straks gaat op reageren. U kunt vervolgen, mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Volgens mij was ik zo goed als klaar. Want wij willen deze zienswijze dus niet bedoelen als blokkade, maar als versterking. Als we toetreden tot deze gemeenschappelijke regeling, dan niet alleen als betaler, maar als partner in kwaliteit, rechtvaardigheid en bestuurlijke zorgvuldigheid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Broek. Dan is nu het woord aan mevrouw Butterman om een amendement en een motie toe te lichten. Gaat uw gang.

Olivia Butterman: Dank u wel, voorzitter. De fusie van de omgevingsdiensten is bijna een feit. We vertrouwen echt op een verstevigde ... Een stevige omgevingsdienst. Dat is ook nodig, want de komende jaren moeten echt stappen worden genomen om het bos te beschermen, om onze waterkwaliteit op orde te nemen, te krijgen, en bijvoorbeeld ook stroperij tegen te gaan. Omdat de afgelopen jaren stelselmatig een personeelstekort was en het moeilijk was om alle taken in elk jaar weer te doen, zien wij dat als een groot risico voor de kwaliteit en ook de kwantiteit van toezicht en handhaving. Daar lezen we onvoldoende mitigerende maatregelen in de begroting voor.

Daar dienen we dan ook heel specifiek een amendement op in, om daar verduidelijking op te krijgen, dus om wel, als GS, wel een zienswijze daarop in te dienen. Indien de specificatie over bepaalde gemeenten verdwijnt in het amendement van de BBB, dan kunnen we dat amendement ook steunen. Maar het ging me net iets te snel, dus ik heb niet helemaal meegekregen. Maar ik ga het zo nog rustig bestuderen.

Daarnaast dienen we ook een motie in om meer inzicht te krijgen in wat de omgevingsdienst jaarlijks tegenkomt in hun werk, welke trends ze zien in de uitvoering van hun taken. Als ze bijvoorbeeld zien dat er meer drugsdumpingen zijn of dat stroperij gelijk blijft, dan kan dat ook iets betekenen voor het beleid dat wij voeren. Als Staten krijgen we wel jaarlijks inzicht in de kwantiteit en vooral over de begrotingscijfers van de ODU, maar niet welke trend zich voordoet in al het werk van de omgevingsdiensten. Dat is wat ons betreft echt van meerwaarde, ook voor ons werk hier. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Butterman. Dan ga ik even per fractie kijken of er behoefte is om het woord te voeren. Ik kijk naar de fractie van GroenLinks. Meneer Virginia.

Erwin Virginia: Dank, voorzitter. Heel kort. Wij zijn als fractie blij dat deze samenvoeging eindelijk plaats gaat vinden en steunen van harte dit Statenvoorstel. We zijn benieuwd naar de reactie van het college op de ingediende amendementen en de motie.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Janssen van de VVD.

Vincent Janssen: Dank u wel, voorzitter. Ik heb het in de commissie gezegd, en ik ga het hier nogmaals herhalen, een heugelijk moment. De vorming van één omgevingsdienst, iets waar we in deze zaal jaren om gevraagd hebben en het is eindelijk zover. Dus ik denk dat dat voor de leefomgeving van Utrecht een grote en belangrijke stap is. Dus dat ... Daar zijn we als VVD heel, heel, heel blij mee.

We hebben een gesprek gevoerd met de beoogd directeur en de beoogd directeur Bedrijfsvoering van die dienst als commissie. Dat vonden we echt een goed instrument om dat met elkaar op die manier het gesprek te voeren. Wij zien de toegevoegde waarde niet in allerlei moties en amendementen en het verhogen van de schriftelijke stukkenstroom, dus wat dat betreft is dat wat ons betreft echt een kwalitatieve invulling, en wensen we de nieuwe dienst en het college heel veel succes. Een belangrijke opgave. En ook goed om te werken aan een stevige omgevingsdienst.

De voorzitter: Dank u wel.

Olivia Butterman: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Butterman.

Olivia Butterman: U zat helaas niet ... Ik zat al een tijdje omhoog. Dank u wel, voorzitter. Een vraag aan de heer Janssen. Het was niet onze bedoeling, althans niet met onze motie in ieder geval, sowieso niet, om de papieren druk te verhogen. Want ook wij hebben het gesprek met die directeur echt als prettig ervaren. Wat ik een mooie verrassing vond, is dat hij zelf inzicht gaf in, we zijn ook meer kwalitatieve informatie aan het vergaren waar we wat mee willen doen. Daarom hebben we ook heel expliciet in onze motie geschreven, daar hoeven ze voorlopig echt nog niks anders voor te doen, alleen dat ook doorgeven aan ons. Dat zou echt van meerwaarde zijn. Dus ik ben benieuwd wat u daarvan denkt. Want het is echt niet bedoeld om de papieren druk per se te verhogen. Het kunnen ook drie alinea's zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Janssen.

Vincent Janssen: Dat ... Dus precies het gesprek waarin dit aan de orde kwam, ikzelf hecht meer waarde aan dergelijke gesprekken. De directeur heeft ook ter plekke op vraag van mevrouw Hoek gezegd van, het is ook altijd de mogelijkheid om mee te gaan op, patrouille wilde ik zeggen, maar dat doen ze geloof ik niet, maar het land in. Dus ik vind dat soort instrumenten waardevoller dan een passage, een platgeslagen passage in een verslag. Dus wat dat betreft ...

De voorzitter: Voldoende nu op dit punt? D66, mevrouw De Widt.

Marianne de Widt: Mevrouw Butterman heeft haar hand nog omhoog.

De voorzitter: Ik ging ervan uit dat dit even voldoende was, want ... Maar goed. Mevrouw Butterman.

Olivia Butterman: Heel kort. Wat ons betreft, is het niet of-of. Dus die gesprekken zijn hartstikke waardevol. Maar aan een enige vorm van papertrace hechten we ook wel. Dus als dit alleen maar in gesprekken over tafel komt, dan vinden we dat net iets te summier. Nogmaals, het hoeft niet groots of wat dan ook. Dus dat is nog mijn toevoeging daarop.

De voorzitter: Goed. Mevrouw De Widt, u hebt het woord.

Marianne de Widt: Dank u wel. Net als wat net al gezegd werd, is ook D66 heel erg blij dat we naar de gefuseerde omgevingsdienst gaan. Wij zeggen al jaren dat we daar een grote meerwaarde in zien. We hebben er ook alle vertrouwen in dat dat ons wat op gaat leveren. De amendementen die zijn ingebracht, die vinden wij veel te zwaar aanzet. We hebben geen enkele behoefte om daar dit soort zaken op dit moment nog aan mee te gaan geven. Laten we gewoon van start gaan en het vertrouwen hebben dat die nieuwe omgevingsdienst er iets moois van gaat maken en dat we daar ook over in gesprek blijven. Wat er in de motie staat, dat spreekt ons nog wel enigszins aan. Maar we zijn wel benieuwd of het college vindt dat dat iets toevoegt aan wat er eigenlijk gewoon al gebeurt. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik naar het CDA. Meneer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Dank u, voorzitter. Sinds de oprichting van de RUD hebben wij er al de nadruk op gelegd dat we de doorstart naar een gezamenlijke omgevingsdienst heel erg belangrijk vonden. Wij zijn ook blij dat het nu gebeurt, dat de hele provincie Utrecht onder één dienst de omgevingsactiviteiten uit gaat voeren. Dat wij daar onderdeel van uitmaken, is een heel logisch gevolg. Zulke zaken in een gemeenschappelijke regeling stoppen, heeft onze voorkeur. Ik ben benieuwd naar het antwoord van gedeputeerde, met name op de motie. Want wat betreft de ingediende amendementen denken wij dat deze volstrekt overbodig zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan Partij van de Arbeid. Mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Dank u wel, voorzitter. Ook wij zijn blij met de fusie. Zoals we in de commissievergadering al hebben aangegeven, had het wat ons betreft een hamerstuk mogen zijn. We zijn wel benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op de motie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Henriëtte Rikkoert: Bedankt, voorzitter. We zijn blij dat er één omgevingsdienst komt. De omgevingsdienst voert rondom toezicht en handhaving een essentiële taak uit. Belangrijk dat we dan niet alleen op de hoogte worden gehouden over de kwantitatieve gegevens, maar juist ook de kwalitatieve voortgang en ontwikkeling, dat we die meekrijgen. Bij de kadernota hebben wij eerder al onze zorgen geuit over een tekort aan menskracht. We willen graag dat er een zienswijze wordt ingediend met de oproep om risico's rondom de inzet van het personeel te beperken. Daarom dienen we ook het amendement en de motie samen met PvdA ... Partij voor de Dieren en Volt mede in. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu!, geen woordvoering. Volt, meneer De Jong.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Ook Volt is erg blij met de Omgevingsdienst Utrecht, ODU. We vinden dat een robuuste ODU essentieel is voor de gezondheid van mens, dier en natuur en we zijn dus grote voorstander van deze fusie. Tegelijk hebben we nog wel een zorg over de kwalitatieve uitvoering van kerntaken en het financiële fundament op de lange termijn. Het gaat erom dat we werken aan een robuuste omgevingsdienst die ook klaar is voor de uitdagingen van morgen. De gezondheid van de inwoners, dier en natuur vraagt om een verhoogde inzet en kwaliteit op VTH, vergunning, toezicht en handhaving, en de bedrijfszekerheid van de ODU, mede ook gezien het feit dat de vervuiling van milieu, water en bodem een hardnekkige uitdaging blijkt te blijven in onze provincie.

Daar zit wat Volt betreft toch wel een grote zorg. Volt pleit er daarom voor om alsnog een zienswijze in te dienen op de begroting, aangaande het behouden van de kwaliteit en inzet van medewerkers in de toekomst, ook bij een toename van de complexiteit en werkdruk in de nabije toekomst. Daartoe dienen we samen met de Partij voor de Dieren en ChristenUnie een amendement in, Zienswijze ODU naar een weerbare omgevingsdienst.

Ook helpt het ons om periodiek naast financiële cijfers kwalitatieve informatie over de ODU-activiteiten tot ons te kunnen nemen. We dienen daartoe samen met Partij voor de Dieren en ChristenUnie de motie Kwalitatieve informatie in. Tot slot, voorzitter, zullen wij voor het amendement op de ontwerpbegroting van de BBB stemmen, voor stemmen dus, en danken die fractie ook voor de gedane aanpassing.

De voorzitter: Dank u wel. SGP, meneer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ook wij zijn heel erg blij met deze fusie en hopen dat het ook verder goed tot stand mag komen in de uitvoering daarvan en ook een stukje vertrouwen wat we hen mogen meegeven, en dan sluit ik ook aan bij de woorden van de VVD over de bijeenkomst die we hebben gehad, dat was ook heel fijn. We zijn sowieso natuurlijk ook altijd benieuwd naar de reactie van het college op de amendementen en motie die zijn ingediend. Tegelijkertijd vinden we goed dat wij de ODU de ruimte geven om zich verder te ontwikkelen. Bepaalde meer informatie over onze rol vinden we daarin wel belangrijk, dus we zullen dat meenemen in onze afweging op de amendementen en motie.

De voorzitter: Dank u wel. SP. Geen behoefte aan het woord. Forum Voor Democratie, meneer Van Breukelen.

Frank van Breukelen: Voorzitter, ik zal het kort houden en bij dit onderwerp alleen ingaan op de amendementen en de motie. Als eerste de motie van BBB, zienswijze bij ontwerpbegroting. Wij kunnen ons daarin vinden. Duidelijkheid en

verantwoording leveren over de werkzaamheden van onze omgevingsdienst, zowel richting ons als PS als richting de burger is voor ons belangrijk. Als PS kunnen we dan besluiten nemen op basis van volledige informatie, iets wat de kwaliteit van onze besluitvorming ten goede komt. De burger heeft ook simpelweg recht op een betrouwbare omgevingsdienst en op rechtszekerheid.

Het amendement Zienswijze bij ontwerp-bijdrageverordening zullen wij ook mee instemmen, juist ook om de ODU en haar medewerkers handvatten te bieden om hun werk veilig en naar behoren uit te kunnen voeren. Ook helpt het weer om ons als PS onze kaderstellende rol en controlerende rol naar behoren uit te voeren. Het amendement van Partij voor de Dieren zullen wij helaas niet mee instemmen. Het is voor ons al duidelijk dat het tekort aan uitvoeringscapaciteit echt integraal aangepakt dient te worden, als men de handhavingscapaciteit van de ODU wil vergroten en of versterken. Dit amendement is wat ons betreft te vaag geformuleerd om dat echt duidelijk te bereiken. De motie Kwalitatieve informatie zullen wij wel mee instemmen, om dezelfde redenen gegeven bij het oordeel van de amendementen van de BBB. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mieke Hoek: Dank u wel, voorzitter. Ook 50PLUS is gewoon heel blij dat we eindelijk zover zijn gekomen na jaren, voor zolang als ik in de Staten zit, is het al zo dus al veertien jaar, vijftien jaar, dat het nu is samengevoegd tot de ODU. WE hebben er alle vertrouwen in dat het zich zal ontwikkelen, want het zijn natuurlijk twee systemen die in elkaar gevoegd moeten worden. Dat moet natuurlijk ... Dat is niet van op de een andere dag gelijkwaardig, maar ... In de goede zin van het woord, dat het zeker goed zal komen.

Het enige waar wij ons ... 50PLUS zich zorgen over maakt, is toch wel de veiligheid voor degenen die ook 's nachts moeten patrouilleren, overdag patrouilleren. Overdag is er licht, maar in de winter vanaf 17.00 uur niet meer tot 's morgens 8.00 uur. Laat ik het toch maar gewoon noemen, ik zal het niet bij naam noemen, maar ik noem het tussen aanhalingstekens, wat doe je als je wilde dieren tegenkomt? Dan moet je ook wel goed je kunnen ... Je lijf moet kunnen redden, laat ik het maar gewoon zo zeggen. Dat is nog niet goed uitontwikkeld, om ... Wat geven wij de mensen mee om zich te kunnen verdedigen? Als er een leeuw losbreekt, dan is heel Nederland in paniek. Als er een tijger losbreekt uit Artis, dan ook. Andere dieren die gewoon alle vrijheid krijgen en heel veel veroorzaken ... Dat wil ik toch, ik noem het niet bij naam, want dat is al te beladen genoeg en iedereen weet wie ik bedoel, wat ik bedoel, dus dat wil ik toch wel meegeven dat we degenen die voor ons 's nachts kijken of alles veilig is, zelf niet in een situatie komen dat het onveilig is tot verstrekken vreselijke gevolgen. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan stel ik vast dat de inbreng vanuit uw Staten in eerste termijn hiermee is voltooid. Dan schors ik even de vergadering om de plaatsvervangend voorzitter de gelegenheid te geven om het voorzitterschap van mij over te nemen. Ik denk dat zij dan gedeputeerde Bakker het woord gaat geven, maar goed, daar moeten we niet op vooruitlopen natuurlijk. Maar ik schors de vergadering even tot mevrouw De Boer de voorzittershamer ter hand kan nemen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dames en heren, we heropenen de vergadering. Dan zijn we toegekomen aan de beantwoording van de gedeputeerde op agendapunt de ODU. Dus, meneer Bakker, ik geef u graag het woord. Dat doet u vanuit uw stoel. Precies.

Has Bakker: Ik zal het netjes doen. Voorzitter, dank. Dank voor alle reacties. Het college vindt dit ook een zeer heuglijk feit en we kijken uit naar de datum van 1 januari 2027, 2026, moet ik het niet langer gaan maken dan het is, waarop wij de Omgevingsdienst Utrecht in ons midden welkom gaan heten. Dat wordt een heuglijk feit voor de fysieke leefomgeving en ik hoop daarmee ook voor burgers, bedrijven en alle anderen die daarmee te maken hebben.

Voorzitter, enkele amendementen. Amendement 42, we merken in brede zin, eigenlijk over de andere amendementen ook, dat er veel vragen worden gesteld, en ik heb dat punt al vaker gemaakt, die gaan over de beleidscyclus en onze rol als opdrachtgever. Dit gaat toch echt over onze rol als eigenaar vandaag, waarin wij een gemeenschappelijke regeling treffen en daar enkele zaken onder liggen, zoals een bijdrageverordening, de manier waarop we afrekenen of een ontwerpbegroting.

Ik heb meteen goed nieuws voor u, want ik denk dat ik de vraag van de BBB, maar ook van de Partij voor de Dieren al een beetje voel aankomen, wanneer kunnen we er dan over praten, dat gaat het eerste kwartaal van volgend jaar zijn waarin het jaarlijks uitvoeringsprogramma VTH hier ligt. Dat is het moment om dit gesprek met elkaar te voeren. Daarom ontraden wij ook de amendementen. Want die gaan namelijk heel nadrukkelijk over onze inzet vanuit de

beleidsmatige kant en ben je nou ook bereid om daar dan meer geld voor te betalen? Dat is echt een andere discussie dan die we hier hebben.

Ik loop ze toch af. 42 van de BBB, dat gaat over ... Dat gaat ... Eigenlijk sturen zij daarmee op de dienstverleningsovereenkomst. Dat is iets wat GS doet met de ODU. En gaan daarbij dieper in op eigenlijk die beleidsmatige punten uit het VTH-programma. Dan hebben we 43 ... Dus die ontraden wij. 43 gaat echt over de mate van afrekenen. Volgens mij was dat ook het punt wat de heer Janssen maakte. Wij zien geen reden om te twijfelen aan het HR-beleid of de DVO, dus die ontraden wij ook. Dit zijn echt zaken die we gewoon netjes hebben geregeld. De GR is klaar, onze positie is klaar. De kaderstellende en controlerende rol van de Staten zitten daar goed in. Dat is echt iets anders dan we bij de bijdrageverordening nu op dit moment aan het doen zijn met elkaar.

Dan komen we bij amendement 44, en daar toch wel even een punt over. Ik heb de Partij voor de Dieren al een paar keer horen zeggen dat er, in eerdere debatten ook, dat er een tekort is aan personeel of dat er te weinig personeel bij in dit geval de RUD zou zijn. Dat is simpelweg gewoon niet waar. Er zijn niet grote tekorten aan personeel. De bezetting daar is op orde. Ze zijn ook nog eens een van de meest populaire werkgevers in hun branche in Nederland. Daar twijfelen we niet aan. Het kan wel zo zijn dat u als Staten of fracties daarbinnen tot de conclusie komen dat voor het uitvoeren van enkele taken er te weinig personeel is om die taken uit te voeren, maar dan zal de vraag altijd aan ons zijn en aan u zijn, en dan herhaal ik mezelf een beetje uit het commissiedebat, zijn wij, bent u dan ook bereid om daar een aanvullende opdracht toe te verstrekken en meer geld voor beschikbaar te maken? Welke afweging maakt u dan financieel? Nogmaals, dat is echt een discussie die u moet hebben als gevolg van het uitvoeringsprogramma wat te maken heeft met VTH. Ik was bij de motie, maar ik zie ook mevrouw Butterman staan, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank dat u mij even helpt, want ik was even probeerde orde op zaken te stellen hier aan het bureau. Mevrouw Butterman, gaat uw gang.

Olivia Butterman: Dank u wel, voorzitter. Even heel specifiek over het amendement. Want het klopt wat de heer Bakker zegt. Wij zien ook dat er in principe voldoende personeel is, maar we zien ook de enige keer dat er in de begrotingen, van de RUD was dat, rood licht, een rood sein staat, dan heeft dat te maken met personeel, dus met ziekte et cetera. Het is gewoon het meest kwetsbare wat ze hebben. Dat is ook wat ons betreft een van de grootste risico's die er zijn. Daar zien we in de begroting, het paginanummer weet ik niet meer uit mijn hoofd, maar daar zien we geen mitigerende maatregelen op. Dus het is niet vanuit wantrouwen, maar het is gewoon het grootste goed wat ze hebben, namelijk dat personeel dat moet staan voor kwaliteit en voor die inzet, daar zien we niks aan mitigerende maatregelen in en dat zouden we wel graag willen zien.

De plaatsvervangend voorzitter: Gedeputeerde.

Has Bakker: Voorzitter, dan mag ik misschien de wedervraag stellen wat u daarvan in de begroting zou willen terugzien, zonder dat we zouden zeggen, ga dan maar heel veel meer personeel aannemen. Want het is mijn stellige indruk als lid van het AB, DB van de RUD, maar ook van de stuurgroep van de nieuwe dienst, dat er heel erg veel aandacht is voor HR. In principe gaan alle mensen over. De mensen volgen ook het werk. Er wordt ... Wij horen vanaf de werkvloer ... Ook met de OR bijvoorbeeld hebben wij een gesprek gehad waarin men zegt, dit werk wordt leuker, want we worden namelijk een grotere dienst, we worden robuuster. Eigenlijk precies wat u ook aan ons heeft gevraagd om te gaan regelen. Dus wij ... Ja, het is een aandachtspunt. Precies wat mevrouw Butterman zegt, met een dienst als dit en het werk dat zij doen is je menselijk kapitaal altijd het belangrijkste asset, om het maar even met een lelijk woord te zeggen, wat zij hebben. Logisch. Maar het beeld dat daar niet voldoende aandacht voor zou zijn, dat herken ik echt niet.

De plaatsvervangend voorzitter: Voldoende voor u?

Olivia Butterman: Voorzitter, dank u wel. Dan is dat op zich geruststellend, maar dan zou dat ook in de risicopassage van die begroting terug kunnen komen. Dat staat er nu helemaal niet. Dus als het je grootste asset is, dan zouden we daar enkele zinnen daarover echt wel willen terugzien. Daar gaat het ook om, een verduidelijking op de risicomitigatie van die druk als het gaat om kwaliteit en inzet van personeel, niet meer en niet minder. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Uw punt is duidelijk, denk ik. Wilt u er nog op reageren?

Has Bakker: Voorzitter, uiteindelijk gaan de Staten natuurlijk over of zij, in tegenstelling van wat het college heeft voorgesteld, hierop een zienswijze zouden willen indienen. Dat is een beetje aanmatigend om te zeggen, dat mag u

niet vinden. Vanzelfsprekend. Maar op dit moment zeggen dat dat onvoldoende aandacht heeft, dat is denk ik niet helemaal het feit. Ik snap het punt van mevrouw Butterman ook. Ik wil het misschien als volgt doen, het amendement en in deze procedure en waar het nu met name over gaat, namelijk, hoe gaan we zorgen dat we zo snel mogelijk een goed functionerende GR hebben waar 27 partijen hun krabbel onder hebben gezet, dan kunnen we ook door in het proces, ik ga het punt van mevrouw Butterman, zal ik ... Zeg ik bij dezen toe, dat ik dat mee zal nemen naar het volgende gecombineerde AB, en daarbij onder de aandacht zal brengen, namelijk, hoe zorgen we dat we de inzet ook op HR en personeel, dat we dat in dit soort documenten goed onder de aandacht blijven krijgen, geven, nemen. Ik weet even het werkwoord niet, maar u snapt wat ik bedoel.

De plaatsvervangend voorzitter: De boodschap is duidelijk. U heeft een toezegging, dus ik denk dat u blij terug naar uw plek kunt. Dan de volgende interruptie van de heer De Jong. Gaat uw gang.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Ik wil even een ding scherp krijgen. Het is heel duidelijk. Ik ben ook heel blij om te horen hoe enthousiast de gedeputeerde hierover is. Het is een populaire werkgever. Er zijn geen problemen op HR, ook niet voorzien voor de lange termijn. Dus dat is allemaal heel goed om te horen. Ik hoor, voorzitter, gedeputeerde stellen dat, als PS het noodzakelijk acht om in een analyse van de fte versus de taakstelling voor VTH, dat onvoldoende zou achten, kan PS natuurlijk met voorstel komen binnen de begroting, die is heel helder. Mijn vraag, voorzitter, aan de gedeputeerde is dan, ziet gedeputeerde op dit moment die noodzaak zelf om, als we kijken naar de taakstelling van VTH en beschikbare fte nu en in de toekomst, om daar additionele fte voor vrij te maken, of stelt gedeputeerde en het college dat op dit moment er voldoende personele bezetting is om alle VTH-taken adequaat te kunnen uitvoeren?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Bakker.

Has Bakker: Voorzitter, ik zou echt willen voorkomen dat we hier nu via de band van deze GR en de eigenaarsrol een gesprek gaan voeren, wat we dadelijk in het eerste kwartaal van volgend jaar moeten voeren, over het uitvoeringsprogramma en de taken en middelen die daarbij zitten met ook een andere portefeuillehouder.

Twee dingen wil ik erover zeggen. Eén, in de kadernota is er extra geld vrijgemaakt. Ik hoop dat dat ook u blij heeft gemaakt, zeg ik tegen de heer De Jong. En ten tweede, zo'n proces is altijd een afweging natuurlijk om te komen tot een integraal voorstel en wikken en wegen. Het zou gek zijn als het college op dit moment zou zeggen dat dat niet in balans is, maar ik hoor natuurlijk wat enkele partijen hier in de Staten ook vragen. Op het moment dat wij meer, als provincie, meer inzet wensen op een bepaald gebied, dan zullen we daar ook de portemonnee voor moeten trekken. Maar op dit moment is het ook wat het is en zou ik de verdere discussie daarover echt op een ander moment willen voeren met collega Oosters.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer De Jong, akkoord?

Amos de Jong: Voorzitter, sorry, ik vind het een beetje een ingewikkeld antwoord. Ik begrijp wel dat we het op een ander moment erover gaan hebben, maar om ons daar dan goed op voor te bereiden, zou ik graag toch antwoord willen op de vraag of er op dit moment voor de VTH voldoende fte's zijn ingeruimd, of dat gedeputeerde ziet dat daar in de toekomst een goede mogelijkheid is dat daar fte bij zouden moeten. Dat is gewoon een hele simpele vraag en een ja, nee. Helpt ons om ons goed voor te bereiden op het komende debat.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Bakker, tot slot.

Has Bakker: Voorzitter, die vraag ligt op dit moment gewoon niet voor. Dat is niet wat we op dit moment ter tafel hebben. Het zou raar zijn als ik zou zeggen dat we komende vijf of over tien jaar, dat er nooit meer aanvullende financiële middelen voor VTH zouden moeten zijn. Maar hetgeen waarvan wij zagen dat prioriteit had, wat ook aandacht had in uw Staten, daarvan hebben wij denk ik een heel goed voorstel gedaan in de kadernota. Dat is verwerkt in de begroting. Dat is wat het is. Als we daar andere afwegingen maken, u of wij, dan voeren we dat gesprek op een ander moment. Dit is niet dat debat.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik vrees, de heer De Jong, u kunt de vraag nog drie keer stellen, maar dat dit het antwoord is.

Amos de Jong: Voorzitter, ik mag drie keer, dus dan sluit ik hem af met ...

De plaatsvervangend voorzitter: Als ik het toesta, mag u drie keer. Ik sta dat natuurlijk graag toe.

Amos de Jong: Heb ik erg geluk met u als voorzitter. Dank u wel. Voorzitter, Volt, en ik geloof ook een aantal andere partijen, kijken heel kritisch naar de uitvoeringscapaciteit met name op VTH. We maken ons een beetje zorgen met de toenemende complexiteit en druk in de toekomst of dat allemaal goed gaat. We hebben daar een beetje zorgen over en wij vragen ons af, hebben we daar alles voor goed ingericht? We hebben ernaar gekeken en op dit moment twijfelen we een beetje of dat bij de personele bezetting, of dat dan voldoende is. Wij stellen nu aan gedeputeerde, het college, de vraag, vindt u op dit moment met de informatie en kennis van vandaag dat de personele bezetting op dit moment geen issue is voor de uitvoering van VTH? Dan krijg ik een antwoord van, we gaan het er een andere keer over hebben en zo. Maar ik zou graag een antwoord willen weten. Vindt het college op dit moment met de informatie van vandaag of er voldoende personele bezetting is voor VTH, ja of nee?

De plaatsvervangend voorzitter: Gedeputeerde.

Has Bakker: Voorzitter, dat is niet de vraag die voorligt op dit moment. U heeft ... Er is een uitvoeringsorganisatie die is belast met de taak op het gebied van VTH. Daarbij is de inhoudelijke lijn en het aantal middelen dat wij daar ter ... Voor ter beschikking willen stellen, waar u over gaat, over dat laatste, dat is een gegeven. Daarbinnen levert de omgevingsdienst Utrecht juist ook na de fusie eigenlijk nog meer voor het geld dat wij daarin steken. Dat is het gegeven waarbinnen wij opereren. Dus dat is niet de vraag die voorligt of wij nu vinden dat we te veel of te weinig ... Binnen het gegeven van de middelen en de beleidsmatige kaders die er zijn, is er een dienstverleningsovereenkomst gesloten, hebben wij deelgenomen aan een GR en zullen wij dat iedere keer in de u zeer welbekende grote acht, de Big Eight-cyclus die we met elkaar daarover hebben, daar iedere keer bij u over terugkomen. Het gesprek dat u wilt en de inhoudelijke duiding die u daarover wilt, kunt u in het eerste kwartaal van volgend jaar voeren.

De plaatsvervangend voorzitter: Daar zult u het mee moeten doen, meneer De Jong. Uw vraag komt later aan de orde, is eigenlijk mijn conclusie. Hoop ik ook voor u. Dan is er een interruptie van de heer Vermaat. Gaat uw gang.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Gaan we ... In het begin van de reactie van de gedeputeerde, dat over de amendementen, dat werd aangegeven van, het is niet het moment voor amendementen voor een zienswijze, terwijl het stuk ligt voor en er is een mogelijkheid voor het wel of niet indienen van een zienswijze. Heb ik dat goed begrepen zo?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Bakker.

Has Bakker: Voorzitter, als dat de conclusie was van hetgeen ik heb gezegd, ben ik blij dat u die vraag stelt, want dat was niet mijn insteek. Het punt namelijk, en u heeft helemaal gelijk, dat was volgens mij ook wat ik net tegen de heer De Jong en mevrouw Butterman zei, u gaat er uiteindelijk over, of u zelf niet een zienswijze hier nog over in wil dienen. Het punt is dat de punten die worden aangesneden in de amendementen betrekking hebben op hoe eigenlijk het uitvoeringsprogramma VTH en hoe wij beleidsmatig in de beleidscyclus en uiteindelijk de PS cyclus van de provincie Utrecht met deze taken omgaan.

Er worden hier zaken in gesteld of naar voren gebracht die geen betrekking hebben over de stukken waar het nu over gaat of die een discussie zijn die we hier met elkaar moeten voeren. Dat maakt dat wij zeggen, dat gesprek is met name belangrijk en voer dat niet langs de band van het sluiten van een gemeenschappelijke regeling of bijvoorbeeld een ontwerp-bijdrageverordening.

De plaatsvervangend voorzitter: Duidelijk, de heer Vermaat? Beperkt nu dus wat nu voorligt en ga niet over andere zaken. Dat is de boodschap.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank voor de samenvatting. Toch wil ik zeggen dat ons de ruimte natuurlijk is, en ook al raakt het ... Is het over de uitvoering, kan het wel belangrijk zijn om een bepaald signaal mee te geven. Dus ik ben ook straks wel benieuwd richting de BBB hoe zij tegen hun amendementen aankijkt. Dat was even de vraag die wij hadden als SGP.

De plaatsvervangend voorzitter: Goed, dan gaan we door naar de volgende interruptie van de heer Janssen. Gaat uw gang.

Vincent Janssen: Dank u wel, voorzitter. Ik krijg soms het gevoel dat we naar een commissiedebat aan het luisteren zijn. Maar goed, dat zeg ik even tegen onszelf. Toch nog even, ik miste net misschien het antwoord, maar het punt van de veiligheid en de bewapening van de mensen die voor en namens ons in het veld zijn, is dat iets wat we zelf hier in het Huis moeten regelen of is dat iets wat een besluit vraagt van de directie van de omgevingsdienst? Op welk

moment zouden we dat dan aan de orde kunnen stellen? Overigens hebben we begrepen dat de directeur inschat dat de veiligheidssituatie nu goed is, maar wij maken ons daar wel zorgen over.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Bakker.

Has Bakker: Voorzitter, dat deden we ook. Dus dat aandachtspunt is er en dat heeft u volgens mij ook overgebracht in het gesprek met de heer Jungen wat hierover is geweest. Dus, ja, daar is aandacht voor. Daar is ook aandacht voor in de dienstverleningsovereenkomst, in de verdere contacten die er is tussen de provincie en de omgevingsdienst. Siri vond er ook wat van. Maar we hebben op dit moment in.. Op dit moment is dat voor ons geen punt van zorg waarvan wij zeggen, dat zou niet goed geregeld zijn. Maar vanzelfsprekend komt dat terug in de contacten en in de afspraken die er zijn tussen de omgevingsdienst en de provincie.

Ik denk dat dit ook, ook dit een punt is om in het eerste kwartaal volgend jaar mee te nemen. Als we zeggen, daar hebben we nog ... Hebben we bepaalde wensen om daar extra informatie over te hebben of extra zaken op mee te geven. Maar in principe is het natuurlijk zo dat HR-beleid voor alle medewerkers dadelijk bij de omgevingsdienst gelijklopend is en dat dit daar een belangrijk onderdeel van is.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Janssen.

Vincent Janssen: Maar dan even, ik vroeg een hele simpele vraag, dus besluiten wij nu dat ze meer bewapend het veld in mogen of besluit de omgevingsdienst dat? Wie neemt dat besluit?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Bakker.

Has Bakker: Als ... Dat zou ik in detail ... Hoe zeg je dat? Als u mij dat nu op de man af vraagt, zou ik zeggen, dat is uiteindelijk aan de omgevingsdienst. Maar als u daar een exact uitgezocht antwoord van wil hoe dat helemaal exact is geregeld, dan moet ik daar eventjes op terugkomen. Het is in ieder geval wel zo, en dat is misschien even het linkje naar het antwoord wat ik ook aan de heer De Jong gaf, en volgens mij zei u dat net zelf ook al, zeg ik tegen meneer Janssen, is dat niet zo dat we dat in de bijdrageverordening waar deze zienswijze op inziet nu regelen of in een ander document. Maar we zullen we dat nog technisch even uitzoeken en bij de heer Janssen op terugkomen.

De plaatsvervangend voorzitter: U kunt de beantwoording vervolgen.

Has Bakker: Ik had er nog één, voorzitter, en dat ging over de motie. Om heel eerlijk te zijn, zeg ik tegen mevrouw Butterman, ben ik daar een beetje zoekende. We hebben er ook na dat fijne gesprek, volgens mij vond u dat ook een fijn gesprek, met de beoogde directeur ... Misschien mag ik u vragen, en dat weet ik dat we dat niet helemaal kennen, maar om de motie even aan te houden, dus misschien nog even niet in te dienen of even in de tas te houden.

Wat we graag zouden willen doen, het volgende. Het volgende voorstel wat ik zou willen doen. Ik wil heel graag hierover het gesprek aangaan met de ODU. Alleen op dit moment, dat kunt u ook begrijpen, is alles erop gericht om per 1/1/2026 up and running te zijn. Dat vraagt van de organisatie en de mensen en ook de mensen die hier iets zinnigs over kunnen zeggen op dit moment echt heel erg veel. Ik zou graag willen vragen dat u ... Met u afspreken dat wij zorgen dat we dit gesprek gaan voeren met de nieuwe omgevingsdienst, dat we ook, en dat hebben we volgens mij ook afgesproken, een nieuw gesprek gaan voeren met de dan aanwezige directeur, de mensen die daarbij horen, en dat wij op dat moment aan u gaan terugkoppelen op wat voor manier wij de elementen die u hier in de motie noemt het beste handen en voeten kunnen geven, zodat we niet een gigantische workload gaan krijgen of gigantisch veel papierwerk, maar aan de andere kant u wel informatie of iets dergelijks krijgt waar u ook mee kan.

Dan heb ik wel nog een vraag aan u terug misschien of misschien mogen we dat dan ook naderhand nog even uitwisselen. Het is natuurlijk wel heel belangrijk om te weten wat u dan precies zoekt. Gaat dat alleen over een terugkoppeling van de taken die wij hebben belegd bij de omgevingsdienst, of wilt u dat van alle 26 andere partners ook? Daar zitten wel flinke verschillen in en dat kan ook wel uitmaken of dit leverbaar is door de omgevingsdienst. Maar laat ik zo zeggen, de toezegging om dit met de omgevingsdienst, wanneer zij ook een beetje up and running zijn begin volgend jaar, om dit te gaan verkennen en u daar dan over terug te koppelen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat was uw beantwoording. Dank u wel daarvoor. Ik denk dat er dan tot begin volgend jaar nog voldoende tijd is om goed aan te geven waar het dan over moet gaan. U had nog een nabrander? Gaat uw gang.

Has Bakker: Voorzitter, dat scheelt weer, namelijk richting de heer Janssen. De eventuele bewapening en andere zaken, mijn gutfeeling klopte, dat zit inderdaad bij de werkgever en dat is de omgevingsdienst, niet bij ons.

De plaatsvervangend voorzitter: Is die vraag alvast beantwoord. Dan komen we nu toe aan de tweede termijn. Wil ik eerst de indienende fracties als eerste weer het woord geven. Dat is mevrouw Van den Broek, namens de BBB. Gaat uw gang.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Ik heb met aandacht het zojuist gevoerde debat gevolgd. Ik denk dat we nog steeds niet helemaal op dezelfde golflengte zitten, dus misschien moeten we daar nog achter de schermen nog eens een keer een gesprekje over hebben. Ik wil de amendementen laten staan, want eigenlijk door dit debat ben ik er alleen maar meer van overtuigd dat wij toch iets missen ook in die kaderstellende rol. Dus vandaar dat ik die wil laten staan.

Ik had ook gezegd, om wat voorbeelden op te noemen. Nu moet ik natuurlijk wel met voorbeelden komen die nu spelen, of gespeeld hebben, laat ik het zo zeggen, omdat er voor de rest nu nog geen voorbeelden zijn waar we het over kunnen hebben. Maar bijvoorbeeld de handhavingsdruk in het buitengebied. In bepaalde plaatsen was daar echt een probleem. Er werd toen geen structurele verhoging van de inzet gepleegd. Wij hebben daar als Staten geen invloed op kunnen hebben, dus misschien is dat dus inderdaad een punt waar wij wel iets over te zeggen zouden willen kunnen hebben.

Er is een probleem geweest in, ik dacht dat dat Oudewater was, beperkte capaciteit toezicht op asbestverwijdering. Daar ook hebben wij geen invloed op kunnen hebben. Misschien wil je dat juist wel en dan natuurlijk wel breder. Ook dat er soms onduidelijkheid was over handavingslijnen in gemeenten en daar kan communicatie en sturing door PS natuurlijk wel een handje bij helpen. Dus dat is de reden ... Dat zijn een paar voorbeelden waarom we zouden willen dat wij meer invloed kunnen hebben. Daar is dus die zienswijze voor. Een zienswijze nu indienen, geef je ook aan de voorkant iets mee. Dus ik zou toch willen pleiten om dat ... Ervoor willen pleiten om dat alsnog toch te doen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw toelichting. Dan mevrouw Butterman, gaat uw gang. Partij voor de Dieren.

Olivia Butterman: Voorzitter, dank u wel. Het is abstracte materie en ik heb echt geprobeerd het zo simpel mogelijk uit te leggen. Ik zal ik zal de bedoeling van bijvoorbeeld de motie echt nog wel nog een keer proberen uit te leggen, wat ik ook in mijn bijdrage deed. Die is echt bedoeld om alle informatie en trends die de ODU zelf al verzamelt, dus ook voor gemeenten, maar ook wat onze taken betreft, gezamenlijk ook aan ons terug te koppelen. Want inderdaad, bij onze jaarlijkse dienstverleningsopdracht krijgen we zelf ook inzicht in de uitgevoerde taken in onze opdracht, maar het kan natuurlijk zo zijn dat wat de ODU treft als zij bepaalde trends zien in al het werk wat zij voor gemeenten doen, dat dat ook aanpalend is aan ons werk.

We wilden daarbij aansluiten inderdaad bij wat beoogd directeur Jungen zelf had aangegeven. We zijn dan ook blij met de toezegging van GS om dit in ieder geval bespreekbaar te maken met de ODU en het ook nog heel even af te wachten. Dus we trekken inderdaad de motie daarop in, met die toezegging.

We zijn ook content genoeg met de toezegging op het amendement. Ik ben blij dat het ... Ons gesprek net met gedeputeerde Bakker, dat het helder werd dat wij zien dat ODU een goede werkgever is en dat ze dat met plezier ook doen, dus dat mensen daar met plezier werken, maar dat het altijd het grootste risico is wat je hebt en dat we daar wat graag wat meer woorden aan zien. Dus met die twee toezeggingen schrappen we weer twee dingen van de stemlijst. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, mevrouw Butterman. Dan kijk ik even rond of andere fracties wat willen zeggen. Als het er niet al te veel zijn, dan doe ik het niet op volgorde, denk ik. Meneer Virginia van GroenLinks, gaat uw gang.

Erwin Virginia: Dank, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de heldere beantwoording of de appreciatie van de amendementen en moties, want dat was ook wel waar mijn fractie naar op zoek was. Conclusie met twee mooie toezeggingen dat er twee minder te stemmen onderdelen zijn en de twee amendementen die zijn ontraden. Met de duidelijke uitleg betekent ook dat onze fractie die amendementen niet zal steunen. Dank.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, meneer Virginia. De heer Janssen, VVD.

Vincent Janssen: Dank u wel, voorzitter. Eén resterend punt wat ons betreft, dat gaat over de veiligheid van de mensen in het veld. Maar wij zien dat dit ook al aan de orde komt in de commissie LWM van de volgende ronde. Ik dank de heer Schaddelee die me daar attent op maakte. Dus wij denken dat dat het moment is om dat gesprek te voeren en benadrukken nogmaals dat dat onze aandacht en zorg heeft.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank. D66, geen behoefte. De heer De Jong, Volt.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. We zijn het eens dat ...

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Westerlaken, ik kan het op volgorde doen, als u dat op prijs stelt. Maar ik dacht ...

Amos de Jong: Beauty before age, dus ...

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer De Jong, vindt u het goed dat ik de heer Westerlaken als eerste het woord geef? Want die wil graag op volgorde van de partijen. Meneer Westelaken, gaat uw gang.

Chris Westerlaken: Ik k dacht dat u daarmee mee bezig was. Nu is beauty en age leidend, begrijp ik. Gehoord de antwoorden van de gedeputeerde, kunnen wij alleen maar concluderen dat alle amendementen inderdaad overbodig zijn, evenals de motie, om de doodeenvoudige reden dat we hier echt alleen maar instemmen met de fusie en dat ... Nadat die fusie een feit is voor de nieuwe dienst, alle processen weer gaan lopen. Ik wens daarbij de gedeputeerde heel veel sterkte, als hij in het nieuwe bestuur komt.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Als alle partijen het woord willen voeren, ga ik het rondje doen. Maar ik dacht, ik doe het even te hooi en gras. Dus ik ... Volgens mij willen niet alle partijen het woord voeren, dus ik wil nu alsnog de heer De Jong het woord geven.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Wij delen niet helemaal de mening van het CDA dat alle moties en amendementen overbodig waren, want ik denk dat het mooie signalen zijn geweest vanuit PS die GS nu ook tot zich heeft genomen en met een aantal toezeggingen meeneemt. Dat was denk ik ook ... Is ook een hele mooie uitwerking. Dus wij willen GS er ook voor bedanken dat ze dat gaan doen. Wij blijven ons wel ... Laat ik het anders zeggen, wij blijven kritisch kijken naar het takenpakket en uitvoeringscapaciteit, met name op het gebied van VTH. Daar hebben wij gewoon zorgen om. We vonden het opmerkelijk dat GS daar geen helder antwoord op kon geven en we gaan dat vaker vragen, omdat wij goed in de gaten willen houden of de personele capaciteit, of dat er andere knelpunten zouden zijn, en we willen dus GS ook echt oproepen dat als er met name op het gebied van VTH knelpunten zijn in personele bezetting of anderszins, ons daar tijdig proactief over te informeren, zodat we daar ook het gesprek over kunnen voeren. Dank, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. Zijn er nog andere fracties die het woord wensen? Dat is niet het geval. Dan geef ik bij uitzondering de heer Bakker nog even het woord voor een aanvullende opmerking.

Has Bakker: Dank u wel, voorzitter. Eén element, en wellicht kan dat helpen, want ... Misschien was een paar debatjes ... Ik hoorde BBB, Volt, misschien ook een deel Partij voor de Dieren, de heer Janssen, VVD. Het zijn geen onterechte vragen, laat ik dat even vooropstellen. Ik snap uw vragen, dus laat ik nog aangeven, ik vergat dat net te doen, dat wij uw punten graag even meenemen, als u dat ook fijn vindt, hoeven we volgens mij niet nu af te spreken, in een informatiesessie in het eerste kwartaal, waarin we ook in het uitvoeringsprogramma op in kunnen gaan en de specifieke elementen die u hier aanstipt, zijn er knelpunten, is er ergens regionale druk, hoe zit het met de veiligheid, dat we die eventjes meenemen. Want logischerwijs luisteren we ook op die manier naar het debat. Is misschien net even van andere orde dan vandaag, dus ik hoop dat dat helpt.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank. De heer Janssen wil daarop reageren.

Vincent Janssen: Korte interruptie. Misschien is het een idee om daarbij dan ook de directie van de ODU uit te nodigen. Dat praat wat makkelijker over een ... Met een organisatie dan over een organisatie.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Ik snap dat het niet helemaal gebruikelijk is, maar toch even een verhelderende vraag. Dus eigenlijk alles wat wij nu in die amendementen hebben gezet, ook dus die van de BBB, die neemt u mee naar die

bijeenkomst? Dus dan hoeven we inderdaad dus niet die ... Ik wil het even echt heel zeker weten, of de ... Of we niet toch een zienswijze moeten doen of dat we hier genoeg mee kunnen nemen.

De plaatsvervangend voorzitter: We wijken wel een beetje af van de vergaderdiscipline, maar voor de duidelijkheid ga ik het ... De heer Bakker, tot slot.

Has Bakker: Dit was mijn schuld, voorzitter, excuus. Of u wel of niet een zienswijze in wil dienen en dat signaal over wil brengen, dat laat ik echt aan u. Dat vind ik niet aan mij. U snijdt een aantal onderwerpen aan in de amendementen in het debat, in de moties et cetera die, en dat heb ik gezegd, wat ons betreft echt thuishoren in de discussie over het beleid en het uitvoeringsprogramma VTH. Ik begrijp ook dat u die vragen en zorgen heeft. Mijn doel was aan te geven dat wij logischerwijs ook luisteren naar dat debat op die manier en dat we die onderwerpen mee zullen geven, daar waar ze betrekking hebben op onze situatie, mee zullen nemen in een informatiesessie. Als u zegt, wij willen die zienswijze overbrengen aan de nieuwe omgevingsdienst en aan het AB van die 27 partijen, dat is iets anders dan dat wij dat bespreken in de informatiesessie. Maar dat laat ik vanzelfsprekend aan u.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank, meneer Bakker. Dan lijkt het mij een goed moment om nu de lunchpauze te gaan aanvangen. Tot 13.30 uur schorsen we de vergadering.

17. SV Rekenkamerrapport Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen aandachtspunten vier Randstedelijke provincies

De plaatsvervangend voorzitter: Dames en heren, we gaan verder met de Statenvergadering van 8 oktober 2025. Ik denk dat we heel snel door de volgende agendapunten heen zijn, als de bezetting zo blijft. Maakt niet uit. Hoeft alleen bij de start. Ik zie dat we volgens mij bijna van elke fractie in ieder geval één hebben. Dus dan ... Ik ga gewoon starten. We zijn toegekomen aan agendapunt 17. Dat is het Statenvoorstel Rekenkamerrapport Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen aandachtspunten vier Randstedelijke provincies. Dit behandelen we in twee termijnen. Het eerste termijn geven we de woordvoering aan partijen die een motie of amendement hebben ingediend, dan Gedeputeerde Staten en dan is de tweede termijn voor het onderlinge debat. Ik heb de introductie wat langer gehouden om nog wat meer mensen de gelegenheid te geven hun zetel weer te vinden. Dat is gelukt.

Dan wil ik mevrouw Van den Broek, die heeft echt een hoofdrol vandaag, in de ... Bent u zover om ... Doe maar even rustig zoeken. Als u zover bent, dan kunt u aan het spreekgestoelte komen, als je wilt, om de moties en amendementen in te dienen. Het zijn er drie.

Henriëtte Rikkoert: Voorzitter?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Rikkoert.

Henriëtte Rikkoert: Een punt van orde. Het voelt toch wel wat ongemakkelijk dat we met zo weinig mensen in de zaal zitten, dus ...

De plaatsvervangend voorzitter: Het is wat het is, mevrouw Rikkoert.

Henriëtte Rikkoert: Dan zal ik vragen om een schorsing, om te vragen wanneer ze weer terugkomen.

De plaatsvervangend voorzitter: We gaan gewoon starten. Er is nog een andere bijeenkomst en dat ... Mensen weten dat we nu starten om 13.30 uur en er is geen ... Er is van bijna alle partijen iemand aanwezig, dus ...

Henriëtte Rikkoert: In principe moet een ordevoorstel volgens mij gewoon ingewilligd worden, dus ...

De plaatsvervangend voorzitter: Dan zouden we erover moeten gaan stemmen, dus ... Dan gaan we ... Als u dat wil. Wilt u dat erover gestemd wordt, mevrouw Rikkoert? Dan wacht ik nog even.

Henriëtte Rikkoert: Het is zo ongemakkelijk als niet alle fracties aanwezig zijn.

De plaatsvervangend voorzitter: Wie vindt dat we nog langer moeten schorsen? Ik zie geen handen of twee handen, drie handen. Eén. Ik tel de fracties. Eén, twee, drie, vier fracties. Dat is geen meerderheid, denk ik. Is geen meerderheid, dus we gaan gewoon verder. Mevrouw Van den Broek, gaat uw gang, met het indienen van uw amendementen.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Hallo? Nogmaals dank aan de Rekenkamer en GS voor het rapport en de beantwoording van onze technische vragen. In de commissie hebben we als BBB-fractie al aangegeven dat we de ROM zien als een waardevol instrument, maar dat er nog stappen nodig zijn om de maatschappelijke impact, bestuurlijke transparantie en regionale spreiding te versterken. We zien kansen om de ROM beter te verankeren in de provincie en om de rol van Provinciale Staten te versterken. Daarom dien ik vandaag samen met UtrechtNu! en Forum Voor Democratie drie moties in die hierop voortbouwen.

Motie één, Transparantie over participatie en bijdrage ROM Utrecht Region. Deze motie vraagt om inzicht in wie er financieel bijdraagt aan de ROM, hoe die bijdragen worden verantwoord en hoe we kunnen komen tot bredere bestuurlijke betrokkenheid. Het dictum luidt, Provinciale Staten verzoeken het college om in kaart te brengen welke gemeenten en instellingen financiële bijdrage aan de ROM Utrecht Region, aan te geven op welke wijze deze bijdragen worden verantwoord en teruggekoppeld richting gemeenteraden en Provinciale Staten, deze informatie te betrekken bij de eerstvolgende rapportage over de ROM, in deze rapportage tevens te reflecteren op de mogelijkheden en voorwaarden voor uitbreiding van het aandeelhouderschap, met specifieke aandacht voor gemeenten die nu participeren maar geen formele zeggenschap hebben.

Motie twee, de Outcome-monitoring en maatschappelijke impact ROM Utrecht. Deze motie vraagt om meer dan cijfers. We willen weten wat de ROM betekent voor werkgelegenheid, spreiding en maatschappelijke meerwaarde. Dictum van de motie, bij de volgende rapportage over de ROM Utrecht Region naast financiële indicatoren ook outcome-indicatoren op te nemen, hierbij aandacht te besteden aan de werkgelegenheid regionale spreiding aansluiting bij provinciale beleidsdoelen en maatschappelijke meerwaarde.

De derde motie, Versterking van de rol Provinciale Staten bij besluitvorming ROM. Deze motie vraagt een tijdige en inhoudelijke betrokkenheid van PS bij strategische keuzes, zodat wij onze kaderstellende rol kunnen waarmaken. Hiervan luidt het dictum, bij provinciale verzoek ... Provinciale Staten verzoeken het college om bij toekomstige besluitvorming over de ROM Utrecht Region expliciet ruimte te bieden voor kaderstelling en bijsturing door Provinciale Staten en Provinciale Staten voorafgaand aan aandeelhoudersvergaderingen te informeren over relevante strategische keuzes, een voorgenomen besluit. Daar rond ik nog snel af, want dan ben ik na de interruptie klaar. Voorzitter, met deze moties willen we als BBB-fractie bijdragen aan een ROM die niet alleen investeert in bedrijven, maar ook in vertrouwen spreiding en publieke waarde. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Broek. Blijft u nog even staan? Meneer Vermaat was als eerste volgens mij. Gaat uw gang.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik heb even gewacht tot het indienen van de drie moties. Want als we het Statenvoorstel zien, wordt het besluit gevraagd om GS op te dragen, te reflecteren en de gesignaleerde kansen en risico's ten aanzien van ROM, na te gaan in hoeverre op welke wijze GS invulling willen geven aan de kansen en risico's en de uitkomst hiervan te bespreken in PS. Hoe moet ik dan de motie zien als aanvulling op dit besluit?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Sorry, ik zit nog een beetje met een vol hoofd, dus ik heb niet helemaal alles goed verstaan.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik stel voor dat de heer Vermaat even heel kort zijn vraag herhaalt. Wat wilt u precies weten van mevrouw Van den Broek?

Kees Vermaat: Wat ik zo graag zou willen weten, wat ... Uw oproep in de motie, is dat niet hetgeen wat in het besluit al staat? Want er wordt gevraagd om te reflecteren en daarmee terug te komen en dat te bespreken met de Staten.

De plaatsvervangend voorzitter: Is de vraag u duidelijk?

Monique van den Broek: Ja. Ik denk dat het voor ons niet specifiek genoeg was en dat ... Daarom hebben we deze moties ingediend.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat is het antwoord. Dan geef ik mevrouw Matser het woord. Gaat uw gang.

Julia Matser: Dank u wel. Een vraag in dezelfde lijn. Voor de volgende commissie staat economisch beleid ... Staat op de agenda en we gaan ook komend halfjaar evalueren wat de inzet is van provincie Utrecht in relatie tot de Economic

Board Utrecht en wat daar de economisch agenda is. Dus volgens mij gaan we deze dingen al uitvoeren. Wat moet deze motie daaraan extra toevoegen?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Ik heb dat niet scherp uit de stukken kunnen halen, dus vandaar dat ik die moties heb ingediend.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Een vraag over de derde motie, Versterking van de rol van Provinciale Staten. In het Rekenkamerrapport staat dat de Provinciale Staten niet direct ingrijpt in de ROM, omdat het op afstand staat van de politiek en dat dat ook gewenst is. Als u wilt dat Provinciale Staten wél gaat ingrijpen, waar nu de gedeputeerde ons vertegenwoordigt in de ROM, wilt u dan ook dat alle gemeenteraden die investeren in de ROM daarbij betrokken worden? Want dan wordt het wel een heel lang en stroperig proces waarbij denk ik de ROM als effectief financieel instrument om economie ... De economie te stimuleren in Amersfoort ondermijnd wordt.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat was een vraag en een ...

Simone Kennedy-Doornbos: Sorry. De provincie Utrecht, niet Amersfoort.

De plaatsvervangend voorzitter: Uw concrete vraag aan mevrouw Van den Broek is, wilt u de gemeenten hierbij ...

Monique van den Broek: Ik kan me voorstellen dat als je het in die ... Op die manier bekijkt, wel een dilemma is. Maar ik denk dat dat niet verkeerd is op zich.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan de heer Janssen.

Vincent Janssen: Voorzitter, ik hoor mijn vorige collega's wat meer procesmatige vragen stellen en ik wil meer inhoudelijke aanstellen. Want ik heb het rapport gelezen en ik lees in het rapport, we hebben die economische agenda, regionale economische agenda. Daar sluit de ROM mooi op aan. Eigenlijk krijgen we, zo kun je het tussen de regels door lezen, best wel veel lof daarover. Ziet de BBB in het rapport aanleiding om te zeggen dat er dingen niet goed zijn of dat er gebreken zitten? Daar ben ik even naar op zoek, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Dat wil ik ook niet ... Dat willen we ook niet per se zeggen, want het zijn niet voor niks moties geworden en geen amendementen. Dus in principe zijn we er positief over. Maar je wil het ook van ... Op voorhand uitsluiten. Dus daarom hebben wij die moties ingediend.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Janssen.

Vincent Janssen: Voorzitter, dank voor het woord. Wat mij betreft, zit er in die motie ook heel veel technische vragen of zaken die ergens anders besproken zouden kunnen worden in een commissie. Dus ik vind het ... De inzet van deze instrumenten vind ik eigenlijk niet zo passend op wat u beoogt.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat is geen vraag, maar een opmerking. Dat mag zeker.

Monique van den Broek: Dat kan.

De plaatsvervangend voorzitter: Wilt u er nog op reageren?

Monique van den Broek: Sorry. Dat kan. Daar kunnen we van mening over verschillen, dan hebben we daar een ander inzicht over. Maar bij deze de moties.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank. Dan geef ik nu als eerste het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Schie. Gaat uw gang.

André van Schie: Dank, voorzitter. Dank ook aan de bijdrage van de commissieleden in de commissie in een goed gesprek over het Rekenkamerrapport en de behandeling hier nu vandaag met nog drie moties die ik zal adresseren. De eerste motie van de BBB gaat over de transparantie over participatie. Ik ben het wel een beetje met de heer Janssen eens, dat de eerste drie vragen daarvan of opdrachten eigenlijk heel goed technisch gesteld hadden kunnen worden.

Die reflectie daarop, die zijn we ook best bereid te geven uiteraard. Dus wat ik zou willen voorstellen, is dat ik een toezegging doe, voorzitter, dat wij een memo sturen aan uw Staten, waarin we de drie gestelde opdrachten of vragen over de rol van de gemeente en hoe dat in ... Het proces in zijn werk gaat toesturen aan de Staten met een korte reflectie van het college daarop.

Dan, voorzitter, ligt een motie voor over versterking van Provinciale Staten bij de besluitvorming, die ons vraagt om voorafgaand aan aandeelhoudersvergadering de strategische keuzes en voorgenomen besluit aan uw Staten voor te leggen. Die wil ik stellig ontraden, voorzitter. Het Rekenkamerrapport is juist heel lovend over de wijze waarop we de ROM op afstand hebben gezet. Dat willen we graag rechtvaardig eerbiedigen en ook volhouden. Het wordt ook een hele ongemakkelijke positie in de aandeelhoudersvergadering als we daar met allerlei verschillende agenda's nog doorheen fietsen. Ook niet alle onderwerpen die in de algemene aandeelhoudersvergaderingen door mijn collega Bakker worden bezocht, lenen zich goed voor transparantie en openheid, omdat er natuurlijk ook gewoon investeringsbeslissingen voorstaan, functioneringsvoortgang en dergelijke. Dus stellig ontraden, voorzitter.

Dan tot slot, de outcome-monitoring en de maatschappelijke impact. We begrijpen de strekking van de motie als, de ROM kan best wat meer, zoals ook de maatschappelijke trend en ook in onze Staten verwoord, aandacht geven aan de resultaten in de samenleving van de inspanningen van de ROM, alleen zoals het nu verwoord is, alsof wij als Provinciale Staten of als Gedeputeerde Staten de indicatoren aan de ROM kunnen opleggen, zo is het ook weer niet, want die zijn heel zelfstandig. Die hebben een eigen rol, eigen verantwoordelijkheid. Niet alleen met Provinciale Staten, maar ook met al die gemeenteraden, met Rijk als belangrijke partner, natuurlijk ook grootaandeelhouder, de grootste aandeelhouder, die natuurlijk ook allemaal die trend zien, zoals die onder de leiding van commissie-Janssen is ingezet om meer op outcome te sturen. Dus ik verwacht ook wel dat dat gaat gebeuren. Ik vertrouw er ook op dat collega Bakker en ik dat ook goed kunnen meenemen om dat onder de aandacht te brengen. Maar we kunnen het niet zoals in deze vorm in de motie ons wordt opgedragen opnemen in een ... Beleidsvisies of rapportages. Daar gaan ze zelf over.

Dus als we hem zo mogen lezen dat wij de wens van de Staten kunnen interpreteren als, breng dit in bij de ROM om die trend die wij hebben en ook andere overheden, om meer op outcome te sturen en te rapporteren, onder de aandacht te brengen, dan willen we dat zeker doen. Maar op deze wijze kunnen we de motie alleen maar ontraden, voorzitter, dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw reactie. Er is nog een interruptie. Meneer Van Schie mag nog even terug. Dan, de heer Vermaat is het.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dat was wel heel snel. Ik had een ... Ik heb juist een interruptie bij de BBB gedaan, dus ik ben benieuwd hoe u daartegen aankijkt. Het besluit wat nu voorligt en dat hier niet juist de vragen die naar het rapport komt, dat je dan deze zaken juist moet bespreken. En niet zoals nu mogelijk al vooraf extra aandachtspunten te geven.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van Schie.

André Van Schie: Die visie delen wij, voorzitter. Ik denk dat het goed is om altijd met elkaar in gesprek te zijn over wat we met onze beleidsinspanningen doen, ook voor de ROM. We gaan erover in gesprek ook natuurlijk, over als we de jaarplannen weer bespreken, ook in de commissie. Er zijn geëigende momenten voor waarop we dat met bespreken. Maar niet te vaak, is ook een van de conclusies van het Rekenkamerrapport. We doet het nog niet elke week of elke maand, maar gewoon op de cyclusmomenten die daarvoor zijn. Dat zijn we ook van zins.

De plaatsvervangend voorzitter: Helder. Dank u wel. Dan komen we nu toe aan de tweede termijn, geef ik mevrouw Van den Broek als eerste de gelegenheid om te reageren op de adviezen van de heer Van Schie op haar amendementen. Of moties, pardon.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Voor de eerste motie hebben we nu een toezegging, dus in die zin is hij dan niet meer nodig. Dan dank voor de toezegging. De tweede, dan ga ik in principe akkoord met het voorstel ...

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van den Broek, misschien kunt u voor de helderheid even benoemen over welke motie u het heeft. Dan is het voor iedereen duidelijk.

Monique van den Broek: Sorry. Motie één was Transparantie over participatie en bijdrage ROM Utrecht Region. Daar had de gedeputeerde net een toezegging voor gedaan. Dus dat is fijn, dus die motie haal ik dan weg en dan blijft die toezegging staan.

Motie twee, voor mij twee, was die outcome-monitoring. Daar deed u een voorstel voor en zo kunt u hem inderdaad dan lezen. Dus dat vind ik dan wel fijn dat u dat meegeeft. Dus die laat ik dan staan. Motie drie, daar beraad ik me nog even op. Dat is die versterking rol Provinciale Staten, dus daar komen we later op terug. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik wil u er nog wel even op attenderen dat ik heb gehoord en ... Dat hoe de motie nu is, dat hij ontraden wordt, maar als de interpretatie eraan wordt gegeven, met aandacht, zal ik maar even zeggn, dan was het oké. Dus dan is het die ...

Monique van den Broek: Wij hebben hetzelfde gehoord. Dus daarom laat ik de motie dan staan, dan hoeft ik hem niet aan te passen.

De plaatsvervangend voorzitter: Met die interpretatie van dat het gaat om aandacht. Prima.

Monique van den Broek: Precies, precies.

De plaatsvervangend voorzitter: Prima. Zijn er nog andere partijen die hier het woord over willen voeren? De heer Janssen, VVD.

Vincent Janssen: Voorzitter, dank. Ik had een bijdrage voorbereid, maar die heb ik net in de prullenbak gegooid omdat gedurende deze vergadering die vanochtend begon om 10.00 uur me een ander punt gevaar is geworden. Dat is dat we het kennelijk nogal moeilijk vinden om ... Hoe gaan we nu om met verbonden partijen? Want dat was de discussie die we bij de ODU hadden en het was eigenlijk de discussie die we hier ook weer hebben. Dus er ... Dus het lijkt me goed om daar als Staten nog eens een keer met elkaar goed over na te gaan van, hoe verhouden we ons tot die instanties, die namens ons, voor ons, maar wel op afstand geplaatst taken voor ons uitvoeren?

Dat is eigenlijk met de ROM ook. Het rapport geeft heel goed aan de spanning die erin zit van, je hebt een regionale economische agenda die het kaderstellend document is. Dan heb je vervolgens de ROM waar we als VVD best kritisch waren toen die werd ingesteld van, hoe zit die governance in elkaar en zitten de checks en balances in dat ... In de ROM goed in elkaar met een investeringscommissie, die op ons verzoek destijds nog verzwaaard is ook. En hoe verhoudt dat zich tot ons bestaan en optreden als politiek orgaan, als volksvertegenwoordiging, maar niet per se met materie, deskundigheid, over maatschappelijke investeringen, gericht op innovatie, circulariteit en al die doelstellingen?

Ik merk dat dat in deze discussie wat door elkaar heen gaat lopen. Ik zou namens de VVD daar wat rolzuiverheid in willen bepleiten. Dat is echt een vurig pleidooi. Daar wil ik het eigenlijk bij laten. Wij zullen de moties en amendementen om die reden dan ook niet steunen.

De plaatsvervangend voorzitter: Heb ik u goed begrepen dat u eigenlijk een oproep doet om dat een keer goed met elkaar te bespreken die, hoe gaan we om met verbonden partijen? Wilt u dat in de commissie doen?

Vincent Janssen: We gaan vast nog wel een keer een kaderstellend stuk Nota verbonden partijen met elkaar bespreken, maar ik heb het gevoel dat dit ofwel in het inwerkprogramma niet voldoende aan doorgedrongen is, dat zal ongetwijfeld aan de orde gesteld zijn, maar is het ook doorgedrongen? En ik merk ook wel gewoon dat partijen daar anders in zitten. Dat maakt het voor het college ook wel moeilijk om daarop te anticiperen en het werk goed te doen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. De heer Harinck van D66.

Marcel Harinck: Dank, voorzitter. Eigenlijk heeft de heer Janssen alles al gezegd wat ik wilde zeggen, dus daar sluit ik me volledig bij aan.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan de heer De Jong van Volt.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Ik had wel een bijdrage voorbereid, die wil ik ook wel gaan doen. Ik herken wel het spanningsveld wat de heer Janssen aanraakt. Dat komt zo in onze bijdrage ook wel terug, dat we daar wel wat over willen zeggen. Ik vind tegelijkertijd ook wel dat wij wel over het kader ons kunnen buigen. Daar hebben wij wel de ruimte. Maar ik herken dat spanningsveld en ik denk dat het goed om daar eens wat dieper op in te gaan.

Voor nu, voorzitter, de Randstelijke Rekenkamer heeft een uitstekend rapport opgesteld en Volt dankt de Rekenkamer voor deze belangrijke effort. Ook willen we de ambtelijke organisatie bedanken voor het zo uitvoerig beantwoorden van onze technische vragen. Onze waardering gaat ook uit naar de ROM in het algemeen, die een belangrijke functie vervult in onze regionale economie.

Tegelijkertijd, samen met de Rekenkamer, ziet Volt ook ruimte voor het aanscherpen van de kaderstellende doelstellingen, gerelateerd aan maatschappelijke opgaven. Op de eerste plaats vindt Volt dat de provincie in haar rol als aandeelhouder en opdrachtgever meer kan inzetten op een duurzame economische transitie. Dat kan vanuit de Utrechtse visie, met daarbinnen dan de klemtoon wat Volt betreft op maatschappelijke belangen voor de lange termijn, Europees verbonden, circulair en het begrip van breed welzijn. Met name het punt van de circulaire economie, voorzitter, is het belangrijk om dat scherp te blijven aanzetten. Ons Volt-commissielid Wouter Limmen volhardt met een met passie in meerdere commissiedebatten met het argument dat de omslag naar een circulaire economie sneller en beter kan en moet, als we onze doelstellingen als klimaatpositief Utrecht willen gaan halen. En terecht. We denken dat dit ook nog sterker kan worden verankerd in de strategie van de ROM, met duidelijke doelen en verwachtingen die te monitoren zijn. We vragen Gedeputeerde Staten om een reactie en een toezegging dit vanuit haar opdrachtgeverschap te onderstrepen in de overleggen met en binnen de ROM.

Voor de functie internationaliseren van de ROM liggen er wat Volt betreft ook meer kansen, bijvoorbeeld op deelname aan Europese investeringsprogramma's en samenwerking met Europese hightechbedrijven. We lezen hierover goede aanbevelingen van de Rekenkamer, waaronder het regionaal samenwerken in deelname binnen Europese financieringstrajecten. Nu hebben wij een cluster Europa hier in de provincie Utrecht die hiervoor denk ik uitstekend is gepositioneerd. Wij vragen Gedeputeerde Staten of er al contact is geweest met cluster Europa en of hij onze mening deelt dat samenwerking perspectief kan bieden.

Tot slot, voorzitter, vragen wij Gedeputeerde Staten om helder te maken op welke wijze de aanbevelingen van de Rekenkamer zullen worden meegenomen en of Provinciale Staten hiervoor op termijn hierover op termijn ook kan worden geïnformeerd. We dienen in die geest de motie van de SGP, Vinger aan de pols, met graag mede in en bedanken die fractie voor het opstellen van die motie. Dank, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, meneer De Jong. Ik hoor u nog wel wat vragen stellen aan Gedeputeerde Staten. Dat gaat helaas niet meer in de tweede termijn. Hoort u mij?

Amos de Jong: Dan ga ik ervan uit dat de GS mij heeft gehoord.

De plaatsvervangend voorzitter: U heeft het over een motie van de SGP die niet bij dit agendapunt hoort. Is een vergissing. Dan is dat opgelost. Komt bij het volgende agendapunt. Maar dan bent u vast gewaarschuwd wat meneer De Jong allemaal gaat zeggen. Zijn er nog andere partijen die hierover het woord wensen te voeren? De heer Van Breukelen, Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Dank u, voorzitter. Ik had eigenlijk geen bijdrage voorbereid, maar ik ga er toch een doen. De oproep van de heer Janssen steun ik van harte, dat wij als Staten in gesprek gaan over de rol van de organen die ook uitvoering van beleid zullen doen. Ik denk dat het een hele relevante discussie is, want we zien ook steeds vaker dat bepaalde besluitvorming en bepaalde handelingen van deze organen toch in een democratische blackbox belanden, waardoor wij als Provinciale Staten misschien het zicht verliezen op wat er daar daadwerkelijk gebeurt. Dat is denk ik ook uiteindelijk transparanter richting de burger. Daarom hebben wij ook de moties van BBB gesteund en medeondertekend, juist omdat wij op zoek zijn naar die transparantie. maar hier een integraal gesprek over voeren, lijkt mij inderdaad een zeer goede zaak. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Nog andere partijen behoefte? Mevrouw Matser, GroenLinks.

Julia Matser: Heel kort. Volgens mij hebben we het hier al uitgebreid over kunnen hebben in het commissiedebat, dus ik kijk ernaar uit om verder in gesprek te gaan over de doelen van ons economisch beleid en daar heb ik veel zin in. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kennedy, ChristenUnie.

Simone Kennedy-Doornbos: Ook heel kort, omdat we er al in de commissie over hebben gehad. Ik denk dat het een uitstekend rapport is, waarin ook duidelijk wordt dat de ROM in de provincie Utrecht het gewoon goed doet, ook vergeleken met hoe het in andere provincies gaat. En dat juist de transparantie die wij mogen ervaren als Statenleden daar heel erg aan bijdraagt, maar dat is niet altijd en overal zo, denk ik. Dus ik denk dat wij ons gelukkig mogen prijzen met de vele informatiebijeenkomsten die wij hebben over de ROM en met de ROM. Daarom zullen wij, ook omdat wij die transparantie heel erg waarderen, waarschijnlijk die tweede motie van de BBB, die heeft nog wel onze sympathie, maar we gaan er nog even over praten of we die zullen steunen of niet.

De plaatsvervangend voorzitter: Die motie is ingetrokken, omdat er een toezegging is geweest.

Simone Kennedy-Doornbos: De outcome-monitoring?

De plaatsvervangend voorzitter: Die staat nog. Voor transparantie, ik meen dat u ...

Simone Kennedy-Doornbos: Het gaat over die outcome-monitoring, de maatschappelijke impact.

De plaatsvervangend voorzitter: Prima. Maar dan bent u op de hoogte. Dank u wel voor uw inbreng. Verder nog partijen behoefte? De heer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Sluiten we ons ook aan bij de oproep vanuit de VVD. Ook de positieve woorden die ook daarom zijn gesproken in de interruptie heeft u al duidelijk kunnen maken dat er ... Kunnen opmaken dat de besluiten die vragen om die bespreking en reflectering van de kansen en de risico's. Wij kijken heel erg uit naar de uitkomsten daarvan en die worden besproken met ons als Staten en dan zullen wij daarin verder ons punt maken als dat nodig blijkt te zijn.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan zag ik de heer Nagtegaal van UtrechtNu!.

Sjors Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik wil eigenlijk een punt van alle maken over de orde van de vergadering. Want u zei net dat de heer De Jong van Volt vragen stelt aan het college en u zegt, dat mag niet in de tweede termijn. Maar dat klopt niet. Want artikel 75 slaat op de spreekregels in de commissie. Daar staat in dat de tweede termijn onderling is. Artikel 25 heeft het over spreekregels in de Statenvergadering. Die noemt dat lid niet. Dus ik wil verzoeken aan GS om toch die vragen te beantwoorden en ook dat u wellicht als voorzitter voortaan het RVO iets beter leest. Dank.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik heb u gehoord en ik vind ook dat u best wel een toon aanslaat aan ... Tegen uw voorzitter, terwijl wij dit met elkaar hebben afgesproken om dit zo te doen. Die doen we ook al heel lang zo. We doen het ook al de hele vergadering zo, dus ik heb het nu niet net bedacht. Sorry, ik heb je niet het woord gegeven. Als iedereen benieuwd is naar de antwoorden op de vragen door de heer De Jong gesteld en de heer Van Schie is genegen dat te doen, dan wil ik daar best toestemming voor geven. Moet ik zie misschien meneer Van Schie nog even de gelegenheid geven die vragen nogmaals te horen. Maar u weet ze nog? Mevrouw Hoek, heeft u ook een ordevoorstel?

Mieke Hoek: Heel kort, voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van meneer Van Breukelen en van meneer ... Van Breukelen en bij ... Van de VVD, de heer Janssen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat was nog inhoudelijk naar aanleiding van de motie.

Mieke Hoek: U was aan het investeren, wie wil er nog wat over zeggen?

Mieke Hoek: Dan heb ik u over het hoofd gezien. Neem me niet kwalijk. Meneer Janssen.

Vincent Janssen: Even op het voorstel en op de gang van zaken. Ik vind het ook een beetje over de top, zo gezegd. Ik zou voorstellen van, dan wat nu betreft antwoord, maar laten we dan de rest van de vergadering gewoon de orde hebben zoals we die al een paar maanden hebben. Want ... En dan even kijken voor de volgende vergadering of het goed staat in het reglement van orde. Ik zou niet gaande de wedstrijd het spel willen aanpassen.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik denk dat ik daar toch even over moet stemmen, om ervoor te voorkomen dat we dit zo meteen weer gaan krijgen. Dus wie is voor het voorstel van de heer Janssen, VVD. Dat betekent dat we de sprekersvolgorde zo doen zoals we dat met elkaar afgesproken ... Eerste termijn de indieners, dan de Gedeputeerde Staten als antwoord en dan het onderlinge debat, waarin geen vragen meer gesteld worden aan Gedeputeerde Staten, zoals we dat al heel lang doen. Dus dan handhaven we dat gedurende deze vergadering en dan zal voor de volgende Statenvergadering uitgezocht worden of de heer Nagtegaal gelijk had met zijn opmerking, ja of nee. Heel hartelijk dank. Dan, om iedereen een beetje tegemoet te komen, geven we dan de heer Van Schie nog even gelegenheid. Die kan dat vast heel kort en bondig, antwoord geven op de vragen van meneer De Jong.

Lyke Veen: Voorzitter? Excuus. Toch ook een puntje van orde. Want de spreekvolgorde die u nu duidt, voor waar we nu over gaan stemmen, dan zegt u, de indieners eerst. Maar dat is alleen bij een agendapunt waarbij er sprake is van indieners. Bij een regulier agendapunt is volgens mij niet ... Zijn niet de indieners eerst.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan zijn er geen indieners, dus dan hanteren we gewoon de normale volgorde. De heer Van Schie.

André Van Schie: Voorzitter, een antwoord op de vraag van de heer De Jong. Natuurlijk brengen wij te pas en te onpas ook onze inzet op Europa en op circulariteit in bij de gesprekken die we hebben met de ROM. Collega Bakker en mijzelf zijn daar natuurlijk goed mee vertrouwd en ook met de wensen van uw Staten om daarop te focussen. We zien dat ook terug in de jaarplannen en in de connecties die worden gelegd. Ons eigen team Europa is ook daar heel druk mee bezig, ook als het gaat om het versterken van de concurrentiekracht. Wordt volop aan gewerkt. Dus, ja, kan ik zeggen, het heeft onze aandacht en zal ook bij de bespreking van de regionale agenda en de opdrachten voor de ROM natuurlijk uiteraard ook weer terugkomen.

De plaatsvervangend voorzitter: We hebben nog even kort gekeken wat we natuurlijk in de nieuwe werkwijze hebben, en dat zeg ik vooral tegen mevrouw Veen van D66, dat we eigenlijk geen reguliere debatten meer hebben in de Staten, maar alleen nog spreken over agendapunten waar moties of amendementen bij zijn. Dus in dat geval gaan altijd de indieners eerst. Maar in het andere geval, mocht zich dat voordoen, dan gaat het op sprekersvolgorde. Maar bij alle agendapunten zijn tegenwoordig moties en amendementen. Dan sluit ik hiermee agendapunt 17 af.

18. SV Herijking RES regio Utrecht

De plaatsvervangend voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 18, de ... Statenvoorstel Herijking RES regio Utrecht. Dat doen we dan zoals we dat steeds hebben gedaan. Eerst de indieners van de moties amendementen. Dan de Gedeputeerde Staten het antwoord en dan is de tweede termijn voor het onderlinge debat. Als eerste geef ik opnieuw het woord aan mevrouw Van den Broek van de BBB.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Ik dacht, ik moet alweer, maar ik heb het mezelf aangedaan. Herijking RES regio Utrecht.

Anjo Travaille: Voorzitter?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Travaille.

Anjo Travaille: Zojuist hebben we gestemd over een punt van orde, dat ging over de volgordelijkheid van de partijen die iets kunnen inbrengen, maar bij een gewoon Statenvoorstel mag iedereen toch iets breng inbrengen, ook als je geen motie of amendement heb ingediend in de eerste termijn, mag je dan nog steeds iets vertellen?

De plaatsvervangend voorzitter: Dat heb ik misschien verkeerd ... Of dat kwam misschien niet helemaal duidelijk over. Maar eerst komen de indieners van moties en amendementen. Dan hebben andere fracties natuurlijk ook de gelegenheid in de eerste termijn om nog vragen te stellen aan Gedeputeerde Staten. Ik zal dat nadrukkelijk vragen zo meteen. Gaat u verder, mevrouw Van den Broek. Mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Voorzitter, ik vind het toch ... We hebben hier een hele lijst amendementen en moties. Waarom staat bij het agendapunt niet de naam van de motie die daarbij hoort? Dan is het voor ons ook ... Want ze hebben geen nummer, ze staan niet bij het onderwerp, dus je moet al echt zoeken. Waarom staat daar niet Herijking RES en dan ook eronder de moties die daarbij horen? Dan hoeft je veel minder te zoeken.

De plaatsvervangend voorzitter: Omdat ze dan nog niet officieel zijn ingediend, kunnen ze daar nog niet bij staan. Maar we kunnen misschien wel met elkaar eens kijken naar hoe het in Teams komt te staan bijvoorbeeld. Want ik herken uw probleem. Ik geef nu het woord aan mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. In de commissievergadering heb ik al aangegeven dat het Statenvoorstel over de RES herijking voor BBB niet besluitvaardig is. We hebben toen gesproken over de CHER, over de netcongestie, over juridische knelpunten en vooral over het ontbreken van transparantie. Vandaag is het moment om daar bestuurlijk op te reageren.

Allereerst sluit BBB zich aan bij het amendement van de SGP, die zo meteen dan nog voorbijkomt, dat de naam van het voorstel corrigeert van herijking naar actualisering. Die correctie is meer dan semantiek. Het voorstel bevat geen substantiële heroverwegingen van zoekgebieden. Nieuwe inzichten zijn niet verwerkt en door de naam te corrigeren, doen we recht aan de inhoud en voorkomen we bestuurlijke misleiding.

Daarnaast dien ik namens BBB de motie in met de titel RES regio Utrecht naar een zorgvuldige afweging. Het dictum van deze motie luidt, Provinciale Staten verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om de RES regio Utrecht opnieuw te beoordelen op basis van voortschrijdend inzicht, juridische toetsing en maatschappelijke signalen, alvorens deze definitief vast te stellen, deze expliciet ... Daarbij expliciete CHER en het MER-advies opnieuw te betrekken bij de afweging van zoekgebieden, de zoekgebieden met juridische, technische of maatschappelijke knelpunten opnieuw te beoordelen, participatie en zienswijze aantoonbaar en inhoudelijk te verwerken in het voorstel en de aangepaste RES herijking pas opnieuw aan Provinciale Staten voor te leggen zodra deze elementen zijn verwerkt.

Als laatste punt nog, daarbij expliciet rekening te houden met de actuele netcongestie in de regio Utrecht en te beschrijven hoe het bod van 1,8 terawattuur realistisch geborgd kan worden binnen de beperking van het elektriciteitsnet. Ik zie een interruptie.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik ook. De heer Vermaat, gaat uw gang.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Een verduidelijkingsvraag op puntje 5 van de motie. De aangepaste RES herijking. Bedoelt u daarmee de RES herijking die nu voorligt niet vast te stellen, of bedoelt u, als deze RES herijking is vastgesteld, die ... De volgende herijking? Even een vraagje, op welke doelt u?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Dank u wel. Ik begrijp inderdaad de vraag. Het is een lastige. Het liefst had ik natuurlijk gezien dat deze hele RES, want dat geef ik ook al in mijn bijdrage aan, dat die helemaal nu van tafel te gaan en dat er gewoon een hele nieuwe komt. Ik ga er ook van uit dat we daar de handen niet voor op elkaar krijgen. Dus in die zin zou het dan betekenen voor een volgende keer, maar het liefst hebben we het deze keer.

De plaatsvervangend voorzitter: U kunt vervolgen.

Monique van den Broek: Volgens mij punt zes had ik al gehad. Ook participatie en zienswijze verdienen een inhoudelijke verwerking. Want als inwoners en gemeenten hun stem laten horen, dan moeten we die niet alleen registreren, maar ook serieus nemen. Voorzitter, enige tijd geleden spraken we in de foyer over het rapport De gebroken belofte van de rechtsstaat. Dat rapport ...

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van den Broek, mag ik u even onderbreken? Want er is een interruptie van mevrouw Veen.

Lyke Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik ... Misschien dat mevrouw Van den Broek daar nu net naartoe wilde, maar dat ... Dan ben ik misschien iets te snel. Maar ik mis namelijk een beetje ... Want er staat een zinnetje in de motie die hier zojuist ingediend is, RES regio Utrecht naar een zorgvuldige afweging, waar ik toch wel erg over struikel. Ik begreep eerst dat er dat zinnetje er wel en dan weer niet in zou staan. Dus ik wilde ... Ik dacht, misschien gaat ... Ik wacht hem even af, maar hij komt nu niet terug. Dus ik ... Dan zeg ik het toch maar even. Want ik vind het toch wel bijzonder van een partij die de hele tijd zegt dat ze de verbinding met de burger, het vertrouwen van de burger en de overheid willen terugbrengen, dat er toch wel behoorlijk stevige verdachtmakingen in deze motie staan en dat ik daar toch wel grote moeite mee heb.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Volgens mij is er inderdaad met een zinnetje iets misgegaan die eruit zou moeten zijn. Die bleek er nog niet uit te zijn. Die heb ik net wel aangepast en alsnog eruit gehaald. Dus ik weet niet of het over dat bewuste zinnetje gaat. Maar die moet er eigenlijk uit zijn en dat heb ik ook wel doorgegeven. Dus misschien dat er iets vertraging zit op de lijn nog. Hij is eruit.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan kunnen we dit afsluiten. Dan kunt u verdergaan met uw inbreng. Herhaalt u even uw vorige zin.

Monique van den Broek: Voorzitter, ik begin even met dit stukje dan opnieuw. Enige tijd geleden spraken we in de foyer over het rapport De gebroken belofte van de rechtsstaat. Dat rapport riep ons op om kritisch te reflecteren op onze rol als volksvertegenwoordigers. Deze RES-casus is daar een directe toetssteen van, want als cruciale informatie niet gedeeld wordt, als zienswijzen worden genegeerd en als juridische toetsing ontbreekt, dan raken we aan de kern

van die belofte. Wat BBB betreft, is het tijd voor bestuurlijke correctie, voor transparantie en voor rechtsstatelijkheid en voor een RES die recht doet aan de realiteit, de rechtsstaat en de mensen die het raakt. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan kunt u uw moties inleveren. Geef ik graag het woord aan de heer Fiscalini van UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voorzitter, soms voelt politiek een beetje als koken met een kookboek wie iedereen iets in heeft geschreven. De een wil pasta, de ander wil soep en de ander wil dat vegan, lokaal, CO₂-neutraal en met een moreel sausje. Aan het eind van de dag staat er een pan vol goede bedoelingen, maar niemand weet waar het eigenlijk ... Wat er eigenlijk op het menu staat. Welkom bij de herijking van de Regionale Energiestrategie.

Zestien gemeentes, vier waterschappen, één provincie en die proberen samen de toekomst te koken. Maar de vraag is, wordt het een voedzame maaltijd of een gerecht dat niemand durft te proeven? Voorzitter, we zien dat er in de Utrechtse keuken nog steeds driftig gegrepen wordt naar het potje windenergie. Naar onze mening, eerlijk gezegd is de potje al lang over datum. De herrie, slagschaduw, de horizonvervuiling. Iwoners hebben het geproefd en die zijn het wel zat. Toch blijven sommige het potje helaas maar opentrekken, alsof het dan vanzelf beter gaat smaken. Maar een slecht gerecht wordt niet lekker als je het vaker serveert. Een beetje nuchter koken, daar is dus helemaal niks mis mee.

Dat brengt ons bij ons volgende onderwerp. Voorzitter, als je in de kelderkast kijkt, zie je dat daar ingrediënten staan die nooit bederven, zoals kernenergie. Het is misschien niet hip, niet nieuw en het krijgt geen applaus op social media, maar het doet wat het moet doen. Schone stroom leveren, dag en nacht. Sommigen kunnen zeggen, maar dat is duur. Maar dan vraag ik, vergeleken met wat? Want voor wind en zon lijkt er opeens een blanco cheque te liggen. Geen idee wat het kost, geen idee wie het betaalt, maar iedereen tekent bij het kruisje. Dat is geen beleid, dat is gewoon klimaatpopulisme. Een roep op een ... Om applaus vandaag, maar zonder na te denken over de rekening van morgen. Daarom dienen wij een motie in samen mede met de SGP en dat is Kernenergie als serieus en onmisbare schakel in de energietransitie. Want laten we realistisch zijn, Utrecht hoeft niet de groenste provincie van Nederland te worden, we moeten de meest verstandige provincie worden.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Fiscalini, u heeft een interruptie van de heer Breur. Gaat uw gang.

Jan Breur: Dank u wel. De heer Fiscalini vraagt zich af waarom kernenergie te duur zou kunnen zijn. Laat ik die vraag beantwoorden met een tweetal wedervragen. Waarom denkt de heer Fiscalini dat het meest rechtse kabinet sinds de Tweede Wereldoorlog een staatsbedrijf voor kernenergie opricht en het niet aan de markt overlaat? En waarom denkt de heer Fiscalini dat een ontwikkelaar van kernenergie zich uit een project heeft teruggetrokken onlangs? Als de heer Fiscalini antwoord op die vragen weet, dan weet hij ook waarom kernenergie te duur is. Dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Fiscalini, ik denk niet dat die per se die vragen letterlijk hoeft te beantwoorden, maar gaat uw gang.

Michiel Fiscalini: Ik zou dat ik kom ... Stel dat ik het kon en dat ik echt in de hoofden van mensen kan kijken wat hun gedachten zijn en wat hun beweegredenen zijn, maar dat weet ik niet. Ik zit niet in het kabinet, ik ben niet bij de overleggen in het kabinet. Misschien de heer Breur wel, maar mijn partij maakt zich druk om de provincie Utrecht. Misschien dat de heer Breur van de SP dat wel weet.

De plaatsvervangend voorzitter: U kunt verdergaan met uw betoog, ware het niet dat er alweer een interruptie is. Zullen we die eerst meteen maar even doen dan? De heer De Jong, gaat uw gang.

Amos de Jong: Voorzitter, een vraag we hebben een aantal keer met deze staat ons uitgesproken over kernenergie positieve manier. Het staat nu in onze energievisie en we doen actief mee met het Rijk. Dus ik vraag even, wat is dan het nut van deze interventie die UtrechtNu! doet? Wat gaat eigenlijk fout als we dit niet voorstellen? Want eigenlijk stellen we ons wel positief op en doen we toch al mee?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Zeker, wij doen inderdaad al mee, maar we doen wat ons betreft niet goed genoeg mee. Wij willen gewoon echt een duidelijk signaal afgeven dat de provincie Utrecht zich ook echt wil inzetten voor kernenergie en dat willen we meegeven aan het Rijk.

De plaatsvervangend voorzitter: Duidelijk. Vervolgt u uw betoog.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Even kijken, waar was ik gebleven? De motie we ingediend hebben, Kernenergie als serieus en onmisbare schakel in de energietransitie, die hebben we allemaal gehad. Want laten we realistisch zijn, Utrecht hoeft natuurlijk niet de groenste provincie van Nederland te worden. Maar we moeten wel de meest verstandigste ...

De rekening, waar blijft het overzicht? Voorzitter, elk gerecht heeft een prijs, maar bij de RES weet niemand wat er op de bon staat. Er is geld gegaan naar plan-MER, communicatiecampagnes, externe adviseurs, werkgroepen, bijeenkomsten. Niemand kan uitleggen, hoeveel, waarvoor en met welk resultaat? Daarom dienen we een motie in, Volledig inzicht in de gemaakte kosten van de RES Utrecht vóór 1 december 2025.

We willen helderheid. Wat is uitgegeven, door wie en aan wat? Want zolang we het bonnetje niet kunnen zien, kunnen we moeilijk beoordelen of het gerecht te zout of gewoon veel te duur is.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Fiscalini, u heeft een interruptie van mevrouw Veen. Gaat uw gang.

Lyke Veen: Voorzitter, dank u wel. Ik wilde heel even aan de heer Fiscalini ... Ik wil hem geruststellen. Want dat overzicht heeft u al. We hebben namelijk een P&C-cyclus in dit Huis en volgende cyclus, echt, het is uw verjaardag, hebben we de begroting, dus dan kunt u gewoon helemaal zien hoeveel het allemaal kost.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor de verduidelijking. De heer Fiscalini, u kunt verdergaan.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik wist namelijk dat deze vraag zou komen. Er is dus bijvoorbeeld geen volledige uitsplitsing, er is niet een document waarin staat dat alle kosten, alle fasen en alles wat er staat, dat is er niet. Er is een voorstel van de RES U16, RES 1.0, noemt de kosten voor de samenwerking in de deelname, maar niet uit welke uitvoeringskosten. Dat is één punt. Ik kan zo nog wel even zes andere punten oplezen. Ik kan zo nog wel door blijven gaan, maar misschien kan ik het beter zo meteen aan mevrouw Veen wat de tekortkomingen zijn van de financiële onderbouwing van de RES.

De plaatsvervangend voorzitter: Gaat u verder.

Michiel Fiscalini: Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Er is weer een interruptie van mevrouw De Man. Gaat uw gang.

Odile de Man: Dank u wel, voorzitter. Zou meneer Fiscalini kunnen uitleggen waar die dan stelt dat er dan heel veel geld wordt besteed, en hij zou dat liever niet willen, dan zouden we hier een besluit over moeten nemen. Waar wilt u het geld dan wel aan besteden?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Het gaat mij niet om waar we het geld wel aan willen besteden, want we zitten hier met zijn allen, dat we ook gewoon moeten weten waar wat voor ... Wat geven we uit als provincie? Zeker voor de mensen die altijd zeggen dat kernenergie veel te duur is, we weten dus niet precies wat we nu uitgeven aan de RESsen. Dus dat is mijn verbazing en dat vraag ik ook gewoon aan de rest. Steun onze moties dat we met zijn allen goed kunnen zien hoeveel geld er uitgegeven aan de RES, waar het vandaan komt en waar het naartoe gaat, zodat we een weloverwogen besluit kunnen nemen met zijn allen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. U kunt vervolgen. Ik wil u er even op attenderen dat u nog minder dan een minuutje heeft in uw spreektijd.

Michiel Fiscalini: Dan ga ik heel snel doen. Even kijken. Want waar komt toch het geld van? Als we het toch over geld hebben, niemand lijkt te weten waar het precies vandaan komt. Subsidie hier, fonds daar, een bijdrage van het Rijk, een Europese subsidieregeling, het is alsof iemand anders afrekent zolang we maar niet hoeven te kijken wat er op de kassabon staat. Daarom dienen we een andere motie in, Volledig inzicht in alle financiële stromingen en subsidies van de RES U16. We willen weten hoeveel er sinds 2019 is uitgegeven en wat er nog aankomt tot 2030. Dat is geen wantrouwen, dat is gewoon het huishoudboekje houden, iets wat in Den Haag wel eens vergeten wordt.

Tot slot, voorzitter. De meest nuchtere stap van allemaal, stel een motie om een kostenplafond in te stellen vast voor de provinciale middelen die aan de RES worden besteed, want als we thuis aan tafel zeggen, het geld is op, dan is het ook op. Maar in de overheid lijkt het begrip verdwenen, zodra het duurzaam op de factuur staat. Dat is vreemd en wij

zeggen, stel een grens en kom eens terug naar de Staten, voordat er meer wordt uitgegeven. Een beetje financiële discipline schaadt niemand.

Ik rond af, voorzitter. UtrechtNu! is niet tegen verandering, wij zijn voor een realistische, uitvoerbare en betaalbare energietransitie. Eentje die werkt voor mensen, niet voor de Bühne, eentje die niet gedreven wordt door applaus, maar door gezond verstand. Zonder luchtkastelen, zonder open eindjes en zonder politiek theater. Of zoals mijn oma zou zeggen, met idealen kun je geen pasta koken, jongen. Je hebt water en verstand nodig. Dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Ik heb u iets meer tijd gegund, zoals u zag. U heeft ook nog een interruptie van mevrouw Matser. Gaat uw gang.

Julia Matser: Voorzitter, ik was eventjes aan het zoeken, waar komen deze moties precies vandaan? Die hadden we nog niet eerder kunnen zien. Maar gelukkig was er ook niet veel nodig om op deze moties een reactie voor te bereiden. Het debat over de kernenergie hebben we namelijk volgens mij al vijf keer gevoerd, dus volgens mij is het niet nodig om daar nog een keertje argumenten over te wisselen.

De motie over de financiering daarentegen is wel nieuw, maar volgens mij niet helemaal passend in de vorm van een motie, omdat er simpelweg vragen over gesteld kunnen worden bij alle P&C-producten. Dus ik ben heel benieuwd hoe de heer Fiscalini daarover denkt. Waarom is het nodig om hier een motie over in te dienen?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Omdat, heel simpel, omdat wij gewoon niet precies weten hoeveel geld we uitgeven, waar het geld allemaal vandaan ... Waar het geld vandaan komt en waar het geld naartoe gaat. Het lijkt mij wel met ons allen dat we gewoon zorgvuldig met ons geld willen omgaan, want we geven namelijk publieke middelen uit.

De plaatsvervangend voorzitter: Als ik ... De vraag van mevrouw Matser was mijns inziens, maar ... Waarom u dat niet doet bij de P&C-cycli die ervoor zijn. Dat wilde ... Mevrouw Matser was benieuwd waarom u dat op een aparte motie ...

Michiel Fiscalini: Omdat we nu hier de RES-herijking bespreken en dit is de kans om ook gewoon te vragen gewoon van, we hebben het over de RES, laten we hier ook gewoon de financiële kosten er een keertje bij pakken.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Ik zie geen interrupties meer, dus dan bent u hiermee klaar. Dan de heer Vermaat van de SGP.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. In de commissie hebben wij al een leuke discussie gehad over de zogenaamde RES-herijking en eigenlijk kwam toen de vraag naar voren, is het niet eigenlijk gewoon een voortgangsdokument waar we even kijken, hoe staat het nu mee voor en dat geven wij ... Laten we zien aan de Staten, of aan de commissie de vorige keer. Wat ons betreft, had het ook gewoon ter kennisgeving aan ons aangeboden kunnen worden, zonder daar een besluit over te nemen, omdat het rapportage is van, hoe gaat het nu?

Daarom eigenlijk een heel kort amendement om daar woorden aan te geven ook in de besluitvorming dat dat duidelijk is. Want die onduidelijkheid ontstond ook in de commissie, namelijk het besispunt niet te noemen de RES-herijking regio Utrecht inclusief bijlagen vast te stellen en de RES 1.0 daarmee te vervangen, maar gewoon te wijzigen in, de RES-herijking regio Utrecht als voortgangsdokument vast te stellen.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Vermaat, u heeft een interruptie van vrouw De Man. Gaat uw gang.

Odile de Man: Dank u wel, voorzitter. Kan de heer Vermaat misschien uitleggen van hoe dat dan precies zit? Want dit is natuurlijk een document wat we niet alleen hier vaststellen, maar ook in die zestien gemeenten. Wordt dat niet een beetje lastig, als het hier dan anders heet dan daar? Voorziet hij daar geen verwarring in?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, een goede vraag. Ik moet zeggen dat ... Ik heb uit betrouwbare bron, op gemeentelijk niveau is dit document ook langsgelopen en daar zijn ook wijzigingen aangebracht. Dus het is niet alleen hier de Staten waar het dan zou even zal gebeuren, maar ook op gemeentelijk niveau is dit gebeurd. Dat gaat erom, het punt over dat het een voortgangsdokument is waarin geen nieuw beleid wordt vastgesteld. Dus ... Daarin ... Dat is eigenlijk

het punt wat we mee willen geven dat ... Waarom we dit amendement, samen, moet ik er even nog bijzeggen, met de BBB en 50PLUS indienen.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw De Man, vervolgvraag.

Odile de Man: Dank u wel. De heer Vermaat geeft eigenlijk zelf al aan, er gebeurt eigenlijk niet heel veel in dit document. Is het dan echt zo belangrijk om de naam te wijzigen? Wat verandert dat nu aan het gevoel wat we hebben of over de inhoud van dit document?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank voor de vraag. Het eerste punt is inderdaad die naamswijziging, in plaats van het als voortgangsdokument, maar het tweede is die RES 1.0 in te trekken, te vervangen. Dat halen wij eruit, want die blijft staan en dit is een voortgangsdokument op basis van die RES 1.0.

De plaatsvervangend voorzitter: Voldoende voor u? Dan is er een interruptie van de heer Breur. Gaat uw gang.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. Eventjes terugkomend op de discussie tussen de heer Vermaat en mevrouw De Man zojuist over, wat moet er gebeuren met al die andere organen die dat vaststellen? Volgens mij is dat zo, en dat hoor ik graag bevestigd, dat het gewijzigde document terug moet gaan naar alle organen die hem vast moeten stellen en dat er dan nog een keer over gestemd wordt. Dat terzijde.

De vraag is, de heer Vermaat geeft aan dat er niet zoveel verandert in deze herijking ten opzichte van de originele RES. Ik gaf in de commissie al aan, als je een weegschaal herijkt, dan kom ... Kan het zo zijn dat je nulpunt nog steeds precies op dezelfde plek zit en dat die herijking niet zoveel wijzigt. Maar ik proef een beetje dat de heer Vermaat meer wijzigingen zou willen. Waarom kiest de heer Vermaat er dan voor om, in plaats van die wijzigingen die hij graag zou zien, om de naam van het document dan te veranderen?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor de vraag, want het punt ... De naamswijziging is niet ... Want het heet nog steeds RES-herijking. Alleen het beslispunt die wordt aangepast. Het beslispunt was dat vast te stellen. Wij zeggen, als voortgangsdokument, en daarmee RES 1.0, niet te laten vervallen. Dus dat je basis gelijk blijft. Op basis daarvan is het eigenlijk een voortgangsrapportage, want dat is het, wat voorligt. Wat ons betreft, had het ook helemaal niet in besluitvorming voorgelegd hoeven worden, maar dat is wel het geval. Toen hebben wij als partijen de afweging gemaakt, laten we het dan ook op die manier zorgvuldig en zuiver verwoorden.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Breur.

Jan Breur: Ik wil graag de heer Vermaat bedanken voor zijn antwoord. Hij is er alleen niet in geslaagd om mij te overtuigen van de meerwaarde van zijn amendement, maar ik wens hem veel succes.

De plaatsvervangend voorzitter: Misschien wil hij het straks tijdens de pauze nog wel even proberen.

Kees Vermaat: Voorzitter, ik ben blij dat dat de stemming niet gelijk na het agendapunt is, want dan heb ik in ieder geval inderdaad nog tijd en ruimte om toch te laten zien, iets te laten vervallen of te laten staan, dat dat toch een groot verschil is. Volgens mij, wie weet kunnen we elkaar nog vinden daarop.

Voorzitter, dan wil ik nog even ook aansluiten bij het amendement wat wij ook samen mee indienen met UtrechtNu! over kernenergie. Het lijkt mij heel goed, we hebben het hier in de Staten natuurlijk al bepleit opgenomen in de energievisie, maar het is ook belangrijk om als regio daarin op te trekken. Dus daarom ook met dat we dit amendement aannemen, sorry, deze motie aannemen, is ook richting de regio dat wij als Staten kernenergie ook een belangrijk onderdeel vinden. Dus wij zouden zeggen, de partijen die destijds voor hebben gestemd om het in de energievisie te krijgen, zouden dat nu ook kunnen doen. Dan zetten we ook de volgende stap als provincie in de RES-regio. Ik dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan zijn we ... Hebben de partijen die moties hadden, of de hoofdindieners daarvan in ieder geval, gehad. Om verwarring te voorkomen, zal ik dan nu gewoon alle partijen op volgorde af gaan. Dat lijkt me duidelijk. Dat betekent dat ik als eerste GroenLinks vraag. Heeft u inbreng? Mevrouw Matser, gaat uw gang.

Julia Matser: Ik heb nog geen reactie gegeven op deze laatste ingediende motie en amendement. Die lijken wel elkaars tegenpolen. Waar de een vraagt ... Ik zie iets gekks op het scherm, maar dat maakt verder niet uit. U kunt mij horen. Waar de een vraagt om de hele RES-herijking helemaal opnieuw te doen met allemaal nieuwe toeters en bellen eraan, vraagt het andere amendement om slechts alleen maar de titel van het stuk aan te passen. Beide lijken me geen hele vruchtbare amendementen en moties, omdat we niet een andere uitkomst verwachten bij een van tweeën als we dit aannemen dat dit daadwerkelijk effect zou hebben op wat er nu in dit stuk staat. Daarom gaan wij gewoon voor dit stuk stemmen en zullen verdere wijzigingen niet onze steun krijgen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. VVD, mevrouw De Man.

Odile de Man: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de dagen worden weer korter, dus het licht moet blijven branden. Deze RES-herijking actualiseert de richting van een noodzakelijk onderdeel van onze energiemix, namelijk zon en wind. Een bijdrage aan het oplossen van de netcongestie die op dit moment door veel van ons in onze provincie aanwezige bedrijven een bottleneck is voor uitbreiding of een nieuwe vestiging. Maar ook energie voor de bouw van onze woningen, hét verkiezingsthema voor de komende periode waar we elkaar nog wel in zullen ontmoeten.

Want daar zit wel een grote zorg van de VVD. Hoe houden we onze economie draaiende en hoe vertragen we de woningbouw niet, terwijl we toch bezig blijven met die energietransitie? Laten we er op dit moment in het lopende proces er alles aan doen om daar samen onze schouders onder te zetten. Dat doen wij mede met deze herijking. Om die reden stemt de VVD voor dit voorstel.

Ik heb nog een aantal vragen aan de gedeputeerde en dit is, wat is het effect van het intrekken van de RES 1.0, zoals in het voorstel wordt gedaan door de SGP? Klopt het dat die 26 gemeenten snappen dat het dan opeens anders heet en vinden ze dat dan niet erger, moet het dan niet zes keer terug, zoals de heer Breur zo leuk benoemde?

Ten aanzien van het voorstel van de BBB, een zorgvuldige afweging, ik zei net al, het is echt met zijn allen de schouders eronder. Als we nu een terug ... Een stap terug doen in het proces en opnieuw daarnaar moeten kijken, zou dat ontzettend lastig zijn om die uitgangspunten zomaar te veranderen halverwege de wedstrijd.

Ten aanzien van kernenergie, wij zijn er natuurlijk ook een voorstander van, maar we zitten hier in een RES-herijgingsproces. Dit is misschien echt wel ook een discussie voor de volgende nieuwe RES, RES 2.0. We staan er positief tegenover, maar dit is niet een oplossing voor de korte termijn. Dan hebben we het echt over tien jaar en daar kunnen onze bedrijven gewoon simpelweg niet op wachten. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Mevrouw Veen, D66. Of vergeet ik ... U wilt reageren? Wat is aan de hand?

Kees Vermaat: Voorzitter, ik mag een interruptie doen toch?

De plaatsvervangend voorzitter: In de eerste termijn? Ja.

Kees Vermaat: Dat ... Dank u wel, voorzitter. Want ik hoorde mevrouw De Man zeggen van, dat kernenergie dat is voor de RES 2.0/ We hopen van ganser harte dat het daar een goede plek in krijgt, maar we weten ook dat het proces daarnaartoe waarschijnlijk ook een lange zal zijn, gezien de politieke samenstelling et cetera. Dat weet u ook. In de RES 1.0 staat ook iets over opgenomen.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Vermaat, eventjes ...

Kees Vermaat: Dus daarmee past ...

De plaatsvervangend voorzitter: Een interruptie is een korte opmerking of vraag, want een onderling debat vindt in de tweede termijn plaats. Daar gaat dit nu naartoe. Dus wat is uw korte vraag of opmerking aan mevrouw De Man?

Kees Vermaat: Voorzitter, korte vraag is, wat zou er mis mee zijn om nu hier niet voor te stemmen?

De plaatsvervangend voorzitter: Helder. Mevrouw De Man.

Odile de Man: Omdat ik van mening ben dat dat nu niet thuishoort in dit RES-proces. We hebben RES-afspraken gemaakt over zon en wind. Het toevoegen van een nieuwe bron van energie past gewoon simpelweg niet in dit proces. Natuurlijk willen we heel graag over kernenergie praten, u kent de VVD, en we willen ook heel graag dat dat zo snel

mogelijk wordt opgepakt. Maar dat is een Rijksaangelegenheid, waarbij wij volgend zijn. De discussie over waar zo'n kernenergiecentrale dan zou moeten landen in de provincie Utrecht, ik denk dat dat een evenzo grote moeilijke opgave zal zijn als de huidige discussie over de windturbines.

De plaatsvervangend voorzitter: Duidelijk. Heeft u nog een korte vervolgvraag, meneer Vermaat?

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Het staat al in het stuk. Dus dat het er niet bij hoort, dat betwijfel ik. Het tweede is dat wij in onze motie oproepen om in gesprek te gaan, ook voor de scenario's na 2030. Dus daarin zou ... Past het toch fantastisch ook voor de VVD?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw De Man.

Odile de Man: Ik wil in gesprek over na 2030, maar eigenlijk over alle energiebronnen. Ik denk dat we daarvoor een apart gesprek moeten hebben. Dan kunnen we het ook hebben over die kernenergie. Ik vind dat niet passen in dit RES-herijkingsdocument.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu verder met mevrouw Veen van D66. Gaat uw gang.

Lyke Veen: Voorzitter, ik kan het buitengewoon kort houden, want mijn collega's van de VVD en GroenLinks hebben volgens mij heel erg puntig en goed verwoord hoe ik in ... Hoe wij als D66 in deze ... In het voorstel staan. Dus daar wil ik het dan even bij laten. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Het CDA, mevrouw Welschen.

Marlies Welschen-van der Hoek: Ik sluit me weer aan bij de woorden van mevrouw Veen. Ik heb er ook namens mijn fractie weinig aan toe te voegen aan wat er tot dit moment is gezegd door voorgaande fracties.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Flink, Partij van de Arbeid.

Noortje Flink: Voorzitter, PvdA kan ook redelijk kort zijn. Wat ons betreft, dat hebben we in de commissie ook al aangegeven, was dit een hamerstuk. Dus alle amendementen en moties hierop zullen wij niet steunen. Ik heb wel een vraag aan de gedeputeerde en dat gaat over de motie van de BBB, met name de laatste bullet over netcongestie. Ik weet dat in de provincie Zuid-Holland vanuit de netbeheerders een brief is gestuurd met allemaal overwegingen mee te nemen rondom netcongestie. Ik merk dat in debatten hier in de Staten, maar ook bij insprekers met Praten met Staten, er heel veel zorgen leeft rondom netcongestie. Ik weet dat de gedeputeerde daar ook veel informatie over heeft gegeven, maar ik zou toch ook graag een reflectie of een brief van de netbeheerders hierop zien wat de afwegingen zijn. Want volgens mij hebben wij in de provincie Utrecht keihard windenergie nodig om netcongestie tegen te gaan. Het zou fijn zijn om die afwegingen ook in de beraadslaging mee te nemen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Helder. Dank u wel. Partij voor de Dieren, de heer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Energie die je niet gebruikt, die hoeft je niet op te wekken. Kent u die uitdrukking? De meeste mensen die de inbreng van de Partij voor de Dieren een beetje hebben gevolgd in de afgelopen jaren, die zeggen, die kennen we zeker, die uitdrukking. Tot onze grote vreugde staat het ook gewoon letterlijk in de herijking van de Regionale Energiestrategie. Nu gaat het natuurlijk om, wat gaat er dan mee gebeuren?

De visie van de Partij voor de Dieren op energietransitie is handig, sorry, is helder. Het is logisch om eerst te kijken hoe we onze energievraag maximaal kunnen beperken en vervolgens deze vraag in te vullen met duurzame opwek. Dat betekent niet alleen maar besparen, dat betekent ook dat we uiteindelijk moeten kiezen welke bedrijven we eigenlijk in de provincie Utrecht passend vinden en onder welke voorwaarden. In onze regio wil immers ieder bedrijf zich graag vestigen, horen we keer op keer. Dan kunnen we ook wel een aantal duurzame randvoorwaarden stellen.

Daarnaast zal de Partij voor de Dieren nauwlettend volgen of we de controles op de wettelijk verplichte energiebesparingsplicht bij bedrijven de komende tijd wel goed oppakken. Tot nu toe lukt dat nog niet zo goed. We zullen er ook op toezien dat inwoners, zowel huiseigenaar als huurders, ondersteund worden bij energiebesparing van woningen. Dat geeft namelijk heel veel comfort en een financiële zekerheid voor burgers. We sluiten graag aan bij de vragen van de VVD over proces en voortgang. Gisteravond en misschien zelfs wel 's nachts zijn er nog een aantal moties en amendementen toegevoegd waar we nog niet helemaal over uit zijn. Behalve over de zoveelste oproep om kernenergie, daar kent u het standpunt van de Partij voor de Dieren. We hebben de indruk dat er goede plannen

liggen, nu is het tijd om ze uit te voeren, met veel aandacht voor energiebesparing. Want, voorzitter, energie die je niet gebruikt, die hoef je ook niet op te wekken.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng, meneer Travaille. Dan de ChristenUnie mevrouw Rikkoert.

Henriëtte Rikkoert: Bedankt, voorzitter. De herijking sluit aan bij eerder gestelde doelen. De regio U16 is zelf gekomen met deze herijking. Dat geeft inzicht in hoeverre gemeenten zich committeren. Dit kunnen wij alleen maar ondersteunen. We zien geen aanleiding om enkel een titel aan te passen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan de heer De Jong, Volt.

Amos de Jong: Voorzitter, volgens mij hebben we dit uitvoerig en heel vaak met elkaar besproken en is er nu geen aanleiding om dat in deze Statenvergadering nog eens te doen. Dank.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. De heer Breur, SP.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik heb weinig aan de commissie toe te voegen. Ik worstel nog met de motie van de van de BBB over de zorgvuldige afweging, want natuurlijk ben ik ervoor dat de CHER en de MER echt een plek moeten krijgen in de RES. Anderzijds, om het hele proces stil te leggen, vind ik ook nog wel een dingetje. Dus die worsteling die blijft.

Wat betreft de kernenergie, de heer Fiscalini weet niet waarom marktpartijen zich terugtrekken. Nu heb ik toevallig de krant gelezen en het antwoord is, zij zien geen rendabele businesscase. Dus ik verwacht ook niet dat hier in deze provincie kernenergie realistisch is, dus zijn motie hoeft niet op onze steun te rekenen. Over de naamswijziging hebben we het al gehad. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan de heer Van Breukelen, Forum. Geen behoefte. Mevrouw Hoek, 50PLUS. Gaat uw gang.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. U had toch begrepen dat ik het woord voerde ... Wilde voeren of niet?

De plaatsvervangend voorzitter: Zeker. Daarom geef ik u het woord.

Mieke Hoek: Soms dan ... Er is natuurlijk al heel veel gezegd. Waar ik duidelijk voor ben, is dus voor de motie van UtrechtNu! van ... Over de kernenergie. Dat moet toch gewoon uiteindelijk de toekomst worden. Als het zo lang ... Het wordt al tientallen jaren uitgesteld. Als het zo door blijft gaan, dan kom je op een gegeven moment op het punt dat het ene niet is en het ander op is of enorm verpest is of heel veel verpest heeft. Dus daar moeten we gewoon voortvarend mee aan de slag. Gelukkig denkt men er in Den Haag ook daar wel zo over, want hier en daar is al ... Zijn besluiten genomen om kerncentrales te gaan realiseren.

De andere motie van de BBB, ik heb hem ... Dien hem niet mee in, maar ik sta er volledig achter, over naar een zorgvuldige afweging. Ik heb het de vorige vergadering ook al gezegd. Het is toen ook aan het licht gekomen dat we op onjuiste gronden besluiten hebben genomen in de RES, waar gewoon hele belangrijke zaken niet zijn opgenomen. Iedereen weet waar ik het over heb. Dat moet hersteld worden, want we hebben gewoon op onjuiste informatie besluiten genomen. Dat neemt 50PLUS gewoon zeer kwalijk.

Als we zielig gaan doen over woningbouw en dergelijke, wat we allemaal niet kunnen doen en niet kunnen realiseren, dat wil ik toch nog wel even noemen, ook in dit verband, als je om een kikker die een streepje overdwars heeft gewoon een bedrijventerrein wat al braak ligt, om daar een bedrijf te realiseren, dat dat stilgelegd wordt, waardoor Lopik 500 woningen niet kan bouwen, dan denk ik, waar zijn we mee bezig? Hetzelfde is als je een modderkruiper vindt, dat dan ook opeens een heel project niet kan doorgaan, wat miljoenen kost. Dan denk ik, toch moeten we dit in relatie van dit zien. Dan zijn we gewoon niet goed bezig. Dat wilde ik gewoon gezegd hebben, voorzitter. Tot zover.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Hoek. Dan gaan we over naar de gedeputeerde, de heer Van Essen. Ik kon niet meer op de achternaam komen. De heer Huib had ook gemogen, toch?

Huib van Essen: Dank, voorzitter. Ik was afgelopen weekend jarig en met het schrijven van de jaren heb ik ook af en toe wel dat een naam je wel ontschiet of zo. Dat is normaal, voorzitter, zou ik bijna willen zeggen. Dat is de tragiek van het oud worden. Maar dat terzijde. Dit Statenvoorstel over de RES-herijking. Ik wilde eerst even de moties en

amendementen langslopen en daarna vragen die gesteld zijn, voor zover die niet al betrekking hadden op de moties en amendementen.

Ik doe ze in volgorde van indiening. Begin ik met de motie Naar een zorgvuldige afweging, van onder andere BBB, nummer 25-96. Die moeten we wel echt met klem ontraden, want die vraagt eigenlijk om voor de hele RES plannen opnieuw te beoordelen, terwijl dit, en ik denk dat een aantal van u dat ook vanmiddag al juist heeft geconstateerd, dit een overzicht is, een hernieuwd overzicht van alle plannen om de RES-ambitie voor de U16 in te vullen, maar we niet hiermee ... U niet, en dat geldt ook voor de raden, over de individuele plannen hier een besluit neemt, want dat gebeurt door het betreffende bevoegd gezag. Dus voor de windplannen waar wij als provincie bevoegd gezag zijn, daar gebeurt dat bij die besluitvormingstrajecten en daar gaat dit niet over.

Er wordt ook gevraagd om het MER-advies en de CHER-analyses mee te nemen. Dat gaat dus ook een plek krijgen, hebben we volgens in de commissie ook gewisseld, bijvoorbeeld bij de windplannen bij de verdere uitwerking. Dus dat komt allemaal aan de orde, maar op ... Als het moment daarvoor geëigend is. Dat geldt denk ik ook voor de andere punten uit het dictum van deze motie, dat we ons daar niet in herkennen. Ook als het gaat om het vijfde punt, een herijking opnieuw aan u voor te leggen. We zullen natuurlijk als er opnieuw een herijking mocht komen die weer aan u ter besluitvorming voorleggen, maar dat verschilt per regio. Heeft u kunnen zien of dat ook gebeurt. Dus daar kan ik nu ook niet op vooruitlopen. Dat wat betreft die motie.

Dan kom ik bij de motie 25-97, Inzicht in de kosten. Er wordt ... Een aantal van u zei het al, we hebben natuurlijk gewoon een P&C-cyclus. Om nu voor specifieke onderdelen onze organisatie te vragen weer apart allerlei financiële analyses u te doen toekomen, lijkt me niet goed voor de overzichtelijkheid, ook niet goed voor de consistentie. Mocht u op specifieke onderdelen specifieke vragen hebben, dan kunt natuurlijk altijd in het kader van de P&C-Cyclus daar ook technische vragen over stellen met verdieping. Als het gaat specifiek om de RES U16, dan zijn daarvoor ook cijfers online te vinden over de kosten die daarvoor zijn gemaakt.

De plaatsvervangend voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Fiscalini. Gaat uw gang.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Vraag aan de gedeputeerde. Is de gedeputeerde het met UtrechtNu! eens dat transparantie over de financiële uitgaven van de RES een investering is in het vertrouwen van de burgers?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, volgens mij zijn het twee dingen. Uitgaven van dé RES, dus als het gaat om de regio, die zijn online te vinden. Ik kan ook zorgen dat u de link daarvan nog toegestuurd krijgt. Dus daarmee kunt u gewoon zien wat het RES-bureau en de financiële zaken daaromtrent. Daar geef je als provincie jaarlijks 100.000 euro aan uit als bijdrage. Ook andere dragen daaraan bij. Dus dat kunt u daar teruglezen.

Als het gaat om onze eigen financiën met betrekking tot de RES, dan is ook wel de vraag, hoe breed ziet u dat? Projectbesluiten wind, vindt u dat daar ook onder vallen? Ondersteuning van zon op dak, valt dat daar ook onder? Dat kunt u allemaal teruglezen in onze P&C-cyclus. Nogmaals, wat ik net zei, dat moeten we niet daarnaast nog een keer parallel nog een keer over gaan doen. Dat is ... Lijkt me niet verstandig.

De plaatsvervangend voorzitter: Vervolgvrage.

Michiel Fiscalini: De vervolgvraag aan de gedeputeerde is, de gedeputeerde zegt eigenlijk wat in de motie staat dat alle financiële kosten terug te vinden zijn in de P&C-cyclus en in de begroting. Klopt dat?

De plaatsvervangend voorzitter: Klopt dat, meneer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, uiteraard, onze eigen financiële stromen staan in onze begroting en de jaarrekening. Uiteraard.

Michiel Fiscalini: Hier kom ik nog bij u terug.

De plaatsvervangend voorzitter: U kunt vervolgen.

Huib van Essen: Voorzitter, zeker. Dan, even kijken, er waren een paar moties over de financiële ... Ik heb dus 25-97 ontraden, want dat zit al in de jaarrekeningen. Als het gaat om 25-98, totale zaken voor de RES, die zijn dus inzichtelijk

openbaar te maken via het regionaal uitvoeringsprogramma. Ik kan u de link naar de website ook doen toekomen. Wil ik bij dezen toezeggen. Daarmee is deze motie ook overbodig. Onze bijdrage heb ik zojuist gemeld, 100.000 euro.

Kostenplafond, er is natuurlijk uiteraard het kostenplafond voor wat wij doen. Dat heet de begroting. Die stelt u vast. Dus ook die motie is in die zin overbodig en moet ik ook ontraden.

Kom ik bij de laatste motie, daarna nog één amendement. Dat gaat, eerste motie, over kernenergie als serieuze optie. Ook deze moet ik ontraden. U heeft natuurlijk heel veel eerdere uitspraken gedaan over kernenergie. Eigenlijk een aantal zaken die u daarin heeft gesteld, die worden ook deels herhaald, maar deels ook doorkruist in dit ... In deze motie. Dat zit hem onder andere in dat u expliciet kernenergie boven andere opties stelt. Dat heeft u voor de energievisie tot nu toe zeker niet op die manier gedaan. U vraagt ook in de RES-regio daar rekening mee te houden. Dat is op dit moment ook echt wel prematuur. RES-regio, ik geloof dat mevrouw De Man het ook al in het debat zei, dat gaat echt over de opwek tot 2030. Of er een RES-verband, en op welke manier ook, afspraken komen na 2030, dat is op dit moment ook echt nog onderdeel van de afspraken die ertussen de koepels en het ministerie plaatsvindt, hoe gaan we dat organiseren? Volgens mij is het echt te vroeg om daarop vooruit te lopen. Wij volgen actief wat er landelijk ... Het landelijke programma rond SMR's. Maar of dat haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar, wenselijk is onze de provincie, waar is op dit moment echt prematuur, we volgen dat actief om te ... Hopelijk daarmee ook antwoord te krijgen op die vragen. Al met al, dat is de reden dat die motie ook moet ontraden. 25-100 is dat. 25 streepje 100 is het nummer van de motie.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank, meneer Van Essen. U heeft nog een interruptie van de heer Fiscalini. Gaat uw gang.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Als het gaat over kernenergie, dat andere kom ik nog later terug bij de gedeputeerde, het verbaast mij namelijk dat er weer werd gezegd over dat kernenergie dan nu weer niet kan. Ik kan me nog herinneren dat ik hier zes jaar geleden ook al stond over kernenergie en dan werd gezegd van, dat is nu ook niet aan de orde, want dat duurt allemaal veel te lang. Iedere keer proberen we het op de kaart te zetten en dan krijgen we van, het is nu niet aan de orde. Ik durf te wedden dat als ik zo meteen hier, wie weet, 2030 hier weer sta, dat ik dan weer te horen krijg, kernenergie duurt te lang, want we moeten nu de oplossing vinden. Dus meneer Van Essen, gedeputeerde, wanneer is het dan wel tijd om kernenergie op de kaart te zetten hier in Utrecht?

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, ik zou haast willen ... U heeft het volgens mij op de kaart gezet in de energievisie. Het staat daarin. U heeft ook aangegeven op welke wijze. U zegt, laten we actief volgen wat er in het Rijk gebeurt. Daar is een programma voor, SMR's. Dat was er eerder niet. Wij volgen dat actief. Maar of dat in deze provincie een plek heeft of dat überhaupt op wat voor een termijn een SMR beschikbaar is, modulair, u heeft daar eerder ook informatiesessies over gehad, first of a kind, was daar het duidelijk advies, ga daar niet voor, dan ... Dat is buitengewoon prijzig. Wat voor een termijn, of dat hier kan, koelwater, dat weten we niet. Dus het is belangrijk dat we actief het landelijke programma volgen, zodat die informatie daaruit komt, t.z.t. ook kunnen terugvertalen naar onze provincie. Dat is waar we staan en daar willen we graag aan vasthouden.

De plaatsvervangend voorzitter: Helder voor u, meneer Fiscalini? Soms is het niet het gewenste antwoord, maar wel een duidelijk antwoord. De heer Vermaat, u heeft een interruptie. Kort en bondig.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor de gedeputeerde over de provincie en landelijk. Maar wat is de inzet dan van de provincie in de RES-regio op dit punt?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, op dit moment is de RES-regio vooral druk, en ik denk terecht, met ook de opgave tot 2030 als het gaat om opwek. Daar zijn alle bevoegd gezagen voor zowel zon als wind heel druk mee. Gemeentes ook heel druk natuurlijk met de warmtetransitie. Er is op dit moment volgens mij niet een gemeente die zegt, we hebben een zoekproces naar SMR, ook omdat gewoon de informatie daarvoor gewoon nog onvoldoende is. Dus ik denk dat iedereen kijkt ook naar dat landelijke programma. Of dit ook iets is wat een regioverband op een gegeven moment een gespreksonderwerp wordt, op dit moment niet. Ik denk, als je het hebt over misschien opwek richting 2040, dan zou dat kunnen. Dan is het onze energievisie die u heeft vastgesteld en wat u daarover heeft geschreven ook over SMR's, dat is daar dan voor ons de richtsnoer.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Vermaat, nog een korte vervolgvraag.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dat voor de rest niemand daarmee bezig is, we hebben gezien in een eerdere discussie over Gelderland, die wel een onderzoek heeft gedaan, dus daarin zie je dat bepaalde provincies, regio's wel die stap zetten. Wat deze motie bepleit, is dat ook in RES-regio te doen. Ook binnen de regio zijn er gemeenten die daarvoor openstaan. Dus oproep, sluit u daar ook bij aan?

De plaatsvervangend voorzitter: Dat is een opmerking.

Huib van Essen: Voorzitter, volgens mij is het sowieso goed om het dan samen inderdaad met gemeentes te doen, als het aan de orde is. Ik begreep dat dat in Gelderland door sommige anders is ervaren. Dus volgens mij is het goed om daar dan die gezamenlijkheid ook in te betrachten. Maar ook op het moment dat daar informatie ligt vanuit een Rijksprogramma wat er aanleiding toe geeft en dat is op dit moment nog niet het geval. Dat volgen wij actief.

Ik kom bij het enige amendement bij dit agendapunt. Dat gaat over echt de naam van het beestje. Ik begrijp dat het amendement is aangepast. De naam van het stuk zelf wordt niet aangepast, want dat is ook wat in de bestuurstafel is vastgesteld. Dank voor die aanpassing. Maar dan luidt het besluit straks om de RES-herijking als voortgangsdokument vast te stellen. Ik denk dat het er met ... In alle eerlijkheid, dit maakt natuurlijk geen verschil, denk ik uiteindelijk onder de streep. Het is een voortgangsrapportage en daarmee stelt u hem vast. Als het een ... Of sorry, het is een herijking, daarom stelt u, als het een voortgangsrapportage was, zou u het niet vaststellen. Het is een beetje gegoochel. Het wordt ... Ik denk dat het er niet duidelijker op wordt.

Ik denk, de reden dat de regio daar ook voor gekozen heeft om er een herijking van te maken, is om, dat is wel gezegd, we hebben een heel aantal dingen ... Hebben zich ontwikkeld sinds 2021 en wij vinden het goed om onze volksvertegenwoordigers daar ook een keer over dat geheel op deze manier nog een keer ook de update daar besluiten over te laten nemen. Maar het gaat niet over de individuele projecten daarbinnen. Dat is het model wat is gekozen. Ik geloof niet dat de toevoeging van Als voortgangsdokument het duidelijker maakt. Dus daarom zou ik hem ontraden. Als u er enorm aan hecht, daar gaat ook niet heel veel mis als u hem aanneemt, maar ik denk, omwille van de duidelijkheid, zou ik hem toch willen ontraden.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank. Dan is er opnieuw een interruptie van de heer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor de beantwoording. Inderdaad, de naam hebben we laten staan, want dat ... Dan krijg je verwarring van, over welke documenten hebben we het? Dit gaat over de besluitvorming. Wat ons betreft, is het wel van belang. Want destijds hebben wij als fractie toch tegen die RES 1.0 gestemd, omdat er aanpassingen werden gedaan. Als je het hiermee vervangt, neem je dat over en dan zouden wij daar ook niet voor kunnen stemmen. Dus voor ons is het ... Het is een belang dat het in de lijn wordt gezien met een eerder besluit wat hier door de Staten is gedaan, zodat we eventueel mee kunnen gaan en anders niet. Dus het is ... Ik snap wat u zegt, het is een woordje. Maar tegelijkertijd is het beluit wel verregaand, omdat je RES 1.0 intrekt.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw verduidelijking. Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, wat ik ... Het intrekken van RES 1.0 vervangen door deze herijking, dat is natuurlijk wel iets wat bij alle parlementen voorligt. Ik zou u zeker willen adviseren om die lijn te volgen. Dus als dit amendement, zo had ik hem niet gelezen, als dit amendement dat niet doet, dan moet ik hem iets stilliger ontraden. Dat is eigenlijk wat ik, als ik goed beluister, de heer Vermaat nu hoor zeggen. Met dit amendement zou de RS 1.0 niet worden ingetrokken en vervangen door deze herijking. Als dat zo is, dan moet ik hem echt iets stilliger ontraden, want dan gaan we ook echt iets anders doen dan de andere parlementen. Dat lijkt me niet wenselijk.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw uitleg. Heeft u nog een korte ... Kort en bondig, meneer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dan is het dezelfde reactie richting de VVD die ik gemaakt heb, dat gebeurd al is binnen de regio als het gaat over dit punt. Dus het punt waarover dat de RES 1.0 niet in te trekken, dat is al gebeurd in gemeenten.

De plaatsvervangend voorzitter: Is dat een vraag of een mededeling?

Kees Vermaat: Deels een mededeling op de reactie van de gedeputeerde, dat de gedeputeerde aangaf dat in alle gemeenten dezelfde vraag voorligt.

Huib van Essen: Voorzitter, het kan zijn dat er een ... Het kan zijn dat natuurlijk een gemeenteraad dat op die manier ... Dan zou dat een uitzondering zijn. De meeste gemeentes denk ik niet. Net als eerdere keer, op het moment dat er een amendement is ingediend, wordt dat, of aangenomen, wordt dat op de RES-tafel besproken hoe daarmee om te gaan. Dat zal ook in dit geval gebeuren.

De plaatsvervangend voorzitter: Een interruptie van mevrouw De Man, gaat uw gang.

Odile de Man: Dank u wel, voorzitter. Ik had de heer Van Essen nog gevraagd wat het effect is van dat niet intrekken van die 1.0. U zegt, ik ontraad het heel erg sterk, maar dan zit daar dus iets achter. Kunt u ons dat wellicht uitleggen?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van Essen.

Huib van Essen: Het ... Kijk, het is denk ik helderder als je als regionale partners hetzelfde document op een gegeven moment zegt, dit is waar wij nu op bouwen. Op het moment dat de een zegt, voor ons is dat nog RES 1.0, voor de ander is dat deze herijking, dan wordt het wel wat mistig.

Dat is ook meteen, zeg ik in alle eerlijkheid, het lastige van het model RES, waarin heel veel parlementen eenzelfde stuk vaststellen. Dus dat is ook iets ... Ik hoorde net al een paar keer RES 2.0. Hoe we dat in de toekomst met elkaar gaan doen, dat is op dit moment echt ook nog onderwerp van gesprek tussen de koepels en het ministerie. Of dat een RES-model blijft of dat er iets van een aanpassing daarop wordt, dat is echt nog ... Moet echt nog uitkristalliseren.

Maar ik denk dat het niet zo handig is om verschillende ijkpunten te hebben. Daarom zou ik zeggen, het ligt voor bij alle parlementen. Het kan best zijn dat er één gemeenteraad dit geamendeerd heeft, maar het gros heeft gewoon gezegd, wij ... Voor ons is nu deze herijking vanaf nu gewoon hetgeen waar we op koersen. Ik zou u willen adviseren om in die pas te blijven lopen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel.

Huib van Essen: Voorzitter, ik had ... Volgens mij heb ik bijna alle vragen beantwoord, behalve de vraag van de Partij van de Arbeid over netcongestie. Die is eigenlijk ... Als ik de vraag van mevrouw Flink goed beluister, zegt ze, hoe denken de netbeheerders nu eigenlijk over ook opwek, windenergie, in het bijzonder ook in relatie tot netcongestie? In andere provincies hebben ze daar uitspraken over gedaan. Bij ons hebben ze daar ook ons een brief over gestuurd eerder. Ik denk dat die ook wel een keer eerder al met u gedeeld is, maar ik kan u wel toezeggen dat we die jullie nog een keer doen toekomen, even ook om er het weer op te frissen. Dat is de brief die eigenlijk zegt wat het effect is van meer windenergie op de op netcongestie. Dus die kan ik u doen toekomen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw reactie en beantwoording van de vragen. Dan komen we nu aan de tweede termijn. Wie heeft behoefte aan een reactie in de tweede termijn? De heer Fiscalini en de heer Travaille. De heer Fiscalini, gaat uw gang.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik beginnen dat de moties gisterochtend al ingediend zijn en ook gisterochtend al in het Statensysteem stonden en daar wil ik iedereen bij herinneren dat je ook zelfs een motie à la minute nog kan indienen. Dus dan ga ik verder. De gedeputeerde graag erop wijzen dat ...

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Fiscalini, ik moet u er eigenlijk wel op wijzen dat u eigenlijk geen tijd meer heeft, dus u moet het wel heel kort en bondig houden. U bent al over de tijd.

Michiel Fiscalini: Vind ik wel heel flauw, want we hebben de hele tijd ... Hebben we namelijk onze mond gehouden, omdat we dit een belangrijk stuk vonden en dan nu mogen we er niks meer over zeggen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat zijn afspraken die we met elkaar gemaakt hebben.

Michiel Fiscalini: Dat weet ik. Maar wij waren het niet eens met die indeling.

De plaatsvervangend voorzitter: Maar we zijn ook niet ... We kijken niet op een seconde, maar als u het maar zo kort en bondig mogelijk doet.

Michiel Fiscalini: Ik heb maar vijf minuten nodig. Nee.

De plaatsvervangend voorzitter: Absoluut niet.

Michiel Fiscalini: 30 seconden. Ik wil graag de gedeputeerde erop wijzen, op het rekenkameronderzoek in Utrecht, dat was dan weliswaar in 2022, dat ging erover dat het vaak over het belang van transparante kosten bij lokale verduurzamingsprojecten en dat dit vaak in de praktijk onvoldoende geregeld is, bijvoorbeeld er geen ... Is geen volledige uitsplitsing, geen zekerheid over toekomstige kosten, geen ... Er is onzichtbaarheid over financiële stroming en subsidies, niet alle fases zijn verrekend, verbanden tussen kosten en resultaten zijn vaag en beperkte auditcontroles.

Dan ga ik nog voor de SP over dat kernenergie, dat is het terugtrekken van KHNP. Dat heeft meer een technische kwestie te maken met hun eigen strategische beleidskeuzes in plaats van dat ... En met de Nederlandse wet- en regelgeving, in plaats van dat zijn geen toekomst in zagen in de kernenergie in Nederland. Dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: Keurig binnen de door mij toegestane extra tijd. Dank u wel. Ik had meneer Travaille eigenlijk al beloofd om twee ... Of wilt u hierop interpreteren? Gaat uw gang, mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Ik heb even een interruptie. Ik heb even de vraag, wat ga je precies met de moties doen naar aanleiding van wat de gedeputeerde gezegd heeft? Daar ben ik nog wel benieuwd naar.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Die hou ik gewoon. Als ze weg worden gestemd, dien ik ze weer in bij de P&C-cyclus. Dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan de heer Travaille, Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Ik heb een kleine aanvulling op de naamgevingskwestie. Waarom heet het eigenlijk een herijking? Een ijking is altijd al een bijstelling. Dus een herijking had ook niet gehoeven. Maar oké, dat is even voor de taalpuristen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Het was ook niet echt een vraag, denk ik, want ... Dan zie ik dat er verder geen ... De heer Vermaat, SGP, gaat uw gang.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor de beantwoording van ons amendement. Volgens mij is het voldoende uitgediscussieerd wat ons uitgangspunt is hierin. Zoals de gedeputeerde ... Het is een voortgang en wat ons betreft, moeten we het daarom ook zo benoemen.

Als het gaat over kernenergie, laten we dat niet voor ons uit blijven schuiven. We hebben het op een aantal elementen opgenomen, zoals de energievisie, maar dat gaat het verder niet zozeer over de regio's waarin we nu wel samenwerken, die ook bezig gaat met RES na 2030, zullen we het dan maar even zo noemen, als de toekomst over hoe dat allemaal vormgegeven wordt nog onduidelijk is, dat we dan dit signaal ook vanuit de provincie meegeven. Dus wat ons betreft, ik roep u nogmaals van harte steun voor onze amendement en motie.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, meneer Vermaat. Heeft u een interruptie, mevrouw De Man? Gaat uw gang.

Odile de Man: Dank u wel, voorzitter. Meneer Vermaat, opeens triggert u mijzelf met dat het natuurlijk hier gaat over de RES-ijking van de regio Utrecht. Als we het hier over kernenergie gaan hebben en deze aannemen, dan komt die alleen maar in de U16 te staan, die SMR.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dan pak ik toch even onze motie erbij. Want dat wordt, richting het Rijk uit te spreken bij het Rijk en andere relevante partners te pleiten en in verdere uitwerking. Volgens mij staat er helemaal niet specifiek over SMR, een locatie of iets. Het is het onderwerp ter sprake brengen, zodat dat verder wordt uitgewerkt. Maar niet zozeer ... Als het gaat dan op ... Nu ligt RES-regio Utrecht voor, maar zodra die van anderen voor komen te liggen, want dan ga ik ervan uit dat dat ook gaat gebeuren, zou dat ook daar van toepassing zijn.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw De Man.

Odile de Man: Dank u wel, voorzitter. Reden te meer voor mij om dan te denken van, dan kan het ook wel een andere keer en dan kunnen we er echt goed gesprek over hebben in plaats van dat we dat hier doen bij een actualisatie.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank. Dan zie ik ...

Kees Vermaat: Voorzitter?

De plaatsvervangend voorzitter: Derde interruptie, derde beantwoording.

Kees Vermaat: De beantwoording, ik wilde er toch wel even op reageren, want dat is wel heel makkelijk afdoen van. Het ligt nu voor. Die ... Hiermee gaat het terug naar de regio. Daarmee zetten we ... Want wanneer zou u dan, maar dat ... Ik weet niet of mevrouw De Man daarop zou willen reageren, het dan wel inbrengen? Wat is voor u, voor mevrouw De Man, het moment om dit punt aan te dragen? Want zover ik weet, is de VVD ook een voorstander van ...

De plaatsvervangend voorzitter: Duidelijke vraag. Wat is daarop uw antwoord?

Odile de Man: Dank u wel, voorzitter. Dat dat zijn meer overkoepelende documenten over hoe wij als provincie Utrecht om willen gaan met onze totale energievoorziening, niet over specifiek de RES. Dat is maar een onderdeel van het hele grote totale programma van alle energiebronnen. Dus misschien de energievisie of het energieprogramma.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw antwoord. Als er verder geen behoefte meer is aan ... Mevrouw Van den Broek, gaat uw gang.

Monique van den Broek: Nog wel inderdaad. Dank u wel. Het zal niet vreemd zijn, maar we laten de motie wel staan, ondanks dat ik me zo kan voorstellen dat het lastig is voor mensen om hiervoor te stemmen. We hebben het over, even kijken, we hebben het iedere keer over die herijking. We hebben er natuurlijk al vaker over gezegd, als je iets gaat herijken of ijken, zoals collega van Partij voor de Dieren ook zegt, dan ga je kijken of alles goed zit op dit moment en of er bijvoorbeeld naar aanleiding van voortschrijdend inzicht aanpassingen zouden moeten worden gedaan. Wij zien dat nog steeds en wij staan ook echt achter alles wat in de motie staat, dat we ook zorgvuldig moeten zijn, ook richting onze inwoners.

Ik wijs nog een keertje op de zienswijzen die zijn ingediend waar heel makkelijk langs is gefietst. Ook in ... Ik weet gemeentes die daar ... Het daar ook niet mee eens zijn. Dus kortom, wij hopen graag dat jullie voor zorgvuldigheid gaan en dat jullie wel voor deze motie stemmen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Verder nog behoefte? Ik kijk de zaal even rond. Is er niet. Dan sluiten we dit agendapunt af. Dan gaan we door naar ... Mevrouw Hoek, ik zie u ook voortdurend over het hoofd. U moet echt een vlaggetje meenemen bijna om ... Gaat uw gang.

Mieke Hoek: Wat zei u als laatste, voorzitter?

De plaatsvervangend voorzitter: Dat het bijna nodig is om met een vlaggetje te gaan zwaaien.

Mieke Hoek: Ik ... Volgende keer neem ik een stokje met een vlaggetje. Maar even zonder gekheid. Ik blijf bij hetgeen wat ik zo eerder heb gezegd over zowel de motie van de kerncentrales en de motie van de herijking van wat mevrouw Van den Broek zojuist ook nog weer heeft gememoreerd. Ik heb wel één vraag eigenlijk aan de gedeputeerde, want die kan er vast een antwoord op geven.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat kan niet, mevrouw Hoek. Het is tweede termijn. Dus er zijn geen vragen meer aan de gedeputeerde.

Mieke Hoek: Geen vragen meer. Dan, hoe zullen we het dan zeggen? Het is zo dat het kabinet ooit heeft ... In het begin van hun fase hebben besloten dat er drie kerncentrales in Nederland gebouwd gaan worden. Misschien kan iemand anders daar dan een antwoord op geven. Mijn vraag is eigenlijk, wat ... Is er al bekend waar ze gaan komen? Is daar provinciaal overleg over via het IPO of wat dan ook. Dus dat dat is eigenlijk wat ik wilde vragen. Als ik geen antwoord krijg, dan stel ik die vraag nog wel een keer schriftelijk. Maar daar ben ik eigenlijk wel heel nieuwsgierig naar, de voortgang over dat voornemen om drie kerncentrales te bouwen in ons land, om te bijdragen aan de ...

De plaatsvervangend voorzitter: Uw vraag is duidelijk. Het is misschien wel een beetje buiten de orde, maar als de heer Vermaat het antwoord weet, dan kunnen we dat natuurlijk snel ... Weet u het antwoord, meneer Vermaat?

Kees Vermaat: Voorzitter, het antwoord wat volgens mij hierop volgt, is dat dat niet bekend is. Dus daarmee volgens mij uw antwoord.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan sluiten we daarmee dit onderwerp af.

19. SV Rapport Randstedelijke Rekenkamer Een vol stroomnet

De plaatsvervangend voorzitter: Gaan we door naar agendapunt 19, het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer Een Vol Stroomnet. Ook hier volgen we weer dezelfde handelwijze als daarnet. Dan is als eerste aan het woord de heer Vermaat, als hoofdindieners van een amendement. Die mag u hier komen indienen.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Het volgende amendement die ik wil indienen, is samen met Partij voor de Dieren, BBB, VVD, Volt, en 50PLUS. Het heet Vinger aan de pols bij een vol stroomnet. We hebben gezien dat de Randstedelijke Rekenkamer geeft ... Heeft ... Een zestal aanbevelingen doet voor ons provinciaal beleid. Het is natuurlijk een urgent vraagstuk met grote impact. Wij waren vooral ... Het wordt overgenomen, maar wat wordt er nu precies mee gedaan? Wij vonden het belangrijk om daarom een besispunt toe te voegen aan het voorstel, namelijk om de uitvoering of implementatie per bovengenoemde aanbeveling uiterlijk in Q1 2026, dus eerste kwartaal, aan de Provinciale Staten te rapporteren, vervolgens met ... Ook met de Provinciale Staten te bespreken. Het is eigenlijk een aanvulling op de besispunten die al voorliggen. Ik dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Willen alle partijen inbreng hebben, voordat ik het rijtje langsga? BBB, Dimf Ghijsels, mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben inderdaad de ... Het amendement samengevoegd. Wij vonden met name punt 1 en 2 belangrijk, maar ik heb wel een wat aanvullende bijdrage. Ten eerste, toch een keer noemen dat wij als BBB twijfels hebben of over het algehele tempo van de energietransitie. De gevolgen daarvan staan bijna dagelijks in de krant. Desalniettemin zijn wij voor de aanbevelingen om over te nemen uit het rapport Randstedelijke Rekenkamer met betrekking tot een vol stroomnet en ons amendement initieel, die we dus samengevoegd hebben, zag met name toe op besispunt 1 en 2. Die vinden we nadrukkelijk van belang, omdat dat behoorlijke ruimtelijke impact heeft. Ik wil graag van deze gelegenheid gebruikmaken ...

De plaatsvervangend voorzitter: Interrupties doen we eigenlijk daar, maar goed, u heeft zo ook het woord, maar het mag ook daar. Gaat uw gang.

Julia Matser: Dank u wel. Mevrouw Ghijsels zei dat de BBB bedenkingen heeft bij de snelheid van de energietransitie. Ik ben benieuwd welk tempo de BBB dan voorstelt en of zij enige urgentie zien gezien de klimaatcrisis. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijsels, vervolg.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Daar wilde ik u op ingaan. Want naar aanleiding van de vraag van mevrouw Flink en ook het antwoord van de heer Van Essen zou ik aandacht willen voor het volgende punt. Dat is op dit moment een kritische houding jegens het plaatsen van extra windparken ten tijde van een vol stroomnet.

Waarom ik dit specifiek noem, is omdat ik consult heb gehaald bij hoogleraar David Smulders. Hij is hoogleraar energietechnologie en ook GroenLinks-politicus. Hij ontraadt ten stelligste om nu windparken bij te pluggen, zolang dit probleem zich voordoet, juist in verband met energie-uitvallen. Dan kan je het klimaatprobleem proberen op te lossen, maar als uiteindelijk het niet past en we in gigantische andere problemen komen, dan zal je een tandje langzamer moeten.

Overigens, in deze context zou ik mevrouw Flink en de heer Van Essen willen uitnodigen, misschien is het een goed idee om deze hoogleraar, nogmaals, ook GroenLinks-politicus, gewoon een keer uit te nodigen. Dan kan hij heel goed uitleggen waar deze twee problemen, extra windparken versus energie-uitvallen, waar dat vandaan komt. Dus dat is een spontaan idee.

De plaatsvervangend voorzitter: Een interruptie. Of mevrouw Matser, reageert u daarop.

Julia Matser: Het lijkt mij vooral belangrijk om te luisteren naar onze lokale netbeheerder en wat zij hierover te zeggen hebben. Zij hebben middels een brief aangegeven dat deze windmolens wel uitsluitbaar zijn en dat het juist verlichtend is voor de netcongestie. Dus helaas heb ik deze man niet gesproken, zou ik graag doen. Maar voor nu met de informatie die mij voorhanden is, lijkt het me vooral belangrijk dat we de urgentie van de klimaatcrisis zien voor wat het is en doorgaan met de duurzame energieprojecten. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw reactie. Mevrouw Flink had ook een interruptie. Kan dat meteen, mevrouw Ghijsels, of wilt u eerst hierop reageren?

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik vind dat een gemiste kans. Want kijk, energiebedrijven zitten toch anders in de wedstrijd dan in mijn beleving een hoogleraar die verbonden is aan de Universiteit van Eindhoven, technische universiteit. Dus vraag ik me af, waarom dat niet een keer aanhoren? Bovendien zit er best een logisch verhaal achter, namelijk dat windparken niet lokaal opgesoupeerd worden op het moment dat het waait. Daar gaat het mis. Het is een technische uitleg die in ieder geval leuk en interessant kan zijn voor dit debat of een ... Op een ander moment, dan niet nu.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw voorstel. Mevrouw Flink heeft een interruptie. Gaat uw gang.

Noortje Flink: Voorzitter, omdat ik bij naam werd aangesproken, voel ik me ook geneigd om wel te reageren. Ik denk dat het zeker interessant is om dit soort sprekers uit te nodigen bij de informatiesessie over netcongestie die volgens mij al gepland staat. Wellicht kan de griffie daarin voorzien.

Wat ik wel denk, is dat we echt moeten kijken naar de verschillen op regionaal niveau, dus op de regionale net vlakken. Ik denk dat een regionale netbeheerder, Stedin in ons geval, daar heel goed inzicht in kan bieden. Ik ben heel erg benieuwd naar dat inzicht, dus ik ben ook heel blij dat de gedeputeerde heeft toegezegd die brief die al eerder is gestuurd nogmaals naar ons te kunnen versturen.

Wat ik mij zo kan voorstellen, is dat bijvoorbeeld op zee of in de Flevopolder of in gebieden in Noordoosten van het land, er al heel veel wind wordt opgewekt.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Flink, het is een interruptie. Het is nog niet uw inbreng, dus kort en bondig alstublieft.

Noortje Flink: Om het even af te ronden, ik ben heel benieuwd naar wat de impact is op het net hier in Utrecht. Feit is dat we hier maar zestien windmolens hebben, wat bij lange na niet genoeg is voor de stroomvoorziening hier. Dus ik kan me voorstellen dat hier de vraag juist omgekeerd is.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik herinner mij deze discussie een aantal keer al gehad te hebben. Vandaar dat ik hem consult heb gevraagd. Hij denkt daar genuanceerd anders over. Laten we hem een keer aanhoren in het kader van netcongestie. Ik heb nog een korte aanvulling, als dat mag.

De plaatsvervangend voorzitter: Pardon. Het gaat heel lang nu over een suggestie om iemand uit te nodigen. Dat hoort eigenlijk midden in de commissie thuis, vind ik. Maar u heeft ook nog een interruptie van de heer De Jong, dus dan geef ik meneer De Jong nu even het woord.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Wij ondersteunen wel de oproep, is inderdaad meer voor de commissie, maar om deze hoogleraar dan uit te nodigen. We ondersteunen de oproep van de BBB. Interessant om daar misschien meteen ook TenneT dan bij uit te nodigen, zodat we die dialoog kunnen aanschouwen. We hadden wel één vraag aan de BBB, is, want ik zou liegen als het niet zo is, maar ook binnen Volt, zal u misschien verbazen, speelt deze discussie. Wat als je het niet kan aansluiten? Wat is ... Wat doe je dan met de timing? Ik wilde graag aan BBB vragen, wat nu als dat is opgelost? Dus we kunnen ze wel aansluiten. Mogen we ze dan wel bouwen, die windturbines?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Wat ik begrijp, is dat windenergie, omdat het geen constante stroomvoorziening is, nooit een groter geheel van het totaal kan zijn. Dus wij zouden altijd ook pleiten voor kernenergie. Dus dan zou het een mooie mix moeten worden, maar ... Mag ik mijn verhaal vervolgen?

De plaatsvervangend voorzitter: U bent nog in een interruptie, dus als de heer De Jong nog een aanvullende vraag heeft, kort en bondig, dan mag dat.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Want voor deze Statenvergadering vind ik het even belangrijk om helder te krijgen. Heb ik nu van de BBB gehoord dat als we ze kunnen aansluiten, dat we ze dan wel kunnen bouwen en dan in een mix met andere energieopwekbronnen, hoor ik hier? Of is het standpunt van de BBB nog steeds, we willen überhaupt geen windmolens? Want dan maakt dat aansluitingsargument natuurlijk niet uit, toch?

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Nou ...

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Sorry, voorzitter. Dat wij geen voorstander zijn om andere redenen voor windturbines dicht tegen dorpen aan, dus wij zeggen niet dat dit het enige probleem is, de aansluiting. We hebben andere zaken die wij hier ingewikkeld aan vinden. Tegelijkertijd is de BBB, en ook wij niet, in absolute zin tegen alle windturbines. We hebben de RES ooit onderstreept, de oude RES, omdat die al besloten was. We staan daar waar mogelijk en waar mens en dier geen last heeft van windturbines best ook die energievorm als aanvulling toe.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw antwoord. Kunt u nu verdergaan met uw betoog.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik wilde nog één ding over het amendement en het Statenvoorstel zeggen. Ik wilde nog een keer benadrukken dat wij wel degelijk geloven dat het goed is dat de provincie aan de voorkant nauwer betrokken raakt bij de selectieprocessen van nieuwe locaties voor hoogspanningsstation, hetgeen dus met name in 1 en 2 staat. Dit vooral omdat TenneT de eerste selectie vooral lijkt te maken op basis van technische aspecten en ruimtelijke-orderingsvraagstukken toch iets meer ondergeschikt zijn. We hebben dat gezien Utrecht-Noord, in het Geingebied, recentelijk ook in Haarrijn. Wij denken dus in dezen dat het een goed Statenvoorstel is waar de provincie een ... Eigenlijk een belangrijke rol zou moeten pakken. Dank u. Tot zover.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan GroenLinks, mevrouw Matser.

Julia Matser: Ik kijk uit naar de uitwerking van de aanbevelingen van dit rapport. Verder heb ik eigenlijk geen andere toevoegingen dan we het commissiedebat hebben besproken. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Man, VVD. Geen behoefte. Mevrouw Veen, D66, geen behoefte. Mevrouw Welschen, het CDA, geen behoefte. Partij van de Arbeid, mevrouw Flink, ook niet. Partij voor de Dieren, meneer Travaille. Gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u. Voor ons ligt Statenvoorstel naar aanleiding van de bevindingen uit het Randstedelijke Rekenkameronderzoek, Een Vol Stroomnet, een degelijk onderzoek, waardevolle aanbevelingen. We zijn blij dat GS die overneemt. Wij vragen vandaag samen met SGP en andere in het amendement inderdaad om, hoe implementeren we dat dan en hoe gaan we die implementatie doen in 2025? Wat ons betreft zou dat eigenlijk een standaard onderdeel zijn van de reactie van GS op de Rekenkameronderzoeken. Voorzitter, voorts ben ik van mening dat alle transformatorhuisjes in de provincie Utrecht natuurinclusief moet worden gebouwd. Dat is goed voor de biodiversiteit en leuk voor de omwonenden.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Komen we bij de ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Henriëtte Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Wij zijn blij met het waardevolle onderzoek door de Randstedelijke Rekenkamer en kunnen ons vinden in de aanbevelingen. De gedeputeerde heeft hier eerder toegezegd dat die in Q1 tijdens de informatiesessie ons zou informeren over de opvolging en de voortgang. Nu hebben wij inmiddels een motie gezien van Partij voor de Dieren en de SGP. We zijn nog eventjes aan het nadenken of we die willen steunen, maar dat zou zomaar kunnen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij UtrechtNu!, geen behoefte. Volt, de heer De Jong. Gaat uw gang.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Heel kort. Want inhoudelijk hebben wij ook verder niks meer toe te voegen in deze Statenvergadering anders dan we al in de commissievergadering hebben gedaan. Maar wij steunen inderdaad, en we staan erop, nu ga ik het goed zeggen, geloof ik, de motie van de SGP. Maar wat ons betreft, telt dat dus altijd en wordt het een beetje een werkwijze die we gewoon structureel hanteren bij rekenkamerrapporten, dat we naast een appreciatie of een duiding ook gewoon meer inzicht krijgen in, hoe worden dan de aanbevelingen opgevolgd? Dat zei mijn collega Travaille net van de Partij voor de Dieren. Daar ben ik het heel erg mee eens. Dank, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Kom ik bij de SP. De heer Breur, geen behoefte. De heer Van Breukelen heeft de zaal even verlaten, dus die kan ik dan ook niet het woord geven. Dan komt bij mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS sluit zich aan bij de opmerkingen van mevrouw Ghijsels van de BBB over de stroom stations en de plaatsen waar ze komen. Wat bij Haarrijn betreft, ik ben bij al die settings geweest in het Hotel,

Valk van de hotel in Breukelen. Daar is ook toegegeven door TenneT dat zij de plaats die nu eigenlijk als locatie eigenlijk in beeld is absoluut ... Dat ze het daar niet mee eens zijn, omdat het miljoenen meer gaat kosten, omdat het op een plaats is wat heel onlogisch is en er is een andere plaats wat miljoenen kan schelen in het voordeel van de kosten. Dus dat wil ik even meegeven. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Meneer Van Breukelen, wilt u alsnog het woord over dit onderwerp? U was even de zaal uit.

Frank van Breukelen: Zeker, voorzitter. Ik was even fruit halen. Altijd lekker. Het is weer tijd voor ons favoriete onderwerp, onder andere netcongestie. Laten we de vanuit het rapport overgenomen aanbevelingen maar afgaan. De eerste is duidelijk en weinig controversieel, duidelijkheid rondom bevoegd gezag. Is natuurlijk altijd wenselijk. Maar de tweede aanbeveling is ook wel logisch, maar vraagt om veel zorgvuldigheid in de Utrechtse context. De ruimtelijke puzzel in Utrecht zorgt voor schurende belangen bij grondgebruik. Onteigening is hierbij wat FVD betreft onwenselijk. Wij roepen GS ook op om het grondbeleid zo te voeren dat dit niet aan de orde komt.

De derde aanbeveling is best practice meenemen in de monitoring van energiehubs. Dat lijkt ons een gegeven leren van de werkelijkheid, wat werkt wel en wat werkt niet? Maar zoals het rapport nu stelt, is de bijdrage van energiehubs aan de reductie van netcongestie nog verre van duidelijk. Is GS ook bereid om het idee van energiehubs te laten vallen wanneer deze weinig doelmatig en doeltreffend blijken te zijn?

Dan is er nog aanbeveling 4, netbewust bouwen. Ook heel interessant, dit netbewust bouwen. In het rapport wordt afgestuurd op laadpleinen en buurtbatterijen. Vooral de laadpleinen zijn interessant, omdat, en ik citeer de gedeputeerde, netcongestie bevindt zich voornamelijk aan de afnamekant. Ondanks dat deze uitspraak wat ons betreft niet helemaal waar is, vragen wij ons af, hoe reflecteert het college op deze uitspraak in verhouding tot de aanbeveling om netbewust te bouwen?

Aanbeveling vijf hebben we ook geen commentaar op. Aanbeveling zes, de energyboards, een nog onduidelijk orgaan, waarbij de besluitvorming weer verder van de volksvertegenwoordiging af komt te liggen en de democratische legitimiteit nog ver te zoeken is. Hoe zal deze democratische legitimiteit en de daadwerkelijke volksvertegenwoordiging ook hier gerepresenteerd worden?

Uiteindelijk, nogmaals, willen we nog een keer integraal kijken naar het vraagstuk van netcongestie. Het is overduidelijk dat de energietransitie desastreuze financiële, beleidsmatige en maatschappelijke consequenties heeft en nog verder zal hebben. Al deze maatregel maatregelen, dus de maatregelen in het Statenvoorstel, zijn nodig om de consequenties van de onnodige energietransitie op te vangen. We kunnen dit Statenvoorstel dan ook niet anders zien als een consequentie van slecht doordachte politieke richting en daarom zullen wij tegenstemmen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan zijn we nu aan het einde gekomen van onze eerste termijn. Geef ik graag het woord aan onze gedeputeerde, de heer Van Essen.

Huib van Essen: Dank, voorzitter. Misschien even om vooraf, dit is een Statenvoorstel en ik moest zelf ook even kijken, hoe zit het ook alweer, bij Randstedelijke Rekenkameradviezen en wat door de griffie is opgesteld, wat u eigenlijk voorgelegd krijgt van, wat vindt u van die aanbevelingen, waar we vervolgens als college daarna een reactie op gaan geven. Dus dat is ... Dus u amendeert nu een op zich heel goed Statenvoorstel vanuit de griffie, maar dat is denk ik goed om even vooraf te vermelden. Dat is hoe dat werkt bij rekenkamerrapporten.

Dan de ... Even het amendement. Laat ik even beginnen met het amendement. Uiteraard kan ik dat positief adviseren. Het had ook een toezegging kunnen zijn in de commissie, wat ons betreft is. Maar vanzelfsprekend kunnen wij het, ik kan het ook nu alvast toezeggen, om u het eerste kwartaal een reactie op inhoud op al die aanbevelingen te doen toekomen. Dus dat gaan we sowieso doen.

De plaatsvervangend voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Travaille. Ik wil u wel verzoeken om interrupties hier in het midden te doen, want anders moet ik voortdurend mijn hoofd in 360 graden draaien.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Een beetje beweging is gezond, denk ik. Maar dat geldt ook voor ons als Statenleden. We kunnen af en toe even hiernaartoe lopen. Ik denk dat de gedeputeerde terecht stelt hoe de procedure in elkaar zit. Tegelijkertijd zit er in de stukken die wij krijgen ook een appreciatie van GS. Daar reageert PS natuurlijk op met het voorstel wat er nu ligt. Dus erkent u wel dat die appreciatie van PS, dat het logisch is dat daar ook een

reactie normaliter in voorkomende situaties, bij zou kunnen zitten die gaat over, en hoe gaat GS dan invulling geven aan de aanbevelingen?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, wat ik begrijp, is, zo vaak krijg ik ook niet een Rekenkamerrapport in mijn portefeuille, maar dat het de procedure is dat u het eerst bekijkt, dat u geeft ... De aanbevelingen richting ons als college geeft en dat wij daarna daar met de inhoudelijke reactie komen. Dat zullen we nu ook doen.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Travaille.

Anjo Travaille: Ik meen toch gelezen te hebben dat in de stukken zelf de reactie van GS al zat, inclusief het punt dat GS graag de aanbevelingen meeneemt of overneemt.

Huib van Essen: Goed, wij nemen zelf ... Maar ik bedoel, dat ... De inhoudelijke reactie op ieder punt, hoe dan en wat gaan we daarmee doen, dat is sowieso, en dat is volgens mij ook wat uiteindelijk het amendement vraagt, dat gaan we u doen toekomen. Dus misschien dat het daarmee uit de wereld is.

De plaatsvervangend voorzitter: U kunt vervolgen.

Huib van Essen: Ik ga verder. De BBB had nog een aantal inhoudelijke vragen wat betreft de impact van windenergie op netcongestie en ook de hoogleraar die daarbij genoemd is. Kijk, ik zal u de ... Heb ik bij het vorige agendapunt toegezegd, die brief vanuit Stedin doen toekomen. Het lijkt me op zich heel nuttig om misschien met regionale netbeheerder en andere experts, en als daar een goede hoogleraar voor is, partijkleur maakt me eigenlijk dan niks uit, maar lijkt me heel goed om die daar dan buiten een keer uit te nodigen, om te kijken of daar iets mee van ... Als we van elkaar kunnen leren, altijd nuttig.

Sowieso is natuurlijk dat ... Of het gaat om wind of zon of wonen of wat dan ook, is het sleutelwoord wel vanaf nu, doe het netbewust. Dus hou er rekening mee waar je zaken positioneert, maar hou ook rekening mee hoe je dingen vormgeeft. Dus bijvoorbeeld in combinatie met afname of in combinatie met opslag of afspraken over curtailment, dus het afvlakken van bijvoorbeeld ook opwek op bepaalde momenten. Dat zijn allemaal zaken die daarbij kunnen horen. En geldt het ook voor nieuwe woningbouwlocaties. We zijn ook met de in de actualisatie van onze Omgevingsvisieverordening ook met dat onderdeel bezig, zoals u weet, om te zorgen dat nieuwe ontwikkelingen zo netbewust mogelijk vormgegeven worden, zodat nieuw ... Zodat ook de enorme schaarse ruimte die er nog is of de beperkte schaarse ruimte, dat we die ook zo zorgvuldig mogelijk en goed mogelijk benutten.

De plaatsvervangend voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Ghijssels, gaat uw gang.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Ik heb even een verduidelijkingsvraag. Want u heeft het over netbewust. Ik begrijp dat aan de vraagkant, wat je niet ... Wat Partij voor de Dieren vaak zegt, wat je niet gebruikt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Die snap ik. Maar wat is netbewust aan de andere kant? Impliceert het dat als het net vol zit en er bij wijze van spreken op dat moment geproduceerd wordt wat niet direct in de regio opge maakt kan worden, windturbines bijvoorbeeld stilgezet worden? Is dat wat u ook bedoelt met netbewust?

Huib van Essen: Voorzitter, volgens mij verschilt dat per ontwikkeling en locatie. Maar je ziet het op dit moment altijd bijvoorbeeld bij zonneparken, dat dat in heel veel gevallen al samen met batterijopslag wordt gerealiseerd, alleen al om de businesscase rond te rekenen. Op het moment dat je natuurlijk heel veel produceert op het moment dat de prijs heel laag is, dan is het echt wel ingewikkeld om een project rondgerekend te krijgen.

Je ziet ook dat netbeheerders ook voor bestaande parken soms afspraken maken met.. Ook voor windturbines, om te kijken van, op het moment als er heel veel aanbod is en dat een probleem is voor het elektriciteitsnet, dat dat teruggeschroefd kan worden, net als dat het inderdaad ook aan de vraagkant gebeurt. Dus dat kan ook onderdeel zijn van nieuwe projecten. Dat klopt.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Dus daarmee zegt u indirect dat het wel degelijk kan zijn dat ze zo nu en dan stilgezet moeten worden. Overigens delen wij het feit dat de batterij natuurlijk een fantastische oplossing zou zijn, ware het niet dat die nog maar heel beperkt zijn in hun opslagruimte, in deze context van grootte, helaas.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Meneer Van Essen kan vervolgen.

Huib van Essen: Voorzitter, ook die batterijopslag, voor mij waren er vandaag net wat nieuwsberichten over, dat dat enorm aan te ... Ik geloof dat het verdubbelt, vele tientallen procenten is gegroeid de afgelopen jaren. Dus dat is ... De kosten worden steeds lager. Dus dat is denk ik iets wat ook hard nodig is om de energietransitie te kunnen vervolgen en te zorgen dat we allemaal nog een brandend licht houden.

Even kijken, ik kom richting afronding van de beantwoording. Eerder betrekken van de provincie bij nieuwe locatiekeuzes, een afweging van hoogspanningsstation, was een oproep van de BBB. Kan ik alleen maar onderschrijven. Volgens mij heel belangrijk om ook te voorkomen dat we te lang op een dood spoor ... Lang doorgedaan wordt. Dat is ook de reden dat we natuurlijk een pMIEK ... Dat u ook samen met ons werkt aan een pMIEK, om ook prioritering aan te geven. Op het moment dat je al eerder weet waar hoogspanningsstation ongeveer gaan landen, dan kan je daar ook bij andere ruimtelijke planvorming al een beetje rekening mee houden, zoals we op diverse plekken nu wel aan het doen zijn.

Forum die had nog de vraag over de energiehub. Op het moment dat ze niet effectief blijven, dan ga je er natuurlijk ook minder op inzetten. Dat ... De verwachting heb ik op dit moment niet. Het is ook geen toverstokje. Het is echt wel ingewikkeld om een energiehub op te zetten. Dus in die zin, volgens mij is het belangrijk, is het goed om op in te blijven zetten op dit moment, maar moet het zich voor een deel ook echt nog wel gaan bewijzen. Dat herken ik wat de heer Van Breukelen daarover zei.

Even kijken, dan is dit volgens mij ... Dan ging het nog om de democratische legitimiteit van de energyboard. Kijk, de energyboard is niet een besluitvormend orgaan, is echt een afstemmingsorgaan tussen netbeheerders, ministerie, regio's en provincie. En is in mijn ervaring, en trouwens ook wel van de andere leden van de energyboard op dit moment, buitengewoon nuttig, omdat we heel veel met elkaar af te stemmen hebben. Dat verandert niks aan de formele bevoegdheden, maar het zorgt wel dat je knelpunten veel eerder ook op een bestuurlijke tafel kan neerleggen en dat partijen die daar iets mee kunnen, dat ook kunnen oppakken. Dus ik denk heel waardevol, en zeker iets om door te zetten, maar niet als iets besluitvormends. Volgens mij heb ik daarmee alle vragen gehad, voorzitter. Dank.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw beantwoording, meneer Van Essen. Komen we toe aan de tweede termijn. Dan kijk ik even rond welke fracties dienen ... Willen hier nog het woord over voeren? De SGP, de heer vermaat, gaat uw gang.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ook dank voor de beantwoording van de gedeputeerde. We begrijpen dat u aangeeft, we zouden we anders met een Statenbrief komen. Wat het beslispunt 2, 7 bedoel ik, meer toevoegt en dat wat vanuit BBB werd ook al aangegeven, de bespreking bij het ene beslispunt we wel bespreken met de Staten, de andere weer niet. Eigenlijk met beslispunt 7 vat je dat allemaal samen, dat zowel ook de uitvoering of implementatie uitgeschreven wordt. De aanbeveling van de heer Travaille om dat bij toekomstige rekenprogramma's, dat zou dan de griffie mee kunnen nemen. Dus daarom lijkt het me een mooie aanvulling op het voorstel wat al voorligt. Daar wil ik het bij laten.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Verder nog behoefte? Dan kunnen we hiermee dit agendapunt afsluiten.

20. SV Kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken 2026

De plaatsvervangend voorzitter: Dan komen we bij agenda punt 20, het Statenvoorstel Kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken 2026. Ook daar volgen we weer dezelfde werkwijze en krijgen als eerste het woord mensen die amendementen hebben ingediend of moties. Als eerste mevrouw Van de Vooren van GroenLinks. U kunt dan ook gelijk uw inbreng doen met een motie indienen.

Margriet van de Vooren: Excuus, voorzitter. Dank u voor het woord. Als we net zoveel stenen stapelen als woorden dat we eraan besteden, dan zouden we geen wooncrisis meer hebben. Er komt een moment dat we niet meer moeten praten, maar beginnen met bouwen. Dat moment is nu. Daarom is het goed dat er landelijke en provinciale initiatieven zijn, zoals de onlangs gepresenteerde GroenLinks-PvdA- aanpak Meer huizen om in te wonen. Zoals u zult begrijpen, draait die aanpak vooral om betaalbare huizen. We willen de betaalbaarheid garanderen voor starters, huurders en de middenklasse, en sociale woningbouw stimuleren. De PvdA die dient hierover een voorstel in en GroenLinks steunt dat volledig en dient het mee in.

GroenLinks wil daarna benadrukken dat nieuwe woningen niet alleen betaalbaar, maar ook energiezuinig, toekomstbestendig en duurzaam gebouwd moeten zijn. Daar hebben we in de commissie uitgebreid over gesproken en daarom steunen wij het voorstel van Volt hierover. Naast betaalbaarheid en duurzaamheid willen we ook aandacht voor onze dorpen en de mensen die er samen iets willen opbouwen. Daarom dienen we samen met het CDA, BBB en Volt een voorstel in met de titel Wooninitiatieven, tussen haakjes, kleine kernen.

In onze dorpen wonen mensen met prachtige ideeën, mensen die samen de schouders eronder willen zetten om iets op te bouwen. Een plek om te wonen, te leven, oud te worden, ouderen die graag in hun dorp willen blijven wonen, dicht bij hun burens en verenigingen, en jonge gezinnen die daar juist in toekomst willen beginnen. Door deze lokale wooninitiatieven te steunen, helpen we dromen werkelijkheid te maken. We zorgen dat plannen niet vastlopen, maar verder komen, dat ouderen kunnen doorstromen. Naar een passende woning en starters daardoor weer een kans krijgen. Zo houden we onze dorpen levendig, houden we de school open, de winkel draaiende en het dorpshuis vol verhalen. Want wie bouwt aan woningen, die bouwt aan gemeenschap. Dank u wel, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Misschien wilt u nog even blijven staan, want er is een interruptie van de heer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank u wel, voorzitter. Dat laatste klinkt superfijn en sympathiek. Maar ik vroeg me daar wel ... Daarbij wel af, de ambtenaren waar de motie over spreekt en subsidiegeld dat daar dan uit een potje voor gereserveerd moet worden, waar worden die nu aan besteed? Dus wat is de afweging tussen waar die ambtenaren nu mee bezig zijn versus ... Als het meer mensen huisvest, is dat natuurlijk positief. Maar hoe wordt die afwijking gemaakt? Wat voor subsidies kunnen we dan niet meer toekennen nu voor woningbouwversnelling, die dan daarvoor aangewend zouden worden? Dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van de Vooren.

Margriet van de Vooren: Dank u voor de vraag. Ik denk dat de motie dan iets onduidelijk is uitgelegd. Het zijn twee beslispunten. De ene die vraagt eigenlijk dat expertteam dat we al hebben, dus die ambtenaren die al ondersteuning geven normaal gesproken aan ontwikkelaars, aan gemeenten, of die ook ingezet worden voor mensen die zich verenigen. Dus als ze zich verenigd hebben in een stichting of een vereniging, dat zij dan ook ondersteuning kunnen krijgen van, wat is nu de volgende stap die we moeten doen? Het is namelijk voor heel veel inwoners best een draai aan processen en regels waar je aan moet voldoen, hoe werkt zo'n vergunningverlening? Dat wil je natuurlijk uiteindelijk niet dat hele expertteam laten doen, maar je kan bijvoorbeeld ook zeggen van, schakel daar een procesbegeleider voor in.

Daarvan geven we eigenlijk mee aan GS van, onderzoek dat eens. Op het moment dat die stap verder genomen moet worden, kan daar een subsidie voor zijn? Daar hebben we vooral geput uit de provincie Gelderland die dat heeft. Dat werkt daar heel succesvol, want op het moment dat je zo'n regeling hebt en die ondersteuning beschikbaar hebt, dan komen er ook automatisch meer initiatieven.

De plaatsvervangend voorzitter: Voldoende voor u?

Ronnie Hossain: Dus dan is de veronderstelling eigenlijk dat die ambtenaren die daar nu al op zitten, dat die dat ... Die tijd nog hebben, dat die eigenlijk dat erbij kunnen pakken, dat die ruimte daar nog is. Begrijp ik ...

Margriet van de Vooren: Nee, de veronderstelling is dat er twee verschillende beslispunten zijn. De ambtenaren die er nu op zitten, die doen wat ze altijd doen, alleen ook voor inwoners. Hetgeen wat onderzocht wordt, is de regeling zoals die bijvoorbeeld ook in Gelderland geldt. Daar hoor ik graag van of GS die mogelijkheden hier ook ziet.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Het is duidelijk voor meneer Hossain, denk ik. Meneer Hossain mag overigens gelijk door, want u bent als tweede aan de beurt. Er is toch nog een interruptie van mevrouw Ghijssels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Misschien ter verduidelijking, want wij dienen mee in. Wel met de toevoeging wooninitiatieven dat het collectieve zelfbouw ook is. De gedachte daarachter, ik kan het toch niet helemaal laten om daar nog een aanvulling op te geven, is ook dat er eigenlijk in mindere mate een ontwikkelaar bij betrokken is, dus daar wordt wat geld bespaard, en dat dat wordt ingezet door begeleiding van bewoners zelf of toekomstige bewoners.

Margriet van de Vooren: U heeft helemaal gelijk, de toevoeging ...

De plaatsvervangend voorzitter: Pardon, pardon. Mevrouw Ghijsels, ik heb u even uit laten praten, maar dit was eigenlijk meer geschikt geweest voor uw eigen bijdrage als een interruptie, als ik heel eerlijk ben. U mag daar wel even kort op reageren, maar hoeft niet.

Margriet van de Vooren: Het klopt wel wat mevrouw Ghijsels zegt. We hadden daar inderdaad even een kort onderhoud over dat het over CPO's gaat en daar ... We wachten nog op de ambtelijke check. Die is inmiddels geweest en daar hebben we het ook over CPO's gehad. Dus dat klopt helemaal wat u zegt. Dank u wel, voorzitter..

De plaatsvervangend voorzitter: Prima. Meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank u wel, voorzitter. Een passende woning voor iedereen, dat wil iedereen en dat is dus eigenlijk niet politiek. Ik merk daar gelukkig, en de VVD ook, heel veel draagvlak voor in deze zaal. Het grote belang van werklocaties, zodat er ook voor iedereen een passende baan is, daar hoor ik minder mensen ... Mensen wat minder vaak over, maar voor de VVD is dat minstens zo belangrijk. We horen gelukkig best wat waardering voor het proces van provinciaal programmeren, wat we nu langzaam steeds meer ervaring mee krijgen. Maar de precieze manier waarop we die woning realiseren, dat is vaak nog wel onderwerp van gesprek en discussie.

Wat de VVD betreft, is de allerbeste manier om het tekort op te lossen, de vraag niet onnodig aan te wakkeren en vooral het aanbod zo veel mogelijk uit te breiden. U verwacht het niet, maar dat betekent dus bouwen, bouwen, bouwen. Wat de VVD betreft, betekent dit dat we dus parallel inzetten op die binnenstedelijke verdichting op buitenstedelijke uitbreidingen, of dat nu tien nieuwe steden of dertig nieuwe woonwijken zijn, hangt een beetje van het verkiezingsprogramma af, en ook het straatje erbij uiteraard. En dat de provincie dus echt in ja-mits-stand moet staan en niet in de nee-tenzij-stand.

Uit de commissievergadering die wij hebben gevoerd, waar ... Die ik erg productief vond, viel op dat het college van GS dit al grotendeels doet. Wat de VVD betreft, mag dat ook duidelijker naar voren komen in hoe we het opschrijven in het kader voor het Provinciaal Programma Wonen en Werken. Derhalve ons eerste amendement, die zoals uiteengezet in de commissie gaat over het meewegen van binnenstedelijke mogelijkheden en of die worden benut bij buitenstedelijke plannen. Want binnenstedelijk heeft natuurlijk vanuit ruimtegebrek en vanuit mobiliteitseffecten grote voordelen, maar is ook niet zonder gevolgen voor de leefbaarheid en de beschikbaarheid van binnenstedelijk groen. Vandaar dat wij graag een nuancering willen toevoegen, namelijk dat de afweging ook legitiem is dat die andere belangen daarin meespelen en dat niet alles wat binnenstedelijk kan, ook altijd moet, omdat er dus meerdere belangen tegen elkaar afgewogen moeten worden.

Ons tweede amendement gaat over de juiste rolneming van Provinciale Staten. De VVD hecht aan het, dat is een beetje een overdreven woord misschien, maar subsidiariteitsbeginsel. Terwijl dat gemeenten lekker zelf mogen bepalen wat ze doen, totdat er een reden is om het lokaal te regelen en er grote grensoverschrijdende gevolgen zijn. Daarom vinden wij het voldoende dat we bij de vitaliteitsregeling toetsen aan de Omgevingsverordening. Dat staat er namelijk ook. Of dat past bij het dorps karakter, zoals het in het bijzinnetje staat, dat ... Wat ons betreft, beslist het dorp en de gemeente dat zelf. Dat laat onverlet dat het stukje over de Omgevingsverordening, dat dat natuurlijk blijft staan, want dat is wel ons legitieme domein.

Ten derde maken we ons zorgen over de mogelijkheid voor maatwerk bij betaalbaarheid. In het coalitieakkoord hebben we uitgesproken dat wij willen dat minimaal 30 procent van de nieuwe woningen in de provincie Utrecht sociaal is. Maar er staat nu in het PPWW of in het kader dat dit per gemeente dient te zijn, waarmee we minder ruimte zien voor maatwerk, waar nodig, om te voorkomen dat projecten niet rondgerekend kunnen worden. Het gesprek met de provincie met een comply-or-explain-eis, zoals hij er nu al staat, borgt naar onze inzien voldoende dat gemeenten zich niet lichtzinnig kunnen kwijten van hun bijdrage in die gezamenlijke opgave. Ik heb daar nog een vraag over, maar ik zie ook dat ik een andere interruptie heb.

De plaatsvervangend voorzitter: Voordat ik de heer Travaille dan het woord geef, ik zou ook ... Want jullie hebben gevraagd om straks even expliciet de titels van de amendementen wilden benoemen, want anders is het zo moeilijk voor iedereen om te vinden. De heer Travaille heeft een interruptie. Gaat uw gang.

Anjo Travaille: Voorzitter, het ontbreken van die titels is niet alleen een probleem om dit te kunnen volgen, maar ook de momenten waarop ze ingediend zijn. Ik geloof dat de helft van de moties en amendementen van vandaag gister ergens tussen een uur of acht 's avonds en een uur of tien 's avonds zijn ingediend. Dit maakt het niet makkelijk voor

ons om te volgen. Dat geldt overigens niet alleen voor de VVD-amendementen en -moties, maar van meerdere fracties.

Dan mijn interruptie. Wat ik nu hoor bij de inbreng van de VVD, is dat de VVD opnieuw weer kiest voor, hoe kunnen we op korte termijn weer een stapje zetten? Nu hebben we vijftien-jaar-korte-termijn-VVD-beleid gehad op het gebied van wonen. Heeft geleid tot de situatie waar we nu in zitten. Dan pleit de VVD er opnieuw voor om weer voor de korte termijn te gaan kiezen. Zullen we nu dan niet eens een keer voor de lange termijn kiezen en juist die duurzaamheidsdoelstellingen en die doelstellingen op het gebied van sociale huurwoningen en betaalbare woningen ook een keer honoreren?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank u wel, voorzitter. Allereerst, voor wat betreft het eerste punt, moet ik daar de heer Travaille gelijk in geven. Gelukkig zijn deze moties wel ... Of amendementen vrij uitgebreid en duidelijk aangekondigd, uitgelegd omschreven in de commissie. Maar dat laat onverlet dat ze eerder in het SIS hadden moeten staan. Dus dat eventjes voor wat betreft de opmerking. Excuus, als u daaraan hecht.

Het inhoudelijke punt dat u maakt over de korte versus de lange termijn, dat zien wij als een tegenstelling die er helemaal niet is, als een tegenstelling die niet klopt. Wat ons betreft, is het zo'n urgent probleem, dat je zowel die lange als die korte termijn tegelijk moet aanpakken. Volgens mij is er ook niemand hier die zegt, laat alle eisen maar los. Er is niemand die zegt, doe niks aan betaalbaarheid. Er is niemand die zegt, doe niks aan duurzaamheid.

Maar mensen die nu een woning zoeken, hebben er ook niks aan dat als die woningen over 30 jaar daar helemaal perfect betaalbaar, duurzaam staan, want ze willen nu een gezin starten. Dus wij zijn zeker van de lange termijn. Maar we denken niet dat de luxe er is om niet zo allebei te doen.

De plaatsvervangend voorzitter: De ... Zowel de vragen en opmerkingen bij interrupties als de antwoorden moeten kort en bondig zijn. Dat geldt dus ook voor u. Heeft u nog een vervolgvraag, meneer Travaille?

Anjo Travaille: Want ik probeer even te kijken of ik de VVD goed begrijp in dezen. Zegt u eigenlijk, we schroeven de eisen die we hebben aan duurzaam en toekomstig wonen ... Schroeven we terug?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Hossain, kort antwoord.

Ronnie Hossain: Volgens mij heb ik geen amendementen die iets over duurzaamheid zeggen en ook in de commissie niet genoemd. Het eerste amendement gaat over buitenstedelijk, binnenstedelijk. Dus dat we die nuancering toevoegen dat er ook ruimte moet zijn voor de afweging binnenstedelijke kwaliteit, groen binnenstedelijk. Dat is het amendement, aangezien om de titel werd gevraagd, Afwegingsbalans binnenstedelijk en uitbreidingslocatie.

De tweede ging over Het dorp gaat over eigen karakter. Het derde amendement heet Flexibiliteit voor haalbare betaalbaarheid.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Helder?

Anjo Travaille: Kijk, we noemen het ... Of de VVD noemt het dan maatwerk of haalbaarheid en betaalbaarheid. Maar uiteindelijk lopen de eisen op het gebied van duurzaamheid en inderdaad betaalbare woningen wel een stukje terug met het voorstel van de VVD. Klopt dat of klopt dat niet?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Hossain.

Ronnie Hossain: Dat mag de heer Travaille mij uitleggen, mevrouw de voorzitter. Maar ik zie niet op welke manier die duurzaamheidseisen teruglopen in ons voorstel.

De plaatsvervangend voorzitter: U heeft het niet gehaald. Meneer De Jong. U heeft straks nog de beurt, meneer Travaille, dus dan kunt u nog uw inbreng doen. Meneer De Jong, gaat uw gang.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Want de inbreng van de VVD roept bij mij ook een aantal vragen op, met name rond dit thema inderdaad, ook duurzaam bouwen. Want ik ben benieuwd hoe de VVD dat ziet wat financieel duurzaam is. Eerst huizen bouw zo snel mogelijk en ze straks allemaal weer gaan verduurzamen of dat we in één keer duurzame woningen neerzetten. Er wordt een beetje een karikatuur van gemaakt, voorzitter, want er werd net gezegd, als

mensen 30 jaar moeten wachten op een duurzame woning, daar hebben we niks aan. Ik denk dat 30 jaar niet realistisch is. Dus ik vraag de VVD, voorzitter, waar blijkt het uit dat het dan zo lang zou duren?

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Mevrouw de voorzitter, ik hoop dat de heer De Jong mij vergeeft dat ik een klein beetje in een ... Hoe ... Wat is de mooie term daarvoor? In een extreem voorbeeld, een hyperbool, verviel. Waar het mij om gaat, is, er werd een tegenstelling gesuggereerd in de vorige vraag tussen korte termijn, lange termijn. Ik probeerde aan te geven dat het geen optie is om helemaal voor de lange termijn te gaan, dat we ook voor de korte termijn moeten gaan, omdat het nu eenmaal een crisis is. Dus als u de hyperbool te letterlijk heeft opgevat, dan is dat bij deze rechtzet.

De plaatsvervangend voorzitter: Voldoende voor u, meneer De Jong?

Amos de Jong: Nee, voorzitter. Vervolg is namelijk, volgens mij moeten we wegblijven van die onduidelijke hyperboolpolitiek, maar gewoon dan even duidelijk stellen waar het wel op staat. Want u zet korte termijn tegenover lange termijn. Mijn vraag ging daar precies over. Waar blijkt het dan uit dat u zegt, we moeten wat concessies doen om voor de korte termijn sneller woningen te bouwen? Want daar zijn we het allemaal over eens. Maar waarom zijn dat concessies voor duurzaamheid? Kunt u één of twee concrete voorbeelden geven van verduurzamingsopties die in uw ogen leiden tot vertraagde bouw? Eén of twee concrete voorbeelden.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Mevrouw de voorzitter, ik snap niet helemaal waar de vraag vandaan komt, in die zin dat ik, ik heb ze net nog even opgenoemd, geen amendement indien die iets doet met duurzaamheid. Dus ik heb het gevoel dat er een verwachting was van een voorstel van mij die er niet is gekomen. Maar waar het ons in algemene zin om gaat, is dat, er zijn heel veel mogelijkheden om te bouwen die in kaart worden gebracht voor de korte en de wat langere termijn. We willen zo veel mogelijk naar voren halen. Dus bijvoorbeeld, we willen niet wachten met buitenstedelijke uitbreidingen die mogelijk zijn totdat alles binnenstedelijk gerealiseerd is. Wij willen dat als gemeente goede plannen hebben, dat we zo snel mogelijk op beide fronten doorpakken. Wat betreft duurzaamheid komen we denk ik zo nog te spreken over het amendement van Volt.

Op het moment dat iets echt niet betaalbaar is, dan kan dat natuurlijk een project tegenhouden en zo leiden tot minder woningen. Wij zijn echter veel optimistischer en zien dat het eigenlijk best wel goed gaat met die duurzaamheidsambities bij woningbouw.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, meneer Hossain. U was ook aan het einde van uw inbreng. Bijna.

Ronnie Hossain: Want ik moest eigenlijk nog het laatste amendement helemaal toelichten, of bijna. Ik wilde namelijk vragen, kan GS toezeggen dat er actief wordt meegedacht met de gemeente, wanneer ze aantoonbaar een project niet binnen deze per gemeente betaalbaarheidseisen kunnen realiseren? Dus kan GS toezeggen dat we niet het laten gebeuren dat er woningbouwprojecten niet doorgaan, als een gemeente gewoon kan laten zien, het lukt ons gewoon niet en op deze manier is het niet rond te rekenen? Want dat is waar die derde motie over gaat. Ik hoop dat u eigenlijk ... Dat GS dat nu ook al kan garanderen. Dank u.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan is het woord aan mevrouw Lejeune van de Partij van de Arbeid.

Marieke Lejeune-Koster: Dank u wel, voorzitter. Mij werd gevraagd of ik een maidenspeech wilde houden. Ik heb daar van afgezien, want ik sta al vanaf 2018 op deze plaats en na een korte onderbreking ben ik blij om weer terug te zijn, maar ik heb geen behoefte aan de maidenspeech. Ik heb toch wel gemeend om iets persoonlijks in mijn betoog over PPWW te moeten vertellen. De Partij van de Arbeid is blij met de samenwerking en de afspraken die uit die samenwerking voortkomen en vastliggen in het PPWW. We kunnen ons goed vinden in de inhoud.

Dan wat betreft het wonen., dat is waar ik het eigenlijk vooral over wil hebben. Aan het eind van de negentiende eeuw leidde de industriële revolutie tot een grote bevolkingsgroei en er ontstond woningnood in Nederland. Volkshuisvesting was toen nog geen taak van de overheid. Dat leidde tot de bouw van kleine en slechte huizen. Vaak deelden meerdere gezinnen een woonruimte zonder ventilatie, zonder daglicht, onder erbarmelijke hygiënische omstandigheden. In 1901 werd op initiatief van de STAP, de voorloper van de Partij van de Arbeid, de nieuwe ... Wat was het? De nieuwe Woningwet aangenomen en werd huisvesting voor het eerst een overheidstaak. Er ontstond

controle op betaalbaarheid voor de arbeidersklasse en op kwaliteit van de woningen. Deze wooncrisis duurde zo'n 25 jaar.

Enkele decennia later was het alweer raak, wilde ik eerst zeggen, maar eigenlijk alweer mis. In de Tweede Wereldoorlog werden in Nederland honderdduizenden woningen verwoest en ernstig beschadigd. Na de oorlog werden er ineens veel meer kinderen geboren en ook de komst van gastarbeiders leidde tot een enorme wooncrisis. Er werd als een dolle gebouwd, soms zelfs 100.000 woningen per jaar. Jammer genoeg lag de nadruk iets te veel op kwantiteit en veel woningen uit die periode zijn van matige kwaliteit, met veel bouwkundige gebreken, slecht geïsoleerd, betonrot, we kennen het allemaal. Ook deze naoorlogse wooncrisis duurde tot 1970. Dat is ook weer ongeveer 25 jaar.

Inmiddels zitten we alweer een jaar of tien in een nieuwe wooncrisis. Het ziet er naar uit, en ook de geschiedenis leert ons, dat we die niet volgend jaar opgelost hebben. Tot die tijd moeten we veel bouwen, maar ook vooral kwalitatief bouwen en betaalbaar bouwen. Wanneer er te weinig woningen beschikbaar zijn, is dat altijd het probleem van de arbeiders, de starters, de mensen met alleen een AOW of een klein pensioen, de bevolkingsgroep met de laagste inkomens. Voor het oplossen van de wooncrisis waar wij nu middenin zitten, is betaalbaarheid essentieel.

Ikzelf ben geboren midden in de wooncrisis van de jaren 60. Mijn ouders kochten in 1965 hun eerste huis. Een klein rijtjeshuis aan de Sabastraat 6 in Hengelo, voor omgerekend iets meer dan 10.000 euro. Ze woonden met een peuter bij een ...

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lejeune, ik ga u heel even ontbreken, want we zijn nu bij 1960 en u heeft nog één minuut, want u heeft niet gekozen voor een maidenspeech, dus de tijd loopt gewoon.

Marieke Lejeune-Koster: Die tikt nu weg.

De plaatsvervangend voorzitter: Er is nog één minuut. Je bent bijna in 2025. We gaan het meemaken. Goed.

Marieke Lejeune-Koster: Nu is mijn minuut ook weg, denk ik, of niet?

De plaatsvervangend voorzitter: Nee, die loopt niet door als ik praat. Maar ik hang natuurlijk aan uw lippen. Daar is geen twijfel over.

Marieke Lejeune-Koster: Dat is prima, dat is prima. Goed. Waar waren we? Mijn ouders waren dus ... Woonden bij een hospita en waren met een tweede kind op komst, was ik, dolgelukkig met hun eigen plekje, al was het wel heel veel geld. Maar hoe duur was de starterswoning toen en hoe duur is die nu? In de jaren 60 was het bruto minimum jaarloon omgerekend 3500 euro. De starterswoning kostte drie keer dat jaarinkomen.

Afgelopen zomer zag ik dat de Sabastraat 6 in Hengelo verkocht is voor ruim 300.000 euro. Het minimum jaarloon is tegenwoordig is tegenwoordig 28.000 euro en om nu dit huis te kopen, is dus meer dan tien keer dat minimum jaarloon nodig. Betaalbaarheid is dus een enorm probleem. Daarom is de regierol van de overheid keihard nodig en moeten we vasthouden aan het absolute minimum van 30 procent sociale huur en twee derde betaalbaar. We gaan dat niet proberen, we streven er niet naar, we gaan het gewoon keihard doen. Vandaar ook ons amendement, wat ik hier graag wil indienen.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk danken. Was u daarmee ook aan het einde van uw betoog gekomen? Want misschien wilt u in ieder geval heel even wachten, want er is een interruptie, of er zijn zelfs twee interrupties. De heer Berlijn, gaat uw gang.

Stefan Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Lejeune had het over betaalbare sociale huur. Dat snap ik nog wel.. Maar wat acht zij dan als een betaalbare koopwoning?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Ik ga voor betaalbare koopwoning uit van de afspraken die we hebben over betaalbaar en dat is, meen ik, een sociale huur, middenhuur en koop tot 405.000 euro, dacht ik dat vastgelegd is in die definitie van betaalbaar. Is niet mijn definitie, maar de definitie die wij aanhouden als betaalbaar.

Stefan Berlijn: Dan neem ik aan dat u daar ook mee akkoord gaat, dat u 405.000 euro nog betaalbaar acht. Dan heb ik even nagekeken wat voor soort hypotheek je daarvoor nodig hebt. Als alleenverdiener heb je daar een hypotheek van 70.000 euro ... Jaarinkomen van 70.000 euro voor nodig. Vindt u daadwerkelijk dat nog betaalbaar?

Marieke Lejeune-Koster: Nee. Daarom zeg ik, het is ook niet mijn definitie, maar het is de definitie die wij hier voeren van betaalbaar. Dus u heeft gelijk, als wij het hebben over twee derde betaalbaar, dan hebben we het eigenlijk al over woningen die voor zeker alleenstaande starters bijvoorbeeld en voor heel veel mensen eigenlijk al toch ook al onbetaalbaar zijn. Dat klopt.

Stefan Berlijn: Mooi. Goed dat we het daarover eens zijn. Maar wat gaat u daaraan doen?

Marieke Lejeune-Koster: Ik ga daar niks aan doen, maar waar ik voor pleit, is om in ieder geval er dus voor te zorgen dat we heel hard inzetten. Want dat betaalbaar, dat is eigenlijk al een heel relatief begrip. Dat is eigenlijk al niet meer zo betaalbaar. laten we dan alsjeblieft afspreken met elkaar dat we toch in ieder geval keihard vasthouden aan die twee derde van maximaal vier ton en dat we daar vooral zo min mogelijk boven gaan zitten. Dat is eigenlijk mijn pleidooi. Sluit volgens mij precies aan bij wat u zegt.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan een interruptie van mevrouw Ghijssels. Gaat uw gang.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. U schetst een ... Best een groot probleem, die wat mij betreft niet alleen door de huizenmarkt vraag-aanbod komt, maar ook door het heel monetair stelsel aan de achterkant. Dat betekent dat het leven veel duurder is geworden voor mensen. Nu zit het probleem er wel in, als u zegt, dat is eigenlijk onaanvaardbaar, want dus inkomens sluiten niemand maar aan bij prijzen van woningen, dus wij moeten ingrijpen, dan wil ik u er wel op wijzen dat het hele monetaire systeem ook voor woningcorporaties een feit is. Zij moeten ook aan geld komen.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijssels, ik ga u opnieuw onderbreken, want uw interrupties zijn echt te lang. Dit kan bij de tweede termijn. Heeft u een vraag of een opmerking, dan kan het in één zin.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Dat is beroepsdeformatie. Excuses. Mijn vraag is, waar moet het extra kapitaal vandaan komen om uw ambitie, die in feite nog boven landelijk dan ligt, waar moet dat vandaan komen?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Ik schets niet een ambitie die boven landelijk ligt. Het enige wat ik met mijn amendement vraag, is om waarin het voorstel staat, we streven naar 30 procent sociaal en twee derde betaalbaar, om dat woordje streven te vervangen naar, we doen minimaal 30 procent en twee derde betaalbaar, omdat wij als Partij van de Arbeid zeggen, dat is wel het minste wat we moeten doen. Dus ik introduceer daar niks nieuws mee. Het is eigenlijk meer een tekstueel dingetje, waardoor wij willen verzekeren dat we toch echt dat ook in ieder geval gaan doen. Dat we het niet proberen, maar dat we het gaan doen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Is het duidelijk, mevrouw Ghijssels?

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Dat is duidelijk. Dank u wel voor uw antwoord. Maar dat impliceert wel, en dan sluit ik me aan bij de VVD, dat het kan zijn dat daardoor uiteindelijk minder nieuwbouw gerealiseerd wordt, omdat meer projecten niet haalbaar zijn. Ik vind streven genoeg.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat was uw opmerking. De rest kan in de tweede termijn. Meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank u, voorzitter. Allereerst even complimenten, want het voelde wel een beetje als een maidenspeech, het mooie verhaal van mevrouw Lejeune-Koster. Ik wilde even vragen, u had het over die minimaal 30 procent betaalbaar. Is mevrouw Lejeune-Koster het met mij eens dat op het moment dat je niet meer woningen bouwt, dat meer betaalbaar vooral hoge prijzen inruilt voor lange wachtlijsten? Op welke manier helpt dat er dan voor te zorgen dat we ook echt meer woningen krijgen?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lejeune.

Mevrouw Ik: Ik denk dat ... Betaalbaarheid is een keuze. Als een gemeente zegt, wat u ook al in toelichting op de amendementen zei, als een gemeente zegt, wij kunnen dat niet, dan kunnen we daar lezen, wij willen dat niet. Want voor een gemeente is het natuurlijk altijd interessanter om dure woningen te bouwen. Het effect van als je, wat u dan

voorstelt, dat je het dus niet per gemeente maar per regio goed vindt als we die 30 procent halen, zal dus zijn dat er heel veel gemeentes zullen zijn, zeker die geen gemeenten die al ver onder die 30 procent betaalbaar ... 30 procent sociale huur zitten, die zullen gaan proberen om daar ook onder te blijven, want het levert nu eenmaal meer op om duurdere woningen te bouwen. Dus daarom is het goed dat wij als gemeente of als provincie zeggen, wij ... En ook de Rijksoverheid zie je dat dat doet, wij pakken die regierol, want wij zien daarop toe dat dat ook echt gebeurt, dat er ook voor die groep wordt gebouwd die het hardste nodig heeft.

De plaatsvervangend voorzitter: Helder voor u, meneer Hossain? Korte vervolgvraag.

Ronnie Hossain: Is ... Heeft mevrouw Lejeune-Koster ook gelezen, net zoals ik, dat er nu al staat, zelfs met mijn amendement nog steeds staat, dat als een gemeente dat niet haalt, dat de provincie in gesprek gaat, comply or explain, en dat er dus eigenlijk echt instrumenten zijn voor een college dat ik volledig daarin vertrouwen om ze aan te spreken op die verantwoordelijkheid?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Zeker. Wat ons betreft, had ook dat hele zinnetje van, als een gemeente dat niet haalt, er wel uit gemogen, want wij gaan ervan uit dat de gemeente dat gewoon gaat halen. Als je dat dus heel duidelijk met elkaar afsprekt en vastlegt, dan is er dus geen ruimte om die 30 procent en die twee derde niet te halen.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik ben even de tel kwijt, maar bent u al aan de drie of wordt het vier?

Ronnie Hossain: Dit wordt nummer drie.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan mag het nog.

Ronnie Hossain: En de laatste. Dan hebben wij een verschillend inzicht waarschijnlijk, mevrouw de voorzitter, of ik en mevrouw Lejeune-Koster. Laatste vraag, maakt u zich niet zorgen over met de nieuwe Wet regie in aankomst dat de situatie zich ook voor kan doen dat er vanuit het Rijk wordt voorgeschreven dat er 40 procent middeldure huur moet worden gebouwd en dat wij als provincie dan ook nog eens een minimum van 30 procent sociaal erboven opleggen, dat dat gaat stapelen en daardoor het nog lastig gemaakt?

De plaatsvervangend voorzitter: Dit is ook een debat wat eigenlijk in de tweede termijn zou kunnen, maar u mag ... Krijgt de gelegenheid de vraag te beantwoorden.

Marieke Lejeune-Koster: Ik denk dat als er vanuit het Rijk wetgeving wordt aangenomen, waardoor zorgt dat er heel veel spanning op onze afspraak hier komt, dat wij dan hier wel opnieuw dat gesprek met elkaar gaan hebben en ook moeten hebben.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Kennedy, gaat uw gang.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Als het streven naar een derde sociale huur, twee derde betaalbaar een minimumeis wordt, dan wordt de onrendabele top wel groter. Daar zou dan wel geld tegenover moeten staan, denken wij, want anders loop je toch het risico dat bepaalde projecten vertraging oplopen of misschien niet doorgaan, omdat het niet meer te realiseren is. We zijn even teruggeslagen naar ... We zijn even naar onze eigen wethouders gegaan, we hebben gevraagd, dat streven ...

De plaatsvervangend voorzitter: Wat is uw vraag, mevrouw Kennedy? Kort.

Simone Kennedy-Doornbos: Dat was mijn vraag eigenlijk.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Ik heb het coalitieprogramma erbij gepakt. Daar hebben wij gewoon met elkaar afgesproken in de coalitie dat we gaan voor die 30 procent en die twee derde, niet dat we streven naar. Dus ik heb eigenlijk gewoon ... Ik ben eigenlijk gewoon teruggeslagen naar het coalitieprogramma en ik heb gezegd van, kijk, hier staat, dat doen we. Dus laten we dat woordje streven weghalen.

Simone Kennedy-Doornbos: Als dat zou betekenen dat er vertraging op ... Als je vertraging krijgt of als iets niet doorgaat vanwege de onrendabele top die daardoor groter wordt, is de coalitie dan ook bereid om in de begroting

daar extra geld voor vrij te maken? Want wij zouden wel voor willen stemmen, als wij dan ook de zekerheid hebben dat het geld er komt, als die onrendabele top gefinancierd moet worden om deze projecten wel door te laten gaan.

De plaatsvervangend voorzitter: Misschien is dit geschikt voor de tweede termijn.

Marieke Lejeune-Koster: Het gaat wel heel ver de inhoud in. Ik ... Mag ik daar even over nadenken? Want ...

De plaatsvervangend voorzitter: Daar kunt u in de tweede termijn met elkaar over debatteren. Er zijn nog meer interrupties, mevrouw Lejeune, dus u boft. Mevrouw Hoek is aan de beurt. Kort en bondig.

Mieke Hoek: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Lejeune, u heeft een heel mooie reeks opgebouwd en verteld over hoe het allemaal rond 1900 is begonnen. Eén onderdeelje ontbrak nog wel, dat we in die tijd ook gemeentewoningen hadden, dus dat de gemeente het beheer had over woningen. Dat is later overgezet naar de woningbouwcorporaties. Maar wat ik ... Dat eigenlijk voor dezelfde doelgroep waar u ook het ... De lans voor wil breken. Wij hebben een aantal jaren geleden vanuit de provincie, volgens mij was meneer Muilekom er toen al wel bij ...

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Hoek, ik zeg het nu even in het algemeen tegen iedereen. We hebben met elkaar afgesproken dat interrupties korte vragen kunnen zijn of een korte opmerking en dit zijn allemaal eigenlijk mooie onderdelen voor de tweede termijn voor in het debat. Dus bewaar het of daarvoor. U kunt nu aan ... Over de inbreng van mevrouw Lejeune een korte verhelderende vraag of een opmerking maken en daar blijft het bij.

Mieke Hoek: Ik was begonnen over de inhoud van mevrouw Lejeune. Wat ik wil zeggen, is, dan zeg ik het in de vragende vorm, bent u op de hoogte dat er een ... Eigenlijk de hele sociale woningsector op slot zit? Daar bent u van op de hoogte. Bent u dat met mij eens? Bent u het met mij eens dat u dan ... Dit zou ... Opgelost zou kunnen worden als we de huur sprong zouden ... In de hele ... Vanuit een besluit vanuit de provincie als het mogelijk is in overleg met de met de woningbouwcorporaties niet groter is dan 50 euro? Dat wil dus zeggen, als mensen uit de ...

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Hoek, uw verhaal is duidelijk. We zijn ook al ...

Mieke Hoek: Bent u het met me eens dat ... Ik moet in de vragende vorm ...

De plaatsvervangend voorzitter: Nee, want ik ... Als ik het woord heb, dan bent u ... U heeft al drie vragen gesteld. Die gaat mevrouw Lejeune nu beoordelen en de rest kunt u bewaren voor de tweede termijn. Dat is niet alleen voor u, dat geldt voor allemaal. Want er zijn steeds te grote bijdrages bij de interrupties. Mevrouw Lejeune, beantwoordt u de vraag.

Marieke Lejeune-Koster: Dank u wel, voorzitter. Dat gaat wel een beetje ver in op andere materie, terwijl we het hier over een ruimtelijk kader hebben. Maar natuurlijk ben ik daarvan op de hoogte. 11,6 jaar, geloof ik, gemiddelde wachttijd voor sociale huurwoning. Dus noem dat maar niet op slot. Daarom pleiten wij ook zo voor het bijbouwen van sociale huur, waar gewoon veel te weinig woningen zijn in dat segment. Daar ligt wel de kern van het probleem. Wat u noemt, daar moeten we het misschien ook nog wel eens over hebben, voor zover wij daarover gaan als provincie.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Ik denk, omdat ik mijn verhaal niet heb af kunnen maken, komt er nu een reactie die niet helemaal overeenkomt met wat ik wilde zeggen. Dus ik wacht de tweede termijn wel af.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartstikke fijn. Dank u wel. Meneer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik zal proberen zo kort mogelijk samen te vatten. Als het amendement het haalt, wat is dan het direct praktisch gevolg als dit als hard kader wordt meegenomen in de woningbouwplannen op de woningmarkt van de provincie Utrecht?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Ik denk niet groot, want het was al een hard kader. Het was namelijk al staande afspraak. Hij heeft alleen wat ongelukken geformuleerd in het PPWW en vandaar dat wij hem ... Die formulering duidelijk willen.

De plaatsvervangend voorzitter: Korte vervolgvraag.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, als we sociale woningbouw zo hard verkaderen en dat ook in de plannenstroom meenemen, is dan niet het gevolg dat het, en hoewel ik het begrijp vanuit de sociale wens van de Partij van de Arbeid, een ... Is dan niet het gevolg dat het ook asociale gevolgen kan hebben? Dat bedoel ik niet negatief, maar dat het tegen stelde gevolgen kan hebben, dat families langer in een azc moeten wonen, omdat er minder snel sociaal gebouwd wordt?

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg, ook dit is een vraag voor in het debat en geen korte, verhelderende vraag. Dus u kunt het bewaren voor de tweede termijn. Anders gaan we alles door elkaar heen doen. Dat is niet handig. Als u wil, kunt u een korte verhelderende vraag stellen, maar dit gaat ... Het debat vindt plaats in de tweede termijn. Zo hebben we dat met elkaar afgesproken. Was u al klaar met uw inbreng?

Marieke Lejeune-Koster: Ik had eigenlijk nog wel een korte reactie op wat amendementen die nog liepen. Mag dat nog?

De plaatsvervangend voorzitter: Dat moet wel heel snel, want u bent al over de tijd, dus ...

Marieke Lejeune-Koster: Zal ik het in de tweede termijn doen?

De plaatsvervangend voorzitter: Doet u dat in de tweede termijn, is goed. Heeft u ook geen tijd. Dan is de tijd ook op. Dan heel kort.

Marieke Lejeune-Koster: Ik wil wel zeggen over de twee amendementen, ik het eerste amendement van de VVD, Haalbaarheid en betaalbaarheid, heb ik al wat over gezegd. Haalbare betaalbaarheid. Dorp gaat over eigen karakter, afwegingsbalans binnenstedelijk, daar staan wij in principe positief tegenover. Maar voordat we onze steun toezeggen, zijn we benieuwd naar de reactie van het college.

Amendement Zilver van Volt, we hebben zelf een motie ingediend waarin we ons nadrukkelijk hebben uitgesproken voor dat ambitieniveau. We denken daar nu hetzelfde over, maar we kunnen dat niet opleggen aan de partners die dat convenant mee hebben ondertekend. Maar als we hem zo kunnen lezen dat wij herhalen dat dat wel onze eigen ambitie is, dan kunnen we daar wel voor zijn.

Wat betreft de motie versnelling van de SGP, wij vinden dat een heel goed idee. Zo'n goed idee dat de provincie Utrecht al op initiatief van de PvdA in 2020 zo'n versnellingskamer heeft opgericht bij het programma Versnelling woningbouw. Op inhoud, ja, daar we het mee eens, maar we zullen tegen die motie stemmen, omdat we tegen dubbel werk zijn. Dat was mijn reactie.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw De Man. Ik denk dat ik weet wat u gaat zeggen

Odile de Man: Ik word begeleid door pianomuziek.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik hoor het. Ik word er heel rustig van.

Odile de Man: Het voelt toch wat ongemakkelijk. U stuurt de heer Van den Dikkenberg terug naar zijn plek. Daar kunnen we een hele discussie over voeren, want de heer Van den Dikkenberg stelt meestal wel redelijk korte vragen, en we gaan hier 1.14 minuut over de tijd heen. Ik heb daar ... Daar zit een emotie. Ik kan het verder niet uitleggen, maar ik wil het toch even gezegd hebben, sprekende vanuit ...

De plaatsvervangend voorzitter: We kunnen heel hard op die ... Maar ik heb een andere partij in ... Straks in een ander moment ook meer tijd gegund. Dit is een reactie. Maar mevrouw Lejeune kan afronden nu, want ze reageert eerlijk gezegd ook al op dingen die nog niet ingediend zijn. Dus dat hoeft ook niet. Dus ... Maar ik heb dit toegestaan, omdat ik het een andere partij, de heer ... Dat was geloof ik UtrechtNu! vanmorgen twee minuten heb laten uitlopen. Dus in die zin is het geen partijdigheid, als u daar bang voor bent. Bent u dan klaar? Ik nodig u naar voren uit meneer Berlijn van UtrechtNu! Dank u wel.

Stefan Berlijn: Ik mag gaan? Dank u wel, voorzitter. Ook ik had mijn moties gister pas ingediend, maar ik heb ze zo eenvoudig geformuleerd, dat moet voor iedereen heel makkelijk te volgen zijn. Dus dat mag geen problemen geven. Voorzitter, al tientallen jaren wordt Nederland en ook de provincie Utrecht bestuurd door vrijwel dezelfde partijen. Nu staan ze opnieuw voor ons klaar om de wooncrisis op te lossen. Met alle respect, maar als je na al die jaren nog steeds spreekt van een crisis, dan heb je het probleem niet opgelost, dan ben je het probleem.

Het stroomnet loopt voller dan ooit. De wachtlijsten voor aansluiting groeit. Ondanks miljardeninvesteringen, wachten inmiddels 14.000 bedrijven op stroom tegen 11.000 eerder. De problemen worden dus alleen maar groter. Die paar windturbines in Rijnenburg die gaan dat echt niet voor ons oplossen, maar zorgen er intussen wel voor dat er minder gebouwd kan worden. Bekend is ook dat bezwaarprocedures tegen bestemmingsplannen en vergunningen belangrijke redenen zijn voor vertraging bij de bouw van 900.000 woningen die de komende jaren nodig zijn. Ook in onze provincie zien we het resultaat van het gebrek aan regie. De provincie Utrecht is al jaren kampioen plannen maken, onderzoeken schrijven, snelkooksessies organiseren, maar het bouwen zelf blijft achter. Vrijwel overal waar gebouwd kan of moet worden, treden vertragingen op. Vaak klinkt dan het verwijt dat de provincie niet helpt, maar juist belemmert.

In het kader voor Provinciale Programmeren Wonen en Werken lezen we de prachtige woorden over betaalbaarheid, inclusief circulariteit, innovatie, vitaliteit. Maar wie vandaag een woning zoekt, heeft daar helemaal niets aan. De provincie heeft zich bijvoorbeeld gecommitteerd aan 3000 tijdelijke woningen tussen 2022 en 2030. Een mooi streven, maar ook hier hapert de uitvoering. Neem Lunetten tussen de rails, 450 flexwoningen beloofd voor 2025, inmiddels uitgesteld tot eind 2026 of zelfs 2027, vanwege, jawel, konijnen. Sorry, Anjo, maar alsof we er daar niet al genoeg van hebben. In tegenstelling tot woningen, want daarvan hebben we juist te weinig.

Van de ambitie om 1000 tijdelijke woningen per jaar te bouwen, blijft hooguit een derde over. Dat is illustratief voor het grotere probleem. We hebben in Utrecht geen gebrek aan plannen, maar aan het vermogen om plannen om te zetten in realiteit. Zolang we windturbines en konijnen belangrijker vinden dan woningen, dan hebben we alleen onszelf te verwijten dat er nog steeds een groot woningtekort is. Ik mis hier gewoon het grotere plaatje, een visie op hoe onze provincie er over, pak hem beet, 50 jaar eruit moet zien. Keuzes maken is pijnlijk, maar daar zitten we hier uiteindelijk wel voor. Een beetje meer realisme en wat minder ideologie zou geen kwaad kunnen.

Maar, voorzitter, er is ook goed nieuws. Toen ik in maart 2019 Statenlid werd, was woningbouw in Rijnenburg een van de eerste dossiers waar ik me hard voor maakte. De woningnood was toen al groot en toch wilden de meeste partijen niet bouwen. Te complex, te vroeg, te veel risico's. Het gebied was niet geschikt. Er was geen infraontsluiting. Maar nu zes jaar later staan diezelfde partijen ineens te springen. Het gelijk van toen is het spijtige bewijs van stilstand nu. We hadden daar allang het begin kunnen maken met bouwen. Maar goed, eindelijk lijkt het te gaan beginnen.

Maar het is niet alleen wonen waar de provincie achterloopt, hetzelfde geldt voor ondergronds vervoer. Andere steden investeren al jaren in metro's, tunnels, maar Utrecht blijft steken halfslachtige plannen en B-budgetoplossingen, oplossingen die niet passen bij de ambitie om tienduizenden woningen in Rijnenburg en de A12-zone te bouwen. Laten we nu eindelijk kiezen voor structurele oplossingen die passen bij een groeiende regio. GroenLinks, Partij van de Arbeid wil landelijk ruim 36 miljard uittrekken voor het grootste woningbouwprogramma van deze eeuw. Daarbovenop willen ze nog eens 20 miljard ...

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Berlijn, mag ik u even waarschuwen dat u officieel nog 20 seconden heeft? Ik zal u natuurlijk ook enige uitloop gunnen.

Stefan Berlijn: Dus 20 miljard voor infrastructuur. Misschien krijgen we dan Utrecht eindelijk eens ondergrondse oplossingen in plaats van oppervlakkige pleisters. Dus ga alsjeblieft lobbyen in Den Haag. Dan even terug naar PPWW. Ik ben bijna klaar. Het document spreekt over 30 procent overprogrammering. Dat betekent bijna een derde van de ambtelijke capaciteit besteed wordt aan plannen die nooit worden uitgevoerd. Dat is niet efficiënt, dat is verspilling. Eén alinea, dan ben ik klaar.

De plaatsvervangend voorzitter: Er is een interruptie.

Stefan Berlijn: Sorry.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijssels, gaat uw gang.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Ik heb eigenlijk een verduidelijkende vraag naar aanleiding van uw ingediende moties. Mag dat?

De plaatsvervangend voorzitter: Volgens mij heeft hij ze nog niet ingediend.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Maar omdat u ging afronden, dacht ik ...

De plaatsvervangend voorzitter: Hij gaat de moties nog indienen. Die gelegenheid geef ik hem sowieso en dan ... U mag even bijstaan en dan de vragen indienen. Meneer Hossain geldt hetzelfde voor, of durft u niet meer? Dat had ik niet willen veroorzaken. Meneer Berlijn maakt eerst zijn verhaal af. De moties indienen die er zijn.

Stefan Berlijn: Dus overprogrammering moeten we beter aan de voorkant regelen. Het laatste ding wat ik wil zeggen over studentenwoningen, daar loopt een tekort van ruim 6000 in Utrecht. Dat wordt ook alleen maar meer. Daar lees ik helemaal niks meer in het PPWW, dus daar wil ik ook graag een voorstel, een motie over indienen, dat we daar even naar gaan kijken. er schijnt een convenant te zijn. Ik weet niet of de gedeputeerde daarvan af weet, maar daar staan wij niet eens onder. Dus misschien moeten we kijken welke winst we daar kunnen behalen.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Berlijn, voordat ik het woord geef aan de interrompeerder. Wilt u even de titels noemen van de moties die u indient?

Stefan Berlijn: Maak betaalbaar bereikbaar, Vele schouders maken licht werk en Stop overprogrammering. Dan dien ik die bij deze in.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Ghijssels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Ik had een verduidelijkende vraag over de studentenwoning. Want ik erken dat daar een groot probleem zit. We zien een enorme teruggang in het aantal studentenwoningen. Maar volgens mij ... Mijn vraag is, waar denkt u dat aan dat aan ligt? Want ik denk dat dat ligt aan de nieuwe wetgeving die sinds 2023 ingevoerd is en kamerverhuur vergunningsverplichting heeft gemaakt, waardoor veel verhuurders zich terug hebben getrokken en wat minder met nieuwbouw te maken heeft. Hoe ziet u dat?

Stefan Berlijn: Dat zal ongetwijfeld, maar dan gaan we weer neuzelen over bepaalde wetgeving wel of niet. Ik heb hier een convenant gevonden uit 2020 volgens mij, waarin verschillende partijen oproepen tot actie, maar dat blijft ook nog vrij vaag. Maar er was wel één interessant stukje ... Stond erin. Daarom haalde ik dat ook even aan, dat de Universiteit van Utrecht, die bezit veel grond, maar die gaat zelf geen woningen exploiteren, maar die bieden wel de mogelijkheid aan derden om ontwikkelruimte en studenteneenheden te realiseren en te exploiteren. Dus ik denk dat daar heel veel ruimte ligt om daar wat mee te gaan doen. Dat wordt gewoon niet benut. Dat is zonde.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Staat u mij een korte reactie toe? Ik denk echt dat u het onderschat als u stelt dat dat geneuzel in wat wetgeving is. Dank u.

Stefan Berlijn: Ik denk dat we daar weer problemen proberen op te lossen wat geen zoden aan de dijk zet. Dus het tekort is al jarenlang. Er zijn hier blijkbaar convenanten opgesteld, er is ruimte voor exploitatie van woningen op universiteitsterrein en daar wordt geen gebruik van gemaakt. Dat zijn hele makkelijke kansen die we makkelijk binnen kunnen schieten, denk ik.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan een interruptie van de heer Hossain. Gaat uw gang.

Ronnie Hossain: Dank u wel. Een vraag over het overprogrammeren. Het is bekend dat over de afgelopen vele jaren er minimaal een derde van de geplande woningen niet doorgaat, dus een snelle rekenaar leert dat je dan eigenlijk 143 procent zou moeten programmeren. Natuurlijk is er een spanningsveld tussen de hardheid van woningbouwplannen en het aantal, maar waar komt dat getal van 115 procent dan vandaan, mevrouw de voorzitter? Die snap ik nog niet helemaal.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Berlijn.

Stefan Berlijn: 115 procent? Dat bedoelt ... Ik dacht dat u over 130 procent ... Ik denk dat we veel strakker aan de voorkant ... Je zal er altijd rekening mee moeten houden dat iets op een of andere manier niet doorgaat, maar als we een derde overprogrammeren, dan ben je zoveel capaciteit kwijt. Dan doe je aan de voorkant gewoon iets niet goed, dus dat moet omlaag.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Hossain, korte vervolgvraag?

Ronnie Hossain: Eigenlijk zegt u dat een hele hoop planuitval, dat dat gewoon dom is en dat we dat eigenlijk hadden kunnen voorkomen door gewoon beter na te denken van tevoren en dat dat niet soms dingen gewoon gebeuren waardoor aantallen woningen minder worden?

Stefan Berlijn: Dat zeg ik niet. Nu probeert u mij een bepaalde frame aan te smeren. Ik zeg dat als je 130 procent overprogrammeert, dat je te veel capaciteit kwijt bent aan overprogrammering, wat uiteindelijk niks oplevert. Zelfs als met je ... Met vliegtuigen of hotels overboeken, dat is gewoon niet verstandig, moet je niet doen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Breur, dacht ik.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag over de motie Maak betaalbaar bereikbaar, vooral met het oog op de interruptie die de heer Berlijn pleegde bij mevrouw Lejeune-Koster. Mag ik die interruptie beschouwen als het hengelen naar steun voor die motie?

Stefan Berlijn: U mag het beschouwen zoals u wilt.

Jan Breur: Nu kan ik niet voor mevrouw Lejeune-Koster spreken, maar mijn fractie is wel van plan die motie te steunen.

Stefan Berlijn: Heel fijn, maar het is zeker niet hengelen naar steun, het is gewoon een beetje realisme en pragmatisme, denk ik. Ik denk dat als we praten over betaalbaar en we hebben niet goed het idee wie dat dat uiteindelijk daadwerkelijk kan betalen, dan zijn we ... Weet ik niet waar we mee bezig zijn.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan een interruptie van de heer De Jong.

Amos de Jong: Dank u wel, voorzitter. Twee korte vragen over de moties. Een over de motie Maak betaalbaar bereikbaar. Dit wringt ... Dit is ontzettend sympathiek. Dit heeft Volt ook eerder gezegd van, laten we niet aan die bovengrens van betaalbaar gaan bouwen, maar ook flink eronder, anders is het sowieso niet bereikbaar. U bedoelt denk ik financieel bereikbaar. U stelt er geen doelstellingen bij vast. Die hebben we natuurlijk wel voor betaalbaar. Tweede betaalbaar. Dus wat is uw idee van de bereikbaarheidscategorie dan? Zou dat niet ook een beetje verwarrend zijn met die betaalbaarheid? Dus waarom heeft u dat zo gedaan? De tweede vraag gaat over die studentenwoningen. Daar ook noemt u geen kwantitatieve doelstelling. Ook deze geniet echt mijn sympathie, dus wat zou uw doelstelling daarbij zijn?

Stefan Berlijn: Volgens mij wordt er wel ... Sorry. Excuus. Volgens mij bij de tweede te beginnen, noem ik wel dat er percentages of aantallen genoemd moeten gaan worden. Wat die percentagesaantallen zouden moeten zijn, studentenwoningen, dus wat ... Dat dat zou ik zo één, twee, drie niet weten. Dan zouden we in gesprek moeten gaan. Dat moet de gedeputeerde ons doen ... Dat kan ik niet zomaar ... We moeten eerst maar eens inventariseren wat de mogelijkheden überhaupt zijn hoeveel grond er beschikbaar is bij die bedrijven dan wel onderwijsinstellingen. Dus daar kan ik ...

Ik vind wel dat er iets genoemd moet worden. Daarom zeg ik ook, benoem wel het aantal percentageaantal of het aantal wat gebouwd moet worden. Maar het precieze exacte percentages of aantallen heb ik niet, want dat is een volgend stadium.

De eerste vraag, de categorie van bereikbaarheid. Ik heb het even uitgerekend, één keer modaal, dan kom je op een hypotheek van 210.000 euro. Dus dan moet je rond die categorie gaan kijken. Maar nu is het 405.000 euro wat betaalbaar is. Dat is natuurlijk een gigantische ...

De plaatsvervangend voorzitter: Heeft u nog een korte vervolgvraag?

Amos de Jong: Want dat laatste was niet mijn vraag. Dat weet ik. Dat is ook goed dat u het zo stelt. Maar we hebben twee derde betaalbaar. U komt nu met een nieuwe categorie, bereikbaar. Hoeveel procent moet dan bereikbaar zijn?

Stefan Berlijn: Die zal onder in die twee derde ... Zal dat moeten gaan vallen.

Amos de Jong: Dus de helft van ...

Stefan Berlijn: Hoe meer, hoe beter, denk ik.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan was u ook klaar, denk ik, met uw inbreng.

Stefan Berlijn: Ik had ook geen tijd meer, maar ik kan nog wel even ...

De plaatsvervangend voorzitter: Dat is niet. Dan nodig ik meneer De Jong van Volt uit om zijn inbreng te komen doen.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Vandaag bespreken we het kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken 2026. Een mooi kader voor onze grote opgave om sneller en meer woningen binnen Utrecht te realiseren. Een kader dat richting geeft aan hoe we in Utrecht bouwen aan de toekomst. Maar juist in dat bouwen aan de toekomst mist Volt nu een cruciale ambitie, het generiek toewerken naar een ambitieniveau zilver, dat is nu geschrapt. Volt is het daar niet mee eens. Waarom? Omdat het ambitieniveau zilver bij voorkeur zelfs goud daar waar mogelijk geen luxe is, maar pure noodzaak. Het Convenant Toekomstbestendig Bouwen dat door vrijwel alle gemeenten in onze provincies ondertekend, laat juist zien dat duurzaam bouwen haalbaar is. Het biedt concrete richtlijnen voor energiezuinigheid, circulariteit, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving. Projecten zoals De Meijert in De Ronde Venen bewijzen ons dat bouwen op zilver niveau niet alleen mogelijk is, maar ook betaalbaar en schaalbaar.

Het schrappen van deze ambitie is een verkeerd signaal. Een verkeerd signaal in een tijd die smacht naar leiderschap voor de toekomst, waar klimaat en belangen van toekomstige generaties als prioriteit worden meegewogen. Juist nu moeten we als provincie toekomstgericht leiderschap tonen. Die opdracht gaven wij ook met een meerderheid binnen deze Staten aan ons college op 31 mei 2023. De motie van de PvdA die Volt mede-indiende naast GroenLinks en D66 riep het college op om in overleg met die ... Met de partners een hoger ambitieniveau aan te houden dan de PPWW's ... Voor de PPWW's na 2023. De motie beoogt te voorkomen dat de nieuwe bouwprojecten in de komende jaren minder duurzaam worden gerealiseerd dan de actuele stand der techniek rechtvaardigt, aldus de motie. In dat licht is terugschakelen twee jaar na dato wat ons betreft onlogisch.

De woningbouwopgave is heel groot, zoals we allemaal weten, en we willen allemaal versnellen. Sterker nog, we krijgen straks een landelijke verkiezingscampagne over een thema waar we het eigenlijk gewoon allemaal wel in de basis over eens zijn. Maar die woningen moeten niet alleen snel worden gebouwd, ze moeten ook toekomstbestendig zijn, want anders stapelen we stenen met problemen. Hogere energielasten, meer CO₂-uitstoot en woningen die over twintig jaar weer achterhaald zijn.

Laten we dan meteen het misverstand wegnemen. Hogere duurzaamheidsambities leiden niet tot vertraging. Integendeel. Het convenant is juist bedoeld om duurzame bouw te versnellen, door duidelijkheid te geven aan ontwikkelaars en gemeenten. Het biedt een toetsingskader en handelingsperspectief dat helpt om sneller tot besluitvorming te komen.

Volt roept het college daarom op om te laten zien dat wij als provincie niet alleen bouwen voor vandaag, maar voor de generaties van morgen. We dienen een amendement in waarin we de afspraak met de partners in de regio respecteren. Het minimale ambitieniveau is en blijft bij brons, maar laten wij als provincie in onze inzet, in onze rol en in contact met alle betrokken partners blijven streven naar een hoger ambitie niveau dat meer dienend is aan onze duurzame toekomst, ambitieniveau zilver dus daar waar mogelijk. Dat doen we samen met GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer De Jong, ik ga u even onderbreken, want de ... Gaat meneer Van den Dikkenberg het nog doen of ...

Siewerd de Jong: Ja, als het amendement is veranderd. Er staat nu expliciet, we zullen blijven streven naar. Dus het minimumniveau blijft brons, voor de helderheid. We hebben dat nog aangepast, ook in overleg met een aantal partijen. We begrijpen dat we met de partners een afspraak hebben gemaakt. Die honoreren we. Dat is brons. Maar zullen we als provincie blijven streven daar waar mogelijk naar zilver. Dat klinkt mij erg goud in de oren.

De plaatsvervangend voorzitter: U bent ook bijna door uw tijd heen.

Siewerd de Jong: Helemaal goud. Tot slot, twee moties ondersteunen wij van GroenLinks. Motie Woninginitiatieven, Wooninitiatieven kleine kernen. Die gaan wij ondersteunen. Staan we ook op. De motie van de PvdA, minimaal twee derde betaalbaar per gemeente en minimaal 30 percent sociaal. Staan we ook op. Nogmaals wil ik benadrukken, wat Volt betreft, bouwen we dus niet aan die bovengrens van betaalbaar, maar een flink fors deel moet ook ruim onder die grens van betaalbaar, want zoals we ook net hoorden, anders is betaalbaar echt niet bereikbaar. Dank u, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank, meneer De Jong. Dan vraag ik meneer Van den Dikkenberg of u naar voren wil komen voor de inbreng.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Dat mag nog wel een eerste termijn, de inbreng? Gelukkig, omdat het debat verplaatst is in uw orde. Het is tijd, voorzitter, om daadwerkelijk sneller te gaan bouwen. Het PPWW-proces helpt daarbij. Dat is wel mooi om vast te stellen na een aantal rondes dat we met elkaar gedraaid hebben.

Gisteren hoorde ik op de radio de EIB, die schetste dat de bouw niet door geld wordt gehinderd, maar dat ruimte nodig is. We hadden dan ook graag Houten Oost gezien in het ... In de kaderstelling om daar opening voor te bieden, maar wachten het onderzoek af.

Wij steunen de 130 procent, en we hadden liever nog meer gezien, zeg ik in reactie op het amendement van UtrechtNu!. Want inderdaad, 130 procent programmeren, betekent niet dat we op 100 procent uitkomen. Dus eigenlijk programmeren we nog een tekort. Wij steunen ook het minimale niveau van brons voor toekomstbestendig bouwen en mogelijk meer. En we steunen de broodnodige extra bedrijfsterreinen en het proces dat daartoe geschetst wordt in het Statenvoorstel.

Voorzitter, als je streeft naar maximaal duurzaam bouwen, als je streeft naar meer woningen, dan moet er ook versneld gaan worden en dan zal er soms ook een ambitie gelaten moeten worden. Wij willen graag daarom een motie indienen om te versnellen, zonder de ambitie te verliezen als provincie. De SPS-sessie laatst had Utrecht, gemeente Utrecht, als voorbeeld, niet bepaald een ambitieuze gemeente. Hier is intern goed de belangenweging georganiseerd op het moment dat er versneld moet worden of dat projecten vastlopen en dat ze toch door willen met die woningbouw. Ik zou graag een onderzoek willen of de Utrechtse aanpak of elementen daaruit projecten op provinciaal niveau kunnen versnellen. Daarom een motie daarbij met als punten, helpt dit Utrecht als provincie? Hoe kan zo iets gedaan worden? En, vertel het de Staten in Q2. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng, en ook ruim binnen de tijd. Dank u wel. Dan gaan we nu verder met de verdere volgorde. Dan is de BBB als eerste de mogelijkheid om inbreng te doen. Dat mag hier, dat mag ook van uw plek als het kort is. Geen inbreng? Wel. Goed.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. De vorige keer, een jaar geleden, stemden wij tegen de PPWW. Dat zat hem toen in een amendement dat vorige keer wel werd aangenomen, die het woord ambitie wijzigde in een ... In minimale eis. Dat ging over betaalbaarheid, en de geschiedenis herhaalt zich. Wij waren er toen op tegen, niet omdat we als BBB niet ook zo veel mogelijk betaalbare nieuwbouwwoningen willen, maar wel omdat de hoeveelheid eisen uiteindelijk leidt tot minder financieel haalbare projecten en daarmee uiteindelijk tot minder nieuwbouw.

Inmiddels is het streefpercentage goed als landelijk beleid en daarmee wat ons betreft een gepasseerd station. Desalniettemin is het altijd goed hier zo flexibel mogelijk mee om te gaan en per regio in plaats van per gemeente als credo toe te passen. Daardoor sluiten ... Hebben we ons aangesloten bij het amendement van de VVD.

Even kijken. Zo'n groot gedeelte in het betaalbare segment realiseren impliceert wel degelijk dat je op andere ambities soms moet bijschaven. Wij vinden het dan ook goed nieuws dat gedeputeerde iets heeft losgelaten van de duurzaamheidseis, overigens zonder aan ambities te tornen. Ik heb nu net gezien wat er aan amendement veranderd is. Maar ik vind het eigenlijk overbodig, want dat staat er al in de stukken, namelijk dat de ambitie hoger blijft. Dan ... Dus dat ga ik nog even beraden. Eerder wilden wij daar tegen gaan stemmen.

Overigens vinden wij het in zijn totaliteit een constructief rapport met binnen de geschapen marges voldoende programmering, met een goede mix van zowel binnenstedelijk als uitleggebieden. Wij zijn zullen in principe voor het Statenvoorstel stemmen, tenzij er hele rare amendementen in komen.

Daarnaast kunnen wij niet anders als het voorgedragen amendement ten aanzien van de dorpskarakters van de VVD mee indienen. Wij hadden daar overheen gelezen, maar dit is een charmante en wat ons betreft passende wijziging. Vandaar dat we ons daarbij hebben aangesloten. Tot slot, de motie van SGP. Die vinden we charmant, maar eerlijk gezegd niet doelmatig ten opzichte van wat er al binnen de provincie geïnitieerd is en was. Nog meer onderzoeken lijkt ons niet verstandig. Het wordt wat ons betreft tijd dat we gaan doen. We zullen daarom niet met deze motie meestemmen. Maar goed, daar hebben wij ...

De plaatsvervangend voorzitter: Er is een interruptie van de heer De Jong. Gaat uw gang.

Siewerd de Jong: Dank, voorzitter. Twee vragen. Ik hoor de BBB het argument maken wat we nu vaak hebben gehoord van, het is goed dat we die duurzaamheidsambities een beetje loslaten, als we willen versnellen, grote projecten willen

realiseren. Ook aan de BBB, kunt u één of twee concrete voorbeelden geven van duurzaamheidsmaatregelen die die bouw vertragen.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik ... Sorry, voorzitter. Ik een eindeloze reeks aan aanvullende eisen die zover gaan tot aan vogelhuisjes op gevels, allerlei plussen die op zich heel mooi en goed zijn, maar u moet zich niet vergissen in de aanvraag van vergunningen, het toetsen door gemeentes. Het vertraagt. Vertraging betekent extra kosten, want je hebt meer financieringskosten, want je kan bijvoorbeeld een jaar langer starten. Dus het zit hem niet zozeer in de materiaaltoepassing zelf. Maar het zit hem in de hoeveelheid eisen, vinkjes, boxen, controles et cetera. Daar zit de pijn.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Een vervolgvraag van de heer De Jong.

Siewerd de Jong: Voorzitter, vogelhuisjes aan huizen, volgens mij gaat het dus daar niet om. Dat lijkt me ook niet zozeer vertragen. Is de BBB het met ons eens dat er in het Statenvoorstel wel staat dat we dat, hoe staat het er, generiek toewerken naar zilver. Dat is er nu wel uit. Dat kan dus de suggestie wekken dat onze ambitie als provincie lager is. Daarom is het wel goed om met het amendement gewoon aan te blijven geven bovenaan, onze ambitie blijft wel zilver.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik zeg net, ik moest even schakelen met die aanpassing. Dus dat ga ik even met de rest van de fractie overleggen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Geen behoefte. U kunt verdergaan met uw betoog.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik was eigenlijk zo goed als klaar. Ik wilde nog even als allerlaatste aangeven dat wij ook met veel enthousiasme aansluiting hebben gezocht voor CPO's, die in onze beleving horen bij de wooninitiatieven. Wij denken dat dat een segment is die best wat meer aandacht zou mogen krijgen, omdat daar heel veel creatieve geesten heel ambitieus willen wonen en met elkaar dingen willen oppakken. Dat moet je koesteren. Tot zover. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan is mevrouw De Widt van D66.

Marianne de Widt: Dank u wel, voorzitter. De vraag naar bedrijfsruimte en woonruimte is groot in onze provincie. Dat is waarom we er ook frequent veel over praten. We hebben in onze provincie een manier ontwikkeld met het programmeren voor wonen en werken. Dat voldoet wat betreft D66 helemaal prima om daar echt tempo mee te maken en goed samen te werken met gemeenten. We bespreken vandaag het kader voor het volgende programma, echt het kader. Wat ons betreft, had dat een hamerstuk kunnen zijn. Want wij vinden dat het prima werkt en dat er daardoor ook zorgvuldig met de ruimte wordt omgegaan.

Mijn indruk is dat een aantal van de aanvullende voorstellen die vandaag zijn ingediend straks ingehaald worden door de Wet regie op de volkshuisvesting. Dus ik ben benieuwd wat het college daarover zou willen zeggen. We steunen wel van harte het voorstel van Volt om de duurzaamheidseisen gewoon glashelder boven tafel te houden. Dus daar staat onze naam onder. Dat was het. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan kom ik bij het CDA. De heer Draisma.

Arjen Draisma: Voorzitter, je kan er wel veel hebben, maar dat is nog geen kwaliteit, zeggen ze hier in Utrecht. Vandaag stellen we het kader vast voor het Provinciaal Programma Wonen Werken 2026. Dit kader gaat over de aantallen woningen en hectare bedrijventerrein die tot 2030 en 2040 in de provincie moeten worden gerealiseerd. Het is vooral een beschrijvend en kwantitatief document. Het is een aanpassing van het vorige kader uit 2024 met als grondslag de aantallen die de gemeenten hebben ingebracht. Dat is gebaseerd op de bestaande provinciale omgevingsvisie en programma's.

Echter, binnen een paar maanden stellen we de nieuwe ontwerp-omgevingsvisie en de kaders voor de Programma's Volkshuisvesting en Economie vast. Deze documenten bevatten superactuele en integrale kaders, niet alleen over de ruimtelijke inpassing van de aantallen woningen en de bedrijven, maar ook over het vaststellen van de behoefte en de verdeling ervan over de aandachtsgroepen, zoals ouderen en gehandicapten, bedrijventype en milieucategorie.

Mijn vraag aan GS is of deze meer actuele en integrale kaders en de daaruit voortvloeiende aantallen in het PPWW 2026 worden verwerkt, en zo ja, hoe worden Provinciale Staten daarbij betrokken? Zo nee, laten we dan niet een belangrijk sturingsmiddel liggen om woningen voor aandachtsgroepen te realiseren, zoals ouderen en gehandicapten? Pas in 2029 wordt het volgende PPWW in uitvoering gebracht. Is dat dan niet te laat?

Regelmatig komen ons wooninitiatieven van inwoners in kleine kernen ter ore. Die stranden omdat er onvoldoende ambtelijke capaciteit en begeleiding beschikbaar wordt gesteld. Afgelopen weekend kreeg ik weer een mail, ditmaal van een bewonersinitiatief van het wijkplatform uit Kamerik. Het is duidelijk dat de ambtelijke inzet op grote projecten meer aantallen woningen oplevert, maar bewoners, ouderen en kleine kernen kunnen niet wachten totdat alle grote locaties zijn volgebouwd. Daarom dienen wij met GroenLinks en veel andere partijen in de Staten de motie Wooninitiatieven, kleine kernen in.

De planning, programmering en uitvoering van het Provinciaal Programma Wonen en Werken zit goed in elkaar. Er zijn versnellingsstafels om bouwplannen die dreigen vast te lopen vlot te trekken. Toch wordt jaarlijks maar driekwart van het benodigd aantal woningen gerealiseerd. Ook al doet Utrecht het beter dan andere provincies, zijn er toch veel belemmeringen in de randvoorwaarden die voortvarend door de provincie kunnen worden opgepakt, zoals het verkleinen van het tekort aan bouwvakkers. Dat is de laatste tijd ook toch wel een belangrijke reden waarom projecten niet willen vlotten. Onzekerheid over de inzet van zzp'ers. Het verplicht maken van natuurverkenningen en de hoge rente en netcongestie.

De provincie Utrecht heeft veel bouwbedrijven die samen de doorslag kunnen geven, zoals de ban wonen van Wijnen, Heijmans, Dura Vermeer, Coen Hagedoorn, Van den Hengel en mogelijk ook Strukton. Onze vraag aan GS is of er al sprake is van een gezamenlijke aanpak van deze belemmeringen met de Utrechtse bouwbedrijven. Zo ja, wat heeft deze aanpak voortgebracht? Zo nee, zijn GS bereid om een gezamenlijke aanpak met de Utrechtse bouwbedrijven te onderzoeken, om de bovengenoemde belemmeringen, en dus met name dan op personeelsgebied, op te lossen?

Voor de PPWW zijn meerdere moties ingediend en amendementen. Het amendement van de PvdA om het woordje minimaal toe te voegen aan 30 procent sociaal vinden wij overbodig, want dat staat al in het coalitieakkoord en dat komen wij gewoon na. Het amendement van Volt om te streven naar minimaal zeven ... Zilver, vinden wij ook overbodig. Wij streven naar minimaal goud, maar dat is helaas niet altijd haalbaar, net als bij zilver. Maar ons ambitieniveau ligt echt bij goud.

Het amendement van de VVD over de afwegingsbalans binnen- en buitenstedelijk steunen wij niet, want dat kan al met een goede argumentatie. De titel van het amendement Dorp gaat over eigen karakter spreekt ons in eerste instantie zeer aan, zeker als het gaat om woningbouw binnen de rode contour. Buiten de rode contour zijn er echter wel ...

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Draisma, ik moet u even wijzen dat u officieel nog twintig seconden heeft. Dus als u kunt afronden ... U kunt de moties ...

Arjen Draisma: Ik rond de moties af en dan ben ik er. Buiten de rode contour zijn er echter ook provinciale belangen, zoals het open karakter of de recreatieve waarde van het landschap. De motie van de SGP over de versnellingskamer naar Utrechts ...

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Draisma, u heeft een interruptie van de heer De Jong.

Arjen Draisma: Kijk.

De plaatsvervangend voorzitter: Anders bent u misschien al weer een heel stuk verder in uw verhaal. Dan is het ook lastig. Gaat uw gang.

Amos de Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor meneer Draisma van het CDA stellen dat, er wordt niet voor het amendement van Volt gestemd, omdat het CDA gaat voor goud. Volgens mij heb ik dan heel goed nieuws, want we gaan samen denk ik voor goud. In het amendement staat ook, zilver, waar mogelijk goud. Dus ik zie even niet waarom u dan niet kan voorstemmen, als u er eigenlijk hartstikke voor bent, toch?

Arjen Draisma: Prima, maar wij vinden het dan in die zin ook overbodig om daar dan een amendement van te maken. Ik denk dat heel veel daarnaar streven en dat als het enigszins kan, dat we gewoon duurzame woningen realiseren. Dus het zit meer een beetje in de overbodigheid dan in dat we het er niet mee eens zijn.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer De Jong.

Amos de Jong: In overbodigheid, begrijp ik. Maar het is wel een Statenvoorstel, we beslissen erover. Vindt het CDA het dan niet een goed idee om dat gewoon glashelder dan in het Statenvoorstel waar we over gaan besluiten te zetten van, dit is wel ons streven vanuit de provincie? Dat is natuurlijk een signaal naar de markt.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Draisma.

Arjen Draisma: Volgens mij staat het ook alweer in meer voorstellen, want in de wijzigingen van de Omgevingsvisie zag ik het ook terugkomen en daar staat toch ook wel in dat we goud en zilver nastreven en, als het niet anders kan, brons. Dus ...

De plaatsvervangend voorzitter: Daar zult u het mee moeten doen, meneer De Jong. Nog een interruptie van de heer Hossain, gaat uw gang.

Ronnie Hossain: Dank u wel, voorzitter. De VVD vroeg zich af of de landschappelijke kwaliteiten buiten de rode contour van kleine kernen, of het CDA van mening is dat die dan niet worden geborgd door wat wij nu in omgevingsverordening hebben staan? Want daaraan blijven we toetsen ook met dat amendement.

Arjen Draisma: Maar dat ontkracht dan toch wel weer het amendement om dan te zeggen van, dorpen gaan over hun eigen karakter, want dan gaat de ... Dan moet het natuurlijk binnen die provinciale verordening en hebben ze toch weer daar minder over in te brengen.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Maar er is toch wel een onderscheid tussen de provinciale belangen over landschappelijk karakter en wat een dorpskarakter is en hoe dat dorp er dan uit zou moeten zien?

Arjen Draisma: Als het als het gewoon binnen de contour is hoe het dorp eruit zou moeten zien, helemaal moet zeker de dorpen en de kern daarover gaan. Maar daar gaat dacht ik niet de motie helemaal over.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan de volgende interruptie van de heer Travaille. Gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u. Het gaat over het ambitieniveau, brons, zilver of goud. De heer Draisma geeft terecht aan, als er niet zoveel verandert, dan hoeft je daar geen apart amendement van te maken. Maar het punt is juist dat er een apart besispunt is toegevoegd aan het Statenvoorstel, waarin het wel aangepast wordt en naar beneden bijgesteld wordt. Dat realiserende, zou u zich dan kunnen aansluiten bij de oorspronkelijke tekst en de oorspronkelijke ambitie kunnen behouden die we hadden?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Draisma.

Arjen Draisma: Het zou kunnen, maar misschien ... GS moet ook reageren, maar ik zag ook later weer de correctie naar de omgevingsvisie toe, dus volgens mij streven we allemaal dat goud na. Misschien is het soms niet haalbaar en moeten we met brons voldoen. Dan krijg je toch wel de afweging van, laat je daar dan een bouwplan helemaal mee vertragen of niet doorgaan of wel doorgaan? Die spanning die zit er dan in.

De plaatsvervangend voorzitter: Was u aan het einde van uw ... Want u bent al wel over de tijd.

Arjen Draisma: Nee, want we hadden nog meer moties en amendementen ingediend. De motie van de SGP over de versnellingskamer naar Utrechts model naar maatwerk is volgens ons ook overbodig, want volgens mij kan dat ook al binnen de huidige versnellingsstafels. Maar misschien kan GS daar ook nog wat over zeggen. De motie UtrechtNu! over het verlagen van de overprogrammering, klinkt sympathiek, maar leidt in onze ogen niet tot versnelling van de woningbouw of tot een hogere productie. De motie van UtrechtNu! over de studentenwoningen is ook zeer sympathiek, maar die bespreken we graag liever in het kader van het volkshuisvestingsprogramma. Dan komen de aandachtsgroepen aan de orde en dat lijkt mij een prima aandachtsgroep om het dan daarover te hebben. Dat was de bijdrage van het CDA.

De plaatsvervangend voorzitter: Hartelijk dank, meneer Draisma. Dan gaan we door naar de Partij voor de Dieren. De heer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Een woning die bouw je over het algemeen maar één keer. Dat is hét moment om het duurzaam, energiezuinig, natuurinclusief te doen. Bij het bouwen liggen de grootste kansen om de impact op de natuur te minimaliseren en de leefbaarheid van de wijk te maximaliseren. In provincie Utrecht bereiken we de natuurdoelen helaas niet. Nu wil GS zelfs op toekomstbestendig bouwen nog een stapje terug doen. In het coalitieakkoord staat nota bene dat natuurinclusief het uitgangspunt is voor alle ruimtelijke ontwikkelingen. Het CDA refereerde daar ook al aan. In het PPWW 2025 is afgesproken dat de provincie in gesprek gaat met andere partijen om hen te overtuigen om een hoger ambitieniveau aan te houden dan brons. In het voorstel wat nu voorligt, gaat GS eigenlijk de omgekeerde route.

Partij voor de Dieren wil niet inleveren op toekomstbestendige ambities. Daarom hebben we samen met onder andere Volt en GroenLinks een amendement opgesteld om de ambitie voor toekomstbestendig behouden op het niveau zilver te houden. De motie Wooninitiatieven kleine kernen van GroenLinks dienen we mede in. De Partij voor de Dieren vindt het streefpercentage voor betaalbare woningen en sociale huur te vrijblijvend. Hiervoor heeft de PvdA mede namens ons een amendement ingediend.

Partij voor de Dieren ziet in het kader van het provinciale Utrechts beleid te weinig aandacht voor bescherming van de natuur bij juist woningbouw. Dat hebben we vaker genoemd. De bescherming zit deels in de Omgevingsverordening, zijn we ons van bewust, maar daarmee zijn we er nog lang niet. In de evaluatie van bijvoorbeeld Paleis Soestdijk zien we dat provincie en gemeenten zich niet houden aan de eigen regels, met alle gevolgen van dien, tot aan Raad van State-afwijzingen toe. Wij vragen aan GS en PS of het een goed idee is om juist nadere afspraken te maken over het zelf goed handhaven van de eigen regels en wetten die wij hebben opgesteld en of we dit zouden kunnen toevoegen op den duur in het PPWW.

Dan een korte reactie na de inbreng van de heer Berlijn van UtrechtNu!. Hij schamperde over de konijnen die de bouw in de weg zitten en wees daarbij naar de Partij voor de Dieren. Voor de duidelijkheid, er zitten geen konijnen bij de Partij voor de Dieren, maar konijnen zijn inmiddels wel een landelijk beschermde soort, omdat er zo weinig van zijn. Dat gaat ook gelden voor andere soorten, zolang we doorgaan met het niet-natuurinclusief bouwen op grote schaal. Daarom hoop ik dat de heer Berlijn mijn oproep ondersteunt om dat juist wel te doen en het oorspronkelijke ambitieniveau te handhaven.

Dan ten slotte nog even een korte reactie op de kortetermijnvisie met betrekking tot bouwen, bouwen, bouwen van de VVD. VVD doet vandaag een aantal voorstellen om sneller buiten de bebouwde kom, buiten bebouwd gebied, te bouwen en eisen met betrekking tot sociale huur en betaalbare woning om te zetten naar maatwerk en flexibiliteit. De heer Hossain verhuult een beetje, maar het gaat ten koste van natuur en het gaat ook ten koste van mensen die het hardst een woning nodig hebben. Dat sluit mooi aan overigens bij het VVD-verkiezingsprogramma, het landelijke verkiezingsprogramma, waarin in missie 2 staat, een huis voor iedereen die werkt. Maar wat betekent dat voor studenten, pensionado's, mantelzorgers en anderen? De voorstellen van de VVD 's zijn geen goede voorstellen voor de natuur en geen goede voorstellen voor toekomstige bewoners.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Travaille, u bent bijna door uw tijd heen. Maar er is een interruptie, dus dat doen we eerst. Meneer Hossain, gaat uw gang.

Ronnie Hossain: Mevrouw de voorzitter, oprechte vraag aan meneer Travaille. Op welke manier is dat dan slecht voor de natuur wat wij voorstellen? Ik snap het niet.

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Een van de redenen om zoveel mogelijk binnen bebouwde kernen te bouwen, is om juist het buitengebied te beschermen, daarmee groen en natuur niet te belasten met nieuwe bebouwing.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dan denk ik dat ik snap waar de heer Travaille op doelt. Maar is Partij voor de Dieren het met ons eens dat alleen maar binnenstedelijk, dat dat lastig is om de grote opgave die we hebben dan te realiseren en bovendien dat als we dat een voor een gaan doen, dat we dan nog heel lang bezig zijn, misschien nogal 25 jaar, waar een eerdere spreker het over had, voordat we die crisis een beetje bedwongen hebben?

De plaatsvervangend voorzitter: Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Ik ga me hier niet uitspreken over of het 25 jaar of langer duurt. Ik denk dat dit een aanzienlijke wooncrisis is. Ik noemde het al, sinds de VVD in 2012 Stef Blok aan het roer had, is dit eigenlijk ontstaan. U kent de stappen die daar ongeveer tussen hebben gezeten. Misschien is dit niet het goede moment om dat helemaal uit te diepen. Dan kijk ik even met een schuin oog naar de voorzitter. Maar om nu dan te zeggen van, dan gaan we maar over na kortere ... Kortetermijnmaatregelen, ik denk dat dat de verkeerde route is.

De plaatsvervangend voorzitter: Een korte, verduidelijkende vraag.

Ronnie Hossain: Ik kan het dan toch niet laten. Ik ga niet in op landelijke politiek, ook al probeert Partij voor de Dieren mij daar meerdere keren toe te verleiden, mevrouw de voorzitter. Maar volgens mij, als er een crisis is, hoe die ook is ontstaan, wat voor internationale context die ook heeft, moeten we alle zeilen bijzetten. Ik concludeer dat wij al die zeilen willen bijzetten en dat Partij voor de Dieren kennelijk alleen maar één zeiltje op wil steken.

De plaatsvervangend voorzitter: Wilt u daarop reageren, meneer Travaille?

Anjo Travaille: Ik kon het niet eens verstaan. Een zaaltje wil opsteken? Een zeiltje wil opsteken.

De plaatsvervangend voorzitter: Voor in de wind.

Anjo Travaille: Daar komen de hyperbolen en de metaforen weer. We willen het juist echt oplossen, maar we willen vooral ook dat de natuur waar we al zo ongelooflijk op achterlopen in de provincie Utrecht ook eens een keer een plusje krijgt. Het kan dan niet altijd maar weer ten koste gaan van de natuur, zeg ik dan richting de VVD.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, meneer Travaille. Dan interruptie van de heer Berlijn.

Stefan Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Niet per se een vraag, maar ik wil een misverstand uit de wereld helpen. Want toen ik het over konijnen had, wees ik wel naar de Partij voor de Dieren, maar niet met dit idee dat die fractie vol koning zou zitten. Maar meer ... Ik zei ... U heeft mijn woorden niet erbij gehoord. Ik zei, sorry, meneer Travaille, dat het over konijnen gaat, want ik weet hoe belangrijk die beesten vindt uiteraard. Maar dat schetst wel het probleem natuurlijk, dat we keuzes moeten maken. Soms gaan woningen boven iets wat wij ook belangrijk vinden, maar dat even uit de wereld geholpen te hebben.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw toelichting. Was u al ...

Anjo Travaille: Misschien kan ik eraan toevoegen, want ik ben inderdaad klaar, maar ik ben blij met deze mooie woorden van de heer Berlijn, maar we zijn toch allemaal dol op konijnen in deze of andere vormen? Ik hou het hierbij. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de ChristenUnie, mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Gaat uw gang.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u. Het Programma Wonen en Werken van de provincie is goed doordacht en genuanceerd, maar er zijn allemaal zaken die je nog nader zou willen inkleuren. We hadden bijvoorbeeld graag meer informatie willen hebben over jongerenhuisvesting, wachttijden sociale huurwoningen, ontwikkelingen op de markt van sociale koopwoningen en ook kaders voor financiering en prijzen van de goedkopere huurwoningen voor jongeren, maar dat zal hopelijk terugkomen bij de implementatie van de Wet regie volkshuisvesting en het programma Economie. Daarom gaan we daar nu ook niet verder op in.

Toen het originele amendement van Volt werd ingediend, stond er nog dat het minimumniveau zilver zou moeten zijn. Wij willen ook graag niveau zilver of goud, maar vroegen ons af of het afdwingen van dit niveau consequenties zou kunnen hebben voor de woningbouwprojecten. Toen hebben we even een rondje gedaan langs onze wethouders wonen. Daaruit bleek duidelijk dat het niveau zilver of zelfs goud te behalen is voor een of meerdere thema's in een woningbouwproject, maar niet altijd voor het hele project, omdat dat zou kunnen leiden tot vertraging of tijdelijk stopzetten van woningbouwprojecten. Gelukkig staat er nu weer streven naar zilver en kunnen we ermee instemmen met dat ... Met het amendement. Wellicht is een minimumniveau van zilver in het volgende programma wel haalbaar.

De PvdA heeft een amendement ingediend om het streven naar twee derde betaalbaar om te zetten naar een minimumeis. Vanuit het perspectief van het coalitieakkoord is dit goed te begrijpen, maar ik vraag me af of uit het participatietraject of uit het overleg met de stakeholders gebleken is dat een minimumeis kan leiden tot vertraging of stopzetten van woningbouwprojecten. En of deze grotere, onrendabele top, als je het als minimumeis stelt, ook gefinancierd kan worden uit de huidige budgetten, of dat er misschien een extra impuls nodig zal zijn. Hoe hoog zou dat budget dan moeten zijn om die onrendabele top te kunnen financieren? Is het college bereid om een amendement op de begroting te ondersteunen om dat geld dan ook vrij te maken voor die onrendabele top? Dus daar heb ik nog wel vragen over aan de gedeputeerde.

Uit het rondje langs de wethouders kwam overigens ook naar voren dat niet alle partijen zich willen committeren aan de systematiek van het convenant Toekomstbestendig bouwen, waaronder enkele grote partijen en ook een grote woningcorporatie. Dat doen ze vaak omdat ze een andere meetmethodiek hebben of omdat ze dan op allerlei onderdelen een bepaald niveau moeten scoren terwijl dat ze bijvoorbeeld op het ene punt gemakkelijker iets kunnen bereiken dan op het andere en dat ze eigenlijk liever geen losse convenant hebben, maar een basisniveau dat vanuit het Rijk ook aan alle partijen wordt opgelegd. Dus dat wil ik ook nog graag even meegeven. De overige moties gaan we nog nader bestuderen, omdat we daar nog niet de tijd voor hebben gehad om dat met elkaar te overleggen. Dank u wel, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng, mevrouw Kennedy. Dan kom ik bij de SP, meneer Breur.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. In de aanloop van deze vergadering heeft de heer Schipper mij een aantal artikelen uit de media toegestuurd, waaronder een uit de Volkskrant, waaruit ... Waarin alarmerende cijfers staan over het opgeleverde aantal sociale huur door corporaties in de stad Utrecht, namelijk slechts 60 in de eerste helft van dit jaar. Wat er aan sociale huur bijkomt, is vrijwel allemaal privaat, zo'n 1200. Daarmee in tegenspraak met de door PS aangenomen motie Echte sociale huur.

Nu zouden we een motie kunnen indienen die de gedeputeerde maant om die motie uit te voeren, maar dat zou wel een hele rare figuur zijn. Voor de ... Voor nu dus de vraag aan hem of hij net als de SP geschrokken is van de bevindingen in het artikel en wat hij eraan denkt te gaan doen om het tij te keren. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw inbreng. Dan kom ik bij de heer Van Breukelen van Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Voorzitter, toch nog leuk om een keertje aan het spreekgestoelte te staan vandaag. Het Statenvoorstel Kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken. Er is een gigantische wooncrisis, maar weinig partijen lijken echt iets aan de oorzaken te willen doen. De achterliggende redenen worden ook nooit direct benoemd. Zonder de grenzen grotendeels te sluiten, komen we simpelweg nooit uit deze wooncrisis. Verschillende beleidsonderwerpen houden continu verband met elkaar. Mooie woorden over betaalbaarheid, duurzaamheid en kwaliteit van woningen snijden geen enkel hout, wanneer de vraag en het aanbod niet in verhouding met elkaar zijn en de vraag nog steeds harder groeit dan de aanbodkant. Helaas bepalen wij als provincie het migratiebeleid niet.

De plaatsvervangend voorzitter: Er is een interruptie van de heer Travaille. Gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. De heer Van Breukelen benoemt terecht denk ik dat het heel belangrijk is om ook goed te kijken naar oorzaken van problemen. Maar hoe komt er erbij dat de oorzaak van de wooncrisis op dit moment is migratie? Als je terugkijkt naar, wat ik eerder al noemde, 2012 ongeveer, 2010, het opheffen van het ministerie van VROM, 2012, alles wat er gebeurd is met de huurkoop, woningbouw ... Woningcorporaties, daar ligt toch de oorzaak? Hoe komt u er dan bij dat dat migratie is? Welk onderzoek bewijst dat?

De plaatsvervangend voorzitter: Sorry, meneer Van Breukelen. Ik begrijp uw vraag naar aanleiding van de inbreng van de heer Van Breukelen, maar ik ben bang, als we dit debat aangaan, dat we in een heel ander debat terechtkomen. Ik zou dat liever niet willen toestaan. We hebben het nu over PPWW. Dus u heeft uw punt gemaakt. De heer Van Breukelen heeft zijn punt gemaakt. Ik zou willen voorstellen om het daarbij te laten en de heer Van Breukelen zijn inbreng verder af te laten maken.

Anjo Travaille: Dat is in orde, wat mij betreft. Maar we kunnen ook niet zomaar eventjes over onze kant laten gaan dat de hele woningcrisis nu voortkomt uit migratie. Dat gaat wat te ver. Ik begrijp dat u voort wilt maken met dit debat.

Maar ik denk dat wij als Staten ook ons punt moeten kunnen maken dat dat voor een groot deel van de Staten niet een acceptabel uitgangspunt is.

De plaatsvervangend voorzitter: Dat heb ik u ook gegund, dat punt te kunnen maken. Dan kunt u vervolgen met uw inbreng over de PPWW, en dus niet over immigratie of andere zaken.

Frank van Breukelen: Voorzitter, ik ben best bereid om in de wandelgang nog in gesprek te gaan met de heer Travaille. Daarbuiten heb ik ook nooit gezegd dat de hele wooncrisis hierdoor veroorzaakt is. Ik heb gezegd dat het een van de factoren is. Maar ik zal vervolgen inderdaad waar we gebleven waren. We hadden met zijn allen beloofd om het kader PPWW ons te focussen op de wijzigingen die daadwerkelijk gedaan zijn. Als we kijken naar de belangrijkste aanpassingen, in ieder geval Forum Voor Democratie, zijn de aanpassing in de bandbreedte ... Wat ons betreft is de bandbreedte eigenlijk veel te breed. Het voelt een beetje alsof er al van tevoren gepland wordt op falen 44.000 tot 77.000 in 2025, 2030. 102.000 tot 130.000 in 2030, 2040. De ambitie is aan de hoge kant van de bandbreedte te zitten, maar het lijkt alsof de ruimte zo breed mogelijk is gemaakt om zo succes te garanderen.

Dan is punt 3, uitgaan voor een streefpercentage voor 60 procent betaalbaar en 30 procent sociaal bij nieuwbouw. Zoals al eerder in het debat is langsgesproken, is de betaalbaarheid ook maar net de vraag. 405.000 euro voor een nieuwe woning is wat ons betreft ook niet super betaalbaar. Maar het keihard inzetten op betaalbaarheid en sociale huur gaat uiteindelijk de totale woningvoorraad verhinderen, net zoals de continue drijf om duurzaam en toekomstbestendig te bouwen op gebied van het convenant Toekomstbestendig bouwen. We zetten nu in op brons, maar dat moet omhoog naar zilver.

De duurzaamheidseisen maken het bouwen van woningen simpelweg onbetaalbaar. Veel aanbestedingen worden gewoon niet uitgevoerd. Waarom? Het is simpelweg onbetaalbaar. Dus het is misschien verstandiger om niet ons blind te staren op de eisen die wij aan nieuwe woningen stellen, maar juist uitgaan van de hoeveelheid nieuwe woningen. Uiteindelijk, door middel van vraag en aanbod, komen wij zo ook bij goedkopere woningen uit. Want je kan continu blijven pushen voor betaalbare woning, maar als deze opgekocht worden en vervolgens vijf jaar later voor 20 procent hoger op de markt komen, dan zijn ze op lange termijn niet meer betaalbaar. Dus wij zullen ook zeker niet voor amendementen en moties om ambitieniveau zilver te halen of betaalbaar te bouwen, want wij willen een langetermijnvisie, een visie waarin er genoeg woningen zijn om zo de prijs te drukken. Dat is ook de reden dat de prijzen gestegen zijn de afgelopen jaren, gigantische tekorten. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, de heer Van Breukelen. Dan is het woord aan mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Ik zal in snel tempo praten, anders dan kan ik niet helemaal zeggen. Ik heb hier een krantenbericht. Kikker en pad zitten autocross dwars. We vervangen autocross voor woningbouw. Dan kunnen we nog veel verder gaan. Kijk, die woningbouw, dat ... Ik kom toch daar even op terug, voorzitter. Dat was op een terrein waar een bedrijventerrein gerealiseerd zou moeten worden. Waarom gaat dat bedrijventerrein daarnaartoe, ook op de andere plaats bij Lopik, daar is dat bedrijf, daar is gepland 500 woningen. Inmiddels zijn we al een hele tijd verder. Dat terrein ligt waar de kikker en de pad zijn gevonden ... Licht nog steeds braak, want er zijn ook nog hazen gevonden en er loopt ook nog iets van een egel rond en noem maar op allemaal. Hou me ten goede, ik ben een dierenvriend, dus wat dat betreft, zeg ik gewoon oké.

Dus dit is ... Staat eigenlijk als beeld voor waarom heel regelmatig woningbouw niet gerealiseerd wordt. In een andere gemeente was het opeens een modderkruiper. Dat heeft miljoenen gekost, omdat het gewoon meer dan een jaar ... Werd een plan stilgelegd voor een modderkruiper. Ik denk dan, als je een modderkruiper vindt, vang hem en zet hem in een andere sloot uit. Dan kan je doorbouwen. Zo kunnen we nog wel even doorgaan.

In het verleden hadden wij een wethouder Pim van den Berg van D66 en die onze ... Ik bedoel, gedeputeerde, en onze gedeputeerde Van Muilekom was er volgens mij ook, wij hebben een gigantisch congres gehad volgens mij in Woerden over de huursprong. De huursprong, ik wilde het net al zeggen, maar ik kom er dus nu op terug, dat is als mensen een gezinswoning verlaten en naar een seniorenwoning willen, of een levensloopbestendige zoals dat nu heet, dan mag de huursprong niet hoger zijn dan 50 euro. Portaal in Utrecht houdt zich daaraan en de woningbouwvereniging in Stichtse Vecht houdt zich daar ook aan. Dat is vaak een belemmering waarom mensen die in een gezinswoning wonen en eigenlijk de bovenste verdieping al dicht hebben, daar helemaal niet meer naartoe gaan, niet kunnen doorstromen. Dus dat punt heb ik van de middag helemaal nog niet gehoord of vandaag helemaal nog niet.

Dat wil ik onder de aandacht brengen voorzitter, dat we ook daar gewoon mee aan de slag moeten en niet alleen bij Portaal in Utrecht waar 50.000 ... 35.000 woningzoekenden zijn, maar die bouwen weer niet. Noord Rijnburgerpolder ligt nog steeds braak. En dat we dat gewoon oppakken en dat voor de hele provincie gewoon afspraken maken met alle woningbouwverenigingen, -corporaties van, pas de huur sprong aan, ga niet meteen je geld verdienen als de ene woning vrijkomt en ook nog eens een keer als een seniorenwoning vrijkomt. Dat zijn eigenlijk de paar punten die ik nu wil zeggen.

De netcongestie, dat is ook zoiets, gaat heel veel grond verloren, omdat daar andere zaken moeten gebeuren, of windmolens. Daarom zijn ... Is het ... 50PLUS heel blij met die motie die nu in Den Haag is aangenomen dat de afstand tussen de woningen op grote ... De windmolens op grotere afstand moeten komen van woningen, want daardoor is er weer meer ruimte om buiten de stedelijke begrenzing ... Ik zie het, mijn tijd is bijna om. Dat we buiten de stedelijke begrenzing kunnen bouwen, want dan schuift alles op en dan kunnen we daar bouwen. Tot zover, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Perfect binnen de tijd, mevrouw Hoek. Hiermee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van dit agendapunt. Het is ook 17.00 uur, is gewoon einde kantoortijd. Dus we stoppen er nu gewoon mee. Maar zo werkt het niet. De gedeputeerden hebben wel aangegeven dat ze graag even tien minuten willen schorsen. Dus ik stel voor dat we dat even gaan doen. Dat geeft mij ook de gelegenheid om te wisselen met de echte voorzitter. Daar zullen jullie vast heel blij om zijn. Ik wel in ieder geval. Bertrick ook. Maar bedankt voor jullie aandacht voor mij en ook het helpen dat de vergadering tot nu toe best goed verlopen is, denk ik. Tot straks. Over tien minuten gaan we verder.

De voorzitter: Dames en heren, ik heb vanuit mijn ooghoek gezien dat beide gedeputeerden die aan de lat staan voor de beantwoording aanwezig zijn. Als gedeputeerde Van Muilekom zich los kan maken uit zijn gesprek, dan heropen ik onze vergadering. Ik zeg de plaatsvervangend voorzitter en de plaatsvervangend griffier veel dank voor hun werk vanmiddag. Aan de orde is agendapunt 20, het Statenvoorstel kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken 2026. Uw Staten heeft gesproken in eerste termijn. Nu is het de beurt aan het college om te antwoorden op de door u gestelde vragen. Meneer Van Essen heeft het woord.

Huib van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook voor de vragen en reflecties van uw Staten in de eerste termijn. Allereerst natuurlijk fijn om te horen dat ook u herkent dat de systematiek van het Provinciaal Programma Wonen en Werken goed werkt. Ik hoor ook een aantal fracties ... Horen zeggen, mooi evenwichtig kader, wat ook heel erg voor een groot deel natuurlijk een voortzetting is van het vorige kader. Het is een herijking van het kader die we op deze manier toch weer aan u voorleggen, maar een heel groot deel is natuurlijk hetzelfde als het vorige kader. Dus fijn om dat te horen.

De beantwoording zullen we als volgt doen. Ik zal een drietal moties slash amendementen voor mijn rekening nemen en de ... Vervolgens zal de heer Van Muilekom het overgrote deel ... Dat zijn er namelijk veel meer, voor zijn rekening nemen. De heer Van Schie is hier ook om alle moties en amendementen op het gebied van werken te beantwoorden. Maar dat is er geen één, dus die heeft het wat rustiger vanavond.

Ik ga ze meteen maar langslopen. Dat is ... De eerste gaat over, dat is de motie, dan pak ik even de nummering erbij, dat is ... Amendement gaat het trouwens om, 25-47 van de VVD over Binnenstedelijk, buitenstedelijk. Dat gaat eigenlijk over de toevoeging met oog voor kwaliteit van de leefomgeving, behoud van groene ruimten in steden en dorpen uiteraard ook. Dat is wat ons betreft op zich een toevoeging die niet ... Die we eigenlijk al doen. Dat is ook iets wat er ook in ons huidige beleid al daar eigenlijk onderdeel van uitmaakt. Wij toetsen ook aan de Omgevingsverordening. Dus wat ons betreft is dit ... Is het prima. Het is niet zo dat we dingen totaal anders gaan doen dan we tot nu toe deden. Maar als dit helpt voor ook uitlegbaarheid van dat binnenstedelijke verdichting niet betekent dat ieder parkje volgebouwd gaat worden, dan is dat wat ons betreft prima en kunnen we deze ook positief adviseren, waarbij we natuurlijk wel gewoon de basisprincipe voor verstedelijking met ook zoeken naar mogelijkheden om binnenstedelijke ruimte te blijven benutten ook uiteraard wel gewoon blijven volgen.

Kom ik bij het amendement over dat dorp gaat over eigen karakter. Die moet ik ook echt wel met klem ontraden. Dat zit hem in een aantal zaken. Waar wij aan toetsen ... Want hij gaat eigenlijk over twee zaken, dit amendement. Deels over plannen tot 50 woningen en deels over plannen boven 50 woningen. We hebben juist in het kader op het verzoek van regio's en gemeenten wat uitleg toegevoegd over hoe dat werkt met die uitbreidingen, waarbij wij refereren aan wat daarover staat in onze omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Dat zijn niet altijd keiharde regels, maar het geeft wel ook gemeentes een beeld van wat belangrijk is.

Als we dat hier weg zouden halen, dan verandert dat niks aan de beoordeling, want daar blijft natuurlijk de visie en verordening voor leidend, maar het wordt wel wat schimmiger, zeker als dat via een amendement gebeurt, voor gemeentes van, wat is ... Wat vindt de provincie belangrijk? Dus om die reden moet ik u dat echt ontraden.

Waarbij misschien even op inhoud, het eerste past bij karakter van het dorp, geen onevenredige inbreuk op het ... De kernkwaliteit van het landschap. Ik geloof dat de heer Draisma het al zei. Het gaat inderdaad over uitbreiding buiten bestaand stedelijk gebied, in dit geval kleiner dan 50, waar gemeenten zelf in principe besluit over hebben, maar waar we in de verordening wel gezegd hebben, die kwaliteit van de kernrandzone is wel een aandachtspunt. Dus als we dat hier in dat kader nu weghalen, dan suggereren we toch impliciet naar gemeentes dat we dat niet belangrijk zouden vinden, terwijl het gewoon in onze verordening staat en we ook niet voornemens zijn, het is ook niet in de startnotitie op die manier benoemd, om dat eruit te halen. Dus om die reden vinden we dat deel onverstandig.

Het tweede dat gaat eigenlijk over grotere uitbreidingen. Verzoekt een natuurlijke bij de schaal van de kern passende groei. Dat is juist ook opgenomen om gemeentes te laten merken dat het ook kleine ... Ook grotere uitbreidingen dan 50 woningen mogelijk zijn, dat het ook samenhangt met de schaal en het karakter van een kern. Maar ook hiervoor geldt, als we dat nu weer uit deze ... Dit kader halen, dat het vooral verwarring schept. Misschien voor beide aspecten is het ook niet iets waar gemeentes op dit moment problemen mee hebben, waar ze zeggen, dat vinden we heel vervelend, dat het bij de natuurlijke ... Bij de schaal passende groei moet zijn. Ik heb nog geen gemeente gehoord, geen wethouder gehoord die over deze punten valt. Dus u lost een probleem op wat er niet is en u schept vooral verwarring, dus daarom de toch stevige ontraden van dit amendement.

De voorzitter: Meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank u wel voor de toelichting aan gedeputeerde. Dan nog wel een vraag. Dat toetsen aan het dorps karakter, ik snap die landschappelijke kwaliteit, dat u zegt, dat staat in de verordening, en terecht, en dit is een verduidelijking daarvan. Eigenlijk maak je het voor gemeenten minder duidelijk als je dat zou weghalen. Maar dat dorps karakter, als wij eigenlijk vinden dat dat gek is dat wij daaraan toetsen en je zou hem weghalen, je zou daar iets over zeggen in de verordening als we die updaten, zou dan dit wel het geldende ... De geldende regel blijven, als het niet meer in de verordening staat? Gewoon verduidelijkende vraag.

De voorzitter: Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, volgens mij, het ... De nieuwe verordening die was vastgesteld, die gaat natuurlijk pas 1 januari 2027 in. Volgens mij is alle beoordeling van locaties in het kader van dit programma ... Plaats gaat vinden, waar u dit kader voor vaststelt, zijn dan al gebeurd. Dus volgens mij bijt dat elkaar niet. Kijk, als het gaat om die ... Het karakter van de kern, wil ook zeggen dat we ... Het type bebouwing daar ook bij moet passen. Kijk, op het moment dat je echt een landelijke kern hebt, dan is het logisch dat je ... Misschien ook de dichtheden iets lager zijn dan als je het over een wat was stedelijker gebied hebt. Dus dat is ook waarom het dat er zo expliciet bij staat, dat we ook vanuit onze ruimtelijke verantwoordelijkheid ook belangrijk vinden dat dat bij elkaar past. Dus nogmaals, geen enkel probleem van de gemeente die ik ooit hierover gehoord heb.

De voorzitter: U kunt ...

Huib van Essen: Over deze frases in onze ... In dit kader.

De voorzitter: U kunt ...

Huib van Essen: Sterker nog, ze hebben er juist zelf gevraagd, om die duidelijkheid ook in dit kader ...

De voorzitter: U kunt vervolgen.

Huib van Essen: Ik ga verder met de laatste motie. Dat gaat over Stop overprogrammering van UtrechtNu!. Die vraagt om dat naar 15 procent terug te brengen. Kijk, in de ... Juist vanuit het Rijk krijgen wij ook mee, ga voor 30 procent. Dat is wat ons betreft ook verstandig. Het kwam net in een debat ook al langs, moet je daar niet qua overprogrammering rekening houden met planuitval? Heel veel planuitval is ver vertraging. Dus het is zo dat heel veel plannen niet eeuwig van tafel gaan, maar vaak toch iets later dan gerealiseerd worden. Onze ervaring is, 30 procent overprogrammering is gewoon heel verstandig, dat je wat meer plannen hebt om mee te spelen.

Je hebt planuitval, je hebt trouwens ook soms plantoeval. We hebben best een heel aantal plannen afgelopen periodes gehad waarbij je ... De aantallen juist opgehoogd zijn onderweg. Maar om nu terug te gaan naar 15 procent lijkt ons ook gezien de grote opgave onnodig. Meer dan 30 procent is wat ons betreft ook niet verstandig, want dan heb je juist het risico dat je de beperkte ambtelijke capaciteit te veel gaat versnipperen. Dus wat ons betreft, is die 30 procent goed en ook passend bij landelijk beleid. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Van Essen. Meneer Van Muilekom, u heeft het woord.

Rob van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Ik loop de amendementen ongeveer af op volgorde van indiening. Het eerste is eigenlijk, of het is een motie, over wooninitiatieven. Die wooninitiatieven, ik vind ze eigenlijk altijd wel heel erg mooi, omdat het echt iets is wat ... Waar zelf ... Mensen zelf mee komen en zelf het initiatief toe hebben genomen. Als ik lees in de motie wat u vraagt, dan denk ik van, we doen het al. Dus misschien is het nog wel om er meer bekendheid aan te geven.

Het is in ieder geval nu al zo dat de afgelopen jaren dat een CPO, een collectief particulier opdrachtgeverschap, mensen die wat willen, dat ze gebruik kunnen maken ook van ondersteuning. Dat was een bedrag van 3000 euro waar mensen gebruik van kunnen maken, om wat voor ondersteuning dan ook. Of het nu een proces of planeconoom, maakt niet uit, kon allemaal. Geen gebruik van gemaakt De achterliggende reden is eigenlijk, die mensen die een plan hebben om samen wat te gaan doen, locaties. Dus het probleem is eigenlijk dat ook al dat de mensen het initiatief nemen, dat er gewoon geen locaties vrijkomen om dat te doen.

Tegelijkertijd is het wel zo, want dat lees ik ook in uw motie, soms vraagt dat ook aandacht bij gemeenten. Gemeenten kunnen ook vanuit de provincie nu al ook, gemeenten en coöperaties, ook ondersteuning krijgen ter ondersteuning van een ambtelijke apparaat om projecten voor elkaar te krijgen, ook dit soort typen wooninitiatieven.

Een ander punt is nog dat ... We hebben ook een expertteam, zoals u weet, een apart expertteam. Die willen ... Die zijn altijd beschikbaar. Dus als er bewonersinitiatieven komen en ze zeggen, we hebben echt iemand nodig om een keer goed een goede bijeenkomst te begeleiden of ons kennis toe te doen, is gewoon mogelijk. We zeggen altijd wel, zorg dat je eerst bij de gemeente een plek hebt waar je wat kunt gaan doen. Dan kunnen wij u verder helpen hoe dat te doen. Dus de motie ligt er, maar ik zeg al, het is gewoon eigenlijk overbodig. Dus het past al binnen onze subsidieverordening.

De heer Hossain had een motie over de flexibiliteit voor haalbare betaalbaarheid. Daar zit meneer Hossain. Ik kom nu bij een aantal moties uit en die hebben heel veel te maken allemaal met die Wet versterking regie. Dit is er ook zo eentje. Het is nu in ieder geval zo dat ... Ook in de woondeals hebben we eigenlijk al afgesproken met elkaar dat we ernaar streven voor die twee derde en die 30 procent. In die wet wordt dat nog even extra hard vastgeklikt. Wat wordt extra hard vastgeklikt? Dat is één, elke gemeente moet maar zorgen dat ze twee derde betaalbaar gaan bouwen, waarvan 30 procent sociaal.

Maar daar zitten twee regels onder. Eentje, is er een gemeente die al meer dan 30 procent sociaal heeft in zijn voorraad, die gaat terug, want die moet 27 procent ... Mag hij dan bouwen, maar 40 procent middensegment. Er is een andere instructieregel. Hebt u het nog niet, gemeente? Dan moet u meer bouwen dan die 30 procent. Uiteindelijk is dat rekensommetje dus anders.

Dus het punt is, u kunt ervan afwijken, gemeente, maar u moet dan eerst een overeenkomst of een afspraak hebben gemaakt met uw buurgemeenten dat die het dan gaan overnemen. In de wet staat dan ook nog een keer dat de provincie daar een klap op moet geven. Dus het is geen een-tweetje tussen gemeente en provincie. Het is iets wat een gemeente niet kan met de buurgemeenten. Dus dat is het verhaal, dus ik hoop dat dat ook duidelijkheid biedt, meneer Hossain, hoe daarmee om te gaan.

Het volgende. Dat is ook een beetje, de PvdA en andere die hebben het over de ten minste. Ten minste twee derde en 30 procent. Ook dit is iets wat ook in die Wet versterking, wat ik nu al net vertelde, eigenlijk terug gaat komen. Ik zou eigenlijk willen zeggen van, wij hebben u goed gehoord, het is echt in de geest van de wet ook die twee derde tenminste. Maar wij gaan binnenkort terugkomen bij u met een startnotitie over ons volkshuisvestingsprogramma, waar ook juist over die betaalbaarheid en al dit soort aspecten ... Aan de orde gaat komen. Dus ik zou zeggen, breng hem dan in, breng hem dan mee, om hoe daarmee om te gaan. Want dan moeten we als provincie er ook vertaling aan gaan geven. Want als hij er zo ligt, met die ten minste 30 procent, kan ik alleen maar zeggen, we moeten hem gewoon ontraden, want binnen een halfjaar verwacht ik gewoon dat die wet aangenomen is, die Wet versterking regie.

De voorzitter: Goed. Mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Dank u wel, voorzitter. Hoor ik u zeggen dat we eigenlijk dus die 30 procent door die Wet versterking regie sowieso niet kunnen gaan halen, met name die 30 procent sociale woningbouw? Of is dat te vroeg om te zeggen?

De voorzitter: Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Dus we hebben best wel veel gemeenten in onze provincie nog helemaal geen 30 procent sociaal in hun woningvoorraad hebben, dus die moeten dadelijk ten minste 30 procent gaan bouwen. De grotere steden, of het nu Nieuwegein of Utrecht ... Die bouwen al meer. Als ... Ik kan u zeggen, namens de twaalf provincies IPO hebben we eindelijk gezegd van, ga er nu geen belemmering op leggen van gemeenten die al meer hebben dat ze nog meer gaan doen, want blijkbaar hebben ze dat nodig, maar als het dadelijk in de wet staat en de Eerste Kamer heeft het aangenomen, hebben we ons aan de wet te houden. Dus we hebben daar eigenlijk best wel veel lobby op gevoerd om dat ... Die regel er niet in te krijgen. Maar als hij in de wet staat, staat hij erin. Dus ... Dan krijg je inderdaad dat als Utrecht, ik noem maar even wat, nu 35 procent heeft en die gaat altijd 27 procent bouwen, dan gaat langzamerhand ... Gaat dat percentage zakken.

De voorzitter: Dan ... Mevrouw Lejeune, voldoende?

Marieke Lejeune-Koster: Kort. Kunt u dan toezeggen dat u vanuit de provincie ... Dat de provincie er van alles ... Er alles om alles zal zetten om die 30 procent wel proberen te halen?

De voorzitter: Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Dat is het punt. Het punt is, in die woondeals hebben we al afgesproken, dadelijk conform de wet krijgen we dadelijk ook nog een wettelijke plicht om de gemeentes daaraan te gaan houden. Dus ... Dat sluit denk ik ook aan op uw amendement, dat gemeentes die nog geen 30 procent hebben, dat die wel tenminste die 30 procent moeten gaan bouwen. Dus dat is ... Dat kan ik u toezeggen.

De voorzitter: Mooi.

Rob van Muilekom: UtrechtNu!, studentenhuisvesting. Sorry.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Excuses, voorzitter. Even een korte verduidelijkingsvraag. Wij zijn meegegaan met het amendement van de VVD, eigenlijk in de discussie daar van, maar stel dat de wet uiteindelijk er niet komt of anders komt, is vanuit onze optiek het natuurlijk best prettig om iets meer ruimte te hebben waar, met onderlinge regio's, waarin je kan compenseren. Is daar nog een kans dat de wet er niet doorkomt zoals nu beoogd, of is dat al een gepasseerd station?

De voorzitter: Politiek duider Van Muilekom. Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Wat ik merk, is dat deze Wet versterking heel veel draagvlak heeft in de Kamer. Dus die wet die staat er voor 90 procent. Maar er zijn nog wel ... De minister moet nu nog weer een novelle schrijven, Mooiman, over de statushouders en over bijvoorbeeld de IBT-rol die de provincie moet vervullen. Maar ik heb gewoon het idee dat die wet er gewoon gaat komen. Dat is algemeen ... Het is niet ... Is het politiek geen hot issue in grote zin. Dus hij moet afgerond worden op een nette manier en dan in de Eerste Kamer gaat het er eerste kwartaal verwacht ik een besluit over nemen.

De voorzitter: Mooi. U kunt ... Mevrouw Ghijsels, kort.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dus technisch zou het mogelijk zijn om het amendement wel op te nemen in het geval dat het geen wet wordt. Is dat ... Klopt dat?

De voorzitter: Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Dan moet ik even kijken, want het amendement van de heer Hossain dat ging over die flexibiliteit op gebied van betaalbaarheid? Ik ben daar niet zo voor, want we hebben in woondealverband ... Hebben wij gewoon afspraken gemaakt, dat in die woondealregio's ... Dat gewoon die tweede derde en 30 procent moet komen. Dus als ...

We hebben nu al gesprekken lopen met alle gemeenten dat we ons gaan houden eraan en dat we een soort ... iedereen die pakt zijn rol, dus iedereen moet het doen. Als een gemeente het niet doet, dan moet die met zijn buurgemeente maar afspraken maken dat die zijn taak over gaat nemen. Dus ik ontraad ook het amendement zoals die er nu ligt.

De voorzitter: Meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank, voorzitter. Ik ... Duidelijk wat de heer Van Muilekom kom zegt. Ik had ook gevraagd of het dan ... Of een toezegging eventueel een mogelijkheid was over het actief meedenken met gemeenten wanneer zij echt kunnen aantonen, dit lukt anders niet, om te helpen, om die uithaal bijvoorbeeld te bewerkstelligen. Kan GS dat toezeggen?

De voorzitter: Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Wij hebben nu al continu overleg met alle gemeenten, ook in woondealregioverband. Daar komen dit soort vraagstukken op. Dan zeggen wij ook altijd van, jullie hebben eerst als buurgemeenten wat met elkaar te doen. Wij helpen jullie daarbij. Dus uiteindelijk moeten wij er ook een klap op geven dat wij akkoord zijn. Maar die verbindende rol die zullen we altijd vervullen, meneer Hossain. Dus zeker.

De voorzitter: Mooi. U kunt ...

Rob van Muilekom: Het andere ... Ik was bij de studentenwoningen, daar wilde ik iets over zeggen. Ook weer in die Wet versterking regie komen een aantal aandachtsgroepen, waarvan negen urgent en van die negen urgente, daar zitten de studenten ... Horen daar niet bij. Dus het is niet dat wij dadelijk als provincie een bepaalde rol krijgen om daar expliciet aandacht aan te geven.

Op dit moment is het zo dat als je het hebt over studentenhuisvesting, dat het iets is tussen de universiteiten, de gemeenten en de coöperaties. Wij maken als provincie geen afspraken expliciet met studenten ... Over studentenhuisvesting. Ik merk gewoon dat in studentensteden, dat die drie die ik net noemde, dat die wel degelijk contact ... Goed contact met elkaar hebben. Maar het is dus geen urgente aandachtsgroep, dus wij gaan met het u het gesprek aan over het volkshuisvestingsprogramma over onze nieuwe rol in het kader van die wet, maar het is geen urgente aandachtsgroep.

Ik ga door, voorzitter. Het convenant, het convenant Toekomstbestendig bouwen, de heer De Jong had het over toekomstgericht leiderschap. Ik ben best wel trots op dat we hier als provincie het initiatief hebben genomen voor dat convenant, dat we nu inmiddels zover zijn dat er vier provincies het doen, dat er inmiddels 160 partijen zijn en dat zijn meer private partijen dan publieke partijen. Het is een samenwerkingsovereenkomst. Dat is het ... Dat is altijd met zo'n convenant.

Wat in ieder geval wel zo is, is die zilver waar we het over hebben, wij bouwen zelf ook woningen. Dat is op de rondom de vliegbasis Soesterberg, dan houden we zeker tenminste dat zilver aan. Wij kunnen dat niet doen. Daarom hebben we eindelijk gezegd, dat brons, dat moet gewoon de basis zijn, de bottom. Dat staat in het stuk. Uw amendement sluit daar ook eigenlijk wel op aan, op elementniveau. Ik heb het ook anderen, mevrouw Kennedy ook, horen zeggen. Op onderdelen moeten we stimuleren, blijven ... Gemeenten blijven en partners blijven ondersteunen om zo hoog mogelijk te scoren. Dan zeg ik er meteen bij, ik vind het belangrijk dat projecten wel doorgaan. Dus het ... Er zit een balans in het ... De toekomstbestendigheid op eens een hoog mogelijk niveau te krijgen, maar we moeten wel de balans houden dat de plek wel doorgaat. We hebben die woningen keihard nodig.

De voorzitter: Meneer De Jong.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Ik vind het echt een uitstekende uitleg van GS, waar ik echt achter kan staan. Ik begrijp dat ook. Af en toe vraagt het ook pragmatische keuzes, maar dan zou ik vooral kijken op die onderdelen. Zo mag u die ... Dat amendement ook zeker lezen. Het gaat om een streven daar waar mogelijk. Ik had het bedacht omdat in mijn inbreng toen heb ik niet gedaan, maar dat wil ik alsnog doen, dat toekomstgericht leiderschap, dat zien wij ook echt terug op dit vlak op die andere punten en dat compliment wil ik namens de hele beleidsgroep van Volt zeker maken.

De voorzitter: Het was een wat langere interruptie, maar de aard die stemt mij mild. Dank u wel, de heer De Jong. U vervolgt, meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Eigenlijk, we kunnen het een soort omarmen eigenlijk, omdat het goed aansluit bij hoe we erin staan en hoe we samenwerken. De SGP, de motie van de SGP. Ik wilde drie dingen er even over zeggen. Zoals de motie er nu staat, vind ik het ... Ik vind het best wel veel vragen oproepen. Dat ... Wat staat hier precies? Dus eigenlijk zou ik willen zeggen, ik ontraad de motie, maar ik wil wel toezeggingen doen.

Toezegging één is, ik ben eigenlijk best wel enthousiast over de Utrechtse aanpak. Dat hebben we ... Die ... We hebben die presentaties dan in die SPS-sessie. Ik wil het sowieso wel opnemen, het staat niet in de motie, maar dat is wel een toezegging, dat we die aanpak zoals die gekozen is in het Utrechtse, dat we die gaan ... Onder de aandacht gaat brengen van al onze 25 gemeenten. Dat is één.

Een tweede is in ieder geval dat ik merk dat er wat is over versnellingskamers, versnellingstafels. We hebben nu al drie versnellingstafels, maar dat wordt niet bedoeld. Dus ik wil de terminologie een beetje zo simpel mogelijk houden. Wat ik wel belangrijk vind, is, hoe zitten onze eigen werkprocessen in elkaar als wij omgaan met een woningbouwproject en dan ... We kunnen zo maar noemen, hoe ga je om met ontsluiting of bereikbaarheid, hoe ga je met groen groeit mee, hoe ga je met misschien de toekomstbestendigheid om? Wat ik u wil toezeggen, is dat we dat dus eens aangeven in, hoe zitten onze eigen werkprocessen in elkaar? Hoe maken wij die afwegingen als projecten lastig zijn? Dat we tegen bepaalde vraagstukken aanlopen waarvan we als provincie nadrukkelijke rollen vervullen. Ik ben zeker ook bereid om ... Dat er een soort notitie komt die we kunnen bespreken die we dan ook kunnen bespreken in de commissie.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank voor deze toezeggingen. Kan de gedeputeerde dan ook toezeggen dat hij in die notitie kijkt van, als er elementen zijn uit de Utrechtse aanpak die ook kunnen helpen, dat die dan ook benoemd worden, zodat we daar de kennis mee opdoen? Dan is eigenlijk wat in de motie staat, zegt u dan toe.

De voorzitter: Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Ik zeg toe eigenlijk wat ik zeg. Ik vind ... Ik zal maar zeggen, ik vond de tekst van de motie ... Ik heb er een aantal mensen over gesproken, die hebben allemaal een eigen beeld van de versnellingskamer, weet je wel, wat houdt het in? Maar wij maken nu ook al continu afspraken over als gemeenten bij ons komen hoe we met, waar sommige vraagstukken best wel ingewikkeld zijn, hoe we daarmee omgaan en hoe ... We zitten altijd op de stoel, hoe maken we het wél mogelijk? Dus ik ben het helemaal met u eens dat ... Denk altijd na een oplossing. Dat dat proef ik ook een beetje in de intentie van uw motie.

Dus ik hoop dat het weer alle neuzen nog eens een keer aanscherpt van, nadenken over hoe we dingen wel mogelijk kunnen maken. Dat betekent ook dat wij als provincie in onze eisen, wensen die we allemaal hebben ook soms beetje water bij de wijn moeten doen. Dat ... Die notitie, ik moet even kijken, ik denk dat ... U noemde zelf het tweede kwartaal. Laten we dat gewoon afspreken.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dat staat dan genoteerd. Dan zien we die tegemoet en dan hoeven we niet te stemmen wat mij betreft over die motie.

De voorzitter: U trekt de motie in. Dank u wel. Meneer Van Muilekom, u vervolgt.

Rob van Muilekom: Even kijken. Dan heb ik nog ... Ben ik volgens mij door alle moties heen. Ik heb nog één vraag van de heer Breur over het artikel in Utrecht. Ik heb dat ook wel even gelezen. Ik was sowieso al voornemens om dit vraagstuk even in het ... We hebben een woondeal overlegd, U10, met alle gemeenten van, hoe zit dat nu in Utrecht en hoe zit het in een andere gemeenten en hoe komt dat nu? Dus ik ga dat bespreekbaar maken op die tafels. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie twee handjes. Blijft u nog even staan. Meneer Breur wil daar nog even op reageren en daarna meneer Travaille.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord. Ik stel die vraag ook niet voor niks. Het is echt een schokkend aantal, 60 vanuit de corporaties tegen 1200 van de private verhuurders. Dan komt nog geen 2 procent dus uit de corporaties. Als je op zoek bent naar een sociale woning bij een corporatie, dan kom je daar niet

voor in aanmerking op het moment dat je een sociale huurwoning van een niet-coöperatie achterlaat. Dus je zet huurders ook klem als het aanbod van de coöperaties achterblijft. Dus ik vind het fijn dat die ... Dat de gedeputeerde meeneemt. Ik wil daar wel deze extra urgentie aan geven. Ik zal nog even beraden hoe dat zich vertaalt in mijn stemgedrag.

De voorzitter: Het is meer ... Ik wilde zeggen, het was al meer ... Min of meer een tweede termijn. Maar goed, dan hebben we die vastgehad van u. Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Ik heb het voorbeeld genoemd van Paleis Soestdijk waarbij de provincie en de gemeenten zich niet houden aan de eigen regels en dat ten koste gaat van de natuur. Ik was eigenlijk benieuwd of de gedeputeerde het met ons eens is. Ons voorstel was, laten we hier uiteindelijk in de uitwerking van de PPWW een aanpak of een aantal garanties opnemen, zodat dat niet weer voor kan komen. Is GS het met ons eens dat dat een goed idee zou zijn?

De voorzitter: Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Ik vind dat ... Collega Van Essen die heeft volgens mij onlangs daar ook een notitie en achtergrondinformatie over gegeven. De ervaringen die we hebben met Soestdijk en wat daar is voorgekomen en in wat voor situatie, wat u ook al zegt, dat er een Raad van State die dan gelijk ... Dat is wel iets waar we met elkaar ook tegen hebben gezegd, hier moeten we wel van leren, om te voorkomen dat zo iets weer gebeurt. Dus we willen allemaal dat processen vlot lopen en doorlopen. Het is niet alleen woningbouw, maar het gaat ook om wijken creëren en daar horen ook voorzieningen bij en daar horen ook groenvoorzieningen bij. Dus dat is zeker een leerpunt geweest voor het college.

De voorzitter: Dank u wel. We hebben ook nog een tweede termijn. Meneer Travaille wilde hier nog even op reageren.

Anjo Travaille: Zeker, want in de tweede termijn dan zal ik mij zeker niet tot GS richten. Dus mijn vraag zou zijn, kunnen we die leerpunten dan uiteindelijk opnemen in de PPWW?

De voorzitter: Goed. Ik kijk even. Wil meneer Van Essen daar misschien iets over zeggen? Want ik denk ... Dan kunt u ... U mag blijven staan, maar u mag ook gaan zitten vast.

Huib van Essen: Voorzitter, volgens mij, het gaat over het volgen van onze verordening. Dat lijkt mij overbodig om aan het ... Om het kader voor het PPWW toe te voegen, want dat is vanzelfsprekend. Volgens mij hebben we in het commissiedebat over Soestdijk ook ... Heb ik aangegeven dat we intern met ... Een aantal procesafspraken hebben gemaakt, om te zorgen dat wat bij Soestdijk is misgaan, dat dat de kans ieder geval zo klein mogelijk is dat het nog eens een keer gebeurt. Je kan dat nooit helemaal uitsluiten, want de Raad van State heeft natuurlijk gewoon zijn eigen bevoegdheden en zijn eigen afwegingen, maar dat is wat ik volgens mij in de commissie ... Omdat in het kader nog een keer op te nemen, lijkt mij niks toevoegen.

De voorzitter: Goed. Helder. Mevrouw Kennedy, denk ik, tot slot dan. Gaat uw gang.

Simone Kennedy-Doornbos: Ik had nog een reactie op wat de heer Van Muilekom zei. Want in het coalitieakkoord staat wel, we willen dat minimaal 30 procent van de nieuwe woningen sociale huur is en in totaal minimaal twee derde van de nieuwe woningen betaalbaar. Samen met gemeenten zoeken we naar mogelijkheden. We verkennen hierbij de mogelijkheid van een vereveningsfonds. Maar dat zie ik inderdaad gewoon helemaal niet meer terug. Ik had wel gevraagd over, is dit de uitkomst van het gesprek met de stakeholders, met de gemeenten en dergelijke, waardoor dit nu het streven blijft, in plaats van een minimumeis?

De voorzitter: Meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: Ik ben ... Ik ... Laat ik het zo zeggen, ik ben blij dat we al eerder, al veel langer eigenlijk de afspraak hebben gemaakt over die twee derde en 30 procent. Maar wij hebben bijvoorbeeld voorbeelden, we hebben het in de commissie gehad over het project als Kersenweide, een gemeente die bijvoorbeeld voor brons heeft getekend en ook voldoende dingen, dat wij ook dat waren de afweging hebben gemaakt conform de versnellingskamer van meneer van de SGP, dat we hebben gezegd van, wij gaan akkoord met die 60 procent, we kijken heel goed hoe groen groeit mee wordt ... Invulling wordt gegeven. Maar dat betekent nog steeds dat we dan ook de discussie hebben in de lijn van die 30 procent, twee derde, dat op andere plekken in Bunnik daar compensatie voor moet komen. Dus zo lopen die

gesprekken en dus ... Ik vind dat dat eigenlijk best wel redelijk goed loopt. Dus we geven er invulling aan. Dat is ook een afspraak die we met de gemeenten al hebben gemaakt in het kader van de woondeals.

De voorzitter: Goed.

Simone Kennedy-Doornbos: U hebt ook toegezegd dat we er met de Wet versterking regie volkshuisvesting weer op terugkomen?

Rob van Muilekom: Dat is een van de ... (06:13:44).

De voorzitter: Mooi. Dan zijn we gekomen aan het eind van de beantwoording vanuit het college en resteert er nog voor degenen die spreektijd hebben een tweede termijn. Ik kijk even, is er behoefte bij GroenLinks aan een tweede termijn? Mevrouw Van de Vooren, gaat uw gang.

Margriet van de Vooren: Dank u wel. Heel kort. Dank voor alle adequate toelichtingen op de moties en amendementen. Wat betreft onze motie, kunt u de motie vooral zien als een steun in de rug en zeker daar waar er meer aandacht voor nodig is, om dat ook te gaan genereren. De versnellingstafel heb ik ook mooie toezeggingen over gehoord. Volgens mij is hij ook ingetrokken daarom. Heel terecht, denk ik. Dat ... Verder heb ik eigenlijk geen toelichting meer op moties of amendementen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik begon aan die kant van de zaal, maar ik vergeet natuurlijk helemaal de grootste fractie. Mevrouw Ghijssels nog iets? Geen tweede termijn. Dank u wel. Dan kom ik bij de VVD, meneer Hossain.

Ronnie Hossain: Dank u wel, voorzitter. Dank aan GS voor de beantwoording. Fijn dat de afwegingsbalans binnenstedelijk en uitbreidingslocaties positief geadviseerd kan worden. Over het dorpskarakter hadden wij door dat het in de omgevingsverordening stond, maar wel anders ingeschat, maar met het oog op advies, trekken wij die in.

Hetzelfde geldt voor flexibiliteit voor haalbare betaalbaarheid. Dank aan gedeputeerde ook voor de toezegging dat daar echt oog voor blijft. Verder, ik heb niet zo heel veel tijd meer, maar denk ik dat het niemand verrast dat wij die 115 procent niet gaan steunen. Kijk, beraden we ons nog op de motie van Volt. We vinden dat die aanzienlijk verbeterd is met de wijziging die we eerder nog niet doorhadden toen we naar de interruptiemicrofoon liepen.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Hossain. D66, nog behoefte aan het woord? Niet meer. CDA. Gaat uw gang, meneer Draisma.

Arjen Draisma: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording, GS. Er blijven nog twee vragen staan. Eén vraag is van, heeft GS contact met de provinciale Utrechtse bouwbedrijven om ...

De voorzitter: U kunt geen vragen meer aan GS stellen in tweede termijn.

Arjen Draisma: Wat zegt u?

De voorzitter: Ik zeg, u kunt geen vragen meer aan GS stellen in de tweede termijn. Dat kan niet.

Arjen Draisma: De vraag was van, is er contact met de provinciale Utrechtse bouwbedrijven over het tekort aan bouwvakkers? De tweede vraag was van, landen de gegevens en de aantallen die ook voortkomen uit het Programma volkshuisvesting in 1929 in de uitvoering van het programma Wonen en werken? Zo had ik het uitgerekend, of dat te lang is.

De voorzitter: Maar, meneer Draisma, belangrijke vragen, maar GS komt niet meer aan het woord. Dus misschien kunnen ze u in de wandelgangen nog helpen, maar ze krijgen nu niet het woord meer. Dank u wel.

Arjen Draisma: Ik had ze al eerder gesteld. Ik heb geen antwoord gehad.

De voorzitter: Maar dan had u echt even de vinger op moeten steken aan het eind van de eerste termijn in de beantwoording. Een aantal andere collega's doet dat ook. Dus u kunt ... Los van de vergadering, dan zullen de collega's zeker bereid zijn om u even te informeren. Partij van de Arbeid, mevrouw Lejeune.

Marieke Lejeune-Koster: Ik heb wel geen spreektijd meer, maar ik wil toch graag mijn amendement 30 procent bij deze intrekken met de toezeggingen van de gedeputeerde en dan graag afwachten wat er uit de Wet versnelling komt. Dan hebben we het er wellicht nog weer opnieuw over.

De voorzitter: Mooi. Voor het intrekken is daar de ruimte voor inderdaad. Partij voor de Dieren, geen behoefte meer. De ChristenUnie, mevrouw Kennedy, geen behoefte meer. UtrechtNu!, gaat uw gang.

Stefan Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een reactie op een motie gemist en volgens mij was de gedeputeerde alsnog bereid, met uw toestemming, daar antwoord op te geven.

De voorzitter: Maar die ... Dat krijgt u van mij dus niet. Is er een motie vergeten? Maar ook dat was fijn geweest als u dat gelijk in de eerste termijn even had aangekondigd. Maak ik hierop nog even een uitzondering. Heel kort, meneer Van Muilekom.

Rob van Muilekom: We ontraden de motie, omdat we ... We willen niet nog meer categorieën in gaan bouwen en dat soort zaken. We hebben hier wel het gesprek over, dat wil ik wel zeggen, met de gemeenten.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Volt, nog behoefte? Niet het geval. SGP nog behoefte? Is niet het geval. De SP, geen behoefte meer. Forum Voor Democratie, niet meer. 50PLUS, ook niet meer. Dan zijn we aan het eind van de beraadslaging over dit agendapunt gekomen. Dank voor uw inbreng. We zien vanavond bij de stemmingen hoe die uit gaan vallen.

21. SV Vaststelling Delegatiebesluit Omgevingsverordening provincie Utrecht 2025

De voorzitter: Dan tot slot van deze agenda als het om inhoudelijke punten gaat, agendapunt 21. Dat is het Statenvoorstel Vaststelling Delegatiebesluit Omgevingsverordening provincie Utrecht 2025. Het is nu, ik zal u proberen het perspectief te schetsen, het is nu 17.50 uur. Ik stel voor dit agendapunt af te ronden en daarna te schorsen voor de dinerpauze. Kunt u de dinerpauze ook als fractie gebruiken om eventueel overleg te hebben over uw stemmingen. Dan bepalen we straks, afhankelijk van hoe laat dit is afgelopen, wanneer we dan weer beginnen, alleen nog voor de stemmingen. Dus dat is het programma voor de rest van de vergadering.

Bij dit agendapunt is een viertal amendementen aangekondigd. Eén door de BBB en drie door de Partij voor de Dieren. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Ghijsels voor het amendement namens de BBB. Mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. We hebben als BBB-fractie de inhoud van het delegatiebesluit goed bestudeerd. We begrijpen het doel erachter en gaan deze keer ook met de meeste aanpassingen mee. Soms vonden we wel net dat ze op de rand zaten. We hebben een aantal artikelen in deze context besproken tijdens het commissiedebat en dat gaf op zich voldoende informatie.

Tevens ontvingen we schriftelijke toelichting over de reden voor het delegeren van de bevoegdheid om de stoffenlijst als GS zelfstandig aan te passen. Hoewel we wel begrip hebben voor de uitleg, denken we toch dat dit onverstandig is om dat autonoom aan gedeputeerde over te laten. In theorie, luister, in theorie, maar daar schrijf je wetten voor, geeft het ook mogelijkheid om verder te gaan dan landelijk beleid, zonder daar tussentijds Provinciale Staten over te consulteren. Ik vergelijk het een beetje met de beschermde diersoort, stel dat GS besluit zelf autonoom het konijn erop te zetten. Dan is het ook aardig dat je even langs PS gaat. Dat stellen wij met dit amendement ook voor, of althans, wij stellen dus voor om het nieuwe artikel niet door te voeren en feitelijk de oude tekst te laten staan. Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ghijsels. Partij voor de Dieren voor de andere amendementen. Mevrouw Batteau gaat die verworpen. Gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. De kaasschaafmethode of, zoals vegans dat liever zeggen, de komkommerschijfjesmethode. Als het gaat om natuur en de instandhouding daarvan, zien we een structurele afname en afbreuk. Stukje bij beetje wordt groen omgezet in grijs, in kleine stapjes, waardoor we niet goed doorhebben of we ons ervan bewust zijn. Onze landschappen zuchten onder stikstofdruk, verdroging, verzuring, gebrek aan biodiversiteit en ja, als de noodzakelijke herstelmaatregelen uitblijven, dan zullen weidevogelgebieden verslechteren en niet langer geschikt zijn als habitat voor bedreigde vogelsoorten. Idem dito voor ganzenrustgebieden. Dus dan maar schrappen? Dat is wat ons betreft als fractie van de Partij voor de Dieren de omgekeerde wereld.

Als habitat verslechtert, trekken we een been bij en doen we er alles aan om dit te keren, om dat tij te keren. Oude bosgroeiplaatsen zijn ecologisch uitzonderlijk waardevol. Bos dat meer dan 200 jaar onaangeroerd is gebleven, waar

vind je dat nog? Maar ook deze stokoude bomen bezwijken onder verdroging en ziekten, of worden per ongeluk weggekap of beschadigd. Is de volgende stap dan schrappen maar? Dat is toch echt niet de bedoeling, lijkt ons.

We zien in het delegatiebesluit een aantal artikelen waarin de gedeputeerde de bevoegd tijd krijgt om begrenzing van deze natuurgebieden die ik net noemde aan te passen. Maar dat betekent in de praktijk een verkleining van deze gebieden, nooit een uitbreiding, want daar is de bevoegdheid niet voor. Het zijn verwaarloosbare stukjes, geen zorgen, krijgen we terug in de technische vragen en wordt ons gegarandeerd. Maar vele stukjes bij elkaar opgeteld leiden net zo goed tot verlies aan natuur. In onze drie amendementen die ik dus hierbij indien samen met SP, en voor degene die wil weten welke namen dat zijn, dat is Bescherm oude bosgroeiplaatsen, Bescherm weidevogelkerngebieden en Borging rustgebied ganzen, maken we expliciet wat ... Dat de wijziging alleen door de gedeputeerde gemaakt kan worden en doorgevoerd kan worden als het om technische en ondergeschikte aanpassingen gaat. Dat staat ook zo benoemd in artikel 5.1 over de aanpassingen van NNN-begrenzings, dus dan is het ook consequent om bij deze artikelen dat door te voeren. Een toelichting is immers niet juridisch bindend. Een artikel in een besluit is dat wel.

Tot slot zouden we graag van de gedeputeerde nog een toezegging verzoeken dat de Staten jaarlijks op de hoogte gehouden worden over de gewijzigde begrenzingen en hoe deze zich verhouden tot de uitbreiding van habitat en van natuur in datzelfde jaar. Daarmee kunnen we als Statenfracties vinger aan de pols houden en nagaan of het mandaat van GS inderdaad passend is bij de aard en omvang van de wijzigingen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Batteau. Dan ga ik nu kijken of er andere fracties zijn die nog het woord wensen. Ik kijk in eerste anders naar de fractie van GroenLinks. Dat is niet het geval. De fractie van de VVD. Meneer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, dat kan heel kort. Mevrouw Ghijsels heeft namens de BBB ook iets gezegd over de lijst met verboden stoffen. Ik heb in de commissievergadering ook aangegeven dat mijn fractie daar op zich wel ook welwillend is, in ieder geval als het gaat over het wijzigingsvoorstel van de BBB. Ik zou dus nog graag iets willen toevoegen ook aan de vragen die mevrouw Ghijsels gesteld heeft. We snappen dat er omstandigheden kunnen zijn, waardoor het noopt om snel tot een aanpassing te komen, omdat bijvoorbeeld blijkt dat een stof acuut ook gevaarlijk is.

Dus ik zou ook expliciet de vraag bij het college willen neerleggen, wat verzet zich ertegen om zo'n aanpassing niet via het delegatiebesluit te doen, maar door middel van een Statenvoorstel? Betekent dat onder de streep niet dat we ... Het zal misschien iets langer duren, maar wij wegen wel op die manier dat we denken, het gaat om besluiten met grote impact, met name op bewoners, op ondernemers ook. Dus wij opteren nu nog steeds eigenlijk toch wel voor de optie om dat via een Statenvoorstel te doen. Wat verzet zich daartegen? Die vraag zou ik toch nog even expliciet ook namens mijn fractie bij het college willen neerleggen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. D66, geen behoefte aan het woord. CDA, geen behoefte. Partij van de Arbeid, mevrouw De Boer.

Wilma de Boer-Leijnsma: Dank u wel. Ik wil toch even op de amendementen die zijn ingediend reageren. Partij voor de Dieren, dat betreft dan het beschermen van weidevogelkerngebieden en van de borging van de rustgebieden ganzen. Beide amendementen hebben volgens mij als doel om genoemde gebieden in elk geval niet kleiner te laten worden. Hoewel de Partij van de Arbeid alle vertrouwen heeft in de zorgvuldigheid daaromtrent van het huidige college, achten wij het verstandig deze toevoeging op te nemen. In afwachting van de reactie van GS zijn wij voornemens voor beide amendementen voor te stemmen.

Wat betreft het amendement van de BBB, de Partij van de Arbeid wil dat zoveel mogelijk voorkomen dat er schadelijke of risicovolle stoffen in ons milieu terechtkomen. Dat niet specifiek bewezen is dat een stof onveilig is, bewijst ook niet het tegenovergestelde. Door dit amendement wordt onzes inziens een opening geboden bepaalde stoffen toch toe te staan. Daar zal de Partij van de Arbeid dan ook niet mee instemmen.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie. Sorry, mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik wil daar toch heel kort even op reageren, want onze zorg zit hem ook op, als dat zo acuut ingevoerd wordt, niet dat het niet nodig zou zijn, maar de impact voor ondernemers kan best heel groot zijn. Daar even stil bij staan, dat vind ik iets wat wel bij de Staten hoort. Dus het is niet dat wij bepaalde stoffen vinden dat dat niet betwist moet worden, maar gewoon dat dat even langs de Staten moet omdat de impact op de omgeving, ondernemers, bewoners heel groot kan zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Boer.

Wilma de Boer-Leijnsma: Dank voor uw toelichting. Daar ben ik blij om. Ik ben ook benieuwd naar de reactie van Gedeputeerde Staten daarop, want die zullen die afweging toch ook maken dan, neem ik aan. Maar dat horen we dan zo nog eventjes.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Voorzitter, wij kunnen grotendeels de redenering van de Partij van de Arbeid volgen, maar zijn ook wel heel benieuwd naar de reactie van het college. Daar zullen wij onze stem op bepalen.

De voorzitter: Dank u wel. UtrechtNu! is weg. Volt, meneer De Jong.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Ook eigenlijk een hele korte inbreng. Ik wilde eigenlijk alleen maar zeggen dat wij wel positief staan ten opzichte van het, motie is het, geloof, ik van de BBB, en ook die van de Partij voor de Dieren. Voor de rest hebben wij geen inbreng meer.

De voorzitter: Het zijn amendementen overigens, maar ... Kom ik bij de SGP. De heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, korthedshalve sluit ik me aan bij de wijze woorden van de BBB en de VVD. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De SP, ook weg. Forum Voor Democratie, meneer Van Breukelen.

Frank van Breukelen: Voorzitter, ook wij sluiten ons aan bij de woorden van de BBB.

De voorzitter: Dank u wel. 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Mevrouw Hoek sluit zich ook aan bij de BBB.

De voorzitter: Dat is ... Wat een eenstemmigheid. Meneer Van Essen gaat namens het college antwoorden.

Huib van Essen: Dank, voorzitter. Het gaat eigenlijk om twee typen amendementen die voorliggen. De eerste gaat over de werkingsgebieden die aangepast kunnen worden. Dat zijn de drie amendementen even van, samennemend van de Partij voor de Dieren, want die gaan even over verschillende typen beschermingsgebieden, maar de aard van de amendementen is natuurlijk hetzelfde. Die voegt eigenlijk toe dat het alleen om ondergeschikte technische of technische aanpassingen betreft. Kijk, dat geldt in principe voor alles wat er in dit delegatiebesluit staat, dat het om kleine wijzigingen gaat. Dat staat ook in het Statenvoorstel zo benoemd. Dus op het moment dat je nu zou zeggen, dat willen we aan deze drie artikelen toevoegen, dan zou je het ongeveer aan alle artikelen moeten gaan toevoegen. Dus het debat is onderdeel van het besluit. Het staat ook in het ... Expliciet in het Statenvoorstel zelf dat het daarover gaat. Dus daar kan geen enkel misverstand over bestaan.

Dus in die zin is dat de reden om alle drie de amendementen te ontraden, omdat het in die zin overbodig is. Het staat al in het Statenvoorstel expliciet vermeld, en dat geldt dus voor alles in het delegatiebesluit. Op het moment dat je een paar dingen nu expliciet gaat toevoegen, zou de indruk kunnen ontstaan dat het voor andere dingen niet geldt. Dan over de stoffenlijst.

De voorzitter: Een ogenblikje, meneer Van Essen. mevrouw Batteau wil een interruptie plegen.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik wil daar toch op reageren, want we zien daar, als we het dan over een uitzondering hebben in de artikelen, dat geldt wel dan voor artikel 5.1 over NNN, dus dan zou dat argument dat u ... Wat de gedeputeerde via de voorzitter aanvoert, ook daarvoor gelden.

Bovendien. wat in een toelichting staat over de Statenbrief, dat is niet juridisch bindend. Dus het lijkt me logisch dat als je zegt in de toelichting, het is slechts ondergeschikt of technisch, dat het dan ook normaal is om dat in een artikel te zetten en dan is er gewoon volledige duidelijkheid.

De voorzitter: Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, ik refereer niet aan een toezegging, toelichting of een Statenbrief, ik refereer aan het Statenvoorstel. Dat is het besluit dat u neemt en daar staat het wel degelijk in. Dus dat is de reden waarom ik zeg, dat is ... Geeft voldoende zekerheid. Nogmaals, ook ... Ik licht dat nu nogmaals toe, ook dat is onderdeel daarvan, dat de ... Die ... Het echt alleen maar gaat over kleine ondergeschikte wijzigingen.

De voorzitter: Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dan wil ik daar toch op reageren, omdat we bij 5.1 wel dat expliciet in het artikel benoemd zien, precies dat, dus technisch en ondergeschikt staat in artikel 5.1 als het gaat over NNN-begrenzings. Dus waarom wordt daar een uitzondering gemaakt en zou dat niet voor andere natuurgebieden kunnen gelden? Dat begrijp ik dan niet en daar zou ik graag antwoord op willen.

De voorzitter: Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Daar staat alleen ondergeschikt trouwens, daar staat niet technisch. Maar volgens mij, het is zo opgesteld als het is opgesteld, dan zou je het aan alles toe moeten voegen. Wellicht dat het overbodig is dat het daar staat, dat ... Ik denk dat u daar gelijk in heeft. Maar als u het nu als Staten gaat toevoegen voor drie specifieke artikelen en niet voor de andere, dan krijg je ... Dan wekt u de indruk dat dat voor de andere niet zou gelden. Het geldt voor alles. Nogmaals, dat staat ook expliciet iets in het Statenvoorstel zelf, dus dat is de reden waarom die amendementen wat ons betreft overbodig zijn en ook verwarrend kunnen werken.

Ik wilde door naar het andere amendement, voorzitter, als u me toestaat. Dat gaat over de stoffenlijst. Eerste plaats was de vraag om het even een keer per jaar aan u te melden als dit wordt ... Welke wijziging het betreft, ook als wij iets via het delegatiebesluit, moeten die wijzigingen ter visie worden gelegd. Dus het is niet zo dat we op een achternamiddag hier even als college een besluit kunnen nemen en dat dan in werking treedt. Dat moet ter visie worden gelegd. Dus daar kunnen ... Kan de hele wereld dan ook via een delegatiebesluit iets van vinden. Dus wij kunnen ... Via die weg wordt u er ook altijd erover in geïnformeerd, als wij wijzigingen aanbrengen via het delegatiebesluit. Dus we hoeven er niet één keer per jaar een overzichtje van te sturen, want u wordt daar sowieso over geïnformeerd.

Dan, als het gaat om de stoffenlijst. Kijk, waar het om gaat, is, op het moment dat die RIVM-lijst wordt aangevuld met stoffen, die echt nieuwe inzichten laten zien, dat dat bijvoorbeeld direct gevaar voor volksgezondheid met zich mee zou kunnen brengen, dan is het wat ons betreft gewoon onverstandig om daar tijd in te verliezen en dan is het verstandig om dat via een delegatiebesluit te kunnen doen. Komt dat vaak voor? Waarschijnlijk niet. Maar het lijkt ons verstandig dat die mogelijkheid er is. Ook daarvoor geldt trouwens natuurlijk dat dat weer ter inzage gelegd kan worden. Dus op het moment dat er ondernemers zijn die zeggen van, daar vinden we toch iets anders van, kunnen ze dat aangeven. We zullen het meewegen. Maar die ... Om het via een delegatiebesluit te kunnen doen, geeft wel gewoon extra tijdswinst die in dat soort situaties, uitzonderlijke situaties, wat ons betreft gewenst zijn. Dat zijn er ook stoffen, want ik las ook in de overwegingen bij de van de BBB van, maar kunnen dat ook hele andere zaken zijn dan die RIVM-lijst, nee, wij baseren ons op die RIVM-lijst.

De voorzitter: Goed. Ik zag twee handen daar omhoog gaan. Meneer Gilissen heeft de hand opgestoken voor meneer Van den Dikkenberg. Vind ik heel collegiaal. Meneer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Bij zo'n acuut noodgeval, kunnen we volgens mij ook best wel snel schakelen en dan ... Want dan gaat het echt ergens over. Dat hebben we in het verleden ook al wel eens gedaan bij de geiten, toen vermeend werd dat de geitenhouderijen een negatieve invloed had op volksgezondheid. Toen is er ook vrij snel een algemeen besluit genomen, inpassingsbesluit over de hele provincie. Hoe kijkt de gedeputeerde naar die optie, zodat we daar niet het delegatiebesluit ... Als het dan niet vaak voorkomt, hoeven we hem daar ook niet voor te wijzigen.

De voorzitter: Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Voorzitter, het gaat wel echt alleen ook om grondwaterbeschermingsgebieden, dus het gaat ook echt om de gebieden waar onze ... De waterkwaliteit ook gerelateerd om ... Ons drinkwater aan is gerelateerd. Daar is wat ons betreft gewoon zo'n versneld pad wel degelijk wenselijk, want het is gewoon feit, op het moment dat het een wijziging is van de verordening ... Kijk, het zou ook betekenen dat u een extra wijzigingsprocedure voor één artikel voor u als Staten gaat organiseren. Dat is op zich al best omslachtig. Dat is ...

Dus realiseert u ook even wat u op de hals haalt. Op het moment dat er al een wijzigingsprocedure loopt of snel gepland is, dan loopt het daar ook gewoon in mee. Dat zegt dit besluit ook. Het is echt voor de situaties waarin dat er niet in de pijp zit. Dan zou u voor een zo'n wijziging een heel aparte procedure moeten optuigen, waarvan wij zeggen, vanwege de snelheid is het verstandig, en misschien ook wel een beetje om ... Vanwege de eenvoud, maar

met name die snelheid is wat ons betreft verstandiger om deze mogelijkheid te hebben. Uiteraard, altijd zal ieder college wat gebruikmaakt van zo'n delegatiebesluit ook dat aan u moeten kunnen verantwoorden dat dat op dat moment ook echt noodzakelijk is.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg. Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Wat mij een beetje verbaast aan deze uitleg, is wel dat u zegt, stel dat dit gebeurt, anders is het heel omslachtig en onverstandig om te doen ... Maar ik ... Het feit is wel dat het tot op heden goed geregeld was. Voor dat ene excesmoment zijn er routes om het te gaan doen. Dus ik bedoel, het is ook niet zo dat het oude artikel niet volstaat. U voegt iets toe. Ik ... Aangezien het heel weinig voorkomt en tegelijkertijd het wel ruimte laat voor andersoortige besluiten, ook al bent u dat niet van plan, dat begrijp ik heel goed, denk ik dat ik hem niet intrek op dit moment.

De voorzitter: Goed. Het is geen vraag meer, maar meer een samenvatting van wat u vindt. Meneer Gillissen, u hebt het woord gevraagd en dat krijgt u.

Dimitri Gillissen: Dank u wel, voorzitter. Want ik wilde hem toch iets over een andere boeg gooien. Want ik bestrijd nogmaals niet dat het belangrijk kan zijn dat je in sommige situaties snel acteert en ook stappen zet om middelen die het grondwater kunnen schaden, dat je die ook snel verbiedt. Ik wil het gesprek meer voeren langs de lijn van delegaatgever, in de relatie tussen GS en PS.

Op het moment dat zo'n situatie zich voordoet die het college schetst, heb je te maken met een situatie die waarschijnlijk een hele grote impact heeft op hoe wij dingen in deze provincie doen. Ik zei het al in mijn eigen bijdrage, voor ondernemers, voor bewoners. In algemene bepaling is natuurlijk ook dat je geen dingen delegeert waarvan de aard van de bevoegdheid zich eigenlijk verzet tegen waar die voor bedoeld is.

Dus mijn vraag zou zijn, een stof komt niet zomaar op de RIVM-lijst. Daar gaat waarschijnlijk ook een proces aan vooraf. Het is niet zo dat we van de ene op de andere dag daarmee worden geconfronteerd. Vindt het college oprecht dat als die situatie zich wel voordoet en de impact ontzettend groot is, dat het ook niet beter is voor het college zelf dat het besluit hier wordt genomen en dat we volgens mij echt over dagen misschien weken winst hebben, terwijl we dat, als we het goed proces inrichten, niet eens zo hoeft te zijn. Dat zou mijn vraag zijn.

De voorzitter: Goed. De heer Van Essen antwoordt daarop. Gaat uw gang.

Huib van Essen: Voorzitter, kijk, of ... Hoe groot die impact is op ondernemers, dat hangt natuurlijk van de situatie af. Ik kan me voorstellen als dit een casus is waarbij dat tot een heftig maatschappelijk debat leidt, dat dat een ... Ons als college ervan zou weerhouden, ik denk ieder college, om dan dat op basis van delegatiebesluit te doen. Het is denk ik echt juist die situaties waar je zegt, we moeten hier snel acteren, ook vanwege die grondwaterbeschermingsgebieden. Dat is natuurlijk ook wel iets als je daar te lang overheen laat gaan. Als dat eenmaal vervuild is, dan draai je dat ook niet meer terug. Dus het is ook een soort, in die zin, iets irreversibel in dat je dit gewoon niet meer kan corrigeren als het eenmaal fout gaat.

Dat is ook de reden waarom we zeggen van, geef die mogelijkheid in uitzonderlijk gevallen op basis van die RIVM-lijst. Niet meer en niet minder. Dus dat is de reden waarom wij zeggen, het lijkt ons verstandig. Ik begrijp dat u zegt, het kan ook gewoon via een reguliere procedure. Kijk, in de praktijk wordt die verordening toch misschien eens in de anderhalf, twee jaar, tweeënhalve jaar aangepast. Je verliest dan veel extra tijd. Een hele extra procedure voor één hele kleine wijziging is ook wel heel erg zwaar. Dus dat is de reden dat wij dat op deze manier aan u hebben voorgelegd. Maar ik denk dat volgens mij het punt helder is en het is aan u om daar een besluit over te nemen.

De voorzitter: Dat is prima om het even uit te discussiëren, maar ik denk dat we ook wel een beetje rond zijn met de gedachtewisseling daarover. Meneer Gillissen, tot slot.

Dimitri Gillissen: Voorzitter, nog één vraag, dus ook meer de fundamentele vraag. Want ik hoor de gedeputeerde ook zeggen dat de situatie zich kan voordoen dat het te nemen besluit van het GS zo zwaar is dat het eigenlijk naar PS komt. Is het dan voldoende ingekaderd op basis van het college dat op dit moment doet? Want ik hoor nu de gedeputeerden zeggen dat er situaties kunnen zijn waarin de impact zo groot is, dat PS weer aan zet zou zijn. Maar dat vind ik op dit moment nog onvoldoende duidelijk. Is het college in ieder geval bereid om die situatie wel te verhelderen?

De voorzitter: Meneer Van Essen.

Huib van Essen: Dat is denk ik dezelfde argumentatie voor de andere drie amendementen, dat in het Statenvoorstel zelf heel helder staat dat het gaat om ondergeschikte kleine technische wijzigingen. Dat geldt dus ook hiervoor. Op het moment dat dit een zwaar politiek, wat heel veel belangen enorm raakt, wijziging is, dan voldoet het daar natuurlijk niet aan. Dus dat is denk ik het waarborg wat überhaupt zit in dit hele delegatiebesluit.

De voorzitter: Mooi. Dan is er nog een mogelijkheid voor een tweede termijn, denk ik. Mevrouw Batteau, u zwaait zo.

Mevrouw Batteau: Niet om een tweede termijn, maar nog omdat er eigenlijk een vraag nog niet is beantwoord, namelijk een ...

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Dat ging over de toezegging die wij verzoeken aan de gedeputeerde, om jaarlijks ook een inzage te geven of inzicht te geven in ...

De voorzitter: Die heb ik volgens mij horen ...

Huib van Essen: Voorzitter, wat ik gezegd heb, is dat ieder inroepen van het delegatiebesluit vraagt een terinzagelegging, vraagt ... Dus u ... Het heeft geen zin om u een jaarlijks overzicht te sturen, want wij kunnen niet zelf zomaar een delegatiebesluitje nemen. Dat moet ter inzage worden gelegd. U wordt daarover geïnformeerd. Dat doen we niet jaarlijks, dat doen we gewoon op het moment dat het speelt, dat het delegatiebesluit ter inzage ligt, staat vast.

De voorzitter: Ik stel nu wel vast, want dat vind ik zelf wel een beetje storend, dat dit al beantwoord is. Jazeker, ik heb het zelf gehoord dat de heer Van Essen dat zei. Dus ik ... Er is nog een tweede termijn. Dus ik wilde even kijken welke fracties daar nog behoefte aan hebben. De BBB. Mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Heel kort samenvattend. Ik hoor toch een diffuus antwoord en uitleg, want ik hoor zeggen, met betrekking tot stoffenlijst, het gaat om kleine wijzigingen, weinig impact, dus dan ... Dat is in lijn met alle andere zaken. Tegelijkertijd hoor ik u ook zeggen, maar wij doen dit alleen als de nood zo groot is dat we bij wijze van spreken een nationale ramp moeten voorkomen. Dan denk ik, deze twee dingen die vind ik niet heel helder passen. Dus dan zou ik zeggen, hou het gewoon bij de oude teksten. Dank u wel.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. GroenLinks nog behoefte? Niet het geval. VVD, meneer Gilissen, geen behoefte meer. D66, geen behoefte. CDA, niet. PvdA, geen behoefte meer. Partij voor de Dieren, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel. Om even nog terug te komen op het antwoord van de gedeputeerde. Wat ik bedoelde, was een overzicht van de totale besluiten die zijn genomen, zodat we dat tegen elkaar kunnen afwegen, kunnen zien, hoeveel kleine besluiten zijn er, technische kleine besluiten, zijn er genomen en hoe verhoudt zich dat tot uitbreidingen die we ook ... Wat ook ons doel is? Daar gaat het om, dat we daar een jaarlijks inzicht in krijgen.

Verder het argument dat we dan het hele besluit moeten aanpassen met de toevoeging van technisch dan wel ondergeschikt vind ik nog steeds niet overtuigend, omdat we zien bij 5.1 dat het er wel in staat. We zien ook bij 4.1 dat het erin staat. Het lijkt me heel goed om, juist als het gaat om natuurgebieden die zo kwetsbaar zijn, dat in lijn te brengen met hoe we 5.1 invullen, NNN, en dat met elkaar ... Daar gewoon consistent in te zijn. Dus dat zou echt voor ons het belang zijn om toch deze amendementen te steunen.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, nog behoefte? Is niet het geval. UtrechtNu!, nog steeds niet. Volt, geen behoefte meer. SGP, niet meer. De SP, ook niet. Forum, ook niet. 50PLUS, mevrouw Hoek, geen behoefte meer. Dan zijn we aan het eind van de beraadslagingen over dit agendapunt gekomen. Dank u wel. Dan stel ik voor om de vergadering te schorsen tot 19.00 uur vanavond. Daarna hebben we de stemverklaringen en de stemmingen. Ik vraag u om ook de dinerpauze te gebruiken om eventueel af te stemmen en vooral te genieten van het eten. Eet smakelijk.

Stemmingen

22. Stemverklaringen

De voorzitter: Dames en heren, welkom terug bij onze Provinciale Statenvergadering. Ik hoop dat het eten u goed gesmaakt heeft en dat u bereid en gereed bent om de laatste twee agendapunten van onze agenda met elkaar af te

handelen. Dat begint met agendapunt 22, dat zijn de stemverklaringen voor zover u die wenst af te leggen. Dan begin ik bij de BBB. Mevrouw Oude Luttikhuis.

Ans Oude Luttikhuis: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben een stemverklaring bij M25-103. Ik laat die even door mevrouw Ghijsels toelichten. Dank u wel.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. We hebben een korte stemverklaring bij deze motie. Wij gaan tegenstemmen, maar wij vinden de noodkreet voor studentenwoningen wel heel valide. We vinden alleen de uitwerking en de plek minder goed op dit moment, maar ik bied aan om daar eens verder over te denken in een andere vorm om wel studentenhuysvesting een betere plek binnen de provincie te geven. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de fractie van GroenLinks, mevrouw Van Elteren. Geen stemverklaringen. De VVD, meneer Janssen. Geen stemverklaringen. D66, mevrouw De Widt, geen stemverklaringen. CDA, meneer Westerlaken. Gaat uw gang.

Chris Westerlaken: Heel saai. Geen.

De voorzitter: Partij van de Arbeid, mevrouw Flink, geen stemverklaringen. Partij voor de Dieren, meneer Travaille, geen stemverklaringen. UtrechtNu!, geen ... De schorsing was toch wel lang genoeg? Volt, meneer De Jong, gaat uw gang.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Een paar stemverklaringen. Allereerst motie 25-93, outcome-monitoring. We hebben uiteindelijk besloten dat GS de beraadslaging heeft gehoord en de punten wel kan meenemen naar de ROM. Daarom vinden we die motie nu iets minder opportuun. We zullen uiteindelijk tegenstemmen.

Wij gaan op het Statenvoorstel van het kader Provinciale Programmering Werken Wonen onze stem laten afhangen van het amendement wat wij hebben ingediend. We vinden het PPWW wel erg sterk, maar we vinden het ook echt belangrijk dat we die duurzaamheidsambities omhooghouden.

Dan twee moties van UtrechtNu! tot slot, 102 en 103, Maak betaalbaar bereikbaar. We snappen dat die nieuwe introductie van het concept bereikbaar het complex maakt, maar soms zullen we ook moties in de geest kunnen steunen en deze geest vinden we erg belangrijk dat betaalbaar echt betaalbaar wordt. Daarom gaan we in de geest van de motie deze wel steunen. Hetzelfde geldt voor de studentenhuysvesting, want daar vindt Volt ook echt belangrijk dat we daar aandacht voor krijgen. Dus ook die gaan wij steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik sloeg de ChristenUnie over. Even kijken, wat ben ik aan het doen? Schande. U heeft natuurlijk een stemverklaring, dat is ...

De heer Rikkoert: Twee stemverklaringen inderdaad.

De voorzitter: Kijk. Mevrouw Rikkoert, excuus, gaat uw gang. Of mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Ik zal het toelichten. De motie, eigenlijk is het wel grappig, want wij hebben dezelfde moties als Volt, maar dan met de tegenovergestelde conclusie, M25-93, Outcome-monitoring en maatschappelijke impact ROM, die gaan wij juist wel steunen, omdat de gedeputeerde heeft gezegd, met een bepaalde interpretatie zou hij het kunnen overnemen. Die interpretatie die nemen we dan ook graag over in onze stemverklaring en ons stemgedrag. De moties die gaan over studentenhuysvesting die willen we juist liever behandelen bij het behandelen van de Wet versterking regie volkshuysvesting. Dan zullen we daar dus nu tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kennedy. De SGP, meneer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Eén stemverklaring. Dat is bij amendement 25-51, Blijven streven naar ambitieniveau zilver. Wij lezen minimaal brons en de grondgedachte van het convenant om te streven naar goud als voldoende aanjagend ook vanuit de markt en zullen daarom tegen deze stemmen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De SP, meneer Breur.

Jan Breur: Dank u wel. Bij het PPWW danken wij de gedeputeerde voor zijn antwoord, maar voor dit moment is het eigenlijk ... Het probleem te nijpend om nu in te stemmen. Maar wij hopen dat als de gesprekken die die heeft over de

corporatiewoningen goed uitpakken en de verhoudingen een volgende keer beter liggen, dat wij dan wel met goede moed kunnen voorstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Forum Voor Democratie, meneer Van Breukelen, geen stemverklaring. 50PLUS, mevrouw Hoek, stemverklaringen? Niet het geval. Heeft eenieder de stemverklaringen kunnen afleggen die die wenste af te leggen? Dat is het geval.

23. Stemming

De voorzitter: Dan kunnen wij overgaan naar agendapunt 23, zeg ik het goed, 23. Dat zijn de stemmingen. Even de bekende check, u heeft allemaal uw pasje in het apparaat zitten en dan blijft u er ook eventjes verder van af. Mevrouw Blekxtoon is inmiddels in ons midden, welkom. Dus het is helder dat dus ... Er is iets aan de hand. Als Niels op je afkomt, dan is er ... Dank, Niels. Dat houdt de concentratie hoog, dus dat is heel goed. Dan stel ik vast dat ieder gereed is om tot stemming over te gaan.

Dan begin ik met de stemmingen behorend bij agendapunt 14. Dat is de agenderingsmotie Veilig vervoer voor vrouwen, ingediend door D66 en vele andere fracties. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet het resultaat, dat het met algemene stemmen is aanvaard. Mooi, zeker.

Dan gaan wij stemmen over de stukken behorende bij de ... Agendapunt 15. Dat is het ... Misschien zou iemand de deur dicht willen doen, want ik hoor veel kopjes. Agendapunt 15, het Statenvoorstel Najaarsrapportage 2025. We stemmen eerst over het Statenvoorstel zelf, de najaarsrapportage. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Ook de najaarsrapportage is unaniem aanvaard.

Dan stemmen wij over motie 25-91, Herziening en actualisatie regionale veenweidestrategie, ingediend door de Partij voor de Dieren en Volt. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat de motie is verworpen met 42 stemmen tegen en 6 daarvoor

Dan gaan wij stemmen over agendapunt 16, het Statenvoorstel Toestemming tot toetreding van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Utrecht. Wij stemmen eerst over het amendement 25-42, Zienswijze bij ontwerp-begroting 2026 ODU, ingediend door BBB en UtrechtNu!. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Het amendement is verworpen met 32 stemmen tegen en 16 daarvoor. Dan stemmen we over amendement 25-43, Zienswijze bij ontwerp-bijdrageverordening ODU, ingediend door BBB en UtrechtNu!. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Ook dit amendement is verworpen, 34 stemmen tegen en 14 daarvoor. Dan stemmen we nu over het Statenvoorstel Toestemming tot toetreding van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Utrecht ODU, het besluit zelf. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Dat is een prachtige uitslag en een fantastische bemoediging, aanmoediging voor de mensen van de ODU, om hun mooie werk gezamenlijk voort te zetten. Mooi, leuk. Dan ... Mag de voorzitter toch af en toe wel zeggen? Neutraal.

De voorzitter: Agendapunt 17 is het Statenvoorstel Rekenkamerrapport regionale ontwikkelingsmaatschappijen aandachtspunten vier randstedelijke provincies. Wij stemmen eerst over het Statenvoorstel zelf, het Rekenkamerrapport regionale ontwikkelingsmaatschappijen de aandachtspunten vier landelijke provincies, het Besluit. De stemming is geopend. De stemming staat nog niet klaar. Het apparaat is niet gewend dat er zo vaak unaniem gestemd wordt, dus dat is ... Gaat hij op default. Dames en heren, ik begrijp dat we weer gereed zijn om te stemmen. Wij stemmen ... Misschien even ... Ik schors even de vergadering voor nader beraad.

Dames en heren, ik heropen de vergadering met goed nieuws. We gaan gewoon de stemming voortzetten, maar wel met een korte duiding over de stemming die nu aanstaande is en dat is stemming over agendapunt 17, het Statenvoorstel Rekenkamerrapport regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Daar gaat dit Rekenkamerrapport over. Daar gaan we nu ook over stemmen, edoch u zult in uw schermje zien staan dat we stemmen over het Statenvoorstel Stroomnet. Nee. We stemmen nu over het Statenvoorstel Regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Dat kan nu even niet uit het scherm gehaald worden. Maar ik wil even elk misverstand voorkomen. Straks stemmen we over het stroomnet, nu stemmen we over de regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Voor iedereen duidelijk? Ik ga nu aankondigen dat wij stemmen over het Statenvoorstel Rekenkamerrapport regionale ontwikkelingsmaatschappijen van de vier randstedelijke provincies, het besluit. De stemming is geopend. De vergadering is even geschorst. De vergadering is heropend. Wij stemmen over agendapunt 17. Dan stemmen we nu over het Statenvoorstel Rekenkamerrapport regionale ontwikkelingsmaatschappijen. De stemming is geopend. Mevrouw De Man.

Dames en heren, volgens mij had ik de vergadering niet geschorst, dus we gaan gewoon door. We stemmen nu eerst over agendapunt 18, het Statenvoorstel Herijking RES regio Utrecht. Dan wordt nu in de stemming klaargezet amendement 25-45, RES herijking is een voortgangsdokument, ingediend door de SGP, BBB en 50PLUS. De stemming is geopend. Nee. Ik denk dat het het meest verstandig is, mede met oog op de tijd waarop we kunnen gaan slapen, dat we op de traditionele manier gaan stemmen over de agendapunten en dat deden wij, als u zich nog kunt herinneren, doordat ik de fractie naam oplees en dat ik dan aan de fractievoorzitter vraag om het stemgedrag van de fractie aan te geven. Vanzelfsprekend, als daar een verschillend stemgedrag in een fractie is, daar ook melding van te maken, zodat ook dat geregistreerd kan worden. Dan gaat de griffier het oude handwerk weer zo noteren. Dan constateren we na afloop wat de uitslag van de stemming is. Zijn alle fractievoorzitters er klaar voor? Dat is mooi.

Dan gaan we terug naar de stemming over agendapunt 17. Dat is het Rekenkamerrapport Regionale ontwikkelingsmaatschappijen. We gaan eerst stemmen over het Statenvoorstel. Ik begin met de fractie van de BBB.

Ans Oude Luttikhuis: De hele fractie is voor.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de fractie van GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: De fractie van de VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: De fractie van D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: Fractie van het CDA.

Chris Westerlaken: Voor.

De voorzitter: Fractie van de PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: De fractie van de Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: De fractie van de ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: De fractie van UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: De fractie van Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: De fractie van de SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: De fractie van SP.

Jan Breur: De hele fractie is voor.

De voorzitter: De fractie van Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Eén voor, nul tegen.

De voorzitter: De fractie 50PLUS.

Mieke Hoek: Hele fractie is voor.

De voorzitter: Dan is dit Statenvoorstel unaniem aanvaard. Dan stemmen wij over motie 25-93. Die hoort bij dit agendapunt 17. Dat gaat over de outcome-monitoring en maatschappelijke impact ROM Utrecht region, ingediend door BBB, UtrechtNu! en Forum Voor Democratie. De BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Hele fractie voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 28 tegen en 20 daarvoor. Daarmee is de motie verworpen. Dan gaan we nu stemmen over motie 25-95, ook behorende bij dit punt, Versterking rol Provinciale Staten bij besluitvorming ROM Utrecht region, ingediend door BBB, UtrechtNu! en Forum Voor Democratie. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: Partij van de Arbeid.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 36 stemmen tegen en 12 voor. Die motie is verworpen. Gaan we nu stemmen over agendapunt 18, het Statenvoorstel Herijking RES-regio Utrecht. Dan stemmen we eerst over amendement met het nummer 25-45, RES herijking is een voortgangsdokument, ingediend door SGP, BBB en 50PLUS. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaile: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 35 stemmen tegen, 13 voor. Daarmee is het amendement verworpen. Dan gaan we nu stemmen over het Statenvoorstel als zodanig, Herijking RES-regio Utrecht, het besluit. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Voor.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Tegen.

De voorzitter: 37 stemmen voor het voorstel en 11 daartegen. Daarmee is het voorstel aanvaard. Dan kijken wij naar motie 25-96, Naar een zorgvuldige afweging, ingediend door de BBB. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: Partij van de Arbeid.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Deze motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 12 daarvoor. Er wordt ook meegeteld aan ... Daar. Fijn. Just checking. Want het is best wel weer ingewikkeld om dat weer een keer te doen, dus ... Wij gaan stemmen over motie 25-97, Inzicht RES-kosten, ingediend door UtrechtNu!. BBB

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 36 stemmen tegen, 12 voor, verworpen. Dan stemmen wij over motie 25-98, Inzicht in totale financiering en subsidies van de RES Utrecht U16, ingediend door UtrechtNu!. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Zelfde stemverhouding, 36 stemmen tegen, 12 daarvoor. Verworpen. Motie 25-99, Kostenplafonds RES, ingediend door UtrechtNu!. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 12 voor, 35 stemmen tegen. Verworpen. Dan bij dit agendapunt tot slot motie 25-100, Kernenergie als serieuze optie, ingediend door UtrechtNu! en de SGP. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaile: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Hartstikke tegen.

De voorzitter: Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 14 stemmen voor, 34 daartegen. Motie is verworpen. Komen we nu bij agendapunt 19, het Statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer Een Vol Stroomnet. We stemmen eerst over amendement 25 nummer 46, Vinger aan pols bij een vol stroomnet, ingediend door SGP, Partij voor de Dieren, BBB, VVD, Volt en 50PLUS. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Voor.

De voorzitter: Partij van de Arbeid.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Lijkt mij unaniem. Aanvaard. Dan stemmen we nu over het Statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer Een Vol Stroomnet, het besluit zelf. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Voor.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaile: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Dan is het aanvaard met 47 stemmen voor en 1 daartegen. Dan gaan we nu stemmen over de stukken behorende bij agendapunt 20. Dat is het Statenvoorstel Kader voor Provinciale Programmering Wonen en Werken 2026. We stemmen eerst over het amendement 25 nummer 47, Afwegingsbalans binnenstedelijk en uitbreidingslocaties, ingediend door de VVD. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaile: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Tegen.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Dan is dit amendement aanvaard met 37 stemmen voor en 11 daartegen. Dan gaan we stemmen over amendement 25 nummer 51, Blijven streven naar ambitieniveau zilver, want duurzaamheid verdient glans, ingediend door Volt, GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Tegen.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Tegen.

De voorzitter: Amendement is aanvaard met 30 stemmen voor en 18 daartegen. Gaan we nu stemmen over het Statenvoorstel zelf, Kader voor de Provinciale Programmering Wonen en Werken 2026, het besluit. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Voor.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Tegen.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Het Statenvoorstel is aanvaard met 40 stemmen voor en 8 daartegen. Dan gaan we stemmen over de moties behorende bij dit voorstel, motie 25 nummer 101, Wooninitiatieven kleine kernen, ingediend door GroenLinks, BBB, CDA, Volt en Partij voor de Dieren. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Voor.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaillie: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Unaniem aanvaard. Dat is mooi. Ook opnieuw. Dan ben ik bij de motie met het nummer M25-102, Maak vertaalbaar bereikbaar, ingediend door UtrechtNu!. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 7 stemmen voor, 41 tegen. Daarmee is deze motie verworpen. Dan gaan we stemmen over motie 25 met nummer 103, Schouders, ingediend door UtrechtNu!. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaillie: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Tegen.

De voorzitter: 42 stemmen tegen en 6 voor. Verworpen. Dan hebben we de stemming over motie 25-104, Overprogrammering, ingediend door UtrechtNu!. BBB

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Tegen.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Tegen.

De voorzitter: 45 stemmen tegen, 3 voor. Verworpen. Dan gaan we stemmen over agendapunt 21 en de daarbij behorende stukken. Agendapunt 21 gaat over de Vaststelling Delegatiebesluit Omgevingsverordening provincie Utrecht 2025. We stemmen eerst over amendement 25-52, Nieuwe artikel 3.4 doorhalen en oude 3.7 laten staan, ingediend door de BBB. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Voor.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Voor.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Voor.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: 26 stemmen tegen en 22 daarvoor. Daarmee is het amendement verworpen. Amendement 25-53, Bescherm oude bosgroeiplaatsen, ingediend door de Partij voor de Dieren en de SP. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Tegen.

De voorzitter: 36 stemmen tegen en 12 daarvoor. Is het amendement verworpen. Dan stemmen we over het amendement met het nummer 25-54, Bescherm weidevogelkerngebieden, ingediend door de Partij voor de Dieren en de SP. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Tegen.

De voorzitter: 36 stemmen tegen, 12 daarvoor, daarmee verworpen. Dan stemmen wij over amendement 25-55, Borging rustgebieden, sorry, Borging rustgebieden ganzen, ingediend door de Partij voor de Dieren en SP. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Tegen.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Tegen.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Tegen.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren. Partij van de Arbeid.

Noortje Flink: Tegen.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Voor.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Voor.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Voor.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Voor.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Tegen.

De voorzitter: Zelfde verhouding, verworpen, 12 voor en 36 tegen. Dan stemmen wij tot slot over het Statenvoorstel Vaststelling Delegatiebesluit Omgevingsverordening Provincie Utrecht 2025, het besluit. BBB.

Ans Oude Luttikhuis: Tegen.

De voorzitter: GroenLinks.

Marjolein Van Elteren: Voor.

De voorzitter: VVD.

Vincent Janssen: Voor.

De voorzitter: D66.

Marianne De Widt: Voor.

De voorzitter: CDA.

Chris Westerlaken: Voor.

De voorzitter: PvdA.

Noortje Flink: Voor.

De voorzitter: Partij voor de Dieren.

Anjo Travaillie: Tegen.

De voorzitter: ChristenUnie.

Henriëtte Rikkoert: Tegen.

De voorzitter: UtrechtNu!.

Michiel Fiscalini: Tegen.

De voorzitter: Volt.

Amos de Jong: Voor.

De voorzitter: SGP.

Bertrick van den Dikkenberg: Tegen.

De voorzitter: SP.

Jan Breur: Tegen.

De voorzitter: Forum.

Frank van Breukelen: Tegen.

De voorzitter: 50PLUS.

Mieke Hoek: Voor.

De voorzitter: Statenvoorstel is aanvaard met 38 stemmen daarvoor en 20 daartegen. Daarmee, dames en heren, zijn we aan een eind gekomen van de stemmingen over de stukken die we vandaag met elkaar besproken hebben en daarmee ook aan het einde van onze vergadering.

Sluiting

24. Sluiting

De voorzitter: Ik zeg u dank voor uw aanwezigheid en uw inbreng. Ik dank ook onze ondersteuning in den brede voor de wijze waarop ze ons vandaag geholpen hebben om de provincie te besturen. Dank daarvoor. In Bob's Bar wacht nog een borrel. En voor daarna, wel thuis.